

ORTUS

ET

PROGRESSUS SACRI ORDINIS

Fratrum Minorum

S. P. N. FRANCISCI.

Dum

V. Com. T H E S E S libere

EX

UNIVERSA THEOLOGIA

Ad Mentem Doctoris Mariano-subtilis

JOANNIS DUNS-SCOTI

Sub

Sacratissimis Auspiciis S. & Apostolici Regis

Hungariæ STEPHANI, Provinciæ Transylvaniae Fratrum
Minorum S. P. Francisci Strict. Observantiæ.

TITULARIS PATRONI

In Conventu Vetero-Claudiopolitano ad Nives Marianas
publicè propugnarent.

PP. FF. MARTINUS PETERFFI ET GABRIEL CSATO Ord. S. P. N.
Francisci Strictioris Observantiæ AA. LL. & Philosophiæ
Lectores Candidati.

P R Æ S I D E

P. F. MATTHÆO SÜKÖSD. ejusd. Ord. & Inst. SS. Theolo-
giæ Lectore Ordinario.

AUDITORIBUS OBLATUS.

Annò reparatæ Salutis Humanæ MDCCXLV. Die 30 Junii.

Claudiopoli Typis Academicis Societatis JESU per Michaëlem Beckereki,

85183 -

THESES EX UNIVERSA THEOLOGIA.

I. Deum esse est veritas perse Nota. 2. Existencia Dei etiam transmissio Athæis processu in infinitum demonstrabilis est, ex Creaturis collectivè sumptis. 3. Constitutivum ejus in esse Meraphysico est ipsum esse, seu existencia per essentiam. 4. Tam Relationes originis ab essentia, quàm Attribute ab his, & inter se distingvuntur digna illa Doctore subtili Joanne Scoto Distinctione ex Natura rei formali. 5. Deus Nequit ab oculo Corporeo videri. 6. Nec ab intellectu Creato comprehendi. 7. Inæqualitas visionis Beatificæ provenit tam ab inæqualitate Meritorum, quàm inæqualitate Potentiæ Beatorum. 8. Beati defacto vident omnia formaliter Contenta in Deo. 9. Beatitudo objectiva est ipse Deus. 10. Formalis importat visionem, & fruitionem. 11. Deus Cognoscit futura contingentia absoluta, in Decreto Condeterminante. 12. Conditionata verò in Decretis subjectivè absolutis, objectivè conditionatis, independenter à scientia Media antecedente omne Decretum voluntatis Divinæ. 13. Prædestinatio, seu electio ad gloriam ut Coronam fit ex Meritis absolutè prævisis. 14. Reprobatio ob demerita absolutè prævisa. 15. *Mysterium Trinitatis Fides*

des Catholica docet, tanquam initium salutis. 16. Con-
sistit in unitate essentiae, & Trinitate Personarum 17. Tam
verbum quam Spiritus Sanctus est Natura Deus Consubstan-
tialis Patri. 18. Verbum dicitur Filius, quia procedit ab In-
tellectu per modum Naturae, seu Naturaliter; Spiritus S.
verò à voluntate liberè. 19. Dantur Angeli specie, & Nu-
rò distincti. 20. Si secreta cordium nisi impediuntur, Natu-
raliter cognoscere possunt. 21. Ignis infernalis in Angelos
malos, animasque damnatorum non agit actione physica Ma-
teriali. 22. Actus Humanus, est actus voluntariè, & liberè
elicitus, cum advertentia rationis ad Regulam Moralitatis.
23. Dantur actus in specie, & Numero indifferentes, ad
bonitatem, aut Malitiam moralem. 24. Peccatum est libera
Legis Divinae transgressio. 25. Mortale in ratione offensae
non est gravitatis infinitae simpliciter. 26. Originale omnes
puri Adae posterii contraxerunt solâ B. V. Maria exceptâ. 27.
Gratia sanctificans est habitus in substantia supernaturalis,
indistinctus realiter ab habitu Charitatis Theologicae. 28.
Justificat formaliter in actu 2do ex ordinatione divina. 29.
Merita per peccatum mortificata integrè reviviscunt. 30. My-
sterium Incarnationis est Unio duarum Naturarum Divinae, &
Humanæ, in Unitate Suppositi Divini. 31. Non erat abso-
lutè Necessaria, supposito etiam hominis lapsu, aut Decre-
to reparandi hominem satisfactione Condigna. 32. Poterat
enim & hanc absolutè præstare pura Creatura in plenitudine
gratiæ Constituta. 33. Decretum Incarnationis Verbi præces-
sit quoad substantiam prævisionem peccati. 34. Venisset
proinde Christus etiam Adamo non peccante. 35. Assump-
sit verum & reale Corpus, & animam ejusdem speciei es-
sentialis cum nostris. 36. Mortuus est pro omnibus Homini-
bus Nullò exclusò. 37. B. V. Maria est vera Christi Homi-
nis & Dei Mater. 38. Licita, & Laudabilis est Invocatio,
&

& Cultus sanctorum, & præ Cæteris digna cultu Hyperdulia Deipara ante, in, & post partum Virgo. 39. Fides salvifica una est, Necessitate Medii Necessaria ad salutem. 40. Negans scienter unum articulum fidei sufficienter sibi propositum nequit ullum fide divina credere. 41. Vera Ecclesia est visibilis, indefectibilis, & infallibilis in articulis Fidei proponendis & decidendis. 42. Nequit dari instantaneum duorum dominium in solidum. 43. Plures per modum Causæ principalis concurrentes ad individuum damnum, in solidum restituere tenentur. 44. Sacramenta Novæ Legis sunt septem, omnia immediatè à Christo instituta. 45. Impuritas Characterem sublata fictione per Pœnitentiam reviviscunt. 46. Causant Gratiam ex opere operato moraliter. 47. Baptismus omnibus, Pœnitentia lapsis in mortale in re, vel in voto sunt Necessaria absolutè ad salutem. 48. In Sacramento Eucharistiæ realiter Continetur Corpus & sanguis Christi, sub speciebus Panis, & vini; sub quibus ponitur actione transubstantiativa adductiva. 49. Sacramentum Pœnitentiæ Nequit esse Validum, & informe. 50. Cujus forma essentialis est: *Absolvo Te.*

O. A. M. D. G.

ORTUS

ET

PROGRESSUS SACRI ORDINIS

Fratrum Minorum

S. P. N. FRANCISCI.

Annis DXXV. perdurantis

Ex Bullis Pontificiis, ac Probatissimis Authoribus ab A. R. P.

Fr. Massæo Kreslinger, Ord. Min. Strict. Observ. Lectore Jubilato,
ac Provinciæ Bavarix iteratò Ex-Provinciali compen-

diosè conscriptus, qui

Alterâ hâc Editione

Sub Gratosissimis Auspiciis

EXCELLENTISSIMI D. COMITIS,

DOMINI

JOANNIS HALLER

DE HALLERSTEIN, Sac. Cæs. Regiæque

Cathol. Majest. CAMERARII Statûs ejusdem Actualis, &

Intimi CONSILIARII Principatûs Transylvaniae, Partiumq; Hungariæ

eidem annexarum Regio-Principalis GUBERNATORIS, nec non Fratrum

Minor. Strict. Observ. dicti Principatûs Supremi SYNDICI APOSTOLICI,

Meccenatis Munificentissimi, & Colendissimi, nomine Pro-
vinciæ Transylvaniae lucem pulicam aspicit.

Cum Superiorum, ac Authoris expresso consensu excusus.

CLAUDIOPOLI

Typis Academicis Societatis JESU, per Simonem Thadæum Weichenberg,

ANNO M. DCC. XXXVI.

EXCELLENTISSIME
DOM. COMES,
DOMINE PATRONE,
A C
M E C O E N A S G R A T I O -
S I S S I M E C O L E N D I S S I M E .

UT Regina volucrum Aquila non
semper in sublimiori potestate suæ subje-
cta jucundatur regione aëris, sed non raro
Majestatis quoque propriæ quasi oblita hu-
milibus terræ tuberculis insidet, & non minori spectan-
tium oculos afficit voluptate tantisper humiliata, quàm

DEDICATIO.

antea excelsum secans æthæra suspendebat admiratione.
 Ita per se humiliari nescia, vel sumè procera querens,
 ut à naturæ indole sibi insitum submissionis amorem
 omnibus patefaciat, sæpè numero tenellulæ sociatur hæ-
 deræ, & plurimis hujus spiris tauquam vermiculatis
 torquibus adornata in humili adamatæ conjugis sinu pla-
 cidè conquiescit. O præclarum excelsi animi, nec ta-
 men parva aspernantis typum, & exemplar! sed quor-
 sum hoc è naturæ visceribus haustum argumentum?
 nempè ut humile hocce *Fratrum Minorum Mnemosy-
 non*, Tuum *Excellentissime Domine* veniens ad obtutum
 pro innata Tua erga humilia propensione, nedum in sed
 & tuearis. Nobis omnem dubitationis causam præci-
 sam penitùs intuemur clarissimè, dum fructum cum
 arbore, optimum cum optimo conferimus; nam si bo-
 num ex integra causa, ut Divinus loquitur *Dionysius*, Te
 profectò *Excellentissime Domine* absquè ejusvis præjudi-
 cio optimæ arboris germen optimum palàm asserere quis
 prohibeat? Majorum quippe Tuorum, exemplò rariùs
 auditò, cuncta naturæ, & gratiæ decora in Te confluxif-
 se non possumus non videre: adeò, ut de Te Nobis pô-
 titiùs, quàm suo de *Stilicone* mellitus cecinisse videatur
Claudianus :

- - - - quæ sparguntur in omnes
 In Te mista fluunt, & quæ divisa beatos
 Efficiunt collecta tenes - - - -

D E D I C A T I O

A puero tenerisque etiam fulgebat in annis.

Fortunæ majoris honos erectus & acer &c.

Vigent in Te gratiarum charites *Wilhelmi Haller*, de Hallerstein (dicti Senioris) qui tali virtutum choro scriptus erat, ut quadringentorum, & amplius Equitum, imò Heroum, è Nobilissimis congregatorum Familiis, & inter hos ipsos Halleriis longè cæteros superantibus supremus fuerit Capitaneus constitutus, dum *Henricum Imperatorum VI.* ab Inclyta *Norimbergensi* Civitate pro dignitate Imperatoria magnificè exceptum, illicque per aliquantum temporis comorantem, ac *Donauverdam* inde tevertentem magnificentissimè est comitatus.

Resplendet Tuo in pectore *Bertholdi Petri*, & *Udalrici Halleriorum*, ut in DEUM eximia Religio, ita, in proximum singularis comiseratio; etenim correspondebat *Wilhelmo* non minùs sanguine, ac *Illustri Grüenenbergensi* Præfecturâ, propè *Nirembergam*, Inclytus *Bertholdus Haller*, qui non contentus dexterrima Reipublicæ administratione, pietatem, quam cum avito hauerat sanguine ære perenniori testatam Posteritati consignavit monumentò, dum hæreditario suarum Possessionum in fundo Nobile (ad *S. Crucem* dictum) magnis sumptibus erexit Hospitale, seu Domum pietatis gratiâ extructam, ubi quot valetudinarii, pauperes, pupilli, Mendici, egeni, Infantes Parentibus destituti, senes, Peregrini, aut Advenæ indigentes percepere flagrantis chari-

DEDICATIO.

charitatis Christianæ subsidium, non nostrum est eloqui, sed consignatum retinent in mente æterna summi Numinis facti rationum, in universali die Judicii centuplicato cum fœnore recensituri. Cùm porrò *Bertholdus* proximi sublevandis necessitatibus totum sese impendit, hunc felicissimus in Repub. Christiana *Gemellus Petrus Haller* de Ziegelstein, si non pari modò, æquali certè, ne majus dixerimus, votò superare adnoscitur: Elegantissimam enim Ecclesiam DEO, Divisq; ære proprio à fundamentis assurgere fecit, decue ejusdem factis tectis conservandis, constantique fidelis Curati (ante hoc tempus illic non habiti) sustentatione providit sapientissimè.

Vidit hæc Inclytæ Familix Nobilis Propago *Udalricus Haller*, de Grüenenberg, & in Grebren (damus loci nomen) nulli secundam, cum omnibus de jure requisiti fundavit Parochiam: sicque dum *Bertholdum*, & *Petrum* in subveniendo proximis, in cultu Divino adaugendo primos non relinquere non valuit, sanctissimâ æmulatione effecit non esse solos. Dies Nos deficiat *Excellentissime Domine*, si singula Christianæ pietatis in avita Profapia Tua monumenta recensere velimus. Neque tamen præterire possumus aliquos duntaxat Majorum Tuorum Heroas, eorumque meminisse: Enim verò si à Romani Orbis Imperatore cæteris anteferri pro immortali penè gratia habetur, favore tamen hoc adeò potestatur

DEDICATIO.

tiebatur *Georgius Haller*, de Hallerstein, ut *Henrici Imperatoris* animum suo quasi inclusum pectori gestasse videretur. Haud minori fruebatur favore Cæsareo *Wolfgangus Haller*, de Hallerstein S. R. Imperii Eques, dum exquisita, ac denè incredibili tractandorum negotiorum, vel summè arduorum dexteritate id effecit, ut cum sui maximo nominis incremento Imperii, ac Imperatoris summo fructu à consiliis Romanæ Majestatis statueretur.

Et profectò, uti stella stellam claritate superat omnes tamen veræ stellæ sunt, sic in Tua *Excellentissime Domine* avita Majorum quaqua versùs diffusa propagine à DEO, stirpe, & sanguine, communicata virtus nunquam deficiens emicabat. Hæc enim *Wolfgangum Haller* de Liechtenau, promovente Imperatore *Maximiliano* Oeniponti in Album S. R. Imperii Equitum intulit. Hæc *Bartholomæum Haller* de Hallerstein, nedum pari condecoravit gloriæ Titulò, verùm etiam favore, non nisi maximis concedi solito, ab intimis consiliis Maximiliani Cæsaris constituit, & Regibus *Hungariæ, Bohemiæ, Sarmatiæ*, ad quos Legati munere fungebatur reddidit æstimatissimum. Nolumus ampliùs *Excellentissime Domine* Majorum Tuorum pios Manes in hocce Prologo, debitis licèt laudibus dignissimos, fatigare, ne quispiam regerat : Vetera ista sunt ; hoc ipso enim sanctiora, quòd vetera ; bonis quippe meritis, factisque heroicis cum ætate, ut dignitas, ita & pondus accedunt. Atque

DEDICATIO.

que ut magno natu Parentes magis, magisque in dies veneramur, ac colimus, Fratrum verò æqualitas, & Liberorum Soboles blandiore licet, levioere tamen animos tangit affectu, ita herosa virtus in antiquis eminenti gravitate prævalet, quamvis præsentia, aut minus distantia plus oblectare videantur.

Sed etsi nihil de Majoribus Tuis dixissemus, & ad Patrum duntaxat nostrorum memoriam aciem mentis intenderemus, amabo! Quantus hinc assurgit *Halleriorum* numerus, quàmque incluta virtutum materies panditur? quorum gesta singula, si quis enarrare, non dicimus exornare facundiâ, cupiat, *Secundos, Pacatos, Nazarios* induat ille, est necesse. Et ut venerabundò silentiô altiores in *Dacia* Majores Tuos prætereamus, en! hodie dum obversatur oculis nostris Avus Tuus *Joannes Haller*, in quem, uti Sol & dies in hocce nostrum hemisphærium, non parte aliqua, sed statim totus profertur, ita vera virtus omnis in migrasse cernebatur. Hæc illum Superis, Patriæ, Principi charum, ac venerabilem reddidit, consiliis admovit, sapientiæ, miræque prudentiæ ejus fructus sensit, carpfit, gustavit. Jámque ad eum honoris, & gloriæ apicem Heros hic Inclytus pervenerat, ut non nisi bonis omnibus amori, & reverentiæ esse posset, consceleratis verò odio, & indignationi pateret. Hic ergo voluit, sive mala evenire non rarò sinens, sive electos suos, ut aurum in fornace probans,

D E D I C A T I O .

Divina providentia in invictum hunc Pugilem omnem experiundæ virtutis arenam derivare. Etenim Vir honoratissimus, integer vitæ, omnisque purus Sceletis, ob confictas iniquè causas (quas hic recensere calamus renuit, pallorque chartæ averfatur, ne vel sic scelestorum consiliorum participatione maculentur) è Palatio in carceres rapitur, è libertate in captivitatem conjicitur, è dulcissimæ, vitæque sibi charioris Patriæ libero cœlo in densas tenebras, fœdos antri squallores deturbatur. Quis talia fando temperet à lachrymis? Stetit tamen inconcussa virtus *Halleri. næ* fortitudinis, & *D. Joannis*, cujus sanctum nomen præferebat exemplo, ut hic sangvinarii Herodis, ita ille Sicariorum suorum truculenta, dira, tyrânica facinora infractô pertulit animô, superavit. Et quod mirère magis, nostrisque temporibus frustra quæsiêris, magni illius, inque Divorum numerû relati Severini Boëtii exemplô, justæ molis librû, omnigenam in quibus quibus adversis panopliam, *Clypeus Patientiæ* dictum Dacis popularibus suis scripsit, comunicavit. O macæ virtutis Heroem! non hunc *Socrates*, non Regum victor *Belisarius*, ambo innata virtute sublimati, invidiâ iniquorum depressi in consequenda fortitudinis palmæ superârunt. Fervet animus, & plura de hoc immortalis memoriæ Gloriosissimo Avo Tuo, scribere cupientem calamum exacuit, ast hunc sufflaminat *Stephannus Haller* (secundus ab illo *Stephano*

DEDICATIO.

phano Haller Seniore, de quo pauca dicere detrahere foret) qui quantis, quibusvè politicarum virtutum ornamentis præditus fuerit, loquitur, & loquetur Inclyta hæc Provincia *Daciæ*, dum illum in summorum, consummatæque virtutis Procerum Regio Principalis sui Gubernii Consiliariorum Album ardentè expetivit, feliciter est consecuta. Nihil dicimus de *Hallerio Gabriele*, qui dum Tabulæ Regiæ, velut pretiosa gemma aureæ Coronæ inseritur, dumque omnium in se vota animos, & corda rapit, tunc *purpureus veluti cum flos succisus aratro languescit moriens*, ineluctabili fatorum vi è medio dulcissimæ Patriæ sinu eripitur, altiora cœlestis Patriæ præmia virtutibus suis debita recepturus.

Et verò quemadmodum concors Rotarum Horologii discordia, discorsque concordia in id unum ab Artifice ordinatur, ut unius indicis, tempora per horas, & minuta partientis, rectum justumque motum consequatur; ita perspicacioribus ingeniis *Halleriorum* per diversas Orbis Europæi Provincias diffusa virtus, magnum quid parturire haud inmerito videri poterat in quo uno aliorum virtutes, virtutumque præmia relinqueret concentrata. Advertis, ut opinamur, *Excellentissime Domine Comes*, quid sibi velit digressio isthæ nostra, & tacitus cum celeberrimo reponis *Ulyssè*

D E D I C A T I O.

Nam Genus, & Proavos, & quæ non fecimus ipsi
Non ea nostra voco - - - - -

Hæc Tu quidem pro dignitatis Tuæ meritis maximis consecutæ, & à natura Parente Tibi insita Indole. At longè alia nostra, aliorúmque sententia; nam uti reprehensione dignum est, ab avita Progenitorum virtute degenerâsse, ita pulchrum Majorum virtutes, à quibus vitam cum sanguine hauseris factis propriis adæquâsse, superâsse longè pulcherrimum. Agnoscit hoc heroæ virtutis in Te fastigium *Dacia*, fatentur omnes recti rerum æstimatores, *Provincia Fratrum Minorum Strict. Observantiæ* assentari nescia, puræ veritatis amica, publicô isthoc Testimoniô compertæ palam notitiæ robur abdit.

Enim verò *Excellentissime Comes* ubi primum per ætatem gravioris ponderis dignitates capeffere poteras, illico ad ardua *Tabula Regiæ* pertractanda negotia assumptus es: qua in virtutis Palæstra, quid Tua prudentiæ juncta sagacitas, consumatæ maturitati pulcherrimo fœdere sociatum boni communis studium, ardens erga Populares Tuos, discretionem temperatus, zelus effecêre, nostrum non est eloqui, dum & nobis silentibus luce meridianâ clariùs facta contestantur. Visus es jam tunc omnibus salutem communis Reipub. sic curare, ut quæ sunt *Cæsaris*, *Cæsari*, quæ sunt *DEI*, *DEO* reddere,

DBDICATIO.

dere, & quæ Proximi huic tribuere, non tam disceres, quàm doceres. Quo fiebat, ut quemadmodum virtus Tua sese quaquaversùm diffundens limites ignorabat, ita gradus dignitatum meritis Tuis debiti, unus ex altero fœcundo partu germinabant. Nam qui ad *Tabulam Regiam Assessor* fueras, mox ad *Inclytæ Sedis Cſkiensis fastigium Regius Supremus Judex* es evectus: Et quæ tunc Gentis Cſkiadæ lætitia, quis júbilus, quod gaudium? fidelis ille credentium populus salvificæ à Majoribus cum sangviue haustæ Religionis vitâ ipsâ te nacior talem se Judicem consecutum lætabatur, quales & optabat Præcedentes, & in votis habet successores. Mirabantur omnes in Viro à Majorum sangvine celebratissimo, in Supremo *Regii Judicatûs* apice collocato comitatem, deprædicabant universi affabilitatem, in rebus quantumvis arduis, & implexis, acre consilium, profundum judicium, Legum, & consuetudinum Patriæ, tenacem memoriam, lucidam explanationem, justî, & æqui pro DEO, Patria, Populo constantem executionem laudibus in cœlum efferebant. Nempè:

*Jam tunc canities animi, jam dulce loquendi,
Pondus, & attonitus sermo, qui duceret aures. Cladiã.*

Destinabaris jam tum, aut potiùs manu Divinæ providentiæ prædestinatus *Comes Excellentissime* ad dignitatis

DEDICATIO.

tatis in *Dacia* gradum, Excellentissimum, ac post Re-
gio-Principalem Majestatem secundum, vehebaris, qui
ne longiùs, meritis quippe Tuis debitus, differretur,
in intimum ac summum Regio-Principalis Gubernii
Transylvaniæ à Consiliis es adscitus. Hac præful-
gens dignitate, quæ qualiâque egeris, quàm amans
Patriæ, quàm fidus Regi extiteris, quàm mirificus in
commune Bonum mentis Regiæ Interpres fueris

- - - - - *Oracula Regis*
Eloquiò crevère Tuo, nec digniùs unquam
Majestas meminit sese Romana locutam. Claudian.

Dum verò nîl nisi justum, & æquum, nîl nisi
Legibus Divinis, Patriisque consonans, dictis, factis-
que exequeris, Patriæ veta, & Regis animum, ma-
gneticâ quâdam virtute in Te rapuisti. Atque ita bre-
vissimo tempore in *Consilium Regium venisti*, quid Re-
gi, Regnóque expediat *vidisti*, & omnium animos
vicisti factus felicitatis *Daciæ* **CARDO**, & **GUBER-**
NATOR.

Dacia cerne Virum - - - - -
- - - - - non illum præmia tantùm
Quàm labor ipse juvat, strepitus fastidit inanes
Inque animis Hominum pompâ meliore triumphat.
Claudian.

DEDICATIO.

Sed nos jam manum de Tabula, nèque enim *In-*
clytæ Profapiæ Tuæ, Tuique *Excellentissime Gubernator*
 Panegyristas agere nobis propositum: cur verò levi-
 denti (ut nonnullorum crysis effutire potest) hocce O-
 pusculo Te coram compareamus reperies ipse Tu *Gu-*
bernator Excellentissime pag. 6. hujus Opellæ, ubi, &
 quando legere dignaberis, causam, quam ante quinque
 sæcula summum Ecclesiæ Caput JESU Christi Vicarius
Nicolaus III. sensit, prædixit, & oraculô suô palam
 Orbi fecit. Molem exiguam Libelli, si spectetur
 chartarum pondus, agnoscimus, ast argumenti vis,
 rerum contentarum grata varietate mixta dignitas va-
 stæ Bibliothecæ nucleus dici potest. Ut ut sit, non
 tamen dedecet à *Fratribus Minoribus* parva vel maxi-
 mis, & *Excellentissimis* dedicari. Quid tenello
 Bombyce minus, quid humilior? hic tamen Pontifi-
 cum Tiaris, Monarcharum, Regum, Principumque
 Paludamentis conficiendis fundit stamina, materiam
 subministrat, nec hæc tamen, quia ab humili ver-
 miculo orta, à Maximis aspernatur.

Accedit hic Tua *Gubernator Excellentissime* verè
 excelsa humiliatio erga nos *Minores*; nam ubi primùm
 in secundo à Regio-Principalis dignitatis apice collo-
 catus es magnificentissimè, eodem quasi tempore non
 immemor humanarum vicissitudinum, sublimitatis
 Tuæ propè oblitus *Fratrū Minorum, Syndicum Apo-*
stolicum

D E D I C A T I O

stolicum induendo, protectionem suscepisti. Sacrum pectus ! Cor Regis in manu Domini, quocunque vo- luerit inclinabit illud *Proverb. 21.* Ita factum, ut quia Tu *Gubernator Excellentissime* sublimis non potes non esse, cum humilibus Minoribus, æternam imitatus sa- pientiam, delicias Tuas habere elegisti.

Patebit insuper *Excellentissime Domine*, ex lectio- ne hujus opusculi omnibus dissonantibus (si qui tales reperirentur) à Tua verè Christiana mente, quorum tuendorum curam susceperis, quorumque Protector, & Defensor factus sis ; si enim Doctor Gentium Pau- lus, adeo iniquos, & calumniatores, & Judices Pas- sus sit, ut ad Tribunal Cæsaris appellare debuerit, qui tamen signis, & portentis intantum præfulgebat, ut alicubi pro DEO cœlò delapso haberetur, quid nî & nobis meritò pertimescendum (mundus enim in pejus Metamorphosim pedetentim patitur) ne unde unde o- borituris, malevolorum ictibus nudi latera pateamus. Quibus porrò candida, & Christiana pietas mentes, & præcordia insedit, conspicient quid *Seraphici Francisci* humilis *Fratrum Minorum* Posteritas de toto quà latè patet mundo in horreum Domini Sabaoth fructuum importavit. Fiet denique, ut ignorantes acta *Fratrum Minorum* erudiantur, gnari sua in notitia compendiosè exercean- tur, Fautores Fratrum sciant, quibus cum fecerint, si qui verò sequioris essent à Minoribus animi,

D E D I C A T I O.

id quod malè insidet eorum mentibus ocyus deponent,
aut gravem manum Domini se non evasuros reformi-
dabunt, ut Salvator ipse homini ad imaginem, & si-
militudinem sui facto Francisco (de quo Turfelinus

Exue Franciscum tunicâ, laceròque cucullò,

Qui Franciscus erat jam tibi Christus erit.

Francisci exuviis, si quâ licet, indue Christum,

Jam Franciscus erit, qui modo Christus erat.)

In solitudine oranti revelare dignatus est sequentia pri-
vilegia largiendo, teste Gregorio IX. Summo Pontifice,
Primo ad præscriptum Regulæ nostræ Ordinis Prote-
ctore, ipsi Sancto, ut paternè, ita & piè usque in fi-
nem vitæ suæ devotissima familiaritate conjuncto, quæ
pius, & antiquus Asceta in hæc humilia metra dudum
collegit :

Francisco fundente preces, ut tempore longo

Mos inolevit ei, cælestis Filius ipsum

Talibus affatur, promitto quatuor, inquit,

Dona superna tibi, (1.) stabit tuus Ordo per ævum,

(2.) Nullus ibi Fratrum, cui sit perversa voluntas

Stare diu poterit, (3.) vix hostibus Ordinis hujus

Vivere dimidium præstabitur, (4.) ejus Amici

Vivent, & vitam concludent sine beatô.

Accipe igitur Comes Excellentissime parvulum
istud honori Tuo dicatum à Fratribus Minoribus O-
puscu-

DEDICATIO.

pusculum, tanquam perennis futuræ in Te piæ memoriae tesseram, accipe inquam eô vultu, eô affectu, eô animô, nempe benignô, placido, & memori, ut hæctenus consuevisti. Tuum quippe est, ut omnia nostra, & nos omnes Tuorum Clientum minimi, & dum Reipub. negotia sinent, tantisper gravium curarum onere pressum recrea animum rerum pro gloria DEI gestarum varietate, admirabili Divinæ Providentiæ, etiam per *Minores* grandia oberrantis, ordinatione, & certissima ob Tui erga eosdem propensionem tam temporali, quàm æterna retributione. Quam dum Tibi animitus vovet, & exoptat, unâ in dies singulos sacris suis in functionibus à Divina Clementia exorat ferventissimè Tui Cliens studiosissima devotissima

Provincia FF. Minor. Strict.
Observantiæ S. Regis Apostolici
Stephani Transylvanica.

† † †

APPRO.

APPROBATIO

Censoris Reverendissimi Ordinariatûs.

CUM ex Mandato Reverendissimi &c. Domini in Spiritualibus Provicarii &c. Lucubrationem Historicam, cui titulus est: *Ortus & Progressus Sac. Ordinis Fratrum Minorum S. P. Francisci &c.* à Plurimum Reverendo Patre Maffæo Krefslinger Ord. Min. S. Francisci Reformatorem, SS. Theologiæ, ac SS. Canonum Lectore Jubilato, Provinciæ Bavarix iteratò Ex-Provinciali, ac Custode Actuali, ex probatis Authoribus utili & felici labore congestam relegerim, & in eadem veræ Fidei Orthodoxæ, bonis moribus, aut SS. Canonum Decretis nihil adversari, benè verò succinctam, & tamen exactam, Seraphicæ Religionis, de Ecclesia Catholica undequaque meritissimæ, notitiam reperim, ideo eam quoque prælo dignissimam censeo. Frisingæ 20. Septemb. 1731.

L.S.

Franc. Joseph. Antonius Schmidt,
J. U. L. Reverendis. ac Serenis.
Princ. & Epif. Frising. & Ratisbon.
Consil. Eccles. Actualis, ac Insignis
Collegiatae Ecclesiae ad S. Andream
Frisingæ Canonicus.

APPRO-

APPROBATIO

Reverendissimi Ordinariatûs Frisingensis.

Imprimatur :

Actum Frisingæ 20. Sept. 1731.

Joan. Bapt. Ignatius de Pfistern,
Cathol. Eccl. Frising. Canon.
Capitular. Concil. Eccl. Vice-
Præses, & Pro-Vicarius.

LICENTIA ORDINIS

Fr. Crescentius Krisper, Ord. Min. Strict. Observantiæ
S. P. N. FRANCISCI Lect. Emerit. Scriptor Ord. ac totius
Cismontanæ Familiæ Commiss. Gener. & Servus.

Dilecto Nobis plurimum in Christo R. P. Fr. Massæo Kreslinger,
nostræ Reform. Provinciæ Baviaræ Lectori Jubil. bis Ex-Provin-
ciali, atque actuali Custodi, Salutem & Seraph.
Benedictionem,

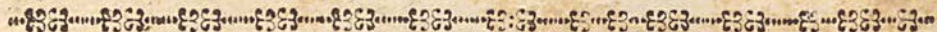
Cum juxta Apostolicas, nostrique Ordinis constitutiones, re-
visum atque examinatum fuerit Opus quoddam à Te compo-
situm, cujus titulus est : *Ortus & Progressus S. Ordinis Fratrum*
Minorum S. Francisci, & ab eisdem deputatis Censoribus, publicò
prælò dignum existimatum : Nos tenore præsentium Tibi facultatem
conce-

concedimus, quatenus illud, servatis aliàs servandis, typis demandare possis; si ita &c. Datum Romæ ex Aracæli die 27. Mens. Octob. 1731.

Fr. Crescentius Krisper Commiss. Gen.

De Mandato suæ Paternitatis Reverendissimæ
Fr. Gaudentius à Genua Sec. Gen.

FACULTAS
*A. R. P. Provincialis cum Privilegio
Cæsareo.*

Cum libellus iste de *Ortu & Progressu S. Ordinis Fratrum Minorum S. P. Francisci* ab A. R. P. Massæo Kreslinger. Lect. Jub. ac iteratò Ex-Provinciali, nec non Provinciæ Baviariæ Custode actuali, laboriosè & eruditè conscriptus, à Censoribus Theologis, ad id deputatis judicetur perutilis, & pro cognitione statûs hujus & Ordinis, tam antiqui, quàm præsentis summopere commendabilis; Hinc Domino Joanni Andræ de la Haye, Bibliopolæ Academico Ingolita-diensi, tenore præsentium, facultate mihi facta à Reverendissimo P. Commissario Generali Crescentio Krisper &c. licentiam præbeo eundem suis sumptibus imprimendi, ac distrahendi, communicando simul Privilegium Cæsareum, vi cujus cautum est, ne libri à nostris Patri-bus editi imprimantur ac distrabantur citra eorum consensum, intra S. R. Impetii fines, ac hæreditariis Sac. Cæs. ac Cathol. Majestatis Pro-vincias, idque pro *prima* illius editione. Actum Monachii 5. Dec. 1731.

Fr. Thomas Cantuar. Pruggmair,
Lect. Jub. Minister Provincialis.

CENSURA THEOLOGICA.

EX Mandato A. R. P. Thomæ Cantuar. Pruggmair, Lectoris Jub. & Provinciæ Bavarix Ministri Provincialis, Superioris Observandissimi, nos infrascripti Deputati ad censurandum librum, cui titulus: *Ortus & Progressus Ord. FF. Min. S. Francisci*, sedulo illum legimus, & legendo invenimus, eundem ab A. R. P. massæo Kreslinger Ord. Min. S. Francisci Reform. Lectore Jubilato, bis Ex-Provinciali, & Custode actuali, Religiosa cum modestia, magna cum prudentia, & circumspectione ex probatissimis Authoribus clarè compositum, nihil contra fidem & bonos mores, nec quidquam contra SS. Canones aut Decreta Pontificia continere; bene verò compendiosam quidem duntaxat, & succinctam, substantialem tamen & genuinam præbere eruditionem de Ordine nostro Seraphico, indèque non tantùm Ordinis nostri Alumnis, sed & aliis, præsertim sinistra informatione & supposito imbutis, pro acquirenda memorati Ordinis Seraphici substantiali, eaque verà notitiâ, lectu perutilem fore. Quare illum prælo, & luce publica dignissimum censemus. Actum Monachii 23. Septemb. 1731.

Fr. Sigismundus Neudecker, Ord. Min. S.
Franc. Reform. SS. Theol. & SS. Canon.
Lect. Jub. Prov. Bavarix bis Ex-Provincialis,
& Præsidens actualis in Anger.

Fr. Gerardus Zetl, Lect. Gen. p. t. Con-
ventus Monacensis Guardianus

FACULTAS

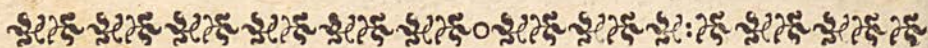
*Adm. Reverendi Patris Ministri Provincialis
Transylvaniæ Fratrum Minorum Strictioris
Observantiæ.*

Accedente consensu Authoris, ac legitima Majorum Autoritate infra scriptus harum vigore Facultatem facio recedendi Opusculi, quod

quod *Ortus & Progressus Sacri Ordinis Minorum S. P. N. Francisci* inscriptum est. In quorum fidem appressò Officii Sigillò, manu propria subscripsi, in Conventu nostro B. V. ad Nives. Claudiop. Annò 1735. 9. Augusti.

Fr. Ladislaus Bógózi Minister
Provincialis.

PRÆFATIO ET INTRODUCTIO

Ad subsequentiæ Sæcula Ordinis Seraphici.

Religio Seraphica primis temporibus, imò etiam in ipsa Regula, & prima ejusdem Declaratione Gregorii IX. Pontificis, Seraphico Patri Francisco coævum, vocabatur *Ordo Fratrum Minoram* absque alio addito *Regularis* vel *Strictioris Observantia*, vel *Capucinorum*, aut *Conventualium*, prout amplius patebit ex dicendis per decursum, atque apud *Gubernatis Tom. II. lib. 6. cap. 16. & lib. 9. c. 1.* nec non in *Antiquioritate Franciscana Fortunati Sospitelli* fulissimè videri poterit. Hic celeberrimus, & per omnes quatuor mundi partes diffusus Ordo, inspirante DEO, per Seraphicum Patrem Franciscum ab Assisio, suo modò jam fuit anno 1208. teste præclaro Chronologo *Dominico Gubernatis Tom. I. lib. 1. cap. 8.* inchoatus. Exemplò sancti Patriarchæ Pauperum, quidam vanitatum mundi contempores attracti sese ejusdem directioni ex integro submiserunt, quorum numerus illicò an. 1209. conformiter Magistro suo Christo Domino ad duodenarium excreverat. Cum his igitur, plenus fiduciâ in DEI adjutorium, profectus est Romam S. Franciscus, atq; ibidem, vel eòdem annò 1209. (uti vult cum aliis *Breviarium Romano-Franciscanum* in Rubricis præviis 16. Aprilis ante Officium S. Raphaëlis Archangeli) vel subsequenti, id est, anno 1210. (uti defindunt *Waddingus Tom. I. Annalium fol. 61. & Gubernatis locò superius citatò*) ab Innocentio III. Summo Pontifice per vivæ vocis oraculum,

P R Æ F A T I O.

culum, Apostolicam obtinuit sui Ordinis & Regulæ approbationem, cujus confirmationem in scriptis per propriam Bullam ab Honorio III. annò 1223. impetravit. Ex quo rectè deducitur, ab Origine Ordinis usque ad annum 1731. quò extractus iste conficitur, numerari 520. & aliquot annos, consequenter quinque sæcula completa, & sextum inchoatum, juxta quorum pariter seriem proceditur in isto compendio, succinctè quædam notabilia, quæ quolibet sæculò contigerunt, enarrando. Et quidem usque ad annum 1517. quo totus Ordo Fratrum Minorum mansit adhuc sub uno Generali, fiet sermo indistinctè; post Bullas *Unionis* verò & *Concordia*, quibus à reliquo corpore RR. PP. Conventuales separabantur, & unà cum Sigillo Ordinis Generali Observantium titulus *Generalis totius Ordinis* tribuebatur, potissimum reflectetur ad Regularem & Strictiorem Observantiam, præfato Ministro Generali subjectam, relinquendo aliis SS. Familiis tam ejusdem, quàm aliarum SS. Religionum, ea conscribenda, quæ à suis utilia & gloriosa gesta fuerunt, simulque expressè & specialissimè protestando, quòd, quæcunque de nostrorum Operationibus adducuntur, absque omni æmulatione & præjudicio aliorum, tam inclyti & laudabilissimi Cleri Sæcularis, quàm Regularis, dicta habeantur.

Cùm paucorum istorum foliorum, per modum Manualis ad Lectoris commodum synopticè propositorum unicus sit finis, Religiosis nostris juvenibus, ac aliis, quibus integros lustrare Tomos non vacat, in compendio fundatam, & securam Seraphicæ Religionis notitiam instillare, & erroribus occurrere, qui passim in variis scriptis vel ex defectu plenæ informationis hinc inde inveniuntur, vel gratis, ac sine solido fundamento, à quibusdam æmulis sparguntur.

Authores, ex quibus præsens Compendium desumitur, præter *Bullarium Romanum*, aliàsque Bullas & Brevia Pontificia, sunt gravissimi, nimirum *Waddingus*; & Supplementum *Antonii Molissani*; *Michaël Angelus à Neupoli*; ejusque continuator *Julius à Venetiis*: *Petrus Marchant. Belga de 12. Fundamentis &c.* & præprimis *Orbis Seraphicus Dominici à Gubernatis*.

Ordo in hoc compendio, quoad singula sæcula observandus, talis est, quòd in quolibet æqualiter quinque ponantur Quæsitæ.

P R Æ F A T I O.

Primum indicabit summos Pontifices, eorūque favores Seraphicæ Religioni collatos.

Secundum proponet Generales illò sæculò viventes, & eorum acta laudabilia succinctè.

Tertium patefaciet Capitula Generalia ejusdem sæculi.

Quartum indagabit, an & quomodo Seraphica Religio illò sæculò S. Regulam literaliter & absque dispensatione observaverit.

Quintum demum monstrabit quædam Memorabilia, quæ pro Ecclesia DEI illò sæculò præstitit Seraphica Religio.

Memoratum compendium subsequetur pro majori memoriæ facilitate, & legentium commoditate *Tabula Chronologica Universalis*, complectens succinctissimè dicta procedentia.

Cæteroquin, quemadmodum omnia tam in hoc compendio, quàm in apposita Tabula inserta SS. Matris Ecclesiæ censuræ cum omni submissione subjecta habeantur, sic etiam, quidquid de *Santis* vel *Beatis* hinc inde insertum reperitur, non aliter nisi juxta sensum & Decreta SS. D. N. *Urbani VIII.* præsertim de an. 1625. & 1634. dictum, ac intelligendum intenditur.

SÆCULUM I.
ORDINIS SERAPHICI
ab año post Christum natum MCC.
usque ad annum MCCC.

QUÆRITUR I.

Uinam summi Pontifices à primâ approbatione Regulæ, id est ab anno 1209. seu 1210. usque ad finem ejusdem sæculi rexerint Ecclesiam, & quas Gratias Seraphicæ Religioni contulerint? Respondeo sequentes in Bullario Romano inveniri Pontifices.

I. Erat *Innocentius III.* Italus, Comes Signiæ, aliàs Cardinalis Lotharius dictus, antea Canonicus Regularis Lateranensis, qui duplici visione cœlesti motus, & simul supplicatione duorum Eminentissimorum Cardinalium *Joannis Columna de S. Paulo*, Episcopi Sabinensis, & *Hugolini* persuasus, Regulam Fratrum Ordinis Minorum Pontificum primus, juxta dicta in Præfatione, vivæ vocis oraculo approbavit, & S. Franciscum, usque ad sacrum Diaconatus Ordinem à se promotum, primum Generalem Ordinis hujus instituit, solenni ipsius, ac Sociorum suorum Professione recepta. *Gubernatis Tom. I. lib. 1. cap. 8.* Item hanc ipsam approbationem anno 1215. in Concilio Lateranensi bis mille ducentorum, & duodecim Patrum ex omni Orbe Christiano collectorum denuo reperivit, præcipiendo, ut Regula ipsa coram sacro hoc Confessu publicè legeretur. Rexit Ecclesiam usque ad annum - - - 1216.

II. *Honorius III.* Romanus, antea Cardinalis Centius de Sabello, qui Regulam Fratrum Minorum à Seraphico Patre in majus compendium, seu in duodecim capita, dictante Christo, contractam, anno 1223. de novo, & quidem in scriptis per expressam aliquam Bullam in ipso Bullario Romano Tom. I. Constit. 5. dicti Pontificis adductam, ratificavit in ea ipsa parte Palatii Lateranensis, in qua hodie est Pœnitentiaria pro nostris Patribus strictioris Observantiæ. Rexit Ecclesiam usque ad annum - - - - - 1227.

III. *Gregorius IX.* Italus, Comes Signiæ, Benedictinus Camaldulensis, antea ut Cardinalis, & Ordinis nostri Protector, Hugolinus dictus. Hic verè Amantissimus nostræ Religionis Pater, cui Seraphicus Franciscus dignitatem istam supremam Spiritu prophético prædixerat, omnium primus ad tollendos aliquorum scrupulos quandam declarationem super Regulam fecit, quæ per extensum reperitur apud *Gubernatis Tom. I. lib. 4. fol. 560.* Seraphicum Patrem Sanctorum Catalogo adscripsit per Bullam Tom. I. Bullarii Romani Constit. 2. & per aliam Ordine 12. veritatem sacrorum Stigmatum approbavit. *Antonium de Padua, & Elisabetham* Hungariæ Reginam tertii ordinis Sancti Francisci solenniter canonizavit, præter alia, quasi innumera Beneficia Ordini collata, apud nostros Cronologos passim reperienda. Rexit Ecclesiam usque ad annum - - - - - 1241.

IV. *Cælestinus IV.* Ordinis Cisterciensis, Mediolanensis, prius Gaufridus Castellioneus vocatus, qui teste *Bolland. in Act. SS. Tom. 5. Maij. fol. 37^r.* in Cathedra Petri sedit dies 17. juxta Bullarium Romanum verò dies omnino tantum duodecim. Exinde sedes vacavit uno annò, & octo mensibûs. Hinc de hoc nihil notabile occurrit.

V. *Innocentius IV.* Benedictinus, Januensis, antea Sinibaldus Flicus, qui Fratres Minores per constitutionem *Qua tunc.* constituit Inquisitores contra hæreticam pravitatem, & primus omnium ob accrescentem Fratrum multitudinem, & extensionem, *Syndicos* Apostolicos in nostra Religione per Breve reperiendum apud *Gubernatis Tom. I. lib. 3. cap. 34. fol. 509.* instituit, ut nomine Sedis Apostolicæ oblata, ac donata Fratribus reciperent, & possiderent, quæ cura aliàs in primis initiis Ordinis ipsimet Sedi Apostolicæ, ac Protectori Ordinis incumberebat. Pariter *C. Curatores* Apostolicos denominavit juxta Breve Apostolicum apud

Gubernatis loc. cit. fol. 523. adstrictos, ut Fratres Minores contra gravamina, à potentibus fors inferenda, defendant. Similiter edidit aliquam Declarationem super Regulam apud *Gubernatis Tom. I. lib. 4. cap. 3. fol. 563.* inveniendam; quæ quidem Expositio, etsi nullatenus fuerit dispensativa contra aliquod Regulæ Præceptum: quia tamen ex magno erga Fratres amoris affectu in partem mitiorem inclinare videbatur, non nihil extendendo potestatem Syndicorum in recipiendo, & ampliando aequaliter (saltem vi verborum) Fratribus licentiam in recurrendo ad eosdem Syndicos, idcirco statim ab obitu hujus Clementissimi Patris per zelosos, ac rigidioris disciplinæ Fratres primùm in Metensi, postea in Narbonensi Capitulo Generali fuit iterùm sublata, ne forsan Laxiores eadem declaratione abuterentur; strenuè ad hoc cooperante Divo Bonaventura.

Erat iste Pontifex eximius zelator pro litterali Observantia sacræ Regulæ Fratrum Minorum; indeque *Crescentium* Generalem, nimis conniventem, ab Officio deposuit. Præterea per Constitutionem in *Bullario Romano dicti Pontificis 7am* benignissimè annuit an. 1250. ut possimus liberè Divina peragere, ac Fratres nostros mortuos sepelire in *Conventuum* nostrorum Ecclesiis, quas *Conventuales* ibidem vocavit, ad distinctionem *Oratoriorum* in *Eremitoriis* nostris erectorum, nullatenus verò in sensu illo, quò defactò ipsis Personis, in quibusdam Regulæ Præceptis dispensatis, nomen *Conventualis* attribuitur, uti rectè observat *Gubernatis Tom. II. fol. 488.* atque id ipsùm ex contextu facillè eruitur, èstque benè notandum, ne quis cum Laërtio Cherubino in Summario decipiatur. Porro Innocentius IV. rexit Ecclesiam usque ad annum

-1254.

VI. *Alexander IV.* Italus, Comes Signiæ, antea Cardinalis Raynaldus dictus, ac Ordinis Protector, qui etiam tamquam Pontifex noluit hoc Officium Protectoratûs dimittere, aut aliam substituere. Principaliter cultum S. P. Francis, ac sacrorum Stigmatum propagare studuit: *B. Claram*, uti & *Rosam Viterbiensem* Tertiariam, Catalogo Sanctorum adscripsit: Capitulo Generali, in quo Divus Bonaventura eligebatur, præsidere dignatus fuit, cujus, protunc Ministri Generalis, zelum in corrigendis multorum laxorum Fratrum excessibus summoperè commendavit, ejusque autoritatem ad hunc finem gravissimo Diplo-

mate apud *Gubernatis Tom. I. lib. 3. fol. 126*- stabilivit, & demum pro defendendo, & ampliando Triplici Ordine S. Francisci ad mortem usq; indefessè laboravit. Rexit Ecclesiam usq; ad annum - - 1261.

VII. *Urbanus IV.* Gallus, antea Jacobus Pantaleon. Hic Pontifex S. Bonaventuram, pro tunc Ordinis Generalem, anno 1264. per speciale Diploma, videndum apud *Gubernatis Tom. II. lib. XI. cap. VII. fol. 659*. commovit, ut Seraphicus Ordo Clarissas (quarum curam, ac gubernium Capiculum, generale Pisis celebratum, dimittere voluit) adhuc regendas in se assumpserit. Ad hæc Regulam Clarissarum à Seraphico Patre factam, per *Constitut. VII. dièti Pontificis in Tomo I. Bullarii Romani* in hoc mitigavit, ut possint, si velint, Bona immobilia, ac stabiles redditus recipere &c. Unde eo privilegiò utentes vocantur *Urbanista*, seu *de secunda Regula S. Clara*. Rexit Ecclesiam usq; ad annum - 1264.

VIII. *Clemens IV.* Gallus, antea Guido Grossus, pietate & doctrina insignis, ac specialis fautor Minorum, præsertim singularis amator Divi Bonaventuræ pro tunc Ministri Generalis, quem etiam per Diploma anno 1265. videndum apud *Gubernatis Tom. I. lib. III. fol. 128*. denominavit Archi-Episcopum Eboracensem; declinante tamen humiliter, & absque dubio ex Divino instinctu, dignitatem istam Divò Bonaventurâ.

Sunt nonnulli, qui cum Laërtio Cherubino celebri Juris Consulto Romano in Summario addunt, altementionatum Pontificem Clementem IV. Apostolicis Literis-*Obtentu Divini Numinis, datis 2. Idus Februarii anno Pontificatus primò* concessisse FF. Minoribus, & Prædicatoribus, ut in Bonis, ac hæreditatibus Parentum, ac si essent in sæculo, possent ab intestato succedere. Ast fundamentaliter hosce Assertores refutat *Gubernatis Tom. 2. lib. 9. cap. 2. n. 9. fol. 491*. ostendens, has literas fuisse pro Solis RR. PP. Dominicanis, non autem pro FF. Minoribus expeditas. Prout idem apud Ambrosium Posini in sua Expositione folio 25. Author literarum, contra Adiaforum Filalete scriptarum, ostendit, exhibendo totam Bullam in copiâ authenticâ ex secreto Archivio Vaticano 3. Julii anno 1727. extractâ. Nec constat ex ullo authentico Testimonio; neque est vero simile, quòd tale Privilegium à Religione eo tempore, quo præerat Generalis S. Bonaventura, maximus zelator Paupertatis, & Pontifici acceptissimus, fuisset acceptatum. Cæterùm dictus Ponti-

Pontifex rexit Ecclesiam usque ad annum - - - 1268.

IX. *Gregorius X.* Italus, antea *Thaobaldus Vice-Comes*, specialiter ex consilio, & persuasione *Divi Bonaventura*, qui tunc a quodam Cætum Purpuratorum in summa habebatur æstimatione, per viam Compromissi in sex Cardinales facti, absens electus, postquam integrò fermè Triennio Cardinales quoad denominationem Subjecti convenire non poterunt. Altesatus Pontifex post modum *Divum Bonaventuram* Generalem creavit Cardinalem, & reluctantem etiam obedientiæ præceptò ad recipiendam hanc amplissimam Ecclesiæ dignitatem adegit, ejusque operâ, uti, & aliorum Doctorum, Fratrum Minorum præcipuè, usus fuit in Concilio Lugdunensi cum ingenti fructu, & commodo totius Ecclesiæ. Videatur *Gubernatis Tom. I. lib. 3. cap. 9. §. 8. n. 19. ac seqq. fol. 132.* Destinavit pariter Nuntios Apostolicos ad Imperatorem Orientalem Fratres Minores, uti videri potest in *Bullario Romano Tom. I. post Constitut. 2. dicti Pontificis.* Rexit Ecclesiam usque ad annum - - - 1276.

X. *Joannes XXI.* aliis XX. Lusitanus, antea *Petrus Juliani*. Hunc Pontificem equidem duo, vel tres alii præcesserunt, nimirum *Innocentius V.* *Hadrianus V.* & *Vice-Dominus de Vice-Dominis*, quorum tamen primus fecit præcisè menses quinque, & dies duos: alter verò mensem unum, & dies septem, & Tertius (juxta *Wad. Tom. 2. fol. 378. n. 13. & Bolland. Tom. 5. Maij. fol. 58.* sive in vitâ, sive paulò ante mortem *Franciscanus* factus) uno solùm die post electionem vixit; unde quia intra hoc brevissimum temporis spatium nil notabile agere potuerunt, prætermittuntur. Et licet pariter *Joannes XXI.* ne quidem integrum annum in Pontificatu adimpleverit, maximè tamen Terræ sanctæ necessitatibus sublevandis prospexit, ac nostrum *Ministram Generalem*, *Hieronymum ab Asculo*, cum *Magistro Generali Dominicanorum* tamquam *Angelos Pacis* destinavit, pro avertendo inter Hispaniæ, ac Galliæ Reges imminentissimo bello, sed morte præventus reliquit hoc negotium suo Successori. Rexit Ecclesiam usque ad annum - - - 1277.

XI. *Nicolaus III.* Romanus, antea *Joannes Ursinus*, cui adhuc puer Seraphicus Pater noster *Franciscus Protectoratum* in Dignitate Cardinalitia, & Pontificatum auguratus fuerat. Hic Pontifex jam ut Protector Ordinis singularem amorem, & æstimationem ostendit erga Seraphicam Religionem, uti non solùm gratiæ abundanter collatæ, verùm etiam

amorosæ litteræ, ad Generale Capitulum datæ, videndæ apud *Gubernatis Tom. I. lib. 3. fol. 350.* clarissimè probant. Factus Papa, cùm loco sui Cardinalem Matthæum Nepotem Ordinis Protectorem creare vellet, annulum suum digito extrahens, ac Illius digito inferens præ teneritudinis affectu erga Ordinem Seraphicum in lachrymas solutus, teste Wadingo ad annum Christi 1229. in hæc verba prorupit: *Damus tibi omnium, qua habemus, potissimum, tradimus cordis nostri delicias, pupillam oculorum nostrorum, scilicet Ordinem Fratrum Minorum; ubi simul alrefatum Cardinalem in futuro Protectoratûs officio instruens subjunxit: Tua Gubernatione Ordo non indiget: quia tot Sapientibus, & Prudentibus Personis abundat, quòd ad se gubernandum bene sufficiat sibi Ipsi: Correctioni quoque non oportet te insistere; quia inter Fratres sum taliter Prælatura inter se disposita, quòd in hac parte non videatur posse esse defectus. Unum autem est, in quo Patrocivio tuo indigent: sunt enim imbecilles, & pauperes, & multos habent, qui eos indebitè iniquitant, quibus per se repugnare non possunt, & ideo indigent Brachiò, & fortitudine Protectoris. Hoc est potissimum, in quo ipsis tua cura debet assistere. Ita verissimus Religionis nostræ Pater Nicolaus III. qui pariter singularissimè zelavit exactam in toto Ordine Seraphico absque ulla Pontificia dispensatione sacræ Regulæ Observantiam, & hinc famosissimam illam Declarationem: Exiit qui seminat: an. 1280. edidit ad omnimodum litteræ rigorem, & ad mentem Seraphici Patris. Damus prologum Declarationis. Exiit, qui seminat seminare semen suum, de sinu Patris in mundum veste scilicet humanitatis indutus DEI Filius JESUS Christus, Verbum Evangelicum saturus in singulos probos, & reprobos, insipientes, & ignaros, studiosos, & desides, & juxta Prophetam colonus futurus in terra, semen suum, doctrinam videlicet Evangelicam, sine delectu dispersit in omnes, qui omnia tracturus ad se, omnes salvare venerat: qui tandem se ipsum DEO Patri pro salute omnium in redemptionis humane prætium immolavit. Licèt autem hoc semen in singulos communicativa DEI charitate dispersum, aliud ceciderit secùs viam super corda scilicet Demonum suggestionibus prævia: aliud supra petram, corda scilicet nullo fidei vomere penetrata: aliud inter spinas, corda scilicet hominum divitiarum sollicitudinibus lacerata: & ideo, unum pravis affectibus conculcatum; aliud aridum, quia gratiæ carebat humore; reliquum verò legitur inordinatis sollicitudinibus suffocatum;*

focatum; aliud tamen mite cor, & docile, terra bona suscepit.

Hac est Minorum Fratrum mitis, & docilis in paupertate, ac humilitate per alium Christi Confessorem Franciscum radicata Religio: qua ex illo vero semine germinans, germen illud sparsit per Regulam in Filios, quos sibi, & DEO per suum ministerium in observatione Evangelii generat. Isti sunt Filii, qui docente Jacobo, Verbum aeternum DEI Filium, insitum humanae naturae in horto Virginalis uteri, potens salvare animas, in mansuetudine susceperunt. Hi sunt illius Sanctae Regula Professores, qua Evangelicò fundatur eloquiò, vita Christi roboratur exemplò, fundatorum militantis Ecclesiae, Apostolorum ejus sermonibus, actibusque firmatur. Hac est apud DEUM & Patrem munda, & immaculata Religio, qua descendens a Patre Luminum, per ejus Filium exemplariter, & verbaliter Apostolis tradita, & deinde per Spiritum Sanctum B. Franciscò, & eum sequentibus inspirata, totius in se quasi continet testimonium Trinitatis. &c. In quem finem antecedenter cum Sociis nostri Seraphici Patris, quibus ejus vita, & conversatio nota erat, super ipsa Regula, & sancta ipsius B. P. Francisci intentione frequenti collatione tractando, Sorianum ex hoc motivo se contulit, ubi ferme integros duos menses in componenda hac Expositione insumpsit adhibitis consiliariis duobus Cardinalibus Hieronymò Prænestinò, & Benivenga Allianensi Episcopis, ex Ordine Minorum ad hanc Cardinalitiam dignitatem assumptis, assistentibus etiam cum Ministro Generali non paucis zelosis Fratribus, & aliis doctissimis viris, nimirum Petro Peregrasso S. R. E. Vice-Cancellario, Comite Clusiano de Casale sacri Palatii Auditore (qui ambo postmodum ad Cardinalatum ascenderunt) Angelo celebri Curiae Advocato, & Benedicto Cajetano Pronotario. dein Cardinale. demum Pontifice sub titulo Bonifacii octavi. Rexit Nicolaus Ecclesiam usque ad annum

- - - - 1280.

XII. Martinus IV. Gallus, antea Cardinalis Simon de Brià appellatus, qui tamen potius deberet dici Martinus secundus: duo enim intermedii non Martini, sed Marini nomen habuerunt. Zelavit hic Pontifex summo perè, ut Seraphici Ordinis pura Observantia in suo vigore servaretur, prout ipsemet attestatur in sua Bulla: *Exultantes in Domino* apud Gubernatis Tom. 1. lib. 4. fol. 566. ubi pariter personas à Fratribus nominatas constituit tamquam Syndicos Apostolicos, qui nomi-
ne Ec-

ne Ecclesiæ res mobiles, & immobiles, vel earum rerum pretium, ac Eleemosynas Fratribus in Testamento relictas recipiant, vel etiam si hæ ab aliis detinerentur &c. juridicè nomine Ecclesiæ exigant &c. & in Fratrum utilitates (prout eis licet ex Regula, vel Declaratione Regulæ) convertant &c. *Benvenuto*, Episcopum Auximensem Franciscanum, Catalogo Sanctorum adscripsit. Moritur Perusii lentâ feбри vexatus, Habitu Religionis Seraphicæ ante obitum suum postulato, in quo sepeliri voluit, mandans corpus suum transferri ad Ecclesiam S. Francisci Assisii. Rexit Ecclesiam usque ad annum . . . . . 1285.

XIII. *Honorius IV.* Romanus, aliàs Jacobus de Sabello. Pontifex iste præter plures Ordini nostro favorabiles litteras instituit (teste *Antonio Mellisano in Supplemento Annalium Ordinis ad annum Christi 1285.*) Mare magnum, seu Bullam auream: *Virtute conspicuos &c.* 12. Kalendas Decemb. annò Pontificatus primò: quæ, eò quòd substantialiter contineatur in Mari magno Sixti IV. ad illud dimissa est. Mortui Corpus ad Basilicam *Ara Cæli* Fratrum Minorum in sepulchrum Gentilitium translatum fuit. Rexit usque ad annum . . . . . 1287.

XIV. *Nicolaus IV.* Italus, antea Hieronymus Asculanus ex Ordine Minorum, unanimiter electus, bis huic Pontificiæ dignitati renuntians cum lacrymis, & tertio ab omnibus Cardinalibus compulsus. Fuerat antecedenter Generalis Totius Ordinis Minorum. Pontifex iste, verus Minorum Pater, specialiter approbavit anno 1289. Regulam tertii Ordinis pro Sæcularibus per Bullam: *Supra montem &c. Tom. I. Bullarii Romani.* Similiter, & adhuc efficacius per aliam Bullam *Unigenitus DEI Filius* die 8. Augusti anno 1290, in qua etiam præcepit, ut Visitatores, & Superiores habeant ex Ordine Minorum. Item coram se voluit celebrari in Urbe Reatina Capitulum Generale, cui etiam præsedit unâ cum duobus Cardinalibus ex Seraphico Ordine assumptis, nimirum *Bentivenga*, & *Aqua Spartano*: præsentibus pariter in dicto Capitulo *Carolo II.* & *Maria* utriusque Siciliæ Regibus in eadem civitate eodem tempore à Summo Pontifice pro majori solemnitate coronatis. Rexit Ecclesiam usque ad annum . . . . . 1292.

XV. *S. Cælestinus V.* antea Petrus de Murrone, seu Morone ex Ere. mo mirabiliter assumptus, dum Patres Purpurati longo tempore inter se convenire non poterant; ubi tamen amore solitudinis, cui à puero as-

siveve-

sueverat, brevi iterum sese sponte Pontificatu abdicavit. Sub hoc Pontifice aliquot Fratres Minores, quibus arctioris vitæ, & strictissimæ Observantiæ rigor, fortè suò modo indiscretus, nimium cordi erat, acquisierunt favorabilem pro sua Congregatione Bullam, & captata occasione ex Pontificis pietate, ac propensione erga Eremiticos, obtinuerunt, ut imposterum etsi Regulam Seraphicam rigorosissime observarent, non *Fra- tres Minores*, sed *pauperes Eremita Domini Cœlestini* nuncuparentur. Hæc tamen Congregatio, de qua *Gubernatis Tom. I. lib. 5. cap. 5. fol. 602.* brevi post mortem Cœlestini iterum extincta, & Bulla Cœlestina à Successoribus Pontificibus cassata fuit. Rexit Ecclesiam usq; ad an. - 1294.

XVI. *Bonifacius VIII.* Italus, antea Benedictus Cajetanus dictus, Jurista doctissimus, qui Compositioni famosissimæ declarationis Nicolai III. *Exit, qui seminat*: interfuit, coadjuvit efficacissime, eamque pro majori Religionis Seraphicæ splendore Corpori Juris, nimirum sexto Decretalium *Tit. de Verb. Signif.* inseruit: Capitulo Generali personaliter præsedit: Pluribus ex nostro Seraph. Ordine Pileum Cardinalitium imposuit; nimirum *Jacobo Tomaso Cajetano: B. Andrea de Comitibus Signia*, seu de *Conti dicto* (qui tamen nullatenus induci potuit ad acceptandam hanc dignitatem) *Gentili de Monte Florum*, *Reginaldo de Umbria*, *Joanni Minio de Muro*, nec non *Leonardo Patrasso*, de quo quidem ultimo dubitat *Wad. Tom. 3. fol. 7. n. 5.* affirmat tamen *Petrus Antonius à Venetiis Tom. I. fol. 394.* *Ludovicum IX.* Galliarum Regem, tertii Ordinis S. Francisci solenniter canonizavit, & Ordinis Privilegia solennissime confirmavit per Bullam, legendam apud *Gubernatis Tom. I. lib. 4. fol. 567.* *Obinumeros salutis fructus* (sunt formalia verba Bullæ) *qui noscuntur ex Ordine animabus fidelium provenire.* Rexit Ecclesiam usq; ad an. 1303.

QUÆRITUR II.

Quinam Generales fuerint in primo Sæculo Ordinis, id est, usque ad annum 1300. Respond. sequentes.

- I. **S**eraphicus Pater noster *Franciscus*, Assisias, qui etsi tempore sui Gubernii habuerit duos sub se Vicarios Generales, ipsum tamen

Generalatum ex Jussu Summorum Pontificum usque ad finem vitæ retinere debuit, id est usque ad annum - - - 1226.

II. *Elias de Cortono*, Vir insignis quidem doctrinæ, sacrae Regulæ tamen prævaricator: cui S. Antonius in faciem restitit; hinc à Gregorio IX. tunc in Capitulo Generali præsidente, depositus fuit. Rexit Ordinem usque ad annum - - - 1230.

III. *B. Joannes Parens*, Florentinus, zelator Regulæ Seraphicæ, qui pro majori dubitantium quiete primam Regulæ declarationem obtinuit à Gregorio IX. Summo Pontifice. Rexit Ordinem usq; ad an. 1236.

IV. Non diu post *Elias*, tumultuariè à suis Fautoribus proclamatus, & à Gregorio IX. per dictos fautores decepto, rursus approbatus est. Huic, suas laxitates repetenti, se B. Cæsarius de Spira Germanus, vir integerrimus, doctus, Evangelicæ pauperatis, & Observantiæ Regularis intrepidus defensor, eum suis energicè opposuit, proindeque *Elias* à Summo Pontifice, Capitulo Generali iterum præsidente, secundâ vice exauctoratus fuit. Rexit Ordinem usque ad annum 1239.

V. *B. Albertus Pisanus* Herruscus, à virtute & sanctitate præclarus: tertio ab Electione mensè non sine ingenti Summi Pontificis dolore mortuus.

VI. *B. Haymo* Anglus, vir eximie Prudentiæ, zeli, ac meriti non solum respiciendo Ordinem, verum etiam totam Ecclesiam, & idè à Gregorio IX. Electioni tertio jam præsidente, mira cordis exultatione confirmatus, qui singulas sermè Provincias pedestri itinere visitavit: ejusdem Pontificis jussu fecit correctiones, & Rubricas in Officio Romano, Missalibus, & Ritibus Ecclesiasticis, à Nicolao III. approbatas, & in tota Ecclesia receptas. *Wad. T. 1. f. 630. n. 2. Marchant. parr. 2. fol. 136. 156. 157.* Rexit Ordinem usque ad annum - - - 1244.

VII. *Crescentius Picenus*, seu *Æsinus*, qui plurimis annis in sæculo Juris Utriusque, & Medicinæ peritiam Professus, declinante jam ætate Religionem intravit. Erat literis, & canitie Venerabilis; favebat tamen, vel veriùs, connivebat nimium Eliæ Sectatoribus, forsan ad conservandam inter Fratres concordiam. Exinde apud Summum Pontificem Innocentium IV. à septuaginta Patribus, & ultra delatus, ac loco ejusdem alius à Capitulo Generali substitutus fuit, ut Ordo semper in viridi permaneret Observantia. Rexit Ordinem usque ad annum - - - 1247.

VIII. *Beatus Joannes Picus à Parma*, seu *Parmensis*, Vir de illustri Profapia, disciplinæ regulâris ardentissimus propugnator, nec non in Theologica Facultate inter paucos conspicuus, coram Summo Pontifice Innocentio IV. electus, tantâ universæ Religionis exultatione, ut B. Patris Francisci Spiritum revixisse omnes proclamarent. Nec tamen defuerunt persecutiones apud *Gubernatis Tom. 1. lib. 3. fol. 120.* inveniendæ. Viribus fractus tandem resignavit suum officium contrahentibus licet zelosis. Post mortem miraculis claruit, ejusq; corpus in hæc tempora *Cammerini* integrum ostenditur. Rexit Ordinem Seraphicum usq; ad an. 1256.

IX. *Sanctus Bonaventura Fidenza à Balneo Regio*, *Herruscus*, Ecclesiæ Doctor, & Cardinalis, hoc nomine ex prophético Sancti Patris Francisci Spiritu, jam ut puer quadriennis appellatus; cui pariter sub eadem ætate meritis, & precibus Seraphici Patris sanitas impetrata fuit, postquam Mater eundem sacro Seraphico Ordini devoverat, si ab infirmitate liberaretur. Quanta hic zelosus, & Doctor verè Seraphicus, altèrque quasi Franciscus, Ordini, & universæ Ecclesiæ præstiterit, non solum *Annales nostri*, verùm etiam extranei Authores passim testantur. Rexit Ordinem usque ad annum

1274.

X. *Hieronymus ab Asculo*, qui ad clavum Religionis sedens in promovenda Ordinis Sanctimonia tum immaculatæ vitæ exemplò, tum diligenti visitationum sollicitudine se totum impendit, ad summa Ecclesiæ negotia componenda, & ad supremos terræ Principes pacificandos sæpè à Summis Pontificibus Legatus, demum Cardinalis, ac tandem etiam Papa electus fuit sub Nomine *Nicolai IV.* Gubernavit Ordinem usque ad annum

1279.

XI. *Bonagràtia de S. Joanne in Perseceto*, *Italus* Territorii *Bononiensis*, antea unà cum Hieronymo ab Asculo Legatus Pontificius ad partes Orientales, Vir conformiter nomini suo singulari gratiâ pollens, doctrinâ eminens, qui pro sanctitate Ordinis partim fovenda, partim restituenda plura saluberrime decrevit. Rexit Ordinem usq; ad an. 1289.

XII. *Arlottus de Prato*, *Thuscus*, magnus ubique Doctor, Vir pius, ac prudens, Ordinis quieti, sanctæq; Reformationi vividè incumbens: dolendum, quòd præmatura mors omnem ulteriorem spem præciderit. Rexit Ordinem usque ad annum

1287.

XIII. *Matthæus de Aqua Sparta*, ex *Provincia Umbræ* oriundus,

antea Lector sacri Palatii Apostolici, Zelator magnus puræ Observantiæ, ac propugnator strenuus Declarationis in Regulam Nicolai III. creatus Cardinalis titulo S. Laurentii in Damaso, ac declaratus Protector Ordinis Servorum B. Virginis, in nostro Conventu Aracælitano sepultus. Rexit Ordinem usque ad annum - - - 1289.

XIV. *Raymundus Gaufredi*, Gallus, in Synodo Generali Reatina coram Nicolao IV. Summo Pontifice electus, Vir Genere Nobilis, in Theologia Magister, virtutibus à pueritia excultus, Disciplinæ Regularis, & Paupertatis Evangelicæ acerrimus defensor, atque exinde apud non paucos exosus. Obtulit huic Summus Pontifex Bonifacius VIII. sæpius Episcopatum Patavinum, sed cùm constantet renuisset, se tanto oneri imparem dictitans, indignanter Pontifex reposuit: *Multò magis ergo impar es tanto, quo fungeris, Officio*: Sicque ipsam à Generalatu absolvit, postquam Ordinem rexit usque ad annum - - - 1295.

XV. *Foannes Minius de Muro vallium* ex Marchia Anconitana oriundus, ab ineunte ætate moribûs, & literaturæ excellentiâ conspicuus, ac sacri Apostolici Palatii Lector. Erat promovendæ Ordinis strictæ Observantiæ, ac extirpandis aliquorum abusibus totus intentus, quantum per graviora Ecclesiæ negotia, ad quæ à Summis Pontificibus applicabatur, licuerat. Ob sua præclarissima in Ecclesiam merita creatus est à Bonifacio VIII. Cardinalis, Episcopus Portuensis, & Ordinis Protector. Anno 1296. adhuc in Generalatu existens, *S. Ludovicum*, postea Episcopum Tolosanum, in S. Ordinem suscepit, Gubernavit Religionem usque ad annum - - - 1304.

QUÆRITUR III.

Quænam Generalia Capitula fuerint celebrata primò Sæculo Ordinis ?

ANte Responsonem pro hoc, & subsequentiibus duobus sæculis duo prænotanda veniunt. 1. mò. Quòd primis temporibûs, etsi duratio Generalis fuerit circiter usque ad Leonem X. quoad tempus in definita: nihilominus ipsa Generalia Capitula juxta litteram sacre Regulæ

cap. VIII. singulis trienniis fuerint celebrata, nisi (prout ipsamet Regula *loc. cit.* addit) Ordinatio Superiorum ex gravi causa brevius, vel longius temporis spatium requisierit, aut intra illud triennium Minister Generalis mortuus, vel exauctoratus, vel ad altiorem dignitatem à Summo Pontifice promotus fuerit. 2dò. Notandum, quòd *Michaël Angelus* in sua Chronologia Historico Legali, & Continuator ejusdem *Julius à Venetiis* non conveniant in numero Capitulorum Generalium cum *Dominico Gubernatis Tom. III. & IV.* qui ultimus longè plura enumerat, quàm duo præcedentes Chronologi. Sic *Michaël Angelus à Neapoli* ab anno 1256. usque ad annum 1274. tantummodò duo ponit Capitula Generalia; econtra *Gubernatis* plura intermedia. Scio quidem, quòd respondeat *Julius à Venetiis*, fuisse potiùs intermedios congressus pro aliquo negotio tractando, quàm vera Capitula; sed mihi cum *Gubernatis* potiùs dicenda videntur Generalia Capitula, ea ex ratione: quia temporibus antiquis juxta *caput VIII.* Regulæ celebrabantur Generalia Capitula singulis Trienniis, quamvis circa electionem Generalis tempus fuerat illimitatum: Cur ergo illi congressus e. g. anno 1263. 1266. & anno 1269. &c. non vocentur Capitula Generalia? Unde sequendo Patrem *Dominicuno Gubernatis* respondeo, sequèntia in primo Sæculo fuisse Capitula Generalia:

I. Assisii in Umbria existente Generali Sancto Francisco, anno	1216.
II. Assisii sub eodem Generali, anno	1219.
III. Assisii sub dicto Generali, anno	1220.
IV. Denuò Assisii Generali eodem, anno	1221.
V. Iterùm Assisii Generali Sancto Francisco, anno	1223.
VI. Romæ post mortem Seraphici Patris, Præsidente ipsomet Summo Pontifice Gregorio IX. Electo Ministro Generali Elia anno	1227.
VII. Denuò Romæ, electo Ministro Generali Joanne Parente, ac rursus præsidente Papa Gregorio IX. anno	1230.
VIII. Sorix in Hispania sub Joanne Parente adhuc Generali anno	1233.
IX. Assisii, reelecto in Generalem Elia, anno	1236.
X. & XI. Romæ, ubi neo-electo Generali B. Alberto de Pisis vix per tres menses durante, undecimò Capitulò Generali in Successorem subrogatus fuit B. Haymo Anglus, præsidente utrobique ob incomparabilem	

- bilem amoris excessum Gregorio IX. Summo Pontifice anno 1239.
- XII. Bononiæ in Italia, sub B. Haymo ne Anglo, in quo famosa illa quatuor Magistrorum Expositio in Regulam à Capitulo fuit approbata anno 1242.
- XIII. Genuæ in Italia præsidente Summo Pontifice Innocentio IV. & electo, post mortem Haymonis, Generali Crescentio Æsino. His in Comitibus initium datum est Chronicæ trium Sociorum: item Legendæ antiquæ, quæ Opera vitam Seraphici Patris continent anno 1244.
- XIV. Avinione in Gallia, præsidente iterùm Innocentio Papa IV. electo Generali Beato Joanne de Parma anno 1247.
- XV. Metis in Lotharingia, præsidente adhuc Generali B. Joanne de Parma, destinatò tamen simul Legato Apostolico in Græciam pro unione Græcorum cum Romana Ecclesia anno 1249.
- XVI. Romæ, præsidente Summo Pontifice Alexandro IV. & in Generali electo S. Bonaventura etiam absente anno 1256.
- XVII. Narbonæ in Gallia, subsistente eodem Generali Divo Bonaventura; in quo Capitulo, juxta *Gubernatis*, introducta est Uniformitas Habitûs, & Capucii, cum antea vestitus Fratrum esset diversimodus anno 1260.
- XVIII. Pisis in Italia, sub eodem Generali, anno 1263.
- XIX. Luteriæ Parisiorum, continuante Generalatum D. Bonaventura anno 1266.
- XX. Assisi in Umbria, sub eodem Generali anno 1269.
- XXI. Pisis in Italia, existente adhuc Generali Divo Bonaventura anno 1272.
- XXII. Lugduni in Gallia, electo Ministro Generali Hieronymo ab Asculo, postmodùm Summo Pontifice sub nomine Nicolai IV. an. 1274.
- XXIII. Patavii in Italia, perseverante in Generalatu Hieronymo ab Asculo anno 1277.
- XXIV. Assisi in Umbria, electo Ministro Generali Bonagratia, Hieronymi ab Asculo in Apostolica Legatione ad Græcos Collega anno 1279.
- XXV. Argentiniæ in Germania, permanente Generali Bonagratia anno 1282.
- XXVI.

- XXVI. Mediolani in Italia, electo in Generalem Arlotto de Prato anno 1285.
 XXVII. Montis Pessulani, electo Generali Matthæo de Aquasparta anno 1287.
 XXVIII. Reate in Italia, præsidente Summo Pontifice Nicolao IV. & in Generalem Ministrum electo Raymundo Gaufredi anno 1289.
 XXIX. Parisiis, durante Generali priori anno 1292.
 XXX. Assisi sub eodem Generali anno 1295.
 XXXI. Agnaniæ, præsidente Summo Pontifice Bonifacio VIII. & electo Generali Joanne de Muro &c. anno 1296.
 XXXIII. Lugduni in Gallia, persistente Generali Joanne de Muro anno 1299.
 XXXIII. Genuæ in Italia, permanente eodem Generali an. 1302.

QUÆRITUR IV.

An primò hõc Ordinis Sæculò Fratres Minores Regulam suam sub uno capite existentes, absque ulla dispensatione observaverint ?

Respondeo, aureò hõc sæculò *Inprimis* Pontifices, Ordini addictissimos, pro manutenenda Regulæ Observantia strenuè laborasse. *Secundò* Generales omnes (si *Eliam*, & forsan *Crescentium* Picænum & zelosis Fratribus ad Sedem Apostolicam delatos, & à Summis Pontificibus depositos excipias) Apices Regulæ Seraphicæ zelasse, ipsosmet Sanctitate, Legationibus Apostolicis ad Reges, & integras Nationes, singulari doctrinâ, Purpurâ, vel etiam Mitrà Pontificiâ Religionem fulgentiorem reddidisse, & *Tertiò* Capitula Generalia congregata neque Statuta Regulæ rigorem laxantia fecisse, nec ullam Pontificiam dispensationem perisse, vel acceptasse, sicque Corpus Religionis illibatum in S. Regulæ Observantia sub uno capite permanisse, uti totum hoc patet partim ex dictis, partim ex *Gubernatis Tom. I. lib. 3. cap. 12. fol. 97. & seqq. & Tom. III. a fol. 1. usque ad fol. 19.* Quamvis cæterocuin negari nequeat, in tan-

in tanto Fratrum numero etiam Laxos, præsertim in puncto Paupertatis, Eliæ Sectatores, & abusu Fautores extitisse, quos tamen Seraphica Religio in Corpore, mediantibus Generalibus Comitibus, per Statuta Generalia, & Generales ipsimet per Circulares fervore plenas coercere satagebant; prout Rectores Ordinis apud Pontificem Clementem V. anno 1311. in *Clement. Exivi. de Verb. Segn.* testabantur, ac insuper plures zelatores, uti S. Antonius, B. Cæsarius Spirensis, aliique in faciem resistere non horrebant transgressoribus. Quinimò S. Bonaventura, juxta jam dicta, ne quidem Declarationem Regulæ, ab Innocentio IV. (amantissimo Seraphicæ Religionis Patre) editam, recipere volebat, ne Fratres laxiores verborum tenore hujus Pontificis, quoad licentiam recurrendi ad Syndicos, abuterentur.

QUÆRITUR V.

Quænam Memorabilia Fratres Minores pro Ecclesia DEI fecerunt in I. sui Ordinis Sæculo?

Circa ultimum istud quæsitum tam in hoc, quàm subsequentibus sæculis, benè notandum venit, non quæcunque laudabilia Seraphicæ Religionis in præsentī adduci, sed tantum aliqua memorabilia, & ea duntaxat pauca; aliàs Opusculi hujus compendium in magnum Tomum, contra nostrum intentum, excresceret.

Hoc suppositò respondetur.

I. Inprimis Seraphicus *P. Franciscus*, Verbo, & Exemplo prædicans, in *Europâ*, nominatim in Italia, infinitum quasi Peccatorum numerum ad veram poenitentiam reduxit, & ex hoc ipso fine tertium Ordinem de *Poenitentia* erexit: non (ut quidam putant) per modum aliqujus *Confraternitatis*, sed ut *verum Ordinem*, suo novitiatu, Habitu, & Professione distinctum, prout plurimis aliis prætermisissis, sola Constitutio *Benedicti XIII.* — *Paterna Sedis* — 10. Decemb. an. 1725. emanata, aperte demonstrat. Fuit equidem mentionata Bulla *Paterna Sedis* per immediatum *Benedicti XIII.* Successorem *Clementem XII.* in sua Con-

sua Constitutione *Romanus Pontifex* edita tertio Calendas Aprilis anno 1732. iterum reducta ad terminos Juris Communis, Concilii Tridentini & NB. ad alias Constitutiones Pontificias; cum verò hæ ipsæ aliæ Pontificiæ Constitutiones, ad quas se se Clemens XII. remittit, approbaverint tanquam verum in Ecclesia *Tertium Ordinem*, consequenter est, & manebit talis, utpote sic agnitus etiam loquendo de Sæcularibus à Nicolao IV. Innocentio IV. Eugenio IV. Clemente VII. Innocentio XI. &c. &c. per Bullas plusquam triginta videndas in Bullariis Emanuelis Rodriguez, vel Bordoni, nec non in Directorio trium Ordinum, seu apud Gubernatis Tom. 2. sive etiam in libello novissimè ad hunc finem Monachi typis vulgato. Instituit hunc, per universum mundum jam dilatatum Ordinem S. P. N. eodem anno 1221. quo à Christo Domino impetravit notissimas illas Portiunculæ Indulgentias, quibus tot centena millia animarum in toto terrarum Orbe ad deponendam Peccatorum Sarcinam trahuntur.

Nec zelus animarum Viri hujus Apostolici intra solos Europæ fines contineri potuit, quin pariter ad vastissimum pro tunc *Ægypti Regnum* se se extenderet, quorsum ipse cum *P. Illuminato* (reliquis sociis Ptolomaidâ ad alias Saracenorum partes dimissis) ad potentissimum eo tempore totius Regni Soldanum profectus, veram Christi fidem, sanctumque Evangelium fervore verè Seraphico annuntiavit, atque effrum Tyranni Cor tantâ mansuetudine, ac dulcedine demulcivit, ut pro se suisque Consodalibus, liberam dederit in terris subjectis Evangelizandi licentiam, salutiferam subinde Christi Domini Crucem, sæpius ab infidelibus ablata (quam & ipse Soldanus in Jerosolymitana expugnatione suâ subjecerat potestati) gratis restituerit, triginta circiter millia Christianorum Captivorum libertati reddiderit, & demum successu temporis per duos Fratres Minores S. Baptisma receperit. *Gubernat. de Miss. ant. fol. 581. & seqq.*

II. Seraphicum Patrem in sancto animarum zelo secutus est filius, verè Seraphicus, *S. Antonius Paduanus*, primorum ex Ordine nostro Martyrum, in Odiun fidei Marochii occisorum sanguine, ad amplectendum hoc institutum inflammatus.

Quanta Ecclesiæ DEI præstiterit, quomodò in Africam pro Missio-
aibus transfretaverit, ac iterum ex Ordinatione DEI in Italiam depor-
tatus

tatus fuerit, qualiter anno 1231. in Italia Ezelini Tyranni furorem represserit, quot centena millia hominum in viam salutis direxerit, si libi tacerent, vel ipsa sua lingua, quingentis jam annis incorrupta peroraret. Vocabatur communiter *Mallens Hæreticorum*: à Gregorio IX, autem *Arca Testamenti* pro omnium salute cælitùs data.

III. Sub primis Ordinis temporibus, an. scilicet 1219. quinque Fratres Minores, *Berardus, Petrus, Accursius, Adjutus, & Otto*, ad prædicandum Christi Evangelium ab ipsomet Seraphico Patre in *Africam* destinati, dilectissimam Christi Sponsam, Ecclesiam purpurâ proprii sanguinis condecorârunt, postmodum à Sixto V. in Sanctorum numerum relati. Hi, ab impio Rege Marochii Miramolino in Odium fidei propria manu enecati sunt.

Sensit tamen dictus Rex unâ cum toto Regno illicò graviores manus Domini super se, quippe dextera illa, quâ SS. Martyrum Capita concidit, cum toto latere exaruit, ac integro quinquennio, juxta numerum quinarium Sanctorum, Regnum Marochianum omnium rerum sterilitate, & contagiosâ lue afflictum elanguit, usque dum ad Martyrii locum Barbari congregati humiliter veniam precantes frugiferum imbrem, quo arida sæcundabatur tellus, impetrârunt. Quo Miraculo Rex Miramolinus commotus. Ediçtò publicò Christianis facultatem dedit, non tantum in loco suæ Residentiæ Ecclesiam erigenti, ad Sacra ritu Catholico ibidem publicè peragenda, verum etiam proprium Episcopum assumendi ex Ordine Minorum. Prout primo hujus Ordinis sæculo apud *Gubernat. Tract. de Miss. ant.* leguntur quatuor ex Seraphica Religione successivè, absque aliqua interruptione, ad hanc Episcopalem dignitatem promoti; nimirum *Agnellus, primus* circa an. 1227. *Lupus Dain secundus*, simulque totius Africae Legatus Apostolicus, *Blancus*, sive *Brancus tertius*, ac demum *Rodericus quartus*, qui unâ cum pluribus indies ex Europâ, præsertim ex Ordine Prædicatorum, & Minorum in Adjutorium missis, Vineam Domini indefessè excoluerunt, Saracenos in magno numero S. Baptismatis aquâ lustrando, *Gubern. de Miss. ant. fol. 532. & seqq.*

IV. Allegatos quinque Martyres propediem, id est anno circiter 1227. ex Ordine Minorum alii septem *Daniel, Samuel, Donulus, Leo, Hugolinus, Nicolans, & Angelus*, subsequuti fuère, qui pariter suo proprio

prio Cruore Christi Sponsam Ecclesiam exornarunt, & à Leone X. Sanctorum Apotheosi donati sunt.

Hi, cum aurea illa nascentis Ordinis Seraphici tempora (uti nostrum loquitur Breviarium) promicarent, *Ceptam*, seu *Septem* Saracenorum Urbem, ingressi Christum unicum Mundi Salvatorem, liberè prædicarunt, dicta sua, spiritu veritatis aspirante, validis rationibus constabiles; Pro mercede omnes reportarunt Laureolam Martyrii *Septæ* (seu ut alii vocabant) *Ceptæ*, post carceris squalores, & varia tormentorum genera, jussu Tyranni Capite truncati.

Effusus *Septæ* Martyrum sanguis semen fuit novæ in Ecclesia DEI animarum Messis quoad Regnum Fezzanum, cujus Urbs ista (nunc *Centa* dicta) pro illo tempore post Fezzam, Regni Fezzani Metropoli, erat præcipua. Nam aliquot annis post mortem horum Martyrum, dum Rex Marochianus cum rege vicino Fezzano, pro tunc à priori distincto, gravissimas inter inimicitias cruentum bellum gerebat, actandem lassus; ea quæ pacis sunt, optabat, tres ex Seraphico Ordine, seu Pacis Internuncios, ad Regem Fezzanum destinavit, qui, intercessione horum Martyrum, induratum efferati Regis animum tantum emollierunt, ut non solum pacis fœdera inierit. verum etiam Fratribus Minoribus Fezzæ, in Metropoli sua, habitaculum concesserit, in quo Christianis, vel in durâ servitutis conditione detentis, vel ad negotia Mercaturæ applicatis, vel etiam, & quidem magno numero, Stipendiarijs, præter Sacramentorum administrationem, omnia Christianæ pietatis opera, ne à fide deficerent, exhibuerunt, nunquam non intenti, ut Saracenorum mentes lumine Veritatis Evangelicæ imbuerent.

Item Episcopi, ex Ordine Seraphico, uti Marochii, ita Fezzæ constituebantur. Quinimò sub potenti horum 7. Martyrum patrocinio tantos in his partibus Fides Catholica fecit progressus, ut circa añum 1267. *Ceptæ* proprius Episcopus, saltem titularis, denuò ex Ordine Minor. Fr. *Laurentius* fuerit assumptus. Ita ex variis Instrumentis eruit *Gubernat. de Miss. ant. lib. 3. c. 1. §. 2. fol. 546. n. 56.*

V. Transeundo ab *Africa* in *Asiam* anno Christi 1246. Innocentius IV. destinavit illac Nuntium Apostolicum, cum alijs Fratribus Minoribus, *Jacobum à Rosario* (vel ut alijs placet) à *Russeno*, ubi Armeniæ Regem, cum magno numero tum Infidelium, tum Schismaticorum, ad

veram Fidem convertit; ex quo in tantum eorundem Armeniæ Regum in Ordinem Seraph. excrevit Devotio, ut unus eorum (teste *Gubern. de Miss. ant. fol. 487. & Wad. Tom. 2. fol. 647. n. 10.*) nomine *Hayto II.* anno 1294. abdicato Regno, S. Religionis habitum assumpserit, sub nomine *Fr. Joannis.*

Item anno 1248. Idem Pontifex Innocentius IV. suum proprium Pœnitentiarium, nostrum *P. Laurentium de Portugal*, cum pluribus ex Ordine S. Francisci ablegavit in *Tartariam*, qui magnum Chamum, cum non paucis Principibus, nec non Regem *Sartaco* sacro Baptismatis fonte abluit, ac in illis regionibus pro Ordine Seraph. unam completam Vicariam cum multis Monasteriis erexit. Similiter Imperatorem Orientalem *Michailem Paleologum*, cum 40. Principibus ad gremium Ecclesiæ traxit *Hieronimus ab Asculo*, associatus aliis FF. Minoribus, Missionariis Apostolicis. *Gubern. de Miss. ant. fol. 278. & seqq.* Quinimò, paucis complectendo multa, in tantum, primo statim Ordinis sæculo, Seraphica Religio in reducendis ad veram lucem errantibus desudavit, se se ubique Terrarum dilatando, & veram Fidem prædicando, ut *Alexander IV.* jam anno 1258. Bullam, Apostolici fervoris testem, expediverit ad Fratres de Ordine Minorum in *Terris Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Æthiopum, Syrorum, Hyberorum, Alano- rum, Gazarorum, Gothorum, Zicharum, Ruthenorum, Jacobitarum, Nubianorum, Nestorianorum, Gregorianorum, Armenorum, Indorum, Moscelinorum, Tartarorum, Hungarorum, &c.* Ita Bulla in formalibus apud *Wad. T. 2. fol. 169. n. 1.* Videri etiam poterit *Petr. Ant. de Venet. T. I. p. 1. c. 7. per tot. fol. 74. & seqq.*

VI. *S. Bonaventura*, Ordinis Minorum anno 1256. electus Generalis, ac postmodum Cardinalis, scriptis, & factis, Seraphico Spiritu plenis, universo Orbi Catholico tantum profuit, ut à Gregorio X. *Columna totius Christianitatis* appellaretur, & à Sixto V. inter præcipuos Ecclesiæ Doctores numeraretur.

Concilium generale Lugdunense anno 1247. ex 500. totius Orbis Episcopis, præter plures Cardinales, & Doctores, in præsentia Summi Pontificis Gregorii X. Congregatum, *Bonaventura* noster, quasi Spiritus membra Corporis, direxit, assistentibus sibi *Rothomagensi, & Tripolitano*
Episco.

Episcopis, qui & ipsi de Religione S. Francisci erant. Indefesso suo labore optatam procuravit, Græcam inter, & Latinam, Ecclesias unionem, da qua Breviarium Franciscanum ad diem 19. Julii.

Psalterii B. V. *MARIE*, ut etiam pulsus campanæ, tam ad Elevationem S. Hostiæ in Missâ de die, quàm ad noctem pro salutatione Angelicâ, ipse Author fuit: Nec non, teste *Marchant. 12. fund. p. 2. f. 160.* Plarum inter Laicos Sodalitatum institutioni initium dedit Romæ circa anno 1270. per celeberrimam Archiconfraternitatem *Confalonis*. Similiter devotissimam orationem *Sacro-sanctæ, & individua Trinitati & C.* quæ post Horas Canonicas recitari solet, ipse disposuit; cui postea Leo X. annexuit plenariam remissionem omnium defectuum in qualibet hora Divini Officii ex humana fragilitate commissorum. Insuper, juxta *Fo. Domin. Musentium S. J. in fáce Chronol. Tab. 2.* primus omnium eodem anno 1270. persuasit Cardinalibus modum instituendi Conclave ad Summum Pontificem eligendum.

Plura de hoc Seraphico Viro, tum apud alios passim, tum apud *Petr. Ant. de Venet. Tom. I. fol. 378. & Tom. II. fol. 13. ac 372.* videri poterunt.

bantur, addentes, si quæ etiam talia alicubi fierent, rigidè puniri, & propterea atiam facta esse Sratuta multùm stricta. Ad præscindendas iater utramque partem ultiores lites verè Clementissimus, & Providentissimus Pater anno 1311. edidit famosissimam, & post illam Nicolai III. *Exiit, qui seminat &c.* in Ordine Seraphico celeberrimam Declarationem *Exivi de Paradyso &c.* antecedenter coram Cardinalibus in Concilio Viennensi maturè examinatam, coram toto Patrum Concessu lectam, publicatam, ac Corpori Juris Clement. *Exivi. de Verb. Signif.* postmodum insertam. Cujus Declarationis præmium sic sonat: *Exivi de Paradyso, dixi rigabo hortum plantationum, ait ille celestis Agricola. Qui verè fons sapientia, Verbum DEI à Patre in Patre manens genitum ab aeterno, novissimè diebus istis fabricante Spiritu Sancto in utero Virginis caro factum, exiit homo ad opus arduum Redemptionis humani generis peragendum, exemplar sequendum celestis vita, præbens hominibus semetipsum. Verùm quia plerùmque mortalis vita sollicitudinibus pressus homo mentis aspectum ab exemplaris hujusmodi intuitu divertebat; Verus noster Salomon in solo militantis Ecclesia hortum voluptatis, inter ceteros quemdam fecit, à procellosis mundi fluctibus elongatum, in quo quietius, & securius vacaretur contemplandis observandisque hujusmodi operibus exemplaris, in hunc intravit ipse, ut rigaret ipsum secundis, aquis Spiritualis gratia, & doctrina. Hic hortus, siquidem est Fratrum Minorum sancta Religio, qua muris Regularis observantia firmiter undique circumclusa intra se solo contenta DEO, adornatur abundè novellis plantationibus filiorum. Ad hunc veniens dilectus DEI Filius mortificationis pœnitentia myrrham metit cum aromatibus, qua suavitate miramni universis odorem attrahentis sanctimonia circumfundunt. Hac est illa celestis vita forma, & Regula, quam descripsit ille Confessor Christi eximius Sanctus Franciscus, ac servandam à suis Filiis verbo docuit pariter, & exemplò.* Hanc Declarationem plurimùm promoverunt instantes preces Roberti, & Sansia, utriusque Siciliæ Regum, qui pro defensione Seraphici Ordinis in pluribus Epistolis non solùm Regni opes, sed & sanguinem proprium obtulerunt. Quanto alioquin affectu dictus Pontifex in Seraph. ferebatur Religionem, facile colligere est ex allegata Declaratione, in qua fatetur, se jam à teneris annis exarsisse erga hunc S. Ordinem,

dinem, quem *militantis Ecclesia Hortum voluptatis* intitulare, & Regulam ejusdem *formam vitæ Cælestis* nominare in usu habuit. *Joannem Visalem* Franciscanum ad Cardinalatum promovit, & Ecclesiam rexit usque ad annum 1314.

III. *Joannes XXII.* Gallus, antea *Jacobus de Ossa*, Ordinis nostri singularis amator, prout ipsemet testatur apud *Gubernatis Tom. I. lib. 4. fol. 568.* atque effectu probavit, dum teste *Petr. Ant. de Venet. Tom. I. fol. 400.* duos illos famosos Theologos, *Bertrandum de Turre*, & *Petrum Aureolum* Cardinales creavit, atque *Ludovicum* Episcopum Tolosanum, ejusdem Ordinis, canonizavit. Hic Pontifex in Bulla: *Quorundam exigit*: primò Pontificatus sui annò edita, ac reperienda in Corpore Juris Canonici *Extravag. Joan. XXII. Quorundam &c.* approbavit Declarationes *Nicolai III.* & *Clementis V.* tanquam solidas, claras, lucidas, multaque maturitate digestas. Et licet contra *Michaëlem Casenam*, *Guilielmum Occamum*, ac quosdam alios, *Ludovico* Imperatori contra Pontificem addictos, vehementer fuerit exaerbat, affectum tamen erga Ordinem ipsum, sibi majori ex parte adhaerentem, nunquam dimisit, prout testantur literæ ad *Joannam* Franciæ Reginam exaratae, sub his formalibus, *quòd ex tunc affectus noster ad eundem Ordinem auctus est merito, non mutatus.* *Gubernat. Tom. I. l. 3. fol. 354.* De cætero qua die, quòve modo excitatæ controversiæ de Paupertate Christi &c. fuerint sepultæ, patet partim ex Chronicis, partim ex dicendis de Generalibus *Michaële Casena*, & *Gerardo Oddonis.* Rexit Ecclesiam usque ad annum 1334.

IV. *Benedictus XII.* (alii appellant XI.) Gallus, antea *Jacobus Furnerius*, ex sacro Ordine Cisterciensium assumptus. Hic tantum Paternæ dilectionis, & charitatis affectum gerebat erga Fratres Minores, ut literis, ad Generale Capitulum datis, Ordinem istum inter sua, & Apostolicæ Sedis præcordia recumbere attestaretur; idem repetit in suis Constitutionibus de año 1336. (quas vulgò *Benedictinas* à nomine Pontificis vocant) pro Gubernio Ordinis editis, & apud *Gubernatis T. III. f. 27.* videndis: verùm cum hæ Constitutiones, etsi maturò plurium Doctorum consiliò, uti ibidem ait Pontifex, fuerint congestæ, visæ sint à primo Ordinis rigore non nihil recedere, post mortem *Benedicti* à zelatoribus

ribus in variis Comitibus fuerunt iterum dimissæ, & jam anno 1354. Constitutiones Sancti Bonaventuræ in duodecim capita distinctæ denuò à Capitulo Generali in viridi Observantia confirmatæ. Rexit Ecclesiam usque ad annum

1342.

V. *Clemens VI.* Gallus Benedictinus, priùs Petrus Rogerius. Multa Pontifex iste Religioni nostræ verè Clemens exhibuit beneficia apud Waddingum hic videnda, qui pariter, teste *Antonio Melissano in Supplemento Vad. ad an. 1344. & 1350.* ex Fratribus Minoribus creavit duos Cardinales, videlicet *Eliam de Nabinallis* anno 1342. & *Pastorem de Serascuderio* anno 1350. Archi-Episcopos verò, & Episcopos quàm plures. Rexit Ecclesiam usque ad annum

1352.

VI. *Innocentius VI.* Gallus, antea Stephanus Auberti, zelavit plurimum Regulæ Observantiam, dum anno 1354. per literas plùs quàm Paternas ad hortatus est Capitulum Generale, Assisi congregatum, ut Seraphici Patris doctrinam, & vestigia salutaria imitarentur. Hac de re in dicto Capitulo Constitutiones S. Bonaventuræ reassumptæ fuerant. Porò quanti habuerit Seraphicam Religionem, patet partim ex eo, quòd teste *Petr. Ant. de Venet. T. I. f. 406. &c. Eliam de Aredio. Guilielmum Farinierium, & Fontanerium Vasseli,* ad sacram purpuram promoverit, partim literis ad Capitulum Generale Barcinonense anno 1357. datis, quarum initium, valde notabile, est sequentis tenoris: *In Firmamento Militantis Ecclesie, quod ipsius Ecclesie Fundator, & Reclor Christus Iesus, quasi stellarum varietate, diversorum Ordinum pulchritudine decoravit, Sacer Ordo vester mira claritate resulget. Ipsi enim Ordinis Professores famà celebres, preclari vitæ, & Sanctitate prælucidi Ecclesiam eandem letificant, dum sibi, & aliis edificant ad salutem &c.* Rexit Ecclesiam usque ad annum

1362.

VII. *Urbanus V.* Gallus Benedictinus, antea Guilielmus Grimoaldi, val Grifatus, qui plurimos ex Seraphica Religione speciali authoritate, privilegiis, & gratiis Apostolicis munitos in diversas mundi partes ad animarum messem colligendam ablegavit. Præter alios misit 72. Fratres Minores ad Tartaros, 25. ad Walachos, & totidem ad Georgianos, de quibus vid. *Gubernat. de Mission. ant. fol. 504.* Insuper Joannem Paleologum VI. Græcorum Imperatorem Schismaticum diuturno Fratrum Minorum labore conversum anno 1369. unioni S. Matris Ecclesie restituit.

& *Marcum Viterbiensem* Generalem sacrâ Purpurâ insignivit. Sub eodem Pontifice *Paulus de Trincis*, qui etiam *Paulutius Fulginas* dicitur, anno 1368. Regularis Observantiæ fundamenta jecit, unde tot magni Viri, uti SS. *Bernardinus*, *Capistranus*, *Jacobus de Marchia* &c. prodierunt. Porro, etsi anno 1368. sacra Regularis Observantiæ fundamenta posita fuerint, proprio tamen, & expresso Nomine ly *Observantes* primùm à Concilio Constantiensi circa annum 1415. nuncupati fuere. - Videatur *Gubernatis Tom. II. lib. 6. cap. 3.* Rexit *Urbanus V.* Ecclesiam usque ad annum

1370.

VIII. *Gregorius XI.* Gallus, antea *Petrus Comes Bellifortis*. Hic à Gallia Curiam, à *Clemente V.* usque ad ista tempora ibi dimorantem, Romam transtulit, svadente id maximè *S. Catharina Senensi*. Multa pro Ordinis profectu providit. Inter alia Protectorum Cardinalium potestatem, quam nonnulli ad detrimentum Ordinis à Protectione ad Gubernationem Subditorum nimis extendebant, in multis limitavit; quoniam Seraphicus Ordo aliàs jam habet suos Superiores in dirrigendis subditis prudentes, & expertos, ac Fratres subditos valde zelosos, Hinc in eodem Diplomate hæc formalia, amoris Paterni plena, adjunxit, nimirum aliàs jam esse *Fratres Ordinis Minorum in DEI Ecclesia multiplicibus splendoribus radiantes, quorum sonus predicationis, & Sanctitatis opera præ cæteris Religionum Professoribus usque ad extremum terra noscitur exivisse &c. Bertrandum Lagerium.* Purpuratorum Catalogo adscript. v. *Gubern. Tom. I. fol. 497. &c.* Rexit Ecclesiam usque ad annum

1378.

IX. *Urbanus VI.* Neapolitans, antea *Bartholomæus Prignano*, qui statim in prima Cardinalium creatione *Farignanus* ex Ordine Minorum sacrâ Purpurâ decoravit. Sub hoc Pontifice incepit Schisma, quadraginta ferme annis durans. *Urbano* Legitimo Papæ favebant Itali, Germani, Angli, & Hungari: econtra *Roberto Gebennensi* Cardinali sub nomine *Clementis VII.* Antipapæ adhærebant Galli, Hispani, & Cataluni, Religione Seraphica pariter cum pluribus aliis sacris Ordinibus in duas factiones divisa. Id nostræ Religioni pro consolatione cessit, quod eadem tempestate zelus *Paulutij*, ac sequacium pro stricta Regulæ Observantia acriter decertârît, proindè que S. Ordini plurima incrementa adjecerit. Neque invenio apud *Gubernatis Tom. III.* in quo Capitula

Gene-

Generalia singula exacte describit, aliquam veram dispensationem Pontificiam in Regula pro Ordine impetratam, nec Statutum generale contra quodpiam præceptum Regulæ conditum. Plura de hoc Pontifice notabilia, ac verè stupenda videre poteris apud *Antonium Melissanum in Supplemento Waddingi ad annum 1378. & seq.* Rexit Ecclesiam usque ad annum - - - 1389.

X. *Bonifacius IX.* Nobilis Neapolitanus, antea Petrus, seu Petrinus Tomacellus, subrogatus demortuo Urbano VI. tamquam legitimus successor; Clementi verò Pseudo-Papæ Avinione è vivis decedenti substitutus Petrus de Luna, & *Benedicti XIII.* nomen per triginta annos usurpans, Schismati immortalis est. Bonifacius IX. principaliter per Breve allegatum à *Gubernatis Tom. I. fol. 448.* ordinavit, ut in Religione nostra semper instituerentur Provinciales scientiâ, & vitâ approbati, in Regulari Observantia, & Lege Domini eruditi: laxi autem, seu remissi autoritate Pontificia per Generalem destituerentur. *Bartholomeum Uliarium* ex Ordine Minorum creavit Cardinalem, ejusque dexteritati atque prudentiæ plurimum confidens, destinavit Legatum ad Ditiones Regni Neapolitani, ut Partes Clementi Anti-Papæ addictas ad Ecclesiæ Romanæ obedientiam reduceret. Idem Summus Pontifex pro Ecclesia *Angerensî*, Monachii in Bavaria sitâ, concessit Indulgentias Portiunculæ per 4. dies, uti integram Bullam refert *supplementum Waddingi ad annum Christi 1401.* Rexit Ecclesiam usq; ad annum - 1404.

QUÆRITUR II.

Quinam extiterint Generales in secundo Sæculo Ordinis? Respondeo sequentes.

I. *Gondisalvus de Valle bona* Hispanus, vel Lusitanus de Nobili Prosapia, incomparabilis zelator Regulæ, & Declarationum Nicolai III. *Exiit, qui seminat*, ac Clementis V. *Exiit de Paradiso*: usque ad finem vitæ suæ perseverans in Generalatu. Gubernavit Ordinem usque ad annum - - - 1313.

II. *Alexander ab Alexandria* Italus, eximie doctus, non tamen erat rigidus

rigidus exactor Regularis Observantiæ; præpropere morte abreptus, unico annò Ordinem gubernavit, id est, usque ad annum - 1314.

III. *Michaël Casenas* Italus, anno Domini 1316. in Comitibus Generalibus Neapolitanis, absens electus, postquam tam Sedes Pontificia, quam Generalatus ultra annum vocaverat. Hic eximiò Regulæ Observantiæ zelo flagrans, ac Declarationibus Nicolai III. & Clementis V. novissimè, id est, anno 1313. publicatis insistens, statim ad initium sui Regiminis irrepentes post mortem Gondisalvi aliquorum laxitates, præsertim in puncto paupertatis, per fervidas literas Encyclicas quantocyus studuit amovere. Quia tamen cum aliis in Capitulo Perusii, año 1322. celebrato, doctrinæ de Paupertate Christi &c. utpote Ordini, & Decretali *Exiit &c.* Nicolai III. præjudiciosæ, constanter contradixerat, atque cum Guilielmo Occamo, & nonnullis aliis, Ludovico Bavaro Imperatori contra Joannem XXII. adhæserat, fuit ab eodem Pontifice año 1329. Generalatu exauthoratus, & usque ad proximam electionem novi Generalis Eminentissimus Cardinalis *Bertrandus de Turre*, ex Ordine Minorum, Episcopus Tusculanus, tamquam Vicarius Generalis à Summo Pontifice constitutus ad hoc, ut convocet Capitulum Generale, eique præsideat; Casenas verò gubernavit Ordinem usque ad annum 1329.

IV. *Gerardus Odonis, seu Odonis*, Pontifici Joanni XXII. acceptissimus, in Capitulo Generali Parisiensi anno 1329. electus, cujus potissimum operâ sub iisdem Comitibus per Joannem XXII. terminata fuit illa Ordini molesta controversia de *Paupertate Christi, & PP. Minorum*, simulque explicata ab ipso Pontifice quæstionis difficultas, & in unum sensum redacta Declaratio *Exiit &c.* Nicolai III. ac decisio Capituli Perusini cum doctrina Joannis Pontificis in Extravag: *Quia nonnunquam: ac seqq. de Verb. Signif.* reperienda. Sic facta est in Ordine tranquillitas magna. Vide de totâ hac lite, progressu, & fine fusiùs *Wadingum ad annum 1321. & seqq.* Illud in Gerardo Odonis carpendum est, quòd contra paupertatem, cujus planè non erat amator, quædam sub variis speciosis titulis introducere attentârit. At renitentibus zelatoribus Regulæ, ipse Summus Pontifex Joannes XXII. cum Cardinalibus præsentibus, eadem reprobavit. Obtinuit tamen aliquam Declarationem Regulæ à Successore Pontifice Benedicto XI. quæ, etsi necdum dispensativa esset, ex parte tamen à primo Ordinis rigore declinavit, indèque post mortem

mortem Pontificis iterum suppressa est, de qua superius. Cæterum Ecclesiæ Catholicæ multa bona præstitit præsertim in *Bosnia*, ubi Principem ejusdem cum plurimis Manichæorum hæresi infectis ad veram fidem perduxit, & sectam illam ibidem (ut ait *Gubernatis Tom. III. fol. 47.*) prædominantem extinxit. Promotus ad Patriarchatum Antiochenum felicem vitæ coronidem imposuit. Gubernavit Ordinem usque ad an. 1341.

V. *Fortanerus* Gallus, ex illustri prosapia natus, & inter primos sui ævi Theologos singulariter conspicuus. Erat is fervidus sacre Regulæ propugnator, zelatorum fautor, & Constitutionum Seraphici Bonaventuræ pro strictiori Observantia restaurator. Subinde Archi-Episcopus Ravennatensis, Patriarcha Gradensis, ac pluries Legationibus Apostolicis functus, & meritis in Ecclesiam plenus, creatus Cardinalis. Rexit Ordinem usque ad annum - - - 1348.

VI. *Guilielmus Farinerius* Gallus, vir doctissimus succedens priori non solum in Officio, sed etiam in zelo Seraphico; demum sacro Cardinalium Collegio titulo SS. Marcellini, & Petri cooptatus. Rexit Ordinem usque ad annum - - - 1357.

VII. *Joannes Buchius* Gallus, duorum prædecessorum in studiis consodalis, & in virtute, doctrina, ac zelo Seraphico non inferior; ciccius, quam vota ferebant, vitam sanctus, id est anno - - - 1358.

VIII. *Marcus Piterbiensis* Italus, qui, etsi ad summè ardua Ecclesiæ negotia Legatus fuerit à Summo Pontifice Urbano V. destinatus, non tamen neglexit teste *Gubernatis Tom. I. fol. 165. n. 7.* ea pertractare, quæ pro Ordinis sanctitate atque profectu erant necessaria; Patriarchatu Gradensi, & Cardinalitia dignitate donatus. Rexit Ordinem usque ad annum - - - 1366.

IX. *Thomas de Farignano* Italus, Bononiæ Professor Publicus, Concionator insignis, & inter primarios per Italiam Theologos tunc temporis floruit. Hic fundamenta Regularis Observantiæ, ringentibus licet laxioris vitæ sectatoribus, mirifice promovit: Pacem, & Concordiam inter Reges, Principes, & Respublicas dissidentes, tamquam Legatus Apostolicus, feliciter restituit. Plurimis laboribus pro Ecclesia Catholica perfunctus, ad Gradensem Patriarchatum, postremò ad Cardinalatum fuit evehctus. Gubernavit Ordinem usque ad annum - - - 1372.

X. *Leonardus de Rubeis*, vel *Giffonibus* insistens vestigiis antecessoris sui,

sui, B. Paulucium de Trincis, ejusque Regularis Observantiæ sequaces sincero affectu, magnis impertitis privilegiis, protexit. Huic Generali tam Urbanus VI. recognitus ut Pontifex ab Italis, Germanis, Hungaris, & Anglis, quam Clemens VII. acceptatus, ut Papa à Gallis, & Hispanis, obtulerunt Galerum Cardinalitium; quia tamen cum plurimis, etiam doctissimis viris, cujuscunque Nationis credidit potius Clementem VII. Legitimum Petri successorem, ab eodem tandem Pileum Cardinalitium recepit; quod Urbanus VI. indignanter ferens eundem Generalatu privavit. Gubernavit Ordinem usque ad annum 1379.

XI. *Ludovicus Donatus* Nobilis Venetus, & Inquisitor hæreticæ pravitatis, nec ipse Observantibus zelatoribus adversarius, quibus aliquot Conventus assignavit, ac in Capitulo Strigoniensi cum Patribus congregatis statuit, ut aliquot pii, probi, experti, & Regularis disciplinæ zelum habentes deputentur, qui de tollendis, si quos irrepsisse deprehensum fuerit, abusibus, & moribus reformandis diligenter agant, ac regulas præscribant. Sub Urbano VI. in tertia Cardinalium Promotione creatus in Cardinalem, brevi tamen expertus est inconstantis fortunæ ludibrium. Latius de hoc *Supplementum Ordinis Antonii Melissani ab anno 1381. usque ad annum 1386.* Gubernavit Ordinem usque ad annum 1383.

XII. *Petrus de Cassana* Italus. De hoc Generali nil potui invenire, nisi quod *Pater Sannig in Chronica part. 4. lib. 1. cap. 5.* testetur, fuisse eundem magnum amatorem, & defensorem Regularis Observantiæ. Post unius anni, & aliquot mensium gubernium sub actuali visitatione Hetruriæ obiit in Domino. Ordinem gubernavit usque ad annum 1385.

XIII. *Martinus San-Georgio à Riparolo* Italus, primæ Nobilitatis vir, & jam anno 1376. inter primos Ordinis sacre Scripturæ Doctores ingenti laude præfulgens, favebat semper Observantibus, & fovebat puritatem Regulæ. Immatura morte præventus biennio finiit suum gubernium, id est, anno 1387.

XIV. *Henricus Alferius* Pedemontanus Italus, pariter Nobilitate, ac virtute conspicuus. Erat amator Seraphicæ Observantiæ; hincque B. Paulucium de Trincis, ac sequaces S. Regulæ zelatores omnibus, quibus

quibus potuit, modis excitavit ad profequendum, & ampliandum tam Sanctum intentum, quem etiam Commissarium desuper instituit cum amplissima facultate. Obiit Nonagenarius, postquam gubernavit Ordinem usque ad annum

1405.

QUÆRITUR III.

Quænam Generalia Capitula fuerint celebrata in secundo Sæculo Ordinis? Respond. sequentia.

I. Assisi in Italia, electo Generali Gondisalvo de Valle bona anno	1304.
II. Tolosæ in Gallia, continuante Generalatum eodem Gondisalvo anno	1307.
III. Patavii in Italia sub dicto Generali, anno	1310.
IV. Barcinone in Hispania, electo Generali Alexandro ab Alexandria anno	1313.
V. Neapoli in Italia, electo Ministro Generali Michaële Cæsena, anno	1316.
VI. Marsillia in Gallia sub præcedente Generali, anno	1319.
VII. Perusii in Italia, præsidente adhuc Generali Michaële Cæsena, anno	1322.
VIII. Lugduni in Gallia, perseverante in Generalatu Michaële Cæsena, anno	1325.
IX. Bononiæ in Italia, cujus tamen acta ab irritato Pontifice Joanne XXII. fuerunt rescissa, Michaël Cæsenas exauthoritatus, & ne Ordo existeret sine Capite, ad interim usque ad futura Comitia <i>Bertrandus de Turre</i> , jam actualis Cardinalis ex Ordine Minorum, constitutus Vicarius Generalis anno	1328.
X. Parisiis in Gallia, electo Generali Gerardo Odonis, in quo terminabatur per Concordiam famosa illa lis de <i>Paupertate Christi</i> , anno	1329.
XI. Perpigniani in Gallia, sub eodem Generali, anno	1331.
XII. Assisi in Italia, sub hoc ipso Generali, anno	1334.
XIII.	

- XIII. Caturci in Gallia existente Generali adhuc Gerardo, in quo Capitulo emanarunt Constitutiones, seu Declarationes Benedictinae, de quibus supra, anno 1337.
- XIV. Assisi in Italia sub eodem Generali, anno 1340.
- XV. Massiliae in Gallia, electo Generali Fortanerio, in quo Capitulo Decretum emanavit, ad Statuta Narbonensia à S. Bonaventura edita, observanda anno 1343.
- XVI. Veneriis in Italia sub eodem Generali Fortanerio, an. 1347,
- XVII. Veronae in Italia, electo Generali Farinerio, qui non debet confundi cum praecedente Fortanerio, anno 1348.
- XVIII. Lugduni in Gallia sub priori Generali, anno 1351.
- XIX. Assisi in Italia sub eodem Generali. Fuerunt ibi Constitutiones S. Bonaventurae in duodecim Capita distinctae, quibusdam additis, quibusdam remotis secundum novas temporum exigentias promulgatae, anno 1354.
- XX. Barcinone in Hispania, electo Generali Joanne Buchio, anno 1357.
- XXI. Genuae in Italia, electo Generali Marco Viterbiensi, an. 1359.
- XXII. Argentinae in Germania sub eodem Generali, anno 1362.
- XXIII. Florentiae in Italia, sub praedicto Generali, anno 1365.
- XXIV. Assisi in Italia, electo Generali Thoma Farignano, anno 1367.
- XXV. Neapoli in Italia, sub eodem Generali, anno 1370.
- XXVI. Tolosae in Gallia, electo Generali Leonardo de Rubis, anno 1373.
- XXVII. Aquilae in Italia, sub eodem Generali, anno 1376.
- XXVIII. Strigonii in Hungaria, electo Generali Ludovico Donato, anno 1379.
- XXIX. Ferrariae in Italia, electo Ministro Generali Petro Cassaneo, anno 1383.
- XXX. Patavii in Italia, electo Generali Martino San-Georgio, anno 1385.
- XXXI. Florentiae in Italia, electo Generali Henrico Alferio, anno 1387.
- XXXII. Mantuae in Italia, sub praecedenti Generali, anno 1390.

	XXXIII. Coloniae in Germania, sub eodem Generali, an.	1392.
	XXXIV. Arimini in Italia, perseverante in Generalatu Henrico,	
aano		1396.
	XXXV. Assisi in Italia, sub eodem Generali; anno	1399.
	XXXVI. Iterum Assisi, continuante Generalatum Henrico Al-	
ferio, anno		1402.

QUÆRITUR IV.

An Seraphica Religio, adhuc indivisa sub uno Capite, etiam hoc secundo Sæculo servaverit Regulam literaliter, absque dispensatione Apostolica?

Respondetur affirmative.

Imprimis enim hoc sæculo emanavit Declaratio *Exivi de Paradiso &c.* literæ ipsius Regulæ summè conformis ab universo Ordine accepta. 2dò. Nulla Pontificia dispensatio in aliquo puncto Regulæ à Generali quodam Capitulo. in quo totum corpus congregatum censebatur, fuit unquam hoc sæculo recepta. prout constat perlustranti apud *Gubernatis Tom. III.* singula Capitula Generalia. 3tò. Generales hujus sæculi, superius descripti, erant à potiori zelatores Regulæ, si solus *Alexander ab Alexandria*, subditis transgressoribus nimium remissus; & *Gerardus Odonis* in tractandis pecuniis nimium laxus, excipiantur; quorum tamen prior unicò duravit annò in Generalatu: alter verò semper invenit zelatores, suo apud Pontificem attentato resistentes; quin & ipsumet Pontificem Joannem XXII. ac Cardinales in hoc sibi contrarios. Fuit insuper, ut deinceps simili attentato obvietur, sub ipso Capitulo Generali, etiam præsentè Gerardo, teste *Gubernatis Tom. III. fol. 26.* statutum, ne ullus deinceps Minister Generalis posset impetrare privilegium ullum, quod puritati Regulæ derogaret. En! constantem zelum pro conservanda Regulæ puritate. Ex licet post mortem Joannis XXII. à Benedicto Successore ad instantiam dicti Gerardi emanarint aliquæ Ordinationes vulgò *Constitutiones Benedictina* dictæ, quæ in nonnullis videbantur recedere à primo rigore Ordinis; attamen

nec illæ, in recto sensu acceptæ, fuerant dispensativæ. Nihilominus pro majori adhuc securitate, & ne laxioribus daretur ansa abutendi &c. in istorum locum post mortem Benedicti Pontificis fuerunt subrogatæ Constitutiones S. Bonaventuræ. Cæteroquin negare neutiquam volumus, etiam hõc sæculõ, præsertim durante sermè per annos quadraginta diro, ac Ecclesiæ summè nocivo Schismate, varias laxitates apud nostram, & alias sanctas Religiones in diversis locis, ac Provinciis irrepsisse: eadem tamen à nullo Generali Capitulo fuerunt approbatæ, sed potius contra Relaxatores intra ipsum Corpus Religionis quædam Reformationes admittæ, atque potenter à fervidis Generalibus protectæ, & dilatatæ, uti patet ex superius dictis quoad Familiam *Pauli de Trincis* Regularis Observantiæ initia facientem, & sub Generalibus, suprà *Quæsto II.* descriptis, foventibus, & faventibus in dies augmentatam.

QUÆRITUR V.

Quænam Memorabilia pro DEI Ecclesiæ à Fratribus Minoribus facta sint secundo suo Sæculo?

Respondeo, præter non pauca alia, etiam sequentia.
 I. Ad initium ejusdem eminentissimos scientiæ suæ radios ubique Terrarum sparsit Ven. DEI servus *Joannes Duns Scorus*, qui à celeberrimâ Universitate Parisiensi *Doctor Subtilis* fuit proclamatus, & à Summo Pontifice in eodem titulo confirmatus, postquam circa annum 1304. in publicâ Disputatione ibidem, sub numeroso doctissimorum Virorum confluxu *SS. Immaculatæ Conceptionis* Mysterium, summa omnium admiratione, defendit, Adversariozorum argumenta ducenta sub actuali concertatione mirâ Ingenii sublimitate dissolvens. Quæ Disputatio tanta cum solemnitate peracta iniuriam dedit, ut Festum hoc fuerit successivè universam Ecclesiæ extensum: promeritus inde, etiam *Doctor Marianus* appellari. Fundatorem suum reveretur Schola Scotistica, una ex tribus celeberrimis totius Ecclesiæ, cujus saluberrima Doctrina in œcumenicis Conciliis (novissimè Florentino, & Tridentino, præsertim quoad materias de Processione Spiritûs Sancti ex Filio, & de Justificatione) fuit

ex integro applicata, nec non testibus gravissimis Authoribus, etiam extraneis, apud *Petr. Ant. de Venet. Tom. II. fol. 26.* allegatis. semper æstimata pro Armamentario omnigenæ scientiæ ad confutandum quemvis errorem; insuper tantæ securitatis est judicata, ut S. Tribunal Romanæ, & Universalis Inquisitionis anno 1600. præceperit librorum Censoribus, semper intactum relinquere, quidquid Scoti esse constiterit.

Plura de hoc clarissimo, & Ecclesiæ Catholicæ Romanæ summè proficuo Doctore, vide apud nostros Auctores passim, notanter apud *Waddingum, Brizenum, Bonaventuram Bero, Marcum Ullisponeussem, Petr. Ant. de Venet. Tom. II. fol. 21. & fol. 333.* & novissimè apud *Hieronymum à Monte Fortino in Prolog. ad Tom. I. sua Summa Theologica.*

II. In Europa prodierunt subtilis Doctoris *Joannis Duns Scoti* Discipuli, ac simul Zelosi Seraphici Patris *Francisci filii*, qui haustam suo Magistro dignam scientiam dictis, & scriptis, ad magnum Ecclesiæ ornamentum æquè, ac incrementum, ubique divulgârunt. Inter hos *Alvarus Pelagius* per suum *Collyrium adversus Hæreses*, aliâque celeberrima scripta multos ad veram Fidem convertit

Idem præstiterunt insignes Scotistæ, partim prædicatione Verbi DEI, partim doctissimis libris, videlicet *Joannes de Ripa*, aliàs vocatus *Doctor difficilis*, *Franciscus Majoranus Doctor illuminatus*, *Antonius Andreas Doctor dulcissimus*, *Galfredus della Fuente Doctor venerandus*, *Joannes Bassolius Doctor ordinatissimus*, *Hugo de Castro Doctor scholasticus*, *Petrus Aureolus Doctor fatundus*, &c. omnes Fratres Minores.

Singulare meretur Encomium *Nicolaus de Lyra Doctor planus & nitilis* appellatus, qui suis Commentariis in universam Bibliam, per plures Tomos distributis, ac potenti svadâ, ultra sex mille Judæos è tenebris pertinacis ignorantæ ad Lumen veritatis Catholicæ perduxit, de quo, uti de pluribus adhuc aliis, vid. *Petr. Ant. de Venet. Tom. II. p. 1. fol. 46. & seqq.*

His adnumerandus venit *Guilielmus Occamus*, Scoti quondam Discipulus, postea Scholæ distinctæ *Nominalium* Caput, *Doctor invincibilis*, *Venerabilis Inceptor*, & *Doctor singularis* communiter vocatus. Scimus quidem de hoc varios variè sentire, nec ignoramus delicatis æque ac turbulentis illis temporibus, ubi supremi Orbis Principes mutuis inter se certabant dissidiis, quædam ejusdem Opera pro Ludovico Imper.

contra Joannem XXII. acri calamo scripta, esse improbata. Sed silentio prætereundum non est, eundem seriò desuper ante mortem pœnituisse, & absolutionem ab Excommunicationis sententiâ à Clemente VI. obtinuisse, prout testatur *Wadding.* & dictæ absolutionis Decretum per extensum adducit *Tom. III. Annal. fol. 550. n. 20.*

III. In *Bulgaria*, & finitimis Regionibus cùm Ludovicus Hungariæ Rex easdem Gentilibus ab Barbaris ritibus & præstigiis infestas obtinisset, octo Fratres Minores illuc hoc ipso sæculo destinati intra 50. dies ducenta millia hominum ad Christum adduxerunt, ex quo felici successu adhuc bis mille Fratres ad eundem finem fuerunt petiti.

Sub his temporibus alii 8. Fratres Minores in *Lithvaniâ*, pro tunc ex toto Idololatriæ immersa, tantùm effecerunt, ut, *Jagellô* illius gentis Rege, mediante *Hedwige* suâ Sponsâ, Ludovici Hungariæ Regis ultimò genita Filia, ad Fidem Catholicam conversò, & cum 9. Fratribus Germanis baptizatò, tota fermè populosissima gens baptismum efflagitârît. At cùm ob nimiam baptizandorum copiam quis singillatim baptizari non posset, Jubente Rege multitudo illa in turmas & cuneos divisa, & cuius turmæ, suffcienter aquâ baptismali asperxæ, distinctim nomen, pura *Petri* vel *Pauli*, *Maria* vel *Catharina* &c. impositum est: *Marchant. p. 2. fol. 114. Fortun. Hieb. in Proloq. Menolog.*

IV. In *Æthiopia*, maxima *Africa* parte, Fratres Prædicatores & Minores plenos manipulos animarum in horreum Domini congregârunt: Id inaudiens Summus Pontifex Joannes XXII animum adjecit año 1321. & multò magis anno 1329. ex iisdem SS. Familiis multiplicandi ibidem Operarios. *Spondanus ad an. 1321. & Gubernat. de Mission. ant. fol. 607. num. 15.*

Anno 1315. *Bugia* in Mauritania illuminatus ille Scholæ Lullisticæ Doctor & Author, *Raymundus Lullus*; tertii Ordinis S. Francisci Alumnus, zeli animarum & singularis Doctrinæ rarum Exemplum, multa pro decore Ordinis, plurima pro gloria Ecclesiæ DEI laboravit, sustinuitque. Hic in diversis *Africa* Provinciis, Ærumnas inter & persecutiones varias, Saracenis convertendis haud sinè magno fructu omnem Operam locavit. In solâ Urbe *Bona*, S. Augustini Episcopatu celebri, 70. Philosophos *Averrois* sectatores, ad veræ Religionis Cognitionem convertit. Plenus meritis à tumultante plebe barbarè dilaniatus, &

tus, & pro mortuo habitus, acervò lapidum sepultus est. Cœlestis lux Christianis Mercatoribus semivivum reperire dedit, à quibus ad Navem deportatus paulò post diuturnum Martyrii genus gloriosâ morte finit. Plura de hoc prodigioso scientiarum Portento, contra variorum Calumnias, & Ignorantias, qui eundem cum *Raymundo de Terraga*, Neophyto, seu Malicioso Judæo, fictè converso, pessimè confundunt, non solum in *Wad. Tom: 2. & 3. Gubernat. de Miss. ant. fol. 569. &c.* sed etiam in *Spondano Tom. 1. an. 1372. n. 13. Bollandò Tom. 5. Junii fol. 633.* & aliis legi possunt.

V. In *Asia*, tam Religioni Catholicæ quàm Ordini Seraphico initium hujus sæculi valde gloriosum reddidit *Joannes à Monte Corvino* ex Ordine Minor. Nuntius Apostolicus versus Orientem, qui unà cum zelosissimis Ordinis S. Dominici Patribus, ac nostraribus, in subsidium successivè supervenientibus, tantam in Tartaria Orientali, & China, seu Sina Aquilonari (quæ tum *Cathayum* vocabatur) fecit animarum Messem, ut brevi totius Orientis Apostoli titulum adeptus sit. Anno 1307. à Clemente V. Archi-Episcopus Cambaliensis, nec non in partibus Orientalibus Legatus Apostolicus declaratus. Idem Summus Pontifex alios septem Episcopos, tanquam suos suffraganeos, ex Ordine nostro assumptos, eidem adjunxit, quibuscum dein Ecclesias Cathedralas, ac Fratrum Monasteria fructu inexplicabili tum erexit, tum multiplicavit. Is *Joannes à Monte Corvino, Cobyham*. Tartarorum Imperatorem. qui in Sina Aquilonari Imperiale erexit Palatium, unà cum sua Matre, & plusquam 30. millibus subditorum baptizavit, ac ad tantam Christianam perduxit pietatem, ut corpus ejus, regio apparatu in Ecclesia & Habitu Fratrum Minorum sepultum, post plures annos fuerit adhuc integrum & incorruptum inventum.

Nec cessit priori, in zelo verè Seraphico, erga animas pretioso JESU Christi Sangvine redemptas, *Odoricus Forlivienfis*, qui per 17. ferme annos diversas percurrens Provincias Orientales, ex Medis, Persis, Indianis, & Saracenis ultra 20. Millia S. Baptismatis fonte abluit, anno 1331. ad superos vocatus; ut debitam sui laboris Apostolici reciperet Mercedem. Vid. *Gubernat. de Miss. ant. fol. 388. n. 114. Petr. Ant. de Venet. Tom. 1. fol. 79. & novissimè P. Musantius in face Chronol. Romæ anno 1728. edità Tab. 2.*

VI. Quantumvis Seraphicus P. N. Franciscus præcedenti jam sæculo in Syriam & Ægyptum pergens à Sultano, præter liberam prædicandi Evangelium licentiam, aliquot Terræ sanctæ loca obtinuerit, nec non eodem tempore S. Patris Filii Apostolicas Missiones, & habitacula sua ultra Syriam in Mesopotamiam, Chaldæam, & Babyloniam aded extendierint, ut teste *Gubern. de Mission. ant. fol. 511.* Sanctus Bonaventura jam anno 1260. completam ibidem Provinciam in suo Catalogo posuerit, nihilominus quoniam eadem, proh dolor! ultimo Ptolomaidis excidiò pariter per Saracenos extincta fuit, illud secundò Ordinis sæculò Memorabile censetur, quòd sub Turcarum jugo reviviscere incaperit, non solum, eò quòd noster *Fr. Rogerius Guarini*, Missionis Armenicæ Præfectus, in Ægyptum divertens an. 1333. reditum nostrorum Patrum in aliqua Terræ S. loca à Sultano de novo inpetrauerit, verùm etiam, quia Clemens VI. intervoniente Regis utriusque Siciliæ *Roberti*, suæque Augustissimæ conjungis *Sancia* intercessione, hunc pretiosissimum Christi Theaurum soli Religioni Saraphicæ per proprium Diploma concedidit; & hanc nobilissimam Gemmam, medios inter inimicos Crucis Christi, ad hæc usque tempora sanctè conservat, tametsi sacra hæc Custodia plurimo Fratrum Minorum sanguine constiterit, prout *Petr. Ant. de Venets Tom. 2. fol. 100. & seqq.* ultra 200. ejusmodi Martyres enumerat.

Obtinent in Terrâ sancta Franciscani plures Conventus, Hospitia, & Parochias, in quibus ipsis superabundas Messis datur in Vineâ Domini jugiter laborandi. Vid. *Gubernat. loc. cit. & fusissimè Petr. Ant. de Venets. Tom. 2. pag. 6. per totum, præsertim cap. 5. fol. 106.*

SÆCULUM III.
ORDINIS SERAPHICI

id est
*ab anno MCCCC. usque ad
annum M. D.*

QUÆRITUR I.

*Quinam Pontifices hoc Tertio Religionis sæ-
culò vixerint, & quas huic gratias contulerint ?*

Respondeo sequentes :

I. **I**nnoentius VII. Italus, antea Cosmus de Melioratis, ætate jam Grandævus, hincque intra biennium vitam cum dignitate finiens. Creavit ex Ordine Minorum *Petrum Philargum* Cardinalem, qui postea juxta dicenda electus est Pontifex, sub nomine *Alexandri V.* Rexit Ecclesiam usque ad annum 1406.

II. *Gregorius XII.* Venetus, antea Angelus Corarius, qui ante Electionem cum omnibus reliquis Cardinalibus juramentum præstitit deponendi iterum (suppositiò. quòd eligeretur) mitram Pontificiam, si ita Ecclesiæ, tam longo Schismate in duas partes discissæ, publica utilitas exigeret. Hoc juramentum, ut Papa actualiter electus de novo confirmavit, quod etiam fecit Antipapa sub nomine *Benedicti XIII.* Ast dum post ea reipsa uterque juramentum tam solenne ob prætenfas varias rationes, & excusationes non observaret cum ingenti totius Ecclesiæ detrimento, Cætus Purpuratorum, congregatò Pisis Conciliò, utrumque,

non

non obstante eorundem contradictione, exauthoravit, novúmque elegit Pontificem, de quo proximè. Cæterùm dictus Pontifex *Gregorius* turbulentis illis temporibus innovavit Constitutionem *Benedicti XII.* qua Fratres Minores eximuntur à Jurisdictione Prælatorum Ecclesiasticorum, & rexit sub controversiis continuis Ecclesiam usque ad annum

1409.

III. Alexander V. ex Ordine Minorum S. Francisci, antea Petrus Philargus dictus natione Cretensis, seu de Candia, Archi-Episcopus Mediolanensis, & Titulò Basilicæ XII. Apostolorum Presbyter Cardinalis. Intendit plurima pro universalis Ecclesiæ & Ordinis incremento, mors tamen nimis præpropere tumulavit cuncta, cum vix uno anno in Cathedra D. Petri sederit; vir erat profectò altissimæ scientiæ teste *Bolland in act. SS. T. 5. May. fol. 198^r.* mortuus & sepultus Bononiæ apud FF. Minores

1410.

IV. Joannes XXIII. Neapolitanus, antea Balthasar Cossa; Hic urgente potissimùm *Sidismundo* Imperatore per Bullam: *Ad pacem & exaltationem &c.* Universale, ac Ecclesiæ, afflictæ summè consolatorium Concilium *Constantiense* indixit, in quo perniciosum illud schisma ab *Urbano VI.* usque illuc perdurans tandem extinctum est. Nostris (quidquid alii de ipso sentiant) multa præstitit beneficia: *Nicolaum, Jacobum Girandum, Theodorum, & Alvarum,* omnes quatuor Fratres Minores instituit Pœnitentarios Apostolicos, ac Generalem, in suis & Ecclesiæ arduis negotiis Legatum Pontificium in Anglia adhibuit. Rexit Ecclesiam usque ad annum

1415.

V. Martinus V. Romanus antea Otto Columna dictus, & in Concilio *Constantiensi*, ingenti totius ferme Europæ applausu præsentè etiam Imperatore *Sigismundo*, electus. Sub Protectione hujus Pontificis *Regularis Observantia*, præter innumeras alias gratias, adedò fuit dilatata, ut per universas Orbis Christiani partes ramos suos latè protenderit, & sub propriis *Vicariis Generalibus*, uti pariter *Vicariis Provincialibus*, ex suis semper, absque concursu aliorum *de Communitate*, electis, eximie floruerit. Cùm tamèn ex hoc ipso aversiones aliquæ animorum inter *Observantes*, & illos *de Communitate* oriri viderentur, consultius duxit Summus Pontifex, sublatis illis *Vicariis Generalibus & Provincialibus Observantium*, in universo Ordine perfectiorem adhuc, uti primis

tempo-

temporibus, totius Corporis sub uno Capite facere unionem, sanctamq; ad intra in iis locis, in quibus aliquæ laxitates irrepsissent, reformationem; usus ad id operâ & consilio *S. Joannis Capistrani*, puritatis Regulæ eximii Zelatoris. Exinde convocavit Comitia Generalissima 1430. Assisi celebranda, constituto Capituli Præsidi & Legato Apostolico Eminent. Cardinali *Joanne Cervantes*. Ad eundem finem conformiter Summi Pontificis ex Commissione Eminent. Præsidis Capituli. factæ sunt per *S. Joannem de Capistrano* novæ Constitutiones, juxta quas, rescatis aliquorum *de Communitate* abusibus (NB. Privilegia dispensativa nulla adhuc in Ordine exstabant, uti bene notat *Gubernatis Tom. 2. fol. 66.*) ad Regulæ puritatem viverent universi. Extensa pariter ibidem nonnihil fuit, salvâ tamen Regulæ puritate, potestas Syndici, ultra declarationes Nicolai III. & Clementis V. hincque *Syndicus Martiniannus* dictus.

In Præfatas Constitutiones consenserunt omnes existentes in Capitulo Superiores *de Ordinis Communitate*, cum ingenti consolatione Legati Apostolici, consensu simul juramentô firmatô, atque exinde etiam *Observantes* sponte dimiserunt Vicarios tam Generales, quàm Provinciales, ad introducendam in Ordine perfectiorem unionem. Nedum tamen soluta fuerunt Comitia, ac multos *de Ordinis Communitate* capit Juramenti pœnitere, qui, aliis ex *Communitate* in suas partes attractis, rogârunt Cardinalem, ut sese à præstito præcedenti Juramento vellet absolutos; Annuit illis, ne animas nimidum illaquearet. Insuper Generalis pro majori Conscientiæ serenitate non paucorum *de Communitate*, ut quoad animam starent securiores, majora Privilegia, antea in Ordine nunquam approbata (da quibus *Gubernatis Tom. 2. fol. 494. & seqq.*) à Summo Pontifice obtinuit: præsertim verò ac principaliter illud, ut *Syndicus Apostolicus* pro necessitate & utilitate Fratrum non solum mobilia, & Eleemosynam pecuniariam, verùm etiam immobilia & redditus annuos, nomine Summi Pontificis, recipere valeat, hac tamen cum Clausula, ut Fratres nullatenus similia sint Domini etiam in communi, nec ullum habeant jus. Patres verò *Observantes* cupientes vivere in primo rigore, nec novum hoc relaxativum Privilegium, primis sæculis Ordinis non practicum, admittere volentes, resolverunt de novo assumere suos Vicarios Generales & Provinciales, eò quòd & illi,

de *Communitate*, de suo primo Promisso jurato recesserint. Reclamabant Patres de *Communitate*, nolentes id ampliùs *Observantibus* concedere. Interim sub hac Controversia moritur *Martinus V.* qui rexit Ecclesiam usque ad annum

1436.

VI. *Eugenius IV.* Venetus, antea Gabriel Condomerius cui aliquot ante menses hanc dignitatem prædixerat *S. Joannes Capistranus*, quem Pontifex tantopere dilexit, ut super ejusdem & sociorum ejus humeros sese requiescere familiariter dicere soleret. Vide *Gubern. T. 2. fol. 100.* Tertio ab electione die cum idem *Capistranus* Neoelecto congratularus accessisset promisit Pontifex. veterem amicitiam majori fore lucro fovendam. Id solum se cupere dixit *Capistranus*, ut *Regularem Observantiam* in pristinum restitueret statum, quem ante Comitia Generalia, Assisi anno 1430. celebrata, habebat, nimirum ut sub suæ vitæ Vicariis regeretur, cum jam probaverit, unionem à *Martino V.* inceptam Religioni reformandæ potiùs obfuisse quàm profuisse. Hæc & majora beneficia pollicitus *Eugenius* adimplevit, quidquid augendæ Congregationi *Observantium* expediebat, abundè largitus. *Gubernat. c. T. 2. f. 58. 59.* Hujus Pontificis voluntatem profecutus *Guilielmus de Casfali* totius Ordinis Generalis anno 1438. *S. Bernardinum Senensem* novum Vicarium General. *Observantium* instituit, quem *Eugenius* non solum Diplomate Pontificio confirmavit, sed & hanc gratiam per Bullam: *Ut sacra Ordinis* anno 1445. ampliavit. Vide *Gubern. loc. cit. fol. 73.*

Hinc etiam Regularis Observantia sub hoc Pontifice tanta sumpsit augmenta, ut ob Fratrum multitudinem in duas distinctas Familias (*Cismontanam* nempe, & *Ultramontanam*) fuerit pro facili directione divisa. In *Cismontana* post *S. Bernardinum Senensem*, *S. Joannes Capistranus*, in *Ultramontana* verò *Joannes Mauberti* Vicarius Generalis institutus est, traditâ illis, & eorum Successoribus, facultate, suos Vicarios Provinciales ad singulare quodpiam Capitulum, absque interventu illorum de *Communitate*, convocandi, & in eodem novos Vicarios Generales, à Generali tamen totius Ordinis confirmandos, quolibet triennio eligendi, nec non leges pro suis, ad puriorem *S. Regulæ Observantiam* condendi.

Econtra verò illi de *Communitate*, qui insistebant benignæ extensioni potestatis Syndici usque ad bona immobilia ac annuos redditus &c.

pariter acquisierunt tandem à dicto Eugenio Pontifice (licet id ab initio renuerit) confirmationem hujus Privilegii , fueruntque ab eodem jam antea in Bulla : *Super gregem* anno 1431. edita , teste *Wad. Tom. 5. in Reg. fol. 190. n. 11.* ad distinctionem *Observantium* vocati *Conventuales*, de quo nomine, aliàs æquivoco, multa notabilia reperientur infra sub Quæsito IV. pro elucidatione Historiæ Seraphicæ. Atque sub hac diversa ex parte *Observantium*, & aliorum *de Communitate*, seu *Conventualium* vivendi methodo Seraphica Religio (semper tamen sub uno eodémque supremo Capite , nimirum Generali Ministro totius Ordinis) permansit usque ad annum 1517. quo tandem, juxta dicenda, à Leone X. Pontifice maximo, divisio facta, ac Regulari *Observantia* Generalatus totius Ordinis cum Sigillo ac præminèntia attributus fuit. Rexit Eugenius Ecclesiam usque ad annum

1447.

VII. *Nicolaus V.* antea Thomas de Sarzana, Lucensis Italus, cui plurimum debet Institutum Ordinis nostri, præsertim Regularis *Observantia*. Convocavit Romæ Capitulum Generalissimum, in quo quatuor millia Fratrum circiter convenerunt. Præsidente Summo Pontifice, & in subsidium comperentis sustentationis bis mille aureos subministrante, sub quo etiam cum ingenti totius Religionis jubilo *B. Bernardinum Senensem* Sanctorum Catalogo adscripsit. *Joanni Capistrano* gravissima totius Ecclesiæ negotia præsertim contra Hussitas, aliósque Ecclesiæ hostes (uti legenti vitam hujus Sancti latiùs patebit) commisit, ac *Coletanorum* Congregationi, sub ipsis Ministris Generali & Provincialibus fervidè sacram Regulam Seraphicam zelanti, plura ad hoc sanctum intentum concessit. Rexit Ecclesiam usque ad annum

1455.

VIII. *Callistus III.* Hispanus, antea Alphonfus Borgia, singularis amator ac fautor *S. Jacobi de Marchia* ex Regulari *Observantia*, quem toti Minorum Sodalitio, tam *Observantium*, quàm aliorum *de Communitate*, ob suam æquitatem ac indifferentiam gratissimum, constituit Commissarium Apostolicum hunc in finem ut omnia membra totius Seraphici Corporis in unum coadunaret. Quod ipsum Summus Pontifex unicè in votis habuerat, Executioni tamen mandare haud poterat per Bullam *Coccordia dictam* anno 1455. editam, & apud *Gubernatis Tom. II. fol. 81.* reperiendam quamvis in eadem, etiam approbante *S. Jacobo de Marchia*, favores *Observantibus*, vi Bullæ Eugeniænæ concessos, ali-

quo modo fuerit moderatus. Operâ *S. Capistrani* æquè usus est contra Turcas, ac Prædecessor suus Nicolaus V. contra Hussitas, cum summa Ecclesiæ utilitate. In Capitulo Generali Mediolanensi omnibus Ecclesiam Fratrum Minorum *S. Francisci* visitantibus concessit Indulgentias Portiunculæ, ex quo tantus erat concursus adventantium, ut teste Chronica Bossianâ apud *Gubernatis Tom. I. fol. 374.* Urbs sanè amplissima vix multitudinem caperet Exterorum, Pro altero Capitulo Generali Romano ipsemet Pontifex per octiduum sumptus abundè ministravit. Rexit Ecclesiam usque ad mensem Augusti anni 1458.

IX. *Pius II.* antea *Æneas Sylvius Piccolomini*, Senensis Italus, pluribus olim cum *S. Joanne Capistrano*, præsertim in Germania, & Hungaria contra Turcas, Legationibus Apostolicis functus, & singulari amore erga Regularem *Observantiam* affectus: quod ejus literæ, à *Gubern. Tom. 2. fol. 98. & fol. 100.* relatæ, luculentur ostendunt. Creatus Pontifex Bullam *Eugenianam*, à suo Prædecessore *Callisto III.* aequaliter restrictam, in favorem dictæ Regularis *Observantiæ* de novo confirmavit. Præcepit insuper ne quisquam ab *Observantibus* ad eos de *Communitate* (*Conventuales* jam vocatos) abiret, qui transeundi non obtineret facultatem; qui verò ab his ad *Observantes* vellet transmigrare, licentiam tantùm peteret, etsi non impetraret. Discriminis rationem subjunxit, quòd illi de *Communitate* ad *Observantes* discedentes, ad arctiorem vitam transierent; in quo casu juxta Canones equidem debet peti, sed non necessariò obtineri licentia transeundi; *Gubern. Tom. 2. fol. 87.*

Tanti erat *Pius II.* Zeli Pastoralis, ut ad compescendam terribilem potentiam Luporum infidelium, nempe Turcarum, statuerit ipsemet collectis copiis, contra hostem in Asiam transfretare, quo in negotio operâ usus fuerat *S. Jacobi Piceni*, seu de *Marchia*, *Angeli à Bolsena*, *Bartholomai à Colle*, & *Baptiste à Saxo Ferato*, qui omnes erant Regularis *Observantia*. In actuali Expeditione Anconæ febris occumbens ad æternam felicitatem transit, cujus animam Eremita Camaldulensis in Cœlum efferi vidit. Rexit Ecclesiam usq; ad an. 1464.

X. *Paulus II.*, Venetus Italus, antea Petrus Barbo, gratias à suis Prædecessoribus Ordini indultas, per Bullam *inter ceteros* an. 1465. Pro majori in Electionibus libertate sustulit illam in Ordine nostro ante Concilium Tridentinum consuetudinem, quâ non solum Numerus Votorum, verùm

verum etiam Nomina eligentium publicata fuerunt. Insuper ad conservandam pacem inter Fratres *Conventuales*, & de *Observantia*, inhibuit, ne absque speciali Sedis Apostolicæ licentia, loca & Conventus ad *Communitatem*, vel ad Moniales huic subjectas spectantes, recipiantur ab *Observantibus*. *Alphonsum de Bolanis*, suum Nuntium Apostolicum in Æthiopiã. & *Franciscum de Rauere*, de quo proximè, Cardinalem creavit. Rexit Ecclesiam usque ad an. 1471.

XI. *Sixtus IV.* antea *Franciscus Rauere* dictus, totius Ordinis Minorum Generalis, cui *Paulus II.* Antecessor, quando eum sacrâ Purpurâ ornavit, videtur supremam hanc dignitatem Pontificiam Spiritu Prophetico prædixisse; eo enim die, quo Galerum dederat, adstantibus agebat: *Hodie nobis designavimus Successorem.* Id ipsum ex Vaticinio præfagiisse censetur *S. Jacobus de Marchia*, ab eodem summoperè æstimatus, prout amplius dicitur agendo de Generalatu ipsius. Plurimas Ordini contulit gratias. *Bonaventuram* Cardinalem 1482. Sanctorum Factis solennissimè adscripsit, multosque ex Ordine ad Insulas Pontificales evehit. Pileo autem Cardinalitico decoravit sequentes, scientia & pietate celeberrimos Fratres Minores: *Petrum Riarium*, *Gabrielem Veronensem*, seu *Mutinensem*, aliàs *Rangonum* dictum: *Eliam de Bourdeille*, & *Petrum de Foix*, seu *de Fuco juniorem*, illius *Petri de Foix senioris* consanguineum, qui etiam ex Ordine Seraphico à *Benedicto XIII.* Antipapâ quidem ad Cardinalatum evehctus, à *Martino V.* verò & *Eugenio IV.* postmodum confirmatus, & Episcopatu Albanensi donatus, in Concilio Constantiensi pro extinguendo Schismate, & restituenda pace Ecclesiæ, sua Authoritate plurimum effecit. *Wad. Tom. 5. fol. 65. n. 17. Petr. Ant. de Venet. Tom. 1. fol. 431.*

B. Amadeum Lusitanum, fervidum S. Regulæ Zelatorem, ac Congregationis *Amadeitarum* Fundatorem, sibi à sacris Confessionibus constituit, & ejus sociis, præter amplissimos favores, ad puritatem Regulæ tendentes, assignavit Romæ Conventum S. Petri de Monte aureo. *Clarenos* pariter strictè absque ullo relaxativo, vel dispensativo Regulæ Privilegio vivere cupientes, unitati Ordinis, sub Obedientia Ministri Generalis, qui antea sub Jurisdictione Episcoporum vixerant incorporavit. *Observantes* ad instantiam Sereniss. utriusque *Bavaria Ducum*, *Ludovici*, & *Alberti Sapientis* in suas ditiones locò illorum de *Comunitate*, intro-

introduxit; ac demum allaboravit plurimum, ut totus Ordo perfectè uniat. Verùm ad finem intentum pervenire non potuit, tum quia Bullam *Eugenianam*, *Observantibus*, puritatem Regulæ zelantibus, favorabilem, & eorum Vicarios, Generales, & Provinciales, tollere intendebat: tum quia Potestatem Syndicorum Apostolicorum non solum ad bona mobilia, sed etiam ad immobilia, imò ad capessendas Hæreditates nomine Ecclesiæ, sive ex testamento, sive ab intestato extendere cupiebat. Quapropter diversi Reges & Principes per plurimas litteras vehementer instabant, ut Religiosum omnibusque gratum *Observantia* statum inconcussum perdurare concederet; quibus & acquievit. *B. Angelum de Clavasio* de novo ab *Observantibus* electum Vicarium Generalem benignè recepit, & conformiter Bullæ *Eugenianæ* ad Generalem pro confirmatione remisit. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1484.

XII. *Innocentius VIII.* Genuensis Italus, antea Joan. Bapt. Cybo, vel Gibo, qui multas gratias Religioni nostræ largitus fuit apud *Wad. Tom. 7. passim* videndas. Operâ *B. Bernardini de Feltro* utebatur sæpius, ad sedandos suis ferventissimis Concionibus gravissimos tumultus Italiæ. *B. Angelum de Clavasio*, Vicarium Generalem *Observantium*, constituebat Nuntium & Commissarium Apostolicum contra Waldenses Hæreticos, atque *B. Joannem à Sotto Maggiore*, Regio sanguine clarum, & primævum Regularis *Observantia* rigorem in Hispanias introducere conantem, potentissimè per Pontificia Diplomata adjuvabat. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1492.

XIII. *Alexander VI.* Hispanus, antea Rodericus Borgia dictus, strenuè laborans ad Ecclesiæ disciplinam stabilendam aut restituendam, uti inquit *Desing in Compendio Eruditionis part. II. cap. 6. S. 1. num. 215.* quidquid non pauci contradicant, multa cum *Sannazaro* enormia eidem affingentès. Congregationi *Amadei Lusitani*, rigorosè Regulam ad litteram servanti, concessit omnes gratias *Observantium*. Fratribus Minoribus de *Observantia Regulari* non solum suos proprios Vicarios tam Generales, quàm Provinciales confirmavit, sed etiam ad omnes Archiepiscopos, & Episcopos, ultra Montes existentes, Bullam *Regularem vitam* xpedivit, quæ reperitur in *Supplem. Wad. fol. 498.* In qua Bullâ districtè mandat, ut dicti Vicarii agnoscantur tanquam veri Superiores: Oblocutores verò, Excommunicationis, aliisque debitis penis coercantur.

Econtra

E contra Fratribus Minoribus de *Comnitate*, vulgò jam *Conventualibus*, Interamni, seu Terni congregatis, certas pro Reformatione præscripsit Constitutiones, apud *Gubernatis Tom. III. fol. 138.* videndas. Rexit Ecclesiam usque ad annum

1503.

QUÆRITUR II.

Quinam extiterint Generales Ordinis in tertio Saeculo? Respondeo sequentes.

I. *Antonius Angelus de Pireto*, Græcus, juxta alios Authores autem Italus, Vir omnium consensu doctissimus, hinc à *Joanne XXIII.* Pontifice, in arduis Ecclesiæ negotiis, præsertim in Anglia applicatus, & à Patribus Concilii Basileensis, annuente Papa, deputatus unacum quatuor Cardinalibus & Generali Dominicanorum ad examinandam causam *Joannis Hus* recidivi. Novellam Congregationem *Regularis Observantia*, Antecessoris sui insistens vestigiis, singulari profecutus est affectu, & *Joannem à Stronconio* Commissarium & Vicarium Generalem dictæ Familix confirmavit. Gubernavit Ordinem usque ad annum - 1420.

II. *Angelus Salvetti* Hetruscus, nobilis Italus, Eloquentiâ clarissimus, in divinis æquè ac humanis literis eximiè versatus, cujus inchoatam magno Zelo aliquorum abusum & laxitatum, præsertim in puncto Paupertatis, Reformationem mors præproperea interruptit. Præfuit Religioni usque ad annum - - - - - 1423.

III. *Antonius de Nassa* Italus, Summo Pontifici Martino V. charissimus, ejusque Prædicator Apostolicus, & ob suam eminentem doctrinam ac singularem dicendi facundiam ad ardua Ecclesiæ negotia sæpius ab eodem destinatus; quin imò, cum Pontifex de unione Ecclesiæ Græcæ cum Latina cogitaret, Legatus Apostolicus ad Imperatorem Orientalem missus. In Regimine Ordinis tamen erat ultra modum benignus, & Laxis connivens. Hinc à Martino V. in Capitulo Generali à Ministeriatu fuit absolutus, & ad Episcopatum suæ Patriæ translatus. Rexit Ordinem usque ad annum - - - - - 1430.

IV. *Guilielmus de Casali*; Italus, *Eugenio IV.* Pontifici, gravissimas perse-

persecutiones sustinenti, semper fidelissimus, quem, præter alias maximi momenti Legationes, ad Regem Galliarum, aliosque Principes, cum 12. præcipuis totius Ordinis SS. Theologiæ Magistris dictus Pontifex ad Concilium Generale Ferrariense evocavit, ut præparatoria cum suis disponderet, circa ea, quæ in eodem Concilio cum Græcorum Imperatore, & Patriarcha Constantinopolitano, &c. &c. tractanda erant, ratione Primatus Ecclesiæ Romanæ, & Processionis Spiritûs sancti à Filio. Annis duodecim & ultra, Ordinem cum laude rexit, *Regulari Observantia* semper propitius, & ab ipsa vicissim impensè dilectus; qui etiam secum admisit socium *S. Joannem Capistranum* in visitandis, & ad pristinum nitorem sacratissimæ paupertatis reducendis non paucis de *Communitate* Provinciis. Illud nihilominus carpitur in ipso ab aliquibus Zelarioribus, quòd à primo illo fervore in fine remissè visus fuerit, procurando à Summo Pontifice certa Privilegia, præsertim nimis extensiva potestatis circa Syndicos Apostolicos, etiam quoad bona immobilia, ac annuos redditus: ubi tamen alii in ejus defensionem reponunt, id factum esse, necessitate sic impellente, ad serenandas multorum Conscientias; cum aliter occurrentes difficultates tollere vix potuerit. In fine Generalatus & simul vitæ suæ inter lacrymas Fratrum tam de *Communitate*, quàm de *Observantia*, jacens in terra super stramen veniam errorum suorum humillimè deprecatus piissimè obiit, Ordinem gubernans usque ad annum

1442.

V. *Antonius de Rusconibus*, Italus, Sangvine & Theologicâ Laureâ insignis, concurrens cum *B. Alberto à Sartiano*, zeloso Observante, Vicario Generali totius Ordinis ad interim (mortuò *Guilielmo*, Ministrò Generali) per Pontificem designatò, quem tamen Albertum Capitulares de *Communitate* acceptare renuerunt, eligentes potiùs hunc *Antonium de Rusconibus*; ubi, ad conservandam cum illis pacem, *Observantes* omnes à votando abstinerunt, operantè ad id *S. Bernardino*. Cæterùm dictus Generalis *Antonius de Rusconibus*, jussu Pontificis, *Observantium* Familiam satis amplam, ipsismet, cum aliquasi tamen subordinatione ad Generalem, regendam commisit, constitutis in *Cismontana* & *Ultramontana* Familia propriis *Vicariis Generalibus* ex suo Gremio per *Vicarios Provinciales*, conformiter *Bulle Eugenianæ*, deinceps in particularibus Congregationibus, eligendis. Gubernavit Ordinem usq; ad an.

1449.

VI. Ange-

VI. *Angelus Serpervus*, Perusinus Italus, antea Ordinis Procurator Generalis, & in Goncilio Florentino inter primarios Theologos electus. Laboravit equidem, ut exemptio *Observantium* à Gubernio Patrum de *Communitate* iterum tolleretur, ast sine effectu. Rexit Religionem usque ad annum 1453.

VII. *Jacobus de Moranica*, Italus, Vit rebus magnis aggrediendis & perficiendis apprime aptus, ideòque Cruciatæ promovendæ, ac Decimarum collectioni à Pontifice præfectus. Toto sui Regiminis tempore eò desudavit, ut in unum perfectum Corpus universos Fratres Minores, tam de *Communitate*, quàm de *Observantia* coadunaret. quia tamen priores illi, qui *Conventuales* à tempore *Eugenij IV.* appellabantur, sua Privilegia relaxativa noluerunt dimittere, posteriores verò à sua vivendi methodo, Literæ sacræ Regulæ, ac menti Seraphici Patris magis conformi, renuerunt recedere, ad suum intentum pervenire non potuit. Rexit Ordinem usque ad annum 1457.

VIII. *Jacobus de Sarzuela*, Catalanus Hispanus, ac Patriota *Callixti III.* cui erat gratissimus, & ab eodem per Bullam *Religionis Zelum* &c. ob Religionis Zelum, Literarum scientiam, vitæ integritatem, aliaque eximia Virtutum dona plurimum deprædicatus, à quo tamen Pontifice, haud obstante singulari isto affectu, obtinere non potuit, ut Bullam suam *Concordiæ* dictam, vî cujus *Observantibus*, ex suis, Vicarij Generales & Provinciales cum certis limitationibus eligendi concedebantur, iterum irritam rederet. Tentavit equidem id ipsum apud Successorem *Pium II.* imò plus ab eodem petiit, nimirum revocationem Bullæ *Eugenianæ*, *Observantibus* circa suos proprios Vicarios Generales ac provinciales adhuc *Callixtinâ* favorabiliorem, verùm in utroque tulit negativam, ob rationes apud supra dictum Generalem allegatas. Rexit Ordinem usque ad annum 1464.

IX. *Franciscus de Ruvere*, sive de *Savona* Italus, postea Summus Pontifex sub titulo *Sixti IV.* quem abhuc in utero materno existentem vidit prægnans Mater à *SS. Francisco & Antonio* Habitu & Cingulo Fratrum Minorum præcingi. Erat à Scientiarum plenitudine notissimus, præsertim occasione percelebris illius Disputationis, coram Summo Pontifice *Pio II.* habitæ, de *Sanguine Christi*, in *Passione sua sparsi*, an is nimirum in Triduo mortis Christi fuerit Verbo Divino hypostaticè

unitus, & ideo adorandus, nec ne? in qua Disputatione S. *Jacobi de Marchia* sententiam cum omnium admiratione gloriose propugnavit, ac præclarum librum desuper scripsit. Huic idem S. *Jacobus de Marchia* Cardinalatum, & Potificatum Spiritu haud dubie prophetico prædixit, & consulentibus Capitularibus illum ipsum pro Generali proposuit. Is, cum ingenti omnium, etiam Observantium, gaudio electus, S. *Jacobum de Marchia* è medio cætu aggratulantium Fratrum ad se vocavit. & ad latus suum dexterum constituit, honorem istum ejusdem deferens virtuti, & apud omnes æstimationi. Pro restituenda Ordinis dignitate, ac reformandis Dissolutorum moribus, quantum potuit, verbò & exemplò adlaboravit. Reliqua laudabilia de ipso videantur apud Pontifices, Rexit Ordinem usque ad annum - 1469.

X. *Johannes Zanettus*, Utinensis Italus, Hic Generalis obtinuit à Sixto IV. Poptifice Bullam *Dumfructus uberes &c.* editam anno 1471. & apud *Gubernatis Tom. II. fol. 501.* videndam, *Conventualibus* valde favorabilem. Nihilominus *Observantes* sub ejus regimine in suis zelosis Constitutionibus minimè impedièbantur; quin imò expressè sub eodem Decretum emanavit, vî cujus *Observantes* rigidam suam vitam derelinquentes, & ad benigniorem aliorum *de Communitate*, sub quovis prætextu convolantes, denuò jubebantur remitti. Promotus fuit ad Archi-Episcopatum Thebanum, & Episcopatum Trivisinum, postquam gubernavit Religionem usque ad annum - 1475.

XI. *Franciscus Samson*, Italus, jam ut puer à matre Deo oblatus sub Tutela S. P. Francisci, Erat magnæ eruditionis, qui ut Generalis, in solenni Disputatione de B. V. *MARIÆ Immaculata Conceptione* Romæ anno 1477. ob gravissimas causas, interatò indictâ, & per aliquot dies præsentè Summo Pontifice perdurante, hoc sacratissimum Mysterium, tanta subtilitate defendit, & objectas adversariorum difficultates æquè feliciter dissolvit, ac Samson ille veteris Testamenti vincula dirupit, ob quam ipsam rationem Summus Pontifex admiratus Ingenium Viri, eundem *Samsonem* appellavit, qui antea *Franciscus Nanjus* dicebatur.

Morum gravitate, & integritate, prudenti, suaviq̃ue regimine non solum Confratrum animos, verum & Principum gratiam sibi conciliavit, iniquè sanè à *Rozvio* atro calamo notatur. *Observantium*

Familiam suis Legibus permisit, ac nullo tempore voluit turbari. Gu-
bernavit Ordinem usque ad annum 1500.

QUÆRITUR III.

*Quænam Generalia Capitula fuerint celebra-
ta in tertio Saculo Ordinis? Respond. sequentia.*

- I. **M**onachii in Bavaria, electo Ministro Generali Antonio An-
geloà Pireto anno 2405.
- II. Aquilæ in Italia sub eodem Generali: anno 1408.
- III. Romæ sub eodem Generali: anno 1411.
- IV. Lusannæ in Sabaudia sub eodem Generali anno 1414.
- V. Maetuzæ in Italia sub eodem Generali, ac præfete Summo
Pontifice Martino V. anno 1418.
- VI. Ad Forum Julii in Æmilia, electo Ministro Generali Ange-
lo Salvetto anno 1421.
- VII. Ferrariæ in Italia, electo Ministro Generali Antonio de Mus-
a anno 1424.
- VIII. Casali in Italia sub eodem Generali anno 1427.
- IX. Assisii in Umbria, electo Ministro Generali Guilielmo de Ca-
ssali, in quo celeberrimo Capitulo Generali Declarationes super 12. Ca-
pita sacre Regulæ à S. Joanne Capistrano compositæ, & à Martino V.
confirmatæ, per ipsum S. Joannem Capistranum fuerunt publicatæ & ab
omnibus Capitularibus acceptatæ, etsi postea multos de *Communitate*
hujus acceptationis poenituerit, ac Juramanti de super præstiti relaxa-
tio ab illis obtenta fuerit, juxta jam dicta antecedentia. Vocantur
communiter Constitutiones hæ *Martiniana*, & reperiuntur apud Gu-
bernatis Tom. III. fol. 83. dignæ lectu. Celebratum fuit illud Capitu-
lum anno 1430.
- X. Bononiæ in Italia sub eodem Generali anno 1433.
- XI. Tolosæ in Guipuscoa sub eodem Generali anno 1437.
- XII. Genuæ in Italia sub eodem Generali anno 1440.
- XIII. Patavii in Italia, in quo Capitulo, etsi Pontifex pro Gene-
rali

rali potius optasset *Albertum de Sartiano*, doctissimum, & sacrae Regulae zelosum Observantem, ac Vicarium Generalem totius Ordinis post mortem Generalis *Guilielmi de Casali*, ab ipsomet *Eugenio* Papa ex hoc fine constitutum; hoc tamen non obstaante elegerunt Capitulares aliquem ex Communitate, nimirum *Antonium de Rusconibus*, cui, quatenus Regularis Observantia ab omni laxitate magis immunis conservaretur, imperavit Pontifex, ut eandem ob suam amplitudinem jam in duas Familias, *Cismontanam* nempe & *Ultramontanam* bipartitam, ipsimet *Observantia* gubernandam traderet. Prout etiam deinceps *Observantes* instituerunt sua Comititia particularia, absque interventu *Conventualium*, uti plura similia, saltem *Familia Cismontana* (ab *Ultramontanis* brevitatis studio abstrahentes) per decursum adducemus. Item *S. Capistranus* deputatus Vicarius Familiae novas constitutiones pro suis Observantibus conscripsit, videndas apud *Gubernatis Tom. III. fol. 95.* Cæterum Capitulum hoc celebratum fuit anno 1443.

XIV. Apud Montem Pessulanum in Gallia sub Generali priori *Antonio de Rusconibus* anno 1446.

Eodem anno adhuc *Observantes* Romæ in Conventu Aracælitano pariter suam Congregationem Capitularem instituerunt, præsentem Summo Pontifice, & assumptò in Vicarium Generalem, *Jacobò de Primadiciis*.

XV. Florentiæ in Italia sub eodem Generali, ubi *Observantes* equidem præsentem soli publicæ Processioni interfuerunt, à cæteris omnibus actibus juxta Bullam Eugenianam abstinentes anno 1449.

Paucis diebus ante hoc Generale Capitulum prope Florentiam etiam *Observantes* Familiae Cismontanae partiale suum Generale Capirulum celebrarunt præsentem cum Filiis suis Magno illo Heròe *Cosma Mediceo*, ac primaria nobilitate Florentinâ test: *Wad. Tom. 9. fol. 559. Gubern. Tom. 3. fol. 110.* ubi iteratò in Vicarium Generalem assumptus est *S. Joannes Capistranus*.

XVI. Romæ, electò in defuncti *Antonij de Rusconibus* locum Ministrò Generali *Angelo de Serpetro* anno 1450.

Sub hoc triennio *Observantes* instituerunt Aquilæ in Festinis suum particulare Capitulum Generale electò in Vicarium Generalem, *Marcò Bononiensi*.

XVII. Perusii in Italia sub eodem Generali Angelo Serpetro anno 1453.

XVIII. Bononiæ in Italia, electo in demortui Angeli Serpetri vicem, Generali Jacobo de Mozanica anno 1454.

XIX. Mediolani in Italia sub priori Generali, uti pariter in eadem Civitate, ast in Conventu S. Angeli *Observantium*, electus fuit in Vicarium ipsorum Generalem *Antonius de Monte Flascione* anno 1457.

XX. Romæ in Italia, ubi mortuo, statim post præcedens Capitulum, Generali, in Successorem electus fuit Jacobus de Sarzuela.

Observantes defuncto pariter suo Vicario Generali, in particularibus Comitibus elegerunt ibidem *Joan. Baptistam de Lavento* anno 1458.

XXI. Divinonæ in Burgundia sub præcedenti Generali anno 1461.

Eodem anno *Observantes* habuerunt suam Congregationem Generalem Auximi in Piceno, electo in Generalem Vicarium *Ludovico Vicentino*.

XXII. Perusii in Italia, electo in Generalem Ministrum Franciscò de Ruere, postea Summo Pontifice anno 1464.

Hoc ipso anno Assisii in Umbria *Observantes*, in sua Generali Congregatione in Vicarium Generalem denuo assumpserunt *Marcum de Bononia*.

XXIII. Florentiæ in Tuscia sub eodem Generali anno 1467.

Eodem anno *Observantes* suam Synodum Generalem instituerunt Mantuæ in Italia, electo iterum in Vicarium Generalem *Joan. Baptistam de Levanto*.

XXIV. Venetiis in Italia, ubi assumpto in Cardinalatum Generali Francisco de Ruere, in Successorem deputatus erat Joannes Zanettus anno 1469.

Eodem anno *Observantes* convenerunt in Insula Bisentina, ubi *Marcus de Bononia* tertio electus est in Vicarium Generalem.

XXV. Ferrariæ in Italia sub Generali præcedente anno 1472.

Hoc ipso anno Aquilæ in Festinis *Observantes* ferme bis mille convenerunt, & elegerunt in Vicarium Generalem *B. Angelum de Clavasio*.

XXVI. Urbini in Italia, electo in Generalem Francisco Natio Samsoni anno 1475.

Eodem

Eodem anno *Observantes* celebrârunt sua Comitia Neapoli in Italia, electo unanimiter in Vicarium Generalem *Petro de Neapoli*.

XXVII. Romæ præsentè Summo Pontifice *Sixto IV.* confirmatò Ministrò Generali *Francisco Samsone* anno 1479.

Patres *Observantes* suam Congregationem Generalem particularem Papiæ in Italia instituerunt anno 1478. electo iterum in Vicarium Generalem *B. Angelo à Clavasio*.

XXVIII. Brixia sub eodem Generali anno 1482.

Observantes in Monte Alverniæ anno 1484. celebrandæ Synodo convenerunt, electo tertia jam vice Vicario Generali *B. Angelo à Clavasio*.

XXIX. Montis Ferrati in Italia sub eodem Generali *Samsone* anno 1485.

Observantes ad particularem Synodum Generalem convenerunt anno 1487. in conventu Portiunculæ prope Assisium, electo Vicariò Generali *Joanne de Sigestro*.

XXX. Cremonæ in Ducatu Mediolanensi sub eodem Generali anno 1488.

Observantes instituerunt suum Capitulum Urbini 1489. electo jam quartâ vice *B. Angelo Clavasio*.

XXXI. Assisii in Umbria existente adhuc Generali *Francisco Samsone* anno 1491.

Observantes ad annum 1493. celebrârunt suam Synodum Generalem Florentiæ electo in Vicarium Generalem *Evangelistâ de Perusio*.

XXXII. Bononiæ in Italia sub eodè Generali Ministro anno 1495.

Hoc ipso anno *Observantes* Aquilæ in Festinis ad suum Capitulum congregati, sibi in Vicarium Generalem assumpserunt, *Hieronimum Terniellum*.

XXXIII. Mediolani in Italia sub eodem Generali anno 1498.

Ibidem eodem tempore celebratò *Observantium* Generali Concessu, assumptus est in Vicarium Generalem *Ludovicus de Turre*.

XXXIV. Terni, seu Interamniæ in Italia, electo in Ministrum Generalem *Ægidio Delphino de Amelia*, de quo sæculo sequenti. In hoc Capitulo pro ipsis *Conventualibus* suò modò reformandis, & quibusdam *abusibus* tollendis editæ sunt *Constitutiones Alexandrina*, id est autho-

authoritate *Alexandri VI.* Pontificis vulgaræ, apud *Gubernatis Tom. III. fol. 138.* quæ tamen innituntur favoribus ab antecessoribus Pontificibus, *Martino V. Eugenio IV. Sixto IV. &c.* Conventualibus concessis, hincque ab Observantibus, in rigida sua vivendi methodo continuantibus, non fuerunt receptæ, Celebratum fuit hoc Generale Capitulum anno 1500.

QUÆRITUR IV.

An Seraphica Religio, etiam isto Sæculo tertio Ordinis (id est ab anno 1400. usque ad annum 1500) manserit sub uno Capite, ac sub eodem servaverit Regulam literaliter absq; dispensatione Apostolica?

Antequam respondeam, necessariò præmittendam duxi succinctam aliquam descriptionem, qualem faciem habuerit Ordo Seraphicus sæculo isto. Quare

Notandum imò, Religionem Minorum sæculo isto principaliter constitutam fuisse ex *Observantibus*, habentibus juxta dicenda suos proprios Vicarios Generales ac Provinciales, & ex *Claustralibus*, seu Fratribus Minoribus *de Communitate*, qui immediatè subfuerunt Generali & Provincialibus suis absque interventu Vicariorum Generalium seu Provincialium. *Observantes* Regulam strictè & ad literam servantes, originem traxerunt ex *B. Paulucio de Trincis*, jam in vita hujus zelatoris aliquot Cœnobiola habentes, interea tamen teste *Bullâ Unionis Leonis X.* primis temporibus usque ad tempus *S. Bernardini* respectu aliorum numerò pauci, postea verò sub hoc ipso sæculo in immensum excrecentes, ita, ut à Summis Pontificibus proprios *Vicarios Generales* æquè, ac *Vicarios Provinciales* obtinuerint. ac singulariter sua Comitia celebrârunt sinè interventu Patrum *de Communitate*; uti pariter vice versâ, absque præsentia *Observantium* id ipsum sæpiùs practicârunt illi *de Communitate*, qui cæteroquin absque ullis similibus Vicariis Generalibus immediatè ipsimet Ministro Generali erant subjecti. De quibus

Notandum 2dò. Quòd ex hac ipsa *Communitate* non pauci in particulari Privilegia relaxativa neququam receperint; quin imò ex eadem *Communitate* integræ Congregationes Regulam Seraphicam literaliter, & ad mentem Seraphici Patris fervare conatæ fuerint. Tales extiterunt *Clareni* ab *Angelo Clareno*, *Coletani* à *B. Coleta*, cooperante suo Confessario *Fr. Henrico de Palma*, & *Amadeita* ab *Amadeo* Lusitano originem trahentes, item Fratres de *S. Evangelio* & alii &c. Quæ speciales Congregationes postea tempore *Leonis X* fuerunt ab illis de *Communitate* separatæ, & cum *Observantibus* in unum Corpus coadunatæ juxta dicenda sæculo sequenti. E contra verò major respectivè pars ipsius *Communitatis* hoc sæculo utebatur Privilegiis Apostolicis, saltè valde relaxativis, si non omnino dispensativis Regulæ, de annuis redditibus, bonis immobilibus, successioneibus ex Testamento, & ab intestato. De quibus

Notandum 3tò. Quòd utentes his Privilegiis Protestati fuerint illis temporibus, se Regulam Fratrum Minorum, his non obstantibus, substantialiter fervare absque ulla vera dispensatione: *partim*, cum nihil proprium adhuc ante Bullam *Unionis Leonis X*. possiderent neque in Particulari, neque in communi, sed omnia tam mobilia quàm immobilia cum annuis redditibus ad Romanam Ecclesiam spectarent, ita, ut tantummodò per similia Privilegia Apostolica magis quàm antecesserit fuerit ampliata à Pontificibus potestas Syndici Apostolici: *partim*, quoniam hæreditates sive ex Testamento, sive ab intestato non Fratrum, sed nomine Romanæ Ecclesiæ à Syndico caperentur, ordinantibus sic expressè Pontificibus, præsertim *Sixto IV.* & *Alexandro VI.* *partim*, quia in Constitutionibus Alexandrinis Cap. VI. de expropriatione apud *Gubernatis Tom. II. lib. 9. cap. 3. num. 29. fol. 504.* Papa *Alexander VI.* expresse testatur, quòd non ideò in summa Fratrum Minorum paupertate in communi & in particulari fuerit dispensatum, quamvis ad quietandos magis Conscientiarum stimulos habentæ laxatæ esse videantur.

His tamen rationibus Zelantes, sive *Observantes*, sive *Clareni* &c. permoveri haud potuerunt, ut similia Privilegia Apostolica reciperent: tum quia primis temporibus, quibus vel maximè fervebat Spiritus Seraphici Patris, non fuerunt similia ab aliquo Generali Capitulo admittenda, quia

quin imò, longè minora, cooperante Seraphico Doctore *Bonaventura*, tunc temporis Generali, non acceptata: tum quia tempore *Nicolai III.* qui Constitutionem suam *Exiit qui seminat*, summa deliberatione (accitè etiam Seraphici Patris *Francisci* sociis adhuc viventibus, ejusque mentem haud dubiè magis noscentibus) condidit, ne quidem erat cogitatum de tam ampla extensione potestatis Syndici Apostolici &c. tum quia apud non paucos eò deventum erat, ut etiam tractare pecunias admitteretur Fratribus cum simplici ac solo usu facti, quamvis Regula dicat, ut nullò modò pecuniam vel denarios reciperent: tum quia aliàs *SS. Bernardinus, Capistranus &c.* non tam vehementer restitissent: tum demum, quia ipsa docuit experientia, quòd non recipientes similia Privilegia, benedicente, sicque approbante *JESU Christo*, intercedente Seraphico Patre, & cooperantibus summis terræ Principibus, longè magis fuerint per Orbem dilatati cum ingenti fructu animarum. Cæterùm prosequendo ulterius descriptionem Ordinis hoc sæculo

Notandum 4tò. Quòd illi ex *Communitate*, qui proximè dicta Privilegia Apostolica receperunt, ad distinctionem *Observantium* fuerint à *Martino V.* anno 1429. vocati *Claustales*, ab *Eugenio IV.* autem anno 2431. *Conventuales*. Hoc ultimum nomen deinceps semper retinuerunt, etiam postquam à reliquo corpore fuerunt per *Leonem X.* ex integro divisi, & successivè pluribus Privilegiis verè dispensativis donati, *Ex. Gr.* quòd Bonorum mobilium & imobilium in comuni habeant verum Jus post Concilium Tridentinum &c. &c. Ubi tamen ad tollendam omnem de nomine *Conventualitatis* æquivocationem.

Notandum 5tò. *Ex Gubernatis Tom. II. lib. 6. fol. 211. & lib. 9. fol. 488.* Nomen illud ly *Conventualis* in Libris & Chronicis nostri Ordinis quadrupliciter summi. *Imprimis*, prout denotat eos, qui, sive fuerint *Observantes*, sive de *Communitate*, Ecclesias *Conventuales*, id est, tales habent, in quibus divina peragere, & mortuos sepelire valent; atque per hoc distinguuntur ab illis, qui in *Eremitoriis* morabantur, habentes præcisè *Oratoria*. *Secundò*, qua enus afficit habitantes de gremio in *Conventibus*, ad distinctionem præcisè *Extraneorum*, ibidem ad tempus, puta negotiorum causâ &c. morantium. *Tertiò*, quatenus significat ly *Conventualis* existentes in *Conventu formato* cum certo Religiosorum numero ad discernendum ab iis, qui incolebant *Residentias*, vul-

gò Hospitia. Sub hac triplici acceptione quicumque sive *Observans*, si-
ve de *Communitate* poterit appellari *Conventualis*, si nimirum in *formate*
Conventu, vel in habente *Ecclesiam Conventualem*, vel tanquam mem-
brum ex gremio *Conventus* ejusdem existat. *Quarto*, demum accipitur
nomen *Conventualis* in sensu *Eugenii IV.* nimirum pro aliquo utente Pri-
vilegiis Apostolicis suprâ memoratis. Et hæc quadruplex acceptio no-
minis ly *Conventualis* bene est notanda, ex cujus ignorantia jam multi
eti am graves Authores impegerunt: nam in priori triplici sensu (non
verò in quarto & ultimo) etiam ante *Eugenium IV.* invenies nomen
Conventualis jam tempore *Innocentii IV.* circa annum 1259. vivere de-
sinentis. His nototis

Respondeo 1. Religio Seraphica etiam isto sæculo mansit adhuc sub
uno Capite, seu sub uno Generali Ministro; quamvis enim Regularis
Observantia in duas Familias ob sui amplitudinem divisa habuerit suos
proprius *Vicarios Generalis*, hi tamen, saltem aliquo modo in confir-
matione dependebant à *Ministro Generali* totius Ordinis, uti patet ex
jam dictis præcedentibus.

Respondeo 2. Sub hoc Capite, nimirum Ministro Generali cer-
tum est, quòd ingens numerus Fratrum Regulam Seraphici Patris ad
literam, & ad mentem ejusdem absque ulla dispensatione strictè Obser-
vare conatus fuerit. Patet enumeratione: sic enim fecit integra Re-
gularis *Observantia*, quàm plurimis Provinciis in utraque Familia Cis- &
Ultramontana hoc sæculo jam exornata. Item ex *Communitate* id ipsum
zelosè præstiterunt, præter non paucos particulares, integræ Congre-
gationes *B. Amadei Lusitani-Coletana, Clarena &c.* Utrum verò id
ipsum de aliis ex *Communitate*, qui in magno numero Privilegiis Apo-
stolicis suprâ memoratis usi fuerunt, ab *Eugenio IV.* ad distinctionem
Observantium *Conventuales* vocati, manutenendum sit saltem hoc sæcu-
lo & ante factam ex integro à *Leone X.* sequenti sæculo separationem, &
an equam per Concilium Tridentinum, & per *Pium IV.* Constitutiones
Sedis Apostolicæ, in *Bullario Tom. II. Constitut. 103.* ejusdem Pontificis
reperiendâ, Bonorum suorum in communi verum Jus obtinuerunt, ex
ipsis notandis jam erui poterit. Hoc juxta dicenda saltem certum est,
quòd hi *Conventuales* successu temporis in sæculis sequentibus, postquam
à toto reliquo corpore ex integro per *Leonem X.* fuerunt separati, Pri-
vilegia

vilegia verè dispensativa circa possidenda bona cum vero Jure in communi &c. obtinuerint, quibus defactò tutà Conscientia fruuntur.

QUÆRITUR V.

Quænam Memorabilia pro DEI Ecclesia à Fratribus Minoribus fuerint præstita in hoc 3tio sui Ordinis Seculo? Respondeo inter alia quàm plura sequentia.

I. FRatres Minores, præsertim Regularis Observantiæ, unà cum sacratissimi Ord. *S. Dominici* Alumnis hoc ipso sæculo plurimum contribuerunt ad celebrationem Generalis Concilii, *Ferraria* an. 1438. inchoati, & *Florentia* completi, quod exinde *Concilium Florentinum* communiter appellatur, fuitque principaliter ad introducendam Ecclesiam inter Occidentalem & Orientalem perfectam unionem congregatum. Congressus præparatorii, ad facilitandam per continuas prævias disputationes dictam unionem, peragebantur in Ecclesia Fratrum Minorum. Actuali Synodo ex Seraphica Religione interfuerunt *Aloysius de Pyramo*, Episcopus Forlivienfis: *Gondisalvus de Vallebona*, Episcopus Granatenfis: *Elias de Vice-Comitibus de Bourdeille*, Episcopus Petragoricenfis: *Guilielmus de Casali* Minister Generalis totius Ordinis *S. Francisci*: *Angelus de Perusio*, *Jacobus de Tolentino*, *Jacobus Textor*, *Augustinus Ferrarienfis*, *Petrus Perquerius*, *Lucas Senenfis*, & *Franciscus Ariminenfis*, omnes SS. Theologiæ insignes Professores, quibus accesserunt zelosissimi Franciscani Regularis Observantiæ, jam actualiter in Sanctorum numerum relati, *Bernardinus Senenfis*, *Joannes Capistranus*, & *Jacobus Picanus seu de Marchia*.

Alius *Jacobus Franciscanus*, sanguine Illustris *de Primadizio*, ex Provincia Bononiensi, Constitutus à Summo Pontifice totius Orientis Vicarius Generalis, unà cum suis sociis ejusdem Provinciæ persuasit Patriarchæ *Armenia*, ut relectis suis erroribus sese cum tota natione Summo Pontifici *Eugenio IV*, submitteret, ac Legatos ad dictum Concilium Florentinum destinaret.

Illud in *Egypto & Mesopotamia* effecit *Albertus à Sartiano*, ex *Regulari Observantia*, apud *Jacobitas*, ab impio quodam *Jacobo* sic dictos. hæreticæ *Dioscori* ac *Eutyçhetis Doctrinæ* aliàs in non paucis adherentes.

Idem *Albertus*, ut eximijs Theologus, & græcâ non minus ac latina eloquentiâ clarus, in Comitatu aliorum Confratrum efficacissima sua suadâ *Joannem Paleologum VII.* Græcorum Imperatorem Schismaticum, unâ cum Patriarcha Constantinopolitano, aliisque Græciæ Optimatibus pariter illic traxit, ut prius noster *Hieronymus ab Asculo* *Michaëlem Paleologum* ad Concilium Lugdunense, ubi denuò exoptatissima Græcam inter & Latinam Ecclesiam unio, toties à græcis inconstantibus jam fracta, de novo fuit restituta, consentientibus atque subscribentibus non minùs Imperatore Orientali, ac locum tenentibus Patriarcharum, cæterisque Ecclesiam Orientalem repræsentantibus.

Contribuit ad Sanctam hanc (& utinam constantem!) unionem non parùm miraculosa illa *S. Bernardini Senensis* Concio, quâ doctissimè non minùs ac ferventissimè ibidem in lingua græcâ peroravit, non sinè grandi prodigio, utpote ejusdem linguæ aliàs prorsus expertus. Vid. *Gubernat. de Miss. ant. fol. 335.*

II. Quanta pro Ecclesia Dei, Pœccatorum reductione, & Hæreticorum ac infidelium conversione in *Europa* præstitierint hoc sæculo *S. Bernardinus Senensis*, *S. Joannes Capistranus*, *S. Jacobus de Marchia*, & *B. Bernardinus de Fletro*, omnes Franciscani *Regularis Observantiæ*, integri libri testantur. Quæ in *S. Bernardino* specialius se venerari dicebat, apud *Nigronium*, *S. Ignatius de Loyola*, inçlytæ Societatis *JESU* Fundator, duo sunt, *primum*, quod ad expiandas à vitiis & confirmandas in bono fidelium animas Sacramentorum frequentiam induxerit: *Alterum* quod pro adoratione *SS. Nominis JESU* (in quo oportet nos salvos fieri) invictâ constantia ac incomparabili gloria decretaverit.

S. Capistranus, Turcarum terror, qualiter unâ cum concreditissimis sibi militibus, Cruce signatis, infensissimum hunc Christiani nominis hostem, invocato *SS. Nominis JESU* in acie fuderit, ac simul *Belgradum* ab Obsidione, & totam Christianitatem ab imminente gravi periculo liberaverit; quomodo Fraticellos hæreticos post labores innume-

ros è Picæno egerit: quot centena millia Schismaticorum, Hæreticorum, & Infidelium ad gremium S. Matris Ecclesiæ duxerit: quàm multas demum Legationes Apostolicas sub Summis Pontificibus, *Martino V. Eugenio IV. Nicolao V. & Callisto III.* ad Imperatorem, Reges, & Principes obierit, nemini ignotum esse potest, qui vel parùm in Historicis est versatus.

Peculiarem S. *Capistrani* retinet memoriam inter omnes Germaniæ Provincias *Austriacæ*, ejusque Metropolis *Vienna*; in cujus Suburbii anno 4451. habitaculum Fratribus de *Observantia* à *Friderico IV.* Imperatore erectum est, postea à *Turcis* demolium, à *Ferdinando I.* verò in Urbem translatum. Anno 1454. idem Sanctus *Viennæ* Capitulum celeravit Provinciæ *Austriacæ*, quæ ob nimiam suam latitudinem anno 1467. in 3. Provincias est divisâ, *Austriacam, Boëmicam, & Polonicam*, cooperante plurimum P. *Andrea Leubs*, tunc Provinciali, magnæ pietatis fama illustri.

Certabant mutuo inter se amore S. *Capistranus* & *Urbs Viennensis*, quam ille, anno 1451. cum magno gaudio & honore exceptus, innumeris miraculis decoravit; sed & erga inclytam Universitatem ibidem tenerimum suum affectum literis sub 24. Sept. ejusdem anni ex *Moraviâ* datis, abundè expressit, cui controversias cum Hæreticis *Boëmiæ* ventilatas confidenter communicavit. Optabat pro congressu Disputationis de fide, cum *Joanne Rokizan*, Hussitarum Primario, invidæ, præ omnibus locum *Viennensem*, sed dolosus Hæresiarcha, licet provocans, causæ suæ meritò diffidens, & hæc & alias *Palæstras* turpiter elusit. Vid. *Wad. Tom. 6. fol. 5. num. 12. &c. fol. 119. num. 32. & fol. 669. num. 6. Fortun. Chron. fol. 184. &c. San- nig. p. 4. fol. 208. & p. 5. fol. 66.*

S. *Jacobus de Marchia*, Inquisitor Generalis contra hæreticam pravitatem à Summis Pontificibus ordinatus, tanquam Commissarius, & Concionator Apostolicus perlustravit suis ferventissimis adhortationibus præter *Italiam*, etiam *Germaniam, Poloniam, Prussiam, Bohemiam, Daniam, Norwegiam, Bosniam, Croatiam, Dalmatiam, Slayoniam & Walachiam*, ubi longe ultra ducenta millia Hæreticorum ad veram fidem convertit, & 50. circiter millia Infidelium baptizavit.

Tandem *B. Bernardinus de Fletro*, omnium Concionatorum suo tempore facillè Princeps, ac teste *P. Fort. Heub. in Menol. 29. Sept. fol. 1881. num. 6.* Divorum *Augustini* ac *Hieronymi* in perorando familiaris Imitator, tantum effecit contra Judæos, ut intolerabiles eorum Usuræ in multis locis fuerint sublatae, ac utilissimi *Montes Pietatis* pro sublevamine pauperum Christianorum ipso Authore erecti. Ita *Chronistæ* superiùs citati.

Demum hoc ipso sæculo plurimùm eluxit non minùs in Ecclesiara *Dei Pietas*, quàm in Seraphicum Ordinem constans amor Augustissimæ Domùs *Austriacæ*. Ad initium enim sæculi *Albertus IV.* Archidux, ob miras virtutes *mirabilia Mundi* cognominatus, in *Palæstinam* proficiscens, & occultatâ quidem sua Dignitate, *Ordinem Equitum S. Sepulchri* de manu *P. Guardiani Hierosolymitani*, juxta Privilegia Apostolica eidem concessa, suscipere dignatus, suam erga *S. Ordinem* affectionem hæreditariè quasi Posteris reliquit. Ejus filius *Albertus V.* Rom. Imper. hujus nominis *II. S. Jacobum de Marchia* anno 1439. contra Hæreticorum technas & insultus potenter defendens, ingentem illum fructum animarum, quem sanctus Vir in *Hungaria, Bosnia, Walachia &c.* collegit, sua autoritate vel maximè promovit. Sic *FridERICI IV.* Imperatoris zelus in *S. Joanne Capistrano* anno 1451. sua Majestate complevit, quidquid ille in Terris Hæraditanis Austriæ pro animarum salute, Ecclesiæ DEI & Regularis Observantiæ incremento operatus est. Vid. *Wad. Tom. 5. fol. 363. num. 41. 42. &c. Reines. in Thalete, pag. 169. 172. 205. 223. &c.*

III. Ab Europâ deveniendo in Insulas *Canarias, seu Fortunatas* in *Africa Mari* Atlantico sitas ubi Insulares Idolatræ sinè legibus, Belluarum more, vivebant Fratres Minores instituerunt Missiones suas anno 1417. quorsum, unâ cum supremo Navium Governatore *Bentacursio*, à Rege Hispaniarum singulariter dilecto, transfretârunt sub *Fr. Joanne de Baiza* Provinciæ Bethicæ, tum excellentiâ Doctrinæ, tum Religionis zelò Viro conspicuo, ac totius Missionis præfecto, qui unâ cum *Franciscanis* sociis, ad hoc electis, & propediem multiplicatis, ab Apostolico non destitit Officio, donec ibidem, prout à Deo continuis lacrymis expetebat, stabilitam Fidem Catholicam videre promeruerit, quæ partim per nostrum *S. Didacum*, spe Martyrii anno 1441. illuc pro-

profectum, ac verbo & exemplo multos Infideles ad Christi fidem perducen-
tem, partim per alios ferventes successu temporis, aded in his
Terris dilatata fuit, ut anno 1459. pro Franciscanis Regularis Obser-
vantia authoritate Summi Pontificis Pij II. jam integra Vicaria, seu
quasi Provincia erecta cerneretur. Immo jam anno 1424. Martinus de
las Casas ex Ord. Seraph. institutus est Episcopus in insula Forte ven-
tura, unâ de Canarijs, anno 1417. inventâ. Wad. Tom. 5. ad an. 1424.
n. 8. fol. 161. & Gubern. de Miss. ant. fol. 646. Petr. Ant. de Venet. Tom. 2.
fol. 476.

IV. Plures adhuc Insulas in Mari Africano, seu Atlantico sitas,
tertio hoc Ordinis sæculo Prædicatione Evangelii, ac lumine veræ Fidei
illustrârunt Fratres Minores S. P. Francisci, non sinè gravi vitæ pericu-
lo abeuntes cum Navibus Regis Lusitanæ Joannis I. qui post Victoriam
Septanam unâ cum Henrico filio suo, animum induxit ad investigan-
dum & excurrendum ultra Herculis Columnas Oceanum,

Imprimis quidem circa an. 1400, invenerunt Insulam Madaram,
vulgò Insulam lignorum, ab Arborum multitudine & proceritate sic
dictam; ubi primos fuisse Frattes Minores, qui Fidei Christianæ semina
diffuderint, & sancta Mysteria celebraverint, indubium pronunciat cum
Wad. Tom. 5. fol. 590. n. 38. Gubernatis de Mis. ant. fol. 654. prout etiam
defactò ibidem nostri, sub Generali Regularis & Strictioris Observantia,
integram custodiam possident, cum Custode proprium votum in Capi-
tulo Generali habente.

Pariter Fratres Minores anno Domini 1444. in eodem Mari Atlan-
tico ad novem Insulas Flandricas, (seu Azorias) Hispanicè de los Azores,
ob Accipitrum copiam appellatas) omnium primi, teste Gubern. l. c.
fol. 653. Evangelium Christi deportârunt, Apostolica Prædicatione, Ca-
techetica instructione, Baptismatis administratione, & efficacia Verbi
Divini Insulanos ad Fidem Christi pertrahendo, à quibus vicissim aded
tenere etiamnum amantur, ut una integra Provincia, ac distincta alia
Custodia ex Franciscanis, nostro Generali subjectis, sit erecta, in qua
indefessè Vineam Domini excolere continuant.

Similiter dum anno 1446. Lusitani in Oceanum Atlanticum, de-
hinc in Æthiopicum. felici conatu progressi, decem Insulas Capitis Vi-
riais, vulgò Hesperides seu Gorgones, attigerunt, patiter Fratres Mino-
res,

res, qui semper in Classibus erant animarum Procuratores, illuc Evangelicæ Prædicationis lucem invexerunt,

Obtinent ibidem defactò Patres nostri *Strictioris Observantiæ*, præter duo Hospitia, senis à Fratribus indefinenter exulta, etiam Monasterium formatum 20. Religiosorum in principali Insula *S. Jacobi*, exinde ad omnes & singulas, totius Insulæ Parochias, quin & ad reliquas in districtu Insulas Apostolico fervore excurrentes, maximo animarum fructu, *Gubern. l. c. fol. 665.*

V. In *Asia*, *Grypho* de *Fandria*, jam 22. ætatis anno magnus Theologus, ac Doctor Parisiensis renunciatus, postea verò zelosus Frater Minor, Regularis Observantiæ, Hierosolymam abiit, ut Græca, Chaldaica, & Arabica lingua se perfectum redderet: inde post septem annos ad *Maronitas* cum socio suo *Francisco de Barcinona* anno 1405. se contulit; ubi errores gentis illius abrogavit; Ritus Ecclesiasticos composuit, Ecclesias instauravit, ac demum ipsummet *Maronitarum* Patriarcham ad Obedientiam, Summo Pontifici præstandam, perduxit, postquam in ipso Festo Assumptionis B. V. MARIÆ novo post Josue & Ezechiam miraculo, solem, jam Occasui propinquum, fecit in Oriente conspici. Cujus insignis Portenti, & pro hoc subsecutæ Patriarchæ conversionis perpetuò memoriam agunt *Maronita* in prædictæ Assumptionis solennitate.

Mansit *Grypho* in vastissima illa Provincia 25. annis, demum consecratus Episcopus, & *Maronitarum* Patriarcha, novos ibidem creavit Suffraganeos, plurimosquè ordinavit Episcopos.

Sicut in *Monte Libano* apud *Maronitas* strenuè pro salute animarum laboravit *Grypho* ita nec in *Montibus Cassiis* cessit *Ambrosius Scipio*, Franciscanus, gentis illius Episcopus constitutus, in cujus subsidium ab *Eugenio IV.* vocati sunt 20. alii Franciscani Missionarii Apostolici,

Non minùs *Antonius de Troja*, anno 1442. in *Syriam* missus, Patriarcham Schismaticum commovit, suo & totius populosissimæ Nationis nomine ad Summum Pontificem ablegandì Archi-Episcopum *Edeffa*, ut Fidem & Doctrinam Ecclesiæ Catholicæ Romanæ recipiat.

Plurimum demum pro DEI Ecclesialaboravit in *Asia* hoc sæculo *Ludovicus de Bononia*, qui, dum *Calistus III.* & Successor *Pius II.* con-

tra Turcas sacrum Bellum pararent, apud Regem Persarum, aliòsque Orientales Principes tantum potuit, ut Hi per suos Legatos, unà cum ipso *Ludovico* Romam destinatos, adpromiserint, contra illum infensissimum Christiani Nominis hostem pro succursu Christianitatis centum viginti millia Pugnatorum in aciem ducere. Vid. *Wad. Tom. 6. an. 1460 f. 467. n. 8. Petr. Ant. de Venet. p. 1. f. 85.*

VI. Finem hujus tertii Sæculi Seraphici Ordinis gloriosè coronavit adaperita per *Cristophorum Columbum* in Indiam Occidentalem, antea incognitam, nova ac prima Missio Franciscanorum, qui reliquis zelosissimis in Agro Ecclesiæ Operariis sacratissimarum Familiarum *S. Dominici. S. Augustini*, & inclytæ Societatis *JESU &c.* viam straverunt ad subscutam copiosissimam animarum Messem. Nam dum celeberrimus ille Mathematicus ac Cosmographus *Columbus* à Rege Hispaniarum *Ferdinando V.* (cooperantibus ex nostra Seraphica Religione *Joanne Perez*, & *Ferdinando de Calabria*, Reginæ Confessario i) Naves debitè instructas, ac sufficientem Provisionem impetravit, & associatus aliquibus Franciscanis post plurima gravia pericula superata solidam quampiam in India Occidentali insulam, ab incolis *Haiti*, nunc verò *novam Hispaniolam*, seu parvam Hispaniam, nuncupatam invenit, illicò, celebratâ simul in his Terris primâ, à nostro *P. Joanne Perez*, Misa, Cruz Christi plantata fuit, ex cujus mirabili contra adversariorum insultu conservatione Provincia ibidem, à nostris successivè erecta, sumpsit titulum *S. Crucis*. Quantam hæc felicissima adventio aperuerit occasionem, milliones animarum ad veram convertendi Fidem, subsequens sæculum ostendit.

Interim expediens videtur, quædam desuper Testimonia Exterorum (citra tamen ullum aliarum SS. Religionum præjudicium) adducere, à *Petr. Ant. de Venet. p. 1. fol. 87. & 88.* relata: ubi *Aubertus Miræus*, Decanus *Antwerpiæ*, inquit: *Primi Pracones Evangelii in India Orientali & Occidentali fuerunt Sodales Franciscani, qui & primi in iis locis Episcopi fuere. Dominicus Gravina S. Ordinis Predicatorum: Hi (intellege Franciscani) primitus in Indos Occiduos Christi Fidem adduxerunt, ut una die unus solus septem mille Indos baptizârit, alter quadringentos mille diversis vicibus undâ asperferit. &c. Hieronymus Platus Soc. JESU. Lib. 2. de stat. Religios. c. 30. = Primos*

omnium, qui tantam hanc Provinciam aggressi sunt, Franciscanos fuisse legimus, atque eosdem etiam in iis regionibus inveniendis, cum antea ne quidem de nomine audita essent, magnopere contulisse: ac paulò inferiùs Itaque eum, impetratà Classe, Columbus Mexicana Regna feliciter aperuisset, atque Hispaniam tam lætus rei Nuntius reverisset, statim aliquot ejus Familiæ Patres in ea loca navigarunt &c.

Nolo tamen per hæc dicta, ratione *Buellii* Abbatis (quem doctissimi Scriptores Benedictini primum Americæ Patriarcham defendunt) quidquam præjudicare Celeberrimo & Antiquissimo Ordini *S. Benedicti*, cui nostra Seraphica Religio omnem reverentiam, & primum Domicilium debet, utpote *S. Patri Francisco* in Ecclesia *Portiense* à Reverendissimo Abbate Benedictino benignissimè concessum. *Wad. Tom. 1. fol. 67. n. 26.*

SÆCULUM IV.
 ORDINIS SERAPHICI
 ab anno M D. usque ad
 annum M. DC.

QUÆRITUR I.

Quinam Pontifices hōc quartō Seraphicæ Religionis Sæculō vixerint, & quales huic gratias contulerint ? Respondeo

1. **P**ius III. Senensis Italus, antea Franciscus Piccolomini, de quo in Pontificatu nihil occurrit notabile: vix enim viginti sex dies post Electionem in Cathedra D. Petri adimplevit, publico omnium luctu piissimè obiit, adhuc eodem anno, ac præcedens Pontifex, id est anno

1503.

II. *Julius II.* Savonensis Italus, antea Julianus de Ruvere, totius ordinis Minorum ultra 24. annos Cardinalis Protector. Ut Pontifex anno 1506. ad tentandam denuo in vera S. Regulæ observationem perfectam unionem, convocavit Romæ Capitulum Generalissimum omnium Capitularium ex Ordine Minorum sub Vexillo Seraphici Patris Francisci militantium; ubi ad quatuor millia Fratrum equidem conveniant, in unione autem convenire non poterant, *Conventualibus* à suis Apostolicis privilegiis recedere nolentibus. Quare conformiter Pio II. inhibuit de novo transitum *Observantium* ad *Conventuales*, & *Observantibus* concessit facultatem apud *Gubernatis T. II. f. 161.* construendi Conventus, ubicunque à Populo vocati fuerint: Item apud eundem

dem Authorem *Tom. 1. fol. 477.* declaravit ut Familia *Ultramontana Observantium* fruatur iisdem Privilegiis, quibus gaudet Familia *Cismontana.*

Ordinem *Conceptionistarum*, à cultu Immaculatæ Conceptionis B. Virginis sic appellatum, pariter nostro Ordini, qui tanta, uti agebat, pro defensione Immaculatæ Virginis sustinere debuit, subjecit, potenter assistente *Francisco Ximeno* Archi-Episcopo Toletano, & Cardinali ex *Regulari Observantia*, ab hoc ipso Pontifice anno 1507. ad illam dignitatem assumptò, cui adhuc duos præstantissimos alios Theologos Franciscanos ex *Communitate Clementem Grossum*, & *Marsum Vigerium*, quo ad purpuram Cardinalitiam adjunxit.

Fundamenta magnificentissimæ Basilicæ Vaticanæ, inter Orbis miracula meritò computandæ, ipsemet Romæ jecit, & Commissarios Apostolicos desuper ex *Regulari Observantia* videlicet *Hieronymum Torniellum* & *Franciscum Zenum*, ad faciendas, ob immensos sumptus, necessarias collectas super 25. Provincias, cum maximis Privilegiis instituit *Gubernatis Tom. II. fol. 201.* Rexit Ecclesiam usque ad annum

1513.

III. *Leo X.* Florentinus Italus, antea Joannes de Medices, qui Ordinem nostrum Seraphicum jam à puero tenerimis amplexus est affectibus, prout verbis formalibus testatur ipsemet in *Bulla à Romanum Pontificem* & anno 1516, edita.

Hæc ipsa *Bulla*, ad tentandam denuo in puritate Regulæ perfectam Corporis Seraphici unionem, convocavit Romæ Capitulum Generalissimum, in quo renuentibus *Conventualibus* dimittere sua Privilegia Apostolica, omnes reliqui, sacram Regulam servare cupientes ad literam, & mentem Seraphici Patris (sive fuerint de *Regulari Observantia*, sive de *Communitate*, puta *Clareni*, *Amadei*, *Coletani*, *Fratres de sancto Evangelio* &c.) fuerunt autoritate Apostolica in unum corpus coadunati sub unico nomine, cæteris dimissis, *Fratrum Minorum Regularis Observantia*; quibus pariter committebatur à Pontifice potestas eligendi ex ipsis, exclusis *Conventualibus*, Ministrum Generalem totius Ordinis, uti totum patet ex notissima *Bulla Unionis* & *Ite & Vos* &c. unâ cum altera *Bulla Concordiæ* & *Omnipotens DEUS* &c. quas hic referre opportunum judicamus.

BULLA

BULLA UNIONIS FRATRUM MINORUM

Felicis Memoræ LEONIS X.

LEO Episcopus Servus Servorum DEI, ad perpetuam rei memori-
am. *„*Itē & vos in vineam meam, ait homo ille Paterfamilias, qui
*„*plantaverat vineam mundi, Salvator, atque Redemptor, Domi-
*„*nus Noster JESUS Christus: qui etiam, etsi curam gerat de omni-
*„*bus, cunctaque dirigat, quæ ipse fecit; attamen inter cæteras plan-
*„*tationes, quas per ipsum Pater cœlestis in solo plantavit militantis
*„*Ecclesiæ, vineam quandam, tam ardenti profecutus est amore, ut
*„*suam velut propriam ubivis illam appellet: hanc siquidem vineam,
*„*sic assiduis, solertibus, ac fidelibus excoluit agricolis; ut alios primò
*„*manè, alios hora tertiâ, sextâ, nonâ, decimâ verò, & undecimâ,
*„*quasi incessanter, cultores transmisserit.

*„*Hæc est sacra illa Minorum Fratrum Religio, quæ virentibus ce-
*„*remoniarum foliis, per Viros Apostolicos, tanquam per palmites ex-
*„*tenso à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terra-
*„*rum, imò aquâ sapientiæ, & scientiæ, irrigavit montes, & imple-
*„*vit terram. Hæc est Religio sancta, & immaculata; in qua per spe-
*„*culum sinè macula, Redemptoris contemplatur præsentia, vitæ Chri-
*„*sti, & Apostolorum, inspicitur forma; per quam, priorum Ecclesiæ
*„*Fundatorum, ante oculos Christianæ plebis, reducit norma. Quæ
*„*demum nihil, nisi Divinum, Angelicum, omni perfectione refertum,
*„*Christoque nihil, nisi conforme, ut non immeritò sua dicatur; re-
*„*præsentat.

*„*Ad hanc vineam excolendam, primò manè, oriente jam sole,
*„*missit ipse Paterfamilias Angelum illum ascendentem ab ortu solis,
*„*habentem signum DEI vivi, Beatum FRANCISCUM; qui comitanti-
*„*bus iniræ sanctitatis Viris, primæ vitis hujus, jaceret fundamenta.
*„*His successerunt Viri Religiosi; qui duce B. Bonaventura, muros hu-
*„*jus vineæ, jam utrinque ruinam minantes, horâ tertiâ, Trinitatis san-
*„*ctæ virtute, & adjutoriò, reparaverunt. Post hos, veluti horâ sex-
*„*tâ,

„tâ, prodierunt spiritu ferventes Fratres nonnulli; qui à sacro Viennen-
 „si Concilio, tanquam à DEO missi, & confortati, enervatam penè
 „disciplinæ censuram, ad sua principia revocârunt. Horâ verò nonâ,
 „moriente Domino suo, gentibus in dies malis, & scandalosis hujus
 „vineæ agricolis, suscitavit spiritum adolescentis, paucorum videlicèt
 „Fratrum, qui signifero Nominis JESU, Bernardino Ductore, & Præ-
 „sidi, sacri Concilii Constantiensis freti præsidii, languentem, imò pe-
 „nè mortuum, per orbem universum Ordinem vivificârunt.

„Novissimè verò diebus istis, quasi horâ ultimâ, apperuerunt Vi-
 „ri alii, qui zelantes, pro Domo Israël, succiderunt lucos, & demo-
 „liti sunt delubra; ac ubi abundabat peccatum, adjuvante Domino,
 „curaverunt per introductam reformationis normam, ut superabunda-
 „ret & gratia. Sed veluti inter parabolicos evangelicos illos villicolas,
 „quia novissimi æquabantur prioribus, murmur surrexit non parvum.
 „Sic, acclamantibus Regibus, Principibus, communitatibus, & popu-
 „lis, graves lites, & jurgia, ac dissensiones, occasione superioritatis,
 „& perfectionis graduum, inter aliquos hujus Religionis Professores,
 „per totum mundum magis, ac magis augeri, dictum accepimus.

„Quare nos, cujus zelus ab ætate tenera, ardenti devotione effe-
 „ruit ad hujus Ordinis Professores, & Ordinem ipsum totum: nunc
 „verò ex communi cura procurationis, & pastoralis regiminis, quam
 „immeriti sustinemus, ad componendas hujusmodi agrorum lites,
 „& sedandas murmuraciones, illius evangelici procuratoris more, tan-
 „tò provocamur ardentius, quantò frequentius, intenta mente recol-
 „mus fructus uberes, quos ex eorum exemplari vita, & salubri doctri-
 „na, Universalis Ecclesiæ continuè cernimus provenire? nec minùs con-
 „tinuis Principum Christianorum, præsertim charissimorum in Chri-
 „sto Filiorum nostrorum, Maximiliani Imperatoris electi, & Francisci
 „Christianissimi Francorum, ac Caroli Catholici Hispaniarum, Hen-
 „rici VIII. Angliæ, & Emanuelis Portugaliæ, Algarbiorum, & Ludo-
 „vici Ungariæ, & Bohemiæ, ac Sigismundi Poloniæ, nec non Cri-
 „stierni Daniæ Regum illustrium, nec non nonnullorum Principum alio-
 „rum, Ducum, Comitum, Populorum, & communitatum, piis pro-
 „vocamur supplicationibus, & precibus, quibus pro pacandis hujus-
 „modi divisionibus, in Ordine D. Francisci exortis non cessant usque
 hodie

„hodie, apud nos postulare; deputatis igitur à nobis, in secretis nostro
 „Consistorio, aliquibus ex Ven. Fratribus nostris S. Rom. Ecclesiæ
 „Cardinalibus; causas, & Seminaria hujusmodi jurgiorum, & divisio-
 „num diligenter perquirere, ac de remediis opportunis, pro scandalis
 „præfatis, & litibus pertractare commisimus, & injunximus: qui lon-
 „go maturæ discussionis examine, diligentissimè ac fidelissimè jussa com-
 „plentes, relatione per ipsos nobis facta, nec non pensatis per nos acu-
 „tius, quæ per ipsos, pro hujusmodi concordia tractata, & examina-
 „ta fuerunt: habita etiam super iis, in dicto Consistorio nostro, cum
 „eisdem Rom. Ecclesiæ Cardinalibus, matura deliberatione & eorum
 „unanimi consiliò; præfato Ordini, modò infra scriptò, judicamus
 „providendum.

„Quia in primis, compertum habemus, Prælatorum diversitatem,
 „quorundam perpetuitatem, cæterorum verò Fratrum vitam non re-
 „formatam, hujusmodi litibus, & divisionibus, plurimum causæ præ-
 „buisse; capropter, volumus, & ordinamus, prout in dicta regula B.
 „Francisci continetur, unum Ministrum Generalem totius Ordinis, de
 „cætero omnibus, & singulis Fratribus ejusdem Ordinis, cum plenari-
 „a potestate, quæ ex regula, sibi competit præfici. Cui omnes, &
 „singuli prædicti Fratres, in omnibus, quæ non sunt contra DEUM, a-
 „nimam suam, & Regulam, firmiter teneantur obedire. Qui quidem
 „Minister Generalis, per sex annos ad plus, Generalatûs fungatur of-
 „ficiò,

„Infra quem terminum, si aliquo tempore, appareret universitati
 „Ministrorum Provincialium, & Custodum, prædictum Ministrum Ge-
 „neralem, non esse sufficientem, ad servitium, & communem utili-
 „tatem Fratrum; teneantur prædicti Fratres, in nomine Domini ali-
 „um sibi eligere.

„Quibus quidem sex annis, ut præfertur, expletis, ipsò factò sit
 „absolutus à Generalatûs officio, & pro tali ab omnibus habeatur.

„Electio verò successoris, fieri debeat, à Ministris Provincialibus,
 „& Custodibus Reformatis, tam Cismontanis, quàm Ultramontanis,
 „in Capitulo Generali, dicti Ordinis, in festo Pentecostes, in loco,
 „quem Minister Generalis cum Capitulo Generali, proximè præceden-
 „ti, duxerint assignandum. Ad quod Capiculum omnes Ministri, &
 „Custo-

„Custodes, sive vocales tam Cismontani, quam Ultra-montani, ac-
 „cedere teneantur.

„Et ne caput à suis membris difforme appareat, volumus, & eti-
 „am ordinamus, quòd nullus Frater possit eligi in Ministrum Genera-
 „lem, nisi vitam ducat reformatam, & pro reformato à communitate
 „habeatur. In præfata verò electione Ministri Generalis, nullus pe-
 „nitus vocem habeat, nisi reformatus, & pro reformato à Congrega-
 „tione reformatorum habeatur: quòd si in futuro quidpiam in contrari-
 „um attentatum fuerit, irritum penitus, & inane habeatur. Quòd ve-
 „rò ad electionem futuri Ministri Generalis, in proximo festo Penteco-
 „stes, in Conventu de Ara Cœli de Urbe, juxta aliam nostram ordi-
 „nationem, in literis in forma Brevis contentam, celebrandam; sta-
 „tuimus, omnes Ministros, & Custodes Reformatos, ac Vicarios, &
 „Discretos Fratrum de Observantia, seu familia, dictam electionem
 „celebrare debere. Et ut præfata electio Ministri Generalis, quæ se-
 „cundum prædictam regulam, à Ministris provincialibus, & Custodi-
 „bus fieri debet, liberè secundum intentionem ejusdem regulæ, & abs-
 „que quovis scrupulo celebretur, declaramus, Ministros esse, ipsos-
 „que ad effectum electionis hujusmodi in Ministros ordinamus, & in-
 „stituimus. Discretos etiam ipsorum, similiter declaramus esse Custo-
 „des.

„Quòd verò ad alios Fratres reformatos volumus, quòd in Provin-
 „ciis, in quibus Ministri pro tunc non sunt reformati, nec pro refor-
 „matis habiti, sub quibus sunt aliqui Conventus reformati, duo Fratres
 „electi à præfatis Conventibus reformatis, secundum aliarum litera-
 „rum nostrarum tenorem, sub forma Brevis, voces Ministrum non re-
 „formatorum, quantum ad præfatas Provincias, pro hac vice duntaxat
 „suppleant. Fratribus verò de Congregatione Fr. Amadæi, de Cla-
 „renis, de sancto Evangelio, seu Caputio, pro singulis Provinciis, in
 „quibus sunt Conventus, ultra suorum Vicariorum voces, pro hac so-
 „lùm vice, concedimus: quam quidem electionem à præfatis Fratri-
 „bus de hujusmodi Generali Ministro faciendam, canonicam, secun-
 „dum Minorum Fratrum regulam, ac formam, à B. Francisco in
 „regula traditam, esse diffinimus; & etiam declaramus. Et ut in
 „Ordine ipso, quantum cum DEO fieri potest, pax conservetur, &

„Charit-

„charitas per ampliùs inter Cis-montanos, & Ultra-montanos Fratres
 „eiusdem Ordinis, nutriatur; ordinamus, quòd si Minister Generalis
 „(ut præfertur) per sex annos de Cis-montanis Fratribus electus fu-
 „erit, sequentibus sex annis de Ultra-montanis Fratribus eligi debeat:
 „quem modum alternatis vicibus, in perpetuum volumus ab ipsis Fra-
 „tribus observari. Verùm, quia conspicimus ipsum Ordinem per u-
 „niversam Christianitatem, mirum in modum dilatatum, & ne ob hu-
 „jusmodi amplitudinem, debitò Pastoralis Regiminis careat beneficiò;
 „decernimus, quòd si Minister Generalis de Cis-montanis electus fuerit,
 „instituat in partibus Ultra-montanis unum Generalem Commissarium,
 „ab eisdem Ultra-montanis Fratribus eligendum; cui Minister Generalis,
 „super præfatos Fratres Ultra-montanos, vices suas committat, prout
 „Capitulo Generali expedire videbitur. Ita tamen, quòd Commissa-
 „rius præfato Ministro Generali, omnimodè subjiciatur, ut cæteri dicti
 „Ordinis Prælati subjiciuntur; ac illi per omnia secundùm regulam o-
 „bedire teneatur. Dum verò Minister Generalis fuerit ex Ultra-mon-
 „tanis Fratribus electus, tunc pariter Commissarium Generalem Cis-
 „montanum instituere debeat, pari modo, quo de Ultra-montano Com-
 „missario superiùs dictum, & statutum est. Qui quidem Commissa-
 „rius Generalis, per triennium solùm Generalis Commissariatùs funge-
 „tur officiò. Quo trienniò elapsò novus Commissarius, per Ministrum
 „Generalem, in Capitulo Generali, ut supra eligendus, secundùm
 „quod Ultra-montanis, vel Cis-montanis de Commissario fuerit provi-
 „dendum institui debeat. Minister verò Generalis in partibus, in qui-
 „bus suis sex annis fuerit, & ad alias partes se conferre voluerit, pro
 „tempore, quo absens fuerit, Commissarium locò sui, sic consiliò, &
 „assensu Diffinitorum Capituli Generalis hujusmodi, duntaxat relin-
 „quere possit. Et in partibus, quibus, dictis sex annis, non erit Com-
 „missarius Generalis, tenebitur Minister Generalis, primò trienniò di-
 „ctorum sex annorum celebrare unum Capitulum, ad quod convenient
 „vocales illarum partium, à quibus assumptus fuerit; & similiter aliud
 „Capitulum in partibus, à quibus assumptus non fuerit, per se, vel
 „per suum Commissarium, ad quod omnes vocales dictarum partium
 „accedere teneantur, celebrare habebit: aut super hoc fiat, quod Ge-
 „neralis Minister cum Capitulo generali judicaverit faciendum. Porro,

„quancum ad Ministros Provinciales, in Provinciis, in quibus Ministri
 „pro nunc, non sunt reformati - seu pro verè Reformatis non habentur,
 „declaramus, ordinamus, & decernimus, Vicarios Fratrum de
 „Observantia, seu familia illarum Provinciarum respectivè ex
 „nunc, & in perpetuum, veros, & indubitatos earundem Provincia-
 „rum esse Ministros: illósque de cætero, nomine Ministrorum debere
 „appellari: quibus omnes, & singulos Fratres, nec non domos, & lo-
 „ca eorundem, in dictis Provinciis (ut præfertur) consistentes, ple-
 „nariè submittimus: ac Generali, & aliis Provincialibus Ministris, au-
 „thoritatem, & potestatem, antè Generali, & aliis Provincialibus,
 „Vicariis de Familia nuncupatis attributam, & concessam, perpetuò
 „concedimus: ac concessam, & attributam esse, decernimus. Man-
 „dantes præfatis etiam regulam B. Francisci purè, & simpliciter Ob-
 „servantibus, ut dictis Ministris, sic per nos declaratis, & ordinatis,
 „ut veris illarum Provinciarum Ministris, secundum regulam, per om-
 „nia obediant. Denique, nè ex Ministrorum Provincialium perpe-
 „tuitate Ordinem ipsum in ruinam iterum collabi contingat; volumus,
 „& ordinamus, præfatos Provinciales Ministros, ultra triennium
 „in suis non posse continuari officiis: quò trienniò elapsò, pro absolu-
 „tis ab officio, à cunctis Fratribus habeantur. Poterunt tamen in-
 „fra dictum triennium à suis Capitulis Provincialibus, quæ secundum
 „regulam, & consuetudinem celebrabuntur, si minùs utiles inventi fue-
 „rint, ab officiis Provincialibus absolvi: & idem iudicium de Custodi-
 „bus per omnia habeatur. Nullus verò in Ministrum Provinciale,
 „aut Custodem eligi, aut in ipsorum electione, vocem habere poterit,
 „nisi vitam ducat reformatam, & à communitate Reformatorum illi-
 „us Provinciæ, cui præficiendus est pro tali habeatur. Quicquid au-
 „tem in contrarium attentatum fuerit, ipsò factò, irritum sit, & inane.
 „Præterea, quia de Reformatis, ac purè, & simpliciter Regulam B.
 „Francisci hujusmodi observantibus, sæpiùs in præcedentibus, & se-
 „quentibus mentio habetur; volumus, & declaramus sub nomine Re-
 „formatorum, ac purè, & simpliciter Regulam B. Francisci hujusmo-
 „di observantium, comprehendi omnes, & singulos infra scriptos: vi-
 „delicèt, Observantes, tam de Familia, quàm Reformatos sub Mini-
 „stris, ac Fratribus Amadæi, de Coletanis, Clarenis, de sancto Evan-
 „gelio,

„gelio, seu de Capucio, ac Discalceatos nuncupatos, aut alios similes,
 „quocunque alio nomine nuncupentur, & regulam ipsam B. Francisci
 „purè, & simpliciter observant: ex quibus omnibus supradictis, unum
 „corpus insimul facientes, eosdem ad invicem perpetuò unimus. Ica-
 „que de cætero, ommissa diversitate nominum prædictorum, Fratres Mi-
 „niores Sancti Francisci Regularis Observantiæ, vel simul, vel disjun-
 „ctivè, nuncupentur, & nuncupari possint, & debeant: omnesque,
 „& singulos, ut præfertur, unitos, Generali Ministro prædicto, ac Pro-
 „vincialibus Ministris, & Custodibus, in quorum Provinciis, & Custo-
 „diis respectivè morantur, in omnibus, & per omnia secundùm regu-
 „lam subjici debeant.

„Conventuales verò secundùm privilegia viventes; quomodo eis-
 „dem Ministris Generalibus & Provincialibus subijci, & obedire debe-
 „ant, per alias nostras desuper edendas literas, declarabimus. Cæ-
 „terùm, ut dissensionum, scandalorum, & partialitatum fomes penitus
 „ab ipso Ordine tollatur; præcipimus firmiter, & mandamus, sub
 „pœna excommunicationis latæ sententiæ, ipso facto iucurrendæ, à
 „qua nullus, præterquam in mortis articulo, nisi à nobis, aut à Sede
 „Apostolica absolvi possit: nè aliquis Frater Ordinis S. Francisci, ap-
 „pellet alium Fratrem ejusdem Ordinis, malitiosè, irrisoriè, seu im-
 „probrosè, privilegiatum, Coletanum, Bullistam, Amadæistam,
 „Clarenum, de Evangelio, seu de Capucio, Bigotum, aut alio quo-
 „nomine, etiam de novo reperto, seu fortè in futurum, occasione
 „priorum divisionum ipsius Ordinis, vel hujus nostræ sanctæ Institu-
 „tionis, & Unionis, Spiritûs S. gratiâ, compositæ, à quocunq; im-
 „ponendo, seu impropertioso nomine, aut quod pro impropertioso à
 „patientibus habetur: nec non omnibus, tam Clericis, quàm Laicis,
 „nè Fratres hujusmodi, aut eorum fautores, præfatis nominibus irriso-
 „riè, seu malitiosè appellet: sed omnes Fratres ipsius Ordinis, Fratres
 „Minores, ut præfertur, seu S. Francisci à se ipsis, & omnibus aliis
 „nominentur. Item statuimus, quod de cætero, nullus Frater refor-
 „matus possit per quemcunque Prælatum Ordinis, & Ministrum Ge-
 „neralem, mitti ad morandum ad aliquem Conventum non Reforma-
 „tum, aut pro Reformato non habitum: excèptò, quòd si Capitulis,
 „Provincialibus videretur minùs malum, aliquem Fratrem licentiarè

„ad nondum Reformatos, quàm ipsum cum Reformatis retinere; tali
 „casu possint Prælati mittere Fratrem, seu Fratres reformatos ad non-
 „dum reformatos. Inhibentes sub excommunicationis latæ sententiæ
 „pœna, omnibus, & singulis Conventualium secundum privilegia vi-
 „ventium, Prælati, ac Fratibus, nè aliquem ex præfatis Reformatis
 „(nisi modò prædictò) recipere audeant. Similiter, & dictis reforma-
 „tis Fratibus sub eadem pœna, ne ab obedientia suorum Ministrorum
 „nullatenùs, quàm modò prædictò, recedant. Et nè ex novarum
 „sectarum in dicto Ordine forsàn introductione fienda, Ordinem ite-
 „rùm in rixas devenire oporteat; volumus, & in virtute sanctæ obedi-
 „entiæ firmiter præcipimus, & mandamus, quòd de cætero nullæ no-
 „væ sectæ, vel reformationes in dicto Ordine introducantur, aut fiant
 „absque Ministri Generalis, aut Provincialium Ministrorum reformato-
 „rum in suis Provinciis respectivè expresso assensu. Ita tamen, quòd
 „dictæ reformationes, ipsi Ministro Generali, & Provincialibus refor-
 „matis per omnia juxta regulam subjiciantur, ut suprà expressum est
 „de aliis reformatis, quapropter omnes domos, loca, & eremitoria,
 „quæ Fratres de observantia, seu Familia, seu alii Reformati sub Mini-
 „stris quocunque nomine appellati fuerint, hætenùs tenuerunt, & pos-
 „sederunt, ipsi Ministro Generali, & Provincialibus Ministris reforma-
 „tis, & per nos sic institutis, & declaratis in suis Provinciis respecti-
 „vè, perpetuò subjicimus, & incorporamus. Volentes, loca ipsa, per
 „ipsum Ministros, ac eorum successores reformatos, perpetuò teneri, &
 „regi, & gubernari. Quascunque lites desuper exortas coram quibus-
 „cunque Judicibus, Ordinariis, vel delegatis, etiam S. R. E. Cardina-
 „libus, & dicti Ordinis Protectore, aut Sacri Palatii Nostri Auditoribus,
 „sive Commissariis Apostolicis, tam in Rom. Curia, quàm extra can-
 „dem, & tam inter Prælatos, quàm etiam inter Subdicos, in quibus-
 „cunque, statu, vel instantia, tam super possessorio, quàm petitorio,
 „seu & spolio, si quomodolibet prætendi possit, de super penden. et si
 „hujusmodi loca de obedientia, & de Capitulis Fratrum Conventuali-
 „um, dicti Ordinis fuissent priùs: ad Nos advocamus penitus, & ex-
 „tinguimus, silentium perpetuum partibus imponentes, sententias quo-
 „que, & processus, per quoscunque judices in eis habitos, & latos, ac
 „inde secuta quæcunque, etiam si lites ipsæ, ratione locorum, Fratrum,
 & bo-

„& bonorum, sive inde receptorum, aut cujuscunque alterius rei oc-
„cassione, vel causa, motæ fuissent; cassamus, & annullamus. Et
„nihilominus dictis Fratribus Conventualibus, nec non quibusvis Judi-
„cibus, ac aliis quibuscunque, ne quicquam contra hujusmodi nostram
„declarationem, institutionem, innovationem, unionem, & incor-
„porationem, in judicio, vel extra, attentare, procurare, judicare,
„pronuntiare, etsi eis per Nos commissum existat, seu in futurum com-
„mittatur, præsumant; sub pœna excommunicationis latæ sententiæ,
„ac privationis beneficiorum, quæ obtinent: ac etiam inhabilitationis
„ad alia impofterum obtinenda, eo ipso incurrenda; inhibemus, præ-
„cipimus, & mandamus. Demum, ut secundum exigentiam loco-
„rum, personarum, & morum, cuncta, quæ conducere videbuntur,
„pro mantenentia reformationis, per totam Christianitatem in dicto
„Ordine, jam Divinâ gratiâ introductæ, justè, providè, & discretè,
„valeant statui, & ordinari; volumus Capitulum Generalissimum pro-
„ximè celebrandum teneri deputare, ex probatoribus Doctoribus, ac
„magis expertis Fratribus, nonnullos ex diversis Regionibus assumptos:
„qui omnia, & singula, quæ pro mantenentia reformationis, & vera
„Regulæ Observantia, ac hujus nostræ constitutionis debita executio-
„ne, accomoda judicaverint, in unum colligant: approbanda perto-
„tum Capitulum, vel majorem partem ejusdem, ac tandem per Nos
„Apostolicæ confirmationis patrocinio munienda. Et nihilominus mo-
„derno, & pro tempore existenti, Cameræ Apostolicæ Generali Au-
„ditori, nec non universis Archi-Episcopis, & Ecclesiarum Prælati-
„ac quibuscunque in dignitate Ecclesiastica constitutis personis, per A-
„postolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli præ-
„sentes nostras literas, & in eis contenta quæcunque, ubi, & quando
„opus fuerit, ac quoties pro parte dicti Generalis, ac Provincialium
„Ministorum Reformatorem, seu alicujus eorum, super hoc requisiti
„fuerint, solemniter publicantes, eique in præmissis, efficacis defensio-
„nis præsidio assistentes, faciant eos omnibus, & singulis prædictis, pa-
„cificè frui, & gaudere, non permittentes eos desuper per quoscunque,
„quavis autoritate fungentes, quomodolibet indebitè molestari. Con-
„tradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, invocat
„etiam ad hoc, si opus fuerit, auxiliò brachii sæcularis, appellacione
„post

„postposita, compescentes Non obstantibus quibuscunque literis A-
 „postolicis, & indultis, & sacri Concilii Constantien. dictæ Religio-
 „nis Fratribus, Familiis, Congregationibus, denominationibus, aut
 „alicui eorum, sive illarum auctoribus, & institutoribus, Conventua-
 „libus, sive Reformatis, aut de Familia Fratribus, sub quibusvis verbo-
 „rum formis, solemnitatibus, & clausulis fortioribus, & insolitis con-
 „cessis, seu forsitan in futurum concedendis, etiam si tales forent, quod
 „de illis, eorúmque totis tenoribus, specialis, invidua, ac de verbo
 „ad verbum, mentio esset habenda: quibus quoad præmissa expressè
 „derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterùm, quia
 „difficile foret, has nostras præsentis literas ad quælibet loca, ubi opus
 „fuerit, deterre; Volumus, & autoritate Apostolica decernimus,
 „quòd transumptis earundem, manu Notarii publici signatis, & alicu-
 „jus Prælati Ecclesiastici sigillò munitis, ea prorsus fides in iudicio, &
 „extra adhibeatur, quæ adhiberetur, si præsentis originales literæ exhi-
 „bitæ, vel ostensæ forent: Nulli ergo omninò hominum liceat hanc pa-
 „ginam nostræ institutionis, diffinitionis, submissionis, concessionis, or-
 „dinationis, declarationis, Unionis, statuti, subjectionis, incorpora-
 „tionis, advocacionis, impositionis, cassationis, extinctionis, inhibi-
 „tionis, ac mandari, derogationis, voluntatis, decreti, infringere,
 „vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præ-
 „sumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & Beatorum, Petri,
 „& Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum. Datum Romæ,
 „apud Sanctum Petrum. Annò Incarnationis Dominicæ Millesimò,
 „quingentesimò decimò septimò, quartò Kalend. Junii, Pontificatùs
 „nostri annò quintò.

B E M B U S.

THO. de BINIS.

BULLA CONCORDIÆ
Inter Ministrum Generalem totius Ordinis S. FRANCISCI, & Magistrum Generalem Fratrum Conventualium ejusdem Ordinis.

LEO Episcopus Servus Servorum DEI, ad perpetuam rei memoriam. Omnipotens DEUS, cujus perfecta sunt opera, qui cuncta sapientissimè condidit, in numero, pondere, & mensura, & cujus nutu omnia reguntur; Romanum Pontificem sic Catholice præficit Ecclesie, ut quæ Divino honori, salutique Fidelium cognoverit accommodata, non solum faciat, sed quantum in ipso fuerit, aspirante cœlesti gratia, ad debitæ perfectionis perducatur effectum. Sanè diebus novissimis, cum Generalissimum Capitulum totius Ordinis B. FRANCISCI convocari fecissemus, illudque in domo de Ara cœli de Urbe dicti Ordinis celebrari debere ordinavissemus, pro unione universali Fratrum prædictorum sub uno Capite reformato; inter alia faciendam pro votiva hujusmodi unione, de Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu, nec non ad Regum, & Principum Christianorum humiles, & instantissimas preces, autoritate Apostolica statuimus, & ordinavimus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus Minister Generalis totius Ordinis S. FRANCISCI à solis, & de solis reformatis Fratribus dicti Ordinis, viventibus absque privilegiis bona temporalia concernentibus, eligi deberet, cui omnes, & singuli Fratres secundum Regulam ejusdem B. FRANCISCI subijci, & obedire tenerentur. Et deinde Fratres Conventuales, cum privilegiis, & aliis à Sede Apostolica concessis viventes, ac redditus, & possessiones, aliave bona temporalia, secundum hujusmodi privilegia retinere volentes, per alias nostras literas etiam statuimus, & ordinamus, quòd unum ex eisdem Fratribus Conventualibus, vitæ, & moribus idoneum, sibi eligere possent, qui eorum Magister Generalis appellaretur, & eorundem

„rundem Fratrum Conventualium, sub dictis privilegiis viventium, cu-
 „ram gerere, & electionis de se factæ confirmationem à dicto Ministro
 „Generali totius Ordinis petere, deberet : prout in literis prædictis ple-
 „niùs continetur. Cùmque in Capitulo Generalissimo, in dicta domo
 „de Ara cœli hujusmodi nuper per Fratres reformatos celebrato, ibi-
 „dem præsentibus autoritate nostra Protectore ipsius Ordinis, & aliis
 „duobus ex S. R. E. Cardinalibus, ad id à Nobis specialiter deputatis,
 „die ad hoc per Nos assignata, Fratres ipsi vocem in electione Mi-
 „nistri Generalis hujusmodi habentes, dilectum Filium Christophorum
 „de Forlivio, qui Vicarius Generalis Fratrum Minorum be Familia tunc
 „fuerat, in Ministrum Generalem totius Ordinis S. Francisci ritè, &
 „rectè; Fratres verò Conventuales cum privilegiis (ut præfertur) vi-
 „ventes in domo Sanctorum Apostolorum etiam de Urbe dicti Ordinis,
 „ad id etiam legitimè congregati, dilectum Filium Antonium Marcellum
 „vitâ, & moribus idoneum, Magistrum Generalem Fratrum Conventua-
 „lium hujusmodi, etiam elegissent; Nos, cùm audivissemus electio-
 „nes de Ministro, & Magistro præfatis, per eosdem Fratres, juxta or-
 „dinationes nostras prædictas (Spiritu S. id operante) summa cum cha-
 „ritate, ac pace, & unione, factas fuisse; dictum Antonium in Ma-
 „gistrum Fratrum Conventualium electû coram Nobis præsentem in Do-
 „mino benediximus, ac benedictionem nostram hujusmodi pro confirma-
 „tione, quam à præfato Ministro Generali petere tenebatur, pro hac vi-
 „de e duntaxat sufficere voluimus. Ac desiderantes per eosdem Christo-
 „phorum Ministrum, & Antonium Magistrum sic electos, & eorum
 „Successores Fratres sibi commissos sub prospero, & felici regimine gu-
 „bernari, ac in pacifico, & tranquillo statu conservari posse; cogi-
 „tavimus tali modo providere, quòd de cætero odor bonæ famæ eo-
 „rundem Fratrum apud omnes Christi Fideles, etiam Reges, & Prin-
 „cipes Religionis Christianæ, perpetuis futuris temporibus redoleat, &
 „pax, & unio plurimùm ab omnibus desiderata, conservetur, omnis-
 „que dissidii occasio, quæ (humani generis procurante inimico) exo-
 „riri posset, extingvatur, & penitus tollatur; aliqua per eosdem Mi-
 „nistrum, & Magistrum, aliòsque ipsius Ordinis Professores, firmiter,
 „inviolabiliter servanda, motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac
 „matura cum eisdem Cardinalibus præsentibus deliberatione præha-
 „bita,

„bita, duximus statuenda: videlicet, quod præfati Antonii Magistri
 „Generalis Fratres Conventualium Successores, ab eisdem Fratribus
 „Conventualibus pro tempore electi, confirmationem ab eodem Mini-
 „stro Generali, & Successoribus suis Ministris Generalibus totius Ordi-
 „nis, quemadmodum Vicarii Generales tunc de Familia nuncupati pe-
 „tere tenebantur, petere teneantur: ac quod Magister nunc, & pro
 „tempore electus ad regimen Fratrum Conventualium S. Francisci, ju-
 „xta dictam nostram ordinationem Magister Generalis FF. Conventua-
 „lium in perpetuum appellari debeat. Quodque in singulis Provinciis
 „deputati ad regimen Fratrum Conventualium de cætero Magistri Pro-
 „vinciales Fratrum Conventualium cum suis sigillis vocari, & à Mini-
 „stris Provincialibus Regularis Observantiæ in Provinciis juxta morem
 „dicti Ordinis respectivè pro tempore existentibus, confirmationem ele-
 „ctionum de eis pro tempore factarum, eò modò, quo Vicarii Provin-
 „ciales olim de Familia nuncupati à tunc Ministris Provinciarum Fra-
 „trum petere tenebantur, etiam petere teneantur. Quodq; tam Genera-
 „lis, quàm Provinciales Ministri præfati, tam ante, quàm post Genera-
 „lis, & aliorum Magistrorum confirmationem hujusmodi, tam de Ge-
 „nerali, quàm Provincialibus, & aliis Fratribus Conventualibus, hu-
 „jusmodi, & eorum, ac aliorum Tertii Ordinis Fratrum, & Sororum
 „nuncupatorum, qui eatenus sub Ministro Generali Conventualium
 „fuerant regimine, nullatenus se intromittere, aut eos per se, vel su-
 „os Commissarios visitare, seu corrigere possint, nec aliquam jurisdic-
 „tionem, seu superioritatem in ipsos exercere valeant, præterquam,
 „cùm ipsum Ministrum Generalem pro tempore existentem ad ipsorù
 „Fratrum Conventualium domos, & loca declinare contigerit: quo
 „casu ipse Minister eosdem Fratres Conventuales paternè visitare; ip-
 „sique Fratres Conventuales eundem Ministrum Generalem tanquam
 „totius dicti Ordinis Superiorem omni cum charitate, & dilectione re-
 „cipere debeant: dummodò idem Minister Generalis nunc, & pro tẽ-
 „pore existens nihil judicialiter circa ipsos Fratres Conventuales, ac do-
 „mos eorum, & loca, ac etiam Monasteria Monialium, sub eorum cu-
 „ra degentium exercent, nisi eò modò, quò Minister Generalis tunc
 „Fratrum Conventualium super Fratres de Familia, eorum domos, &
 „locà, & Monasteria Monialium tempore convocationis dicti Genera-

„liffimi Capituli, exercebat; exercere possit. Et insuper-Generali, &
 „Provincialibus Ministris pro tempore existentibus sub excommunica-
 „tionis latæ sententiæ pœna, præcipimus, & mandamus, nè directè,
 „etiam favore Dominorum temporalium, Civitatum, Universitatum,
 „Oppidorum, Terrarum, & Villarum, ac Personarum Ecclesiastica-
 „rum, etiam Prælatorum quoruncunque; seu eorundem Cardinalium,
 „sive alio quæsito colore, vel ingenio malitosè, quodd domos, & lo-
 „ca Fratrum Conventualium, seu Monasteria Monialium, curæ Magi-
 „stri Generalis Conventualium hujusmodi subjecta, & quæ hæctenus
 „sub dicto Ministro Gen. FF. Conventualium fuerant, eis quoc-
 „quomodo auferantur; procurare præsumant; & nihilominùs quid-
 „quid in contrarium attentatum fuerit, sit eò ipsò irritum, & inane.
 „Domus autem, & loca, ac Monasteria Monialium Magistro Genera-
 „li Fratrum Conventualium ea subjecta esse intelligi volumus, quæ A-
 „postolica, vel alia Autoritate Ministro Generali, ante celebrationé
 „dicti Capituli Generaliffimi proximè in dicta domo Ara-cœli celebra-
 „ti, subjecta erant, & in quorum possessione ipse tunc Minister Gene-
 „ralis Conventualium exitebat, præsertim domus, seu Conventus Assif-
 „sii, & Sancti Salvatoris de Urbe, aliæq; quam plures domus ac mul-
 „ta Monasteria Monialium, quæ eidem Ministro Generali tunc imme-
 „diatè subjecta erant, quæ omnia ex tunc Magistro Generali Conven-
 „tualium immediatè subjecta perpetuò sint, & esse censeantur: exce-
 „ptis domibus, locis Monialium dictorum Fratrum Reformatorum per
 „priorés literas nostras hujusmodi nuper unitis, quæ Generali, & Pro-
 „vincialibus Ministris in suis Provinciis respectivè in omnibus subjecta
 „remanere volumus. Statuimus etiam, quòd si Fratres Conventua-
 „les quandoque se reformare voluerint, reformatio ipsa, juxta privi-
 „legia Apostolica eis concessa, per suos, Generalem, & Provinciales
 „Magistros dumtaxat fieri debeat: nisi ubi Fratres alicujus domûs, seu
 „Conventus, ad veram, & regularam observantiam, & omnimodâ
 „Generalis, & Provincialium Ministrorum observantiam venire, &
 „Generali, ac Ministris aliis præfatis se subicere vellent, Quo casu, si
 „Fratres illarum domorum, in quibus à decem usque ad viginti tres;
 „in aliis verò domibus, in quibus numerus à viginti usque ad quem-
 „cunque numerum Fratrum eorundem Conventualium fuerint, quæ

„tantum partes subjectioni, & submissioni hujusmodi consenserint;
„tunc Generalis, & alii Provinciales Ministri pro tempore existentes
„domos Fratrum, subjectioni, & submissioni hujusmodi modo præ-
„missis consentientium, quacunque contradictione non obstante, do-
„mos Fratrum Conventualium, & illarum Fratres hujusmodi, liberè, &
„licite recipere possint. Domos verò Fratrum Conventualium, in qui-
„bus minor numerus, quam denarius fuerit, etiam de omnium Fra-
„trum Conventualium eadem domorum consensu, nullatenus reci-
„pere valeant; sed illæ Generalis, & aliorum Provincialium Magistro-
„rum reformationi liberè dimittantur. Singulis verò Fratribus Con-
„ventualibus, ad Generalem, & Provinciales Ministros transire volentibus;
„ab eorum Superiorum prius petita, licet non obtenta licentiâ, libe-
„ram transeundi licentiam, & facultatem concedimus. Præterea vo-
„lumus, quòd illi ex Fratribus Conventualibus, qui de cætero vitam
„reformatam, sub Generalis, seu Provincialium Magistrorum cura
„ducere voluerint; sub eorum regimine permanere possint: dummodò
„aliquò signò notabili distinctivò distinguantur, & discernantur ab illis, qui
„vitam regularem, sub Generali, seu Provincialibus Ministris ducunt,
„prout Generalis Minister, & Magister inter se convenerint: bonis præ-
„satarum domorum reformandarum immobilibus, & omnibus, quorum
„Fratres reformati non sunt, nec capaces esse volunt, Generali, & a-
„liis Provincialibus Magistris ad eorum liberam dispositionem liberè re-
„manentibus. Et nè inter Reformatos, & Convētuales præfatos super Fratres
„præcedentia dissensio, & contentio oriri posset. Volumus, & etiam statui-
„mus, quòd inter eos talis ordo servetur: videlicet, quòd in Processi-
„onibus, & Funeralibus, ac Exequiis, nec non in omnibus aliis acti-
„bus publicis, Fratres Conventuales Fratribus Regularis observantiæ
„locum digniorem relinquere teneantur: si tamen aliqui Graduati, seu
„antiqui Patres, aut Guardiani domorum Conventualium remanere vel-
„lent cum quibusdam Fratribus antiquioribus, sub Generali, & Pro-
„vincialibus Ministris viventibus; tunc, & in hoc casu, ut evitetur dis-
„sensio hujusmodi, & perfecta unio conservetur simul incedere, ipsi-
„que Conventuales semper eorum Crucem, & Vexillum per eos deferri
„solutum, deferre liberè, & licite valeant. Postremò omnia, & singu-
„la privilegia, & indulta dicto Ordini, tam per Nos, quam per alios

„quoscunque Romanos Pontifices hæcenus concessa eisdem Fratribus
 „Regularis Observantiæ, ac Conventualibus (in quantum præmissis non
 „sunt contraria) autoritate, & tenore præsentium, invicem perpetuo
 „comunicamus, & suffragari volumus, eaque omnia, etiam illis
 „de novo concedimus. Quocirca Camera Apostolicæ Generali Auditori,
 „nec non universis Patriarchis, Archi-Episcopis, & Episcopis,
 „& Ecclesiarum Prælati, ac quibuscunque in dignitate Ecclesiastica
 „constitutis Personis, per Apostolica scripta mandamus, quatenus,
 „ipsi, & eorum singuli præsentibus Nostras literas, & in eis contenta,
 „quæcunque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Ministrorum,
 „& Magistrorum, aut alicujus ipsorum super hoc requisiti fuerint,
 „solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio
 „assistentes, faciant eos præsentibus literis, ac omnibus, & singulis in
 „eis contentis pacificè frui, & gaudere. Non permittentes, eos desuper
 „inter se, ac etiam per quoscunque alios, quavis autoritate, & potestate
 „fungentes, quomodolibet indebitè perturbari, aut molestari. Contradictores
 „per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia (appellatione
 „postposita) compescendo. Invocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxiliò
 „brachii sæcularis. Non obstantibus quibuscunque literis Apostolicis,
 „& indultis, etiam Sacri Concilii Constantiensis, dictæ Religionis
 „Fratribus, Familiis, Congregationibus, denominationibus, aut alicui
 „ex eorum, sive illarum Authoribus, & Institutoribus, sub quibusvis
 „verborum formis solemnitatibus, & clausulis fortioribus, & insolitis,
 „concessis, seu forsitan in futurum concedendis: quibus etiam, si ad
 „illorum derogationem de illis, eorumque totis tenoribus specialis,
 „specifica, expressa, individua, ac de verbo ad verbum, non autem
 „per Generales clausulas id importantes, mentio, seu quævis alia
 „expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma servanda
 „esset: illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter
 „expressis, & insertis habentes: illis aliàs in suo robore permanens
 „hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus contrariis
 „quibuscunque. Aut si Ministris, & Magistris, ac Fratribus præfatis,
 „vel quibusvis aliis comuniter, vel divisim ab Apostolica sit Sede
 „indultum, quòd interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint
 „per literas Apostolicas, non facientes expressam, & ple-

nam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionē. Cæ-
 terum, quia difficile foret præsentēs literas ad quælibet loca, ut opus
 fuerit, deferre, volumus, & auctoritate Apostolica decernimus, quod
 transumptis præsentium, manu Notarii publici signatis, & alicujus Præ-
 lati Ecclesiastici sigillō munitis, ea prorsus fides, in judicio, & extra
 habeatur, quæ adhiberetur, si præsentēs originales literæ essent exhi-
 bitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominū liceat hanc paginam
 Nostrorum, præcepti, statuti, communicationis, concessionis, man-
 dati, derogationis, voluntatis, & decreti, infringere, vel ei ausu te-
 merario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indi-
 gnationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri, & Pauli Apосто-
 lorum ejus, se noverit incursum. Datum Romæ apud S. Petrū,
 Annō Incarnationis Dominicæ Millesimō quingentesimō decimō septi-
 mō, pridie idus Junii Pontificatūs Nostri Annō quintō.

TWO. de BINIS.

His duabus Bullis adhuc aliam geminam Constitutionem ejusdem
 SS. Leonis X. utpote ad hujus argumenti illustrationem plu-
 rimūm deservientem addimus.

LEO Papa X.

Universis, & singulis præsentēs literas inspecturis, Salutem, &
 Apostolicam Benedictionem. Licet aliās, postquam statueram-
 mus, & ordinaveramus, quod de cætero perpetuis temporibus
 Fratres Beati Francisci, sub puritate Ejus Regulæ, & sub regulari ob-
 servantia viventes, ac Reformati, Ministrum; Fratres verò dicti Or-
 dinis Conventuales nuncupati, Magistrum, Generales habere debe-
 rent; nè inter Reformatos, & Conventuales Fratres hujusmodi, su-
 per præcedentia dissensio, & contentio oriri posset, voluerimus, & sta-
 tuerimus; quod in Processionibus, & aliis actibus publicis, Fratres
 Regularis observantiæ Ministrum habentibus, locum digniorem re-
 „lin-

„linquere teneretur. Quòdque Fratres ipsi Conventuales, semper eo-
 „rum crucem, & vexillum, per eos deferri solitum deferre liberè, &
 „licite valent. Quia tamen, ut ex nonnullorum relatione accepimus,
 „Fratres ipsi Conventuales prætendunt crucem ipsorum Conventuali-
 „um deferre in loco digniori; Nos autem, qui præmissa omnia statui-
 „mus, ut omnis dissensio, & contentio inter eosdem Fratres de obser-
 „vantia, & Conventuales tolleretur: mentisque nostræ fuerit, prout
 „id etiam expressimus, quòd in omnibus actibus Fratres de observan-
 „tia, haberent locum magis dignum, quàm ipsi Conventuales, & pro-
 „pterea mentis nostræ incommutabilis fuerit, prout existit, quòd ipsi Fra-
 „tres de observantia, crucem suam in loco etiam digniori deferrent:
 „ad hujusmodi tamen ambiguitatis dubium de mentibus omnium tol-
 „lendum; motu proprio, & certâ nostrâ scientiâ, ac de Apostolicæ po-
 „testatis plenitudine, declaramus, mentis nostræ fuisse: quòd tam
 „Conventuales, quàm de observantia, & Reformati Fratres prædicti
 „in quibuscunque Proëssionibus & aliis actibus, in quibus crux dese-
 „renda foret, crucem suam deferre possint: ita tamen, quòd crux ip-
 „sorum Fratrum de observantia, & Reformatorum loco digniori dese-
 „ratur: quòdque ipsi Fratres de observantia, & Reformati, veri, &
 „indubitati Fratres Ordinis B. Francisci, & Ejus Regulæ Observato-
 „res semper fuerint: ac Divina favente gratia sint futuri, sine aliqua
 „interruptione, seu divisione, à tempore editæ Regulæ per B. Fran-
 „ciscum usque ad præsens: ac sub ipsius B. Francisci Regula milita-
 „verint, & etiam ad præsens militent, sicque in omnibus teneri, &
 „observari, ac dici debere decernimus, ac mandamus. Mandantes ni-
 „hilominus omnibus, & singulis Patriarchis, Archi-Episcopis, & E-
 „piscopis, ac Ecclesiarum Capitulis, sub Interdicti ingressus Ecclesiæ-
 „ac Suspensionis à Divinis, inferioribus verò prælatis, ac Parochialit,
 „Ecclesiarum Rectoribus, nec non Mendicantium, & aliorum Ordini-
 „um Professoribus sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis ipsò fa-
 „cto incurrendis, à quibus nisi per Romanum Pontificem pro tempore
 „existentem, præterquàm in mortis articulo absolvi nequeant: quate-
 „nus declarationem, & decretum hujusmodi, inviolabiliter observent,
 „observarique faciant. Nec non, ne eosdem Fratres Conventuales, &
 „de Observantia, ac Reformatos hujusmodi, super his molestant, aut
 „per-

„perturbent, seu per quoscunque statûs, gradûs, Ordinis, vel con-
 „ditionis existentes, seu etiam inter se quomodolibet molestari, pertur-
 „bari, vel inquietari permittant. Non obstantibus præmissis, ac con-
 „stitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetu-
 „dinibus dictorû Ordini juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis
 „firmitate alia roboratis: nec non privilegiis indultis, & literis Apostolicis il-
 „lis forsitan concessis, confirmatis, & innovatis, quibus illorû omnium te-
 „nores præsentî pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore
 „permanens, hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus: cæte-
 „risque incontrariis quibuscunque. Volumus autem, quod præsentium
 „transumptis manu Publici Notarii subscriptis, & sigillò Ministri Gene-
 „ralis pro tempore existentis dicti ordinis Minorum, aut alterius Præ-
 „lati in dignitate Ecclesiastica constituti, munitis in iudicio, & alibi,
 „opus ubi fuerit, eadem fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præ-
 „sentibus literis, si illæ forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ
 „apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die sexta Decembris 1517.
 „Pontificatûs Nostri annò quintò.

L E O Papa X.

Universis Archi-Episcopis, & Episcopis, ac dilectis Filiis omnibus
 „Personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, nec non singu-
 „lis Potestatibus, Gubernatoribus, aliisque Reipublicæ Admi-
 „nistratoibus, cunctisque Christi-Fidelibus, præsentibus literas inspecturis
 „Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Celebrato nuper autori-
 „tate Nostra Capitulò Generalissimò omnium Fratrum Ordinis Beatî
 „Francisci, in domo de Ara-cœli, de Urbe, dicti Ordinis, ad humi-
 „les, & instantissimas Regum, & Principum Christianitatis preces,
 „unum Fratrem Regularis observantiæ, in Ministrum Generalem toti-
 „us dicti Ordinis, per Fratres Regulam observantes, eligi præcepimus,
 „& mandavimus; ad cuius electionem, cùm desiderarem Fratres
 „Conventuales dicti Ordinis convenire, suavisimus eisdem Fratribus Con-
 „ventualibus, ut dimissis proprietatibus, possessionibus, & aliis directè
 „con-

„contra præcepta dictæ Regulæ militantibus, ad electionem hujusmodi
 „Ministri celebrandam, sicut & cæteri Fratres reformati, accederent.
 „Quibus dictam nostram oblationem constanter refellentibus; tandem
 „pro pace, & unitate, inter dictos Fratres Conventuales, & Fra-
 „tres Regularis observantiæ, in futuris perpetuis temporibus conser-
 „vandis; Bullam, quæ de concordia appellatur, cujus initium est: Om-
 „nipotens DEUS, sub datnm pridie Idus Junii, Pontificatûs Nostri
 „annò quintò, de partium consensu, non sinè multis laboribus, licèt
 „voluntariis, edidimus. Ac postmodùm quibusdam, quæ obscura,
 „& dubia videbantur, per quasdam alias, declaratis, ac per reliquas
 „etiam Nostras, in forma Brevis literas, dictos Fratres Conventuales
 „monuimus, ut sedâtis multis scandalis, & detractionibus, etiam in
 „dictos Fratres Regularis observantiæ per eos, ut Nobis relatum fuerat,
 „pèrpetratis, & jactatis, ad plenum, & integrè omnia, & singula
 „contenta in dicta Bulla concordia observarent. Nihilominùs, sicut
 „à fide dignis nuper accepimus, dicti Fratres Conventuales, in multis
 „mundi partibus, gratiâ, per concordiam hujusmodi, per Nos eis fa-
 „ctâ, abutentes; spretis decretis, & ordinationibus Apostolicis, in
 „dicta Bulla concordia contentis, pertinaci mente parere recusant.
 „Nos itaque rem tanta maturitate, & tot Regum, & Principum in-
 „stantissimis precibus, ad finem optatum deductam, pro nostro, &
 „hujus sanctæ Sedis honore, inviolabiliter observari volentes, motu
 „proprio, & ex nostra certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis ple-
 „nitudine, eisdem Patriarchis, Archi-Episcopis, Episcopis, & eorû
 „cuilibet, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna interdicti ingres-
 „sûs Ecclesiæ, ac suspensionis à Divinis: inferioribus verò Prælati-
 „bus, sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis, ipsò factò incurrendis, à
 „quibus non nisi per Rom. Pontificem pro tempore existentem, ne-
 „queant (præterquàm in mortis articulo) absolvi: præcipimus, cõ-
 „mittimus, & mandamus, quatenus ipsi, & eorum quilibet in solidû,
 „quoties à Fratribus Regularis observantiæ requisiti fuerint, dictos Fra-
 „tres Conventuales sub Pœna privationis, & amissionis privilegiorum,
 „eis per dictam Bullam concordia concessorum, moneant per eorum
 „litteras patentes, ut dictam Bullam concordia, ac omnia, & singula
 „in ea contenta cum effectu observent, & in eventu, in quo eis consti-
 „terit,

terit, eos contravenisse, declarent, eos pœnam privationis, hujusmodi incurrisse: & ex tunc, Fratres ipsos Conventuales omnimodæ subjectioni, correctioni, & obedientiæ Generalis, ac Provincialium Ministrorum in suis Provinciis respectivè, perpetuò juxtà formam litterarum, à Nobis in dicto Capitulo Generalissimo editarum subjectos esse: inhibendo tam Generali, quàm Provincialibus Magistris, nè de dictis Fratribus Conventualibus, vel eorum domibus, & locis ulatentis, nisi quantum à Magistris, Generali, & Provincialibus illis fuerit concessum; se intromittant ullò modò. Qui quidem Ministri Generales, & Provinciales, ad omnimodam dictorum Conventualium reformationem, etiam per favores Regum, Principum, & communitatum, insudare teneantur, bonis immobilibus dictorum Conventuum, per Generalem, & Provinciales Ministros (ut præsertur) reformandorum, pro una quarta Ecclesiæ Cathedrali, seu Diœcesis, in qua dicti Conventus siti fuerint: pro duabus verò in expeditionem Cruciatæ contra infideles: pro reliqua alia quarta, partibus in reparationem dictorum Conventuum, ipsò factò, quoad obedientiam dictorum Ministrorum reducti fuerint, per eos applicatis. Ipsosque Fratres Conventuales, in Conventibus, & locis, pro quibus à prædictis Ministris, in suis Provinciis respectivè requisiti fuerint, ad omnium, & singulorum præmissorum executionem subeundam, per censuras, & alia opportuna Juris remedia, appellatione postposita compellant. Invocatò etiam adhoc, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis. Non obstantibus quibuscunque constitutionibus, ordinationibus, & Litteris Apostolicis; etiam Mare magnum nuncupatis: nec non Conventuum, & locorum, & Ordinis, hujusmodi juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus: cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterùm, quia difficilè foret præsentis Litteras ad singulas Provincias destinare, volumus, quòd transumptis earum, manu Notari publici subscriptis, & alicujus Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ sigillò munitis, ea prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, ac si præsentis Litteræ exhibitæ forent. vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris; die 12. Aprilis. 1518. Pontificatûs Nostri Anno sextò.

Hæc constitutiones felicis recordationis Leonis X. unâ cum aliis centum, & tredecim Bullis Pontificiis, in favorem Ordin. Minor. S. FRANCISCI Seraph. de Corpore Observantiæ editis, confirmavit Benedictus XIII. in sua Bulla, quæ incipit. *Summe decet.* data Romæ apud S. Petrum Annò 1717. quintò Nonas Aprilis.

Et Annò seqv. 1728. die 21. Julii edidit Bullam, quæ incipit. *Qui pacem loquitur in Plebem suam.* In qua hæc formalia continentur. „Quoniam autem à mente nostra, & à proposito memoratiæ constitutionis, quæ incipit. *Singularis devotio*, prorsus alienum erat, ut Fratribus Minoribus Regularis Observantiæ quidquam sui juris, aut Possessionis erga Conventuales detraheremus, aut ipsis FF. Conventualibus majorem antiquitatem aut aliam quamcunque prærogativam præ Observantibus concederemus, motu pari, & scientia similibus discernimus, & declaramus, verba, & enunciations, quæ antiquitatem, & prærogativas ejusmodi respiciunt nullius roboris, atque eò prorsus modò, ac si apposta non essent, de cætero habenda fore, & esse; immò pro totius prælati Ordinis tranquillitate, & pace perpetuum silentium super hujusmodi controversia imponimus, & pro imposto haberi volumus, & mandamus. Ne quis denique Basilicam B. FRANCISCI Civitatis Assisiensis, ubi sacrum ejus Corpus requiescit, à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris variis Privilegiis auctam, ità supra cæteras ejusdem Ordinis Ecclesias verbis, aut scriptis extollat, & efferat, ut debitus honor, ac reverentia denegetur Basilicæ Beatæ Mariæ de Portiuncula extra muros ejusdem Urbis, in qua constat Seraphicum Patrem Institutum suum inchoasse; præcipimus, & mandamus, ut ambæ Basilicæ, diversis licet rationibus, Beatæ Mariæ quidem propter Ordinis primordia, Assisiensis verò propter sacrum Corpus Sanctissimi Institutoris, tanquam Ordinis Matrices ab omnibus Fratribus Minoribus agnoscantur, & observentur, prout Romani Pontifices Prædecessores nostri asseruerunt, & concesserunt, &c. Datum Romæ Annò, & die, ut supra.

Vi dictæ Bullæ *Unionis* in Generalem Ministrum totius Ordinis per majora elegerunt Regulam purè tenentes præcedentem Vicarium Generalem Familiæ Cismontanæ Observantium *Christophorum Numanum*, seu *Normanum Forliviensem*, cui Pontifex extradi jussit *Sigillum Ordinis* illud, quò à *S. Francisci* tempore Ministri Generales totius Ordinis semper utebantur, eumque brevì post creavit Cardinalem sacre Romanæ Ecclesiæ, ac humiliter reluctantem etiam præceptò adgit ad reciendam hanc dignitatem.

Patres *Conventuales* à reliquo corpore segregati relictì sunt cæterò quin sub sua particulari Congregatione tam in possessione præcedentis Conventuum *Affligi*, *Patavii* &c. &c. quàm Privilegiòrum Apostolicorum, uti etiam in suo nomine *Conventualium*, sub suo Capite primitus *Magistri*, nunc *Ministri Generalis Conventualium* nuncupati.

Ab illo tempore mansit penes nostram Generalem non interruptâ serie illimitatus titulus *Ministri Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum*, cum præcedenti & Sigillo, sæpius sub *Innocentio XIII.* in Capitulo Generali 1723. præsentate, publicè enuntiatus, & per Constitutionem *Benedicti XIII. de ri. Jul. 1728.* recentissimè confirmatus. Vid. *Gubern. Tom. 3. fol. 227. &c. & Tom. 2. fol. 706.* ubi quoque invenies, qualiter idem *Leo X. Observantibus* Ordinem *Annuntiarum* subjecerit. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1521.

IV. *Hadrianus VI.* seu *Adrianus*, juxta Bullarium Romanum *Belga*, ex Urbe *Trajectensi*. Olim Instructor *Caroli V.* Imperatoris, ad cujus instantiam *S. Bennonem* Ecclesiæ *Misnensis* in *Saxonia* Episcopum, Sanctorum factis solenniter adscripsit. Erat hic Pontifex intra brevissimum tempus sui Regiminis potissimùm occupatus, ut *Fridericum* *Saxonie Ducem*, per Breve Apostolicum verè paternum in Bullario *Tom. 1. Constitutione 4.* hujus Pontificis videndum, aliòsque Principes Germaniæ dehortaretur ab hæresi *Lutheri*. Ordinata saluberrimè à suo antecessore circa Religionem *Seraphicam* omnino fuit profectus. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1523.

V. *Clemens VII.* Florentinus *Italus*, antea *Julius de Medices*, qui tantam in *Franciscum Quinonium ab Angelis* Ministrum Generalem posuit confidentiam, ut turbatâ bello universâ Italiâ, eundem pro pace Pontificem inter & Cæsarem restituenda, *Caduceatorem* ad *Carolus*

Imperatorem sapius optato cum effectu destinaverit, quem tandem in præmium meritorum Cardinalium Collegio adscripsit.

Fratres Regularis Observantiæ pro utilitate Religionis Catholicæ indefesso labore (uti innuit Pontifex) se impendentes, omnibus Patriarchis, Archi-Episcopis, Episcopis, & reliquis Ecclesiæ Prælati per Diploma apud *Gubernatis Tom. II fol. 190.* efficacissime recommendavit. Syndicis Apostolicis unacum uxoribus & prolibus omnes gratias & favores, quibus gaudent ipsimet Fratres, elargitus est per Bullam in *Bullario Tom. I. Constit. 19.* reperiendam.

Insuper in favorem illorum, qui rigidiorẽ vitam, & strictiorẽ in victu vestitu, aliisque observantiã anhelabant, valde gratiosam, ac strictioris Observantiæ approbatiã anno 1532, edidit Bullam *In suprema* & in *Bullario Romano dicti Pontificis Tom. I Constit. 35.* videntiam.

Idem Summus Pontifex omnium Primus approbavit anno 1528. & *Paulus III.* Successor ampliavit, ac confirmavit Congregationem *Patrum Capucinatorum*, ab initio vitam Eremiticam ducere cupientium, seque in principio protectioni *Patrum Conventualium* subijcientium, à quorum Conventualium Magistro Generali etiã quoad confirmationẽ Superior eorum (pro tunc *Vicarius Generalis* intitulus) dependebat usque ad Tempora *Pauli V.* Ita clarissime eruitur ex *Bullario Romano Tom. I. Constit. 21. Clementis VII. & Constitut. 11. Pauli III. Rexit Clemens VII.* Ecclesiam usque ad annum 1534.

VI. *Paulus III.* Romanus, antea *Alexander Farnesius*, qui per Bullam in *Bullario Tom. I. Constit. 33.* dicti Pontificis *Concilium Tridentinum* anno 1542. ad compescendos magis Hæreticos *Luteranos*, ac alios indixit, & nostrum Generalem *Vincentium Lunellum* Nuntium Apostolicum in gravissimis Christianæ Religionis causis ad *Ferdinandum Romanorum Regem, Mariam Reginam, ac Proceres & Prælatos Germaniæ* destinavit, concedens facultatem absolvendi Hæreticos, ad gremium sanctæ Romanæ Ecclesiæ revertentes, non solum propriæ Personæ, sed & Fratribus suæ curæ commissis, ea in formalibus subjungens verba in laudem Franciscanorum existentium in Germania: *Ubi Fratres Ordinis Minorum de Observantiã nuncupatorum, tua curæ commissi, pro Catholica Fidei tuitione plurimum laborarunt, & indes laborare*

non cessant, multosque à Lutherana perfidia sua exemplari vitâ, salubriq; doctrina, prout intelleximus, revocârunt, & revocant.

Eodem modo ad Gallix & Lusitanix Reges altatus Pontifex misit Joannem Calvium Regularis Observantiæ, ac præcedentis in Officio Successorem, ad pertractanda pro Concilii Tridentini faciliori expeditione negotia, in quo demum uterque deputatus fuerat Consultor Congregationis Theologorum; uti totum hoc fusiùs apud *Gubernatis Tom. I. fol. 224. & fol. 227. &c.* legi poterit.

Strictiorem Observantiam sub ipsa *Recollezione* sensim enascentem speciali profecutus est amore, gravissimè præcipiens, ut *Domus Recollectionis* ubique erigantur. *Observantibus* prohibuit æquè ipse, ac Successor *Sixus V. Tom. II. Bullarii Constit. 20. ejusdem*, ne ad Patres *Capucinos* sese conferre valeant, ac finaliter interdixit mutuam utriusque transitum, prout omnia patent ex Bullis & Brevibus Pontificiis apud *Gubernatis Tom. II. fol. 345. n. 122. ac sequentibus*. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1549.

VII. *Julius III.* antea Joannes Maria de Monte S. Sabini Italus, qui nullum non movit lapidem, ut *strictioris Observantia* primordia firmiorè stabilitatè acquirerent, ac majores progressus intra ipsum *Observantiæ* Corpus indies facerent. Et ut etiam quosdam ex *Fratribus Regularis Observantiæ* ad laxitatem sensim declinantes in viam perfectionis reduceret, salubria Statuta in duodecim Capita distincta, & apud *Gubren. Tom. III. fol. 301.* videnda, pro *Cismontana* Familia publicari curavit, ac sua autoritate confirmavit. Voluit præterè per *Diplomatum sicut accepimus.* editum 1553, ac reperendum apud *Gubernatis Tom. I. fol. 231.* ut Sorores tertii Ordinis, in communi viventes, more *Monialium S. Claræ*, perpetuæ Clausuræ addicantur, Rexit Ecclesiam asque ad annum 1555.

VIII. *Marcellus II.* antea Cervinus Italus, qui nequidem completum in Papatu adimplens mensem obiit anno 1555.

IX. *Paulus IV.* Neapolitanus, antea Petrus Carassa, quondam *Archi-Episcopus Theatinus*, qui *Generalem nostrum Clementem de Monillia* tanti æstimavit, ut eundem *Cardinalium Cætui* cooptaverit, postmodum inter primarios *Purpuratos*, qui sacra Concilii Tridentini Decreta executioni mandari curarent, delectum, cui pariter ex *Regularis Obser-*

Observantia in hac ipsa dignitate Cardinalitia adjunxit *Guilielmum Petrum Anglum*, à se in Angliam destinatum Legatum à Latere.

Syndicum Apostolicum *Martinianum* pro Regulari Observantia confirmavit per Bullam *Ex Clementi* in *Bullario Romano Tom. I. Constit. 1.* dicti Pontificis inveniendam, & distinctos Commissarios Nationales pro Gallia, Germania, ac Hispania approbavit, uti videri poterit apud *Gubernatis Tom. I. fol. 304.* Pro majori solemnitate Capituli Generalis Aquilani concessit Indulgentias plenarias cum potestate absolvendi confluentes Pœnitentes ab omnibus casibus, etiam Papæ reservatis, exceptis Bullæ Cænæ. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1559.

X. *Pius IV.* Mediolanensis Italus, antea *Joannes Angelus de Medices*, qui sicut *Paulus III.* anno 1542. *Concilium Tridentinum* indixit, ac 1545. inchoavit, ita is anno 1563. illud complevit, & anno 1564. confirmavit, in multis operâ utens nostri Generalis *Francisci à Zamora*, & *Aloysii à Burgonovo*, in Generalatu Successoris. Pro Fratrum & Monialium sanctiori gubernio, atque pro confirmatione Privilegiorum Ordinis, gravissimas edidit literas in *Bullario nostri Emmanuelis Rodriguez* videndas. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1565.

XI. *S. Pius V.* Dominicanus Italus, antea *Michaël de Ghisleriis*, sacratissimam Eucharistiam summa profecutus veneratione, nostris per Bullam *Exponi Nobis &c.* clementissimè concessit, ut extra Quadragesimam & Adventum singulis feriis quintis, non impeditis, de *Festo Corporis Christi* Officium recitare valeamus *Fratres Amadaos & Claros* nos denuò proprium nomen reassumere volentes reduxit ad Bullam *Unionis Leonis X.* sub nomine communi *Regularis Observantia.* Voluit per Bullam *Injunctum Nobis Tom. II. Bullarii Constit. 81. dicti Pontificis*, ut in qualibet Provincia ad minus duæ Domus seu Conventus, in quibus Fratres arctiorem vitam ducere solent, assignarentur. *Tertium Ordinem S. P. Francisci* subjecit Ministro Generali *Regularis Observantia* per Bullam *Ea est Officii &c.* apud *Gubern. Tom. II. fol. 852.* videndam. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1572.

XII. *Gregorius XIII.* Bononiensis Italus, antea *Hugo Boncompagni*, qui *Calendarium Julianum* decem jam diebus aberrans omni-

omnium primus correxit. Ordinem nostrum singulari benevolentia & protectione prosecutus est juxta publicum Testimonium totius Generalis Capituli Parisiensis ad annum 1579. apud *Gubernatis Tom. III. fol. 364.* Præprimis autem cordi habebat *strictiorem Observantiam*, magis ac magis semper sub ipsa *Regulari Observantia* crescentem, prout patet ex Bulla *Cum illius vicem*; in *Bullario Romano Tom. II. Constit. 55.* ejusdem Pontificis invenienda, vñ cujus, innixus Bullæ *In supremæ Clementis VII.* superiùs jam allegatæ, præfatæ *strictiori Observantia* non solum confirmavit suas proprias Custodias, sed etiam dedit licentiam celebrandi ibidem distincta Capitula Custodialia, condendi Statuta propria, & præter Generalem Ministrum Regularis Observantiæ solos de ipsa *strictiori Observantia* admittendi pro Visitoribus &c. &c.

Hæc *Strictior cum Regulari Observantia* in viculo Seraphico condunata, per modò dictas Bullas à *Clemente VII.* approbata, & à *Gregorio XIII.* distinctiùs confirmata, gloriatur speciali Protectore & Propagatore &c. *S. Petro de Alcantara*, sicut Regularis Observantiæ *S. Bernardino*, ac Testibus iisdem Pontificibus in allegatis Bullis pro fine suo habet servare Regulam strictè ad mentem Declarationum *Nicolai III.* & *Clementis V.* de cujus augmento adhuc sæpiùs recurret mentio. Rexit *Gregorius XIII.* Ecclesiam usque ad annum 1585.

XIII. *Sixtus V.* ex Ordine Minorum *S. Francisci Conventualium*, natione Picænus Italus, antea Felix Perettus de monte Alto. Hic omnium primus Archiconfraternitatem *Chordigerorum S. P. Francisci* instituit, Festum *Antonii Padvani* ubique terrarum sub duplici celebrari præcepit, *S. Bonaventuram* solenissimè Catologo Ecclesiæ Doctorum, & *B. Didacum* Laicum Hispanum Regularis Observantiæ, factis Sanctorum adscripsit, prout cuncta inveniri poterunt in Bullis *Tom. II. Bullarii Romani Constit. 13. 18. 76. & 82.*

Cùm nostra Seraphica Religio eò etiam in *Indiis* sese dilatâsset, ut tempore *Sixti V.* jam undecim Provincias, ac duas Custodias ibidem numerâsset, deputatò propriò *Indiarum Commissariò Generali*, quatenùs magis concreditis sibi invigilare queat, per speciale Diploma *Cum ad regendos Fratres &c.* apud *Gubernatis Tom. I. fol. 287.* clementissimè concessit, ut in omnibus Capitulis & Congregationibus Generalibus

bus comparens vocem activam & passivam habeat. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1590.

XIV. *Urbanus VII.* Romanus, antea Joannes Baptista Castaneus, qui duodecim tantum dies vixit in Pontificatu mortuus est eodem anno 1590.

XV. *Gregorius XIV.* Mediolanensis Italus, antea Nicolaus Sfordrati, qui, etsi non ultra decem menses & totidem dies Gubernium suum extenderit, sollicitam tamen pro nostris in *Indiis* existentibus, feliciter dirigendis, curam gessit in Bulla *Religiosorum quorumcunque &c.* apud *Gubernatis Tom. I. fol. 292.* Rexit Ecclesiam usque ad annum 1591.

XVI. *Innocentius IX.* Bononiensis Italus, antea Joannes Antonius Fachinetti, dum vix duobus mensibus sedit in solio Pontificio, a morte abreptus in tumulum, id est, eodem anno 1591.

XVII. *Clemens VIII.* Florentinus Italus, antea Hippolitus Adobrandini, zelantissimus pro omnium Ordinum Reformatione, ac tollendis laxitatibus & abusibus, si alicubi irrepissent. Sub ejusdem regimine *strictior Observantia* adedè undequaque dilatari cæpit, ut jam illo tempore teste *Gubernatis Tom. II. fol. 353 n. 140* considerabile membrum in Corpore Seraphico constituerit; Favorabilem pro eadem Constitutionem *Gregorii XIII.* confirmavit, & declaravit per novam Bullam *Pro injuncti nobis &c.* in *Bullario Tom. III. Constitut. 45. dicti Pontificis*, eorumque directioni Regium Monasterium S. Claræ Neapoli commisit.

Pro Provinciæ *Indiarum Regularis Observantiæ* speciale Diploma in ipsarum utilitatem edidit *Tom. III. Bullarii Constitut. 67. Franciscus Gonzagam, & Bonaventuram Catalagyonem* ambos Generales Ordinis destinavit Nuntios Apostolicos ad componendam pacem Gallum inter & Hispanum. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1605.

QUÆRITUR II.

*Quinam fuerint Generales in quarto Ordinis
Sæculo? Respondeo sequentes.*

I. *Ægidius Delphinus ab Ameria*, qui (licet alii non adeo laudabiliter de ipso scribant) nihilominus per suos labores non solum apud suos, verum apud duos quoque Pontifices, sibi ad invicem succedentes, ac apud Reges & Principes sæpius contestabatur, se aliud exinde non querere, quam perfectam totius Seraphicæ Religionis, de præis ubique specialibus exemptionibus, unionem in vera sacre Regulæ Observatione; ast non eam ubique, etiam apud *Observantes*; invenerat confidentiam, qualem optaverat, quamvis hisce facere videretur, constituendo quoque in Provinciis *Conventualium* Ministros Provinciales, & Custodes ex Familia *Observantium*, vel *Coletanorum*, seu similibus Zelatorum Regulæ puritatis; Videns verò se neque per hoc medium in Generalissimo Capitulo Romæ anno 1506. ex eo fine, uti agebat, convocato, ad præensum intentum pervenire posse, resignavit Generalatum, & apud *Observantes* Cœnobii S. Mariæ Magdalenæ, ad quos infirmitate correptus declinaverat, è vivis decessit, postquam Ordinem gubernavit usque ad annum

1506.

II. *Raynaldus Gratianus è Contignola*, Romandiolæ oppido, Vir doctus, plurimum favens *Conventualibus* suis, quibus multas Domos, ab Antecessore ad gubernium Zelatorum Regulæ translatas, restituit. Fuit à Julio II. destinatus Legatus in Hispaniam, ac demum creatus Archi-Episcopus Ragusinus. Gubernavit Ordinem usque ad annum

1510.

III. *Philippus Bagna Cabellensis*, Philosophus & Theologus eximius, ac quondam Delphini socius: Vir equidem magnæ spei, quam mors præmatura abscidit; ad finem enim anni 1511. die 10. Septembris ab ardua Fidei negotia pertractanda Romam vocatus, magnò Ordinis dispendiò, & bonorum (ut inquit *Gubernatis in Ejus vita*) dolore è vivis ibidem decessit. Gubernavit Ordinem ferme usque annum 1512.

Bernardinus Pratus, Pedemontanus, antea in Basilica S. Petri Papæ Pœnitentiarius. Hic fuit ultimus *Observantium* simul ac *Conventualium* Minister Generalis, sub quo, dum *Conventuales* in Capitulo Generalissimo ex jussu *Leonis X.* Romæ celebrato, suis Privilegiis Apostolicis renuntiare nolissent, translatus est Titulus Generalis totius *Ordinis Fratrum Minorum in Observantes*, & *Bernardinus Pratus*, Auctoritate Pontificia, *Conventualium Magister Generalis* vocatus. Gubernavit totum *Ordinem* usque ad annum 1517.

V. *Christophorus Forliviensis* ex *Regulari Observantia* omnium primus totius *Ordinis FF. Minorum* Minister Generalis, doctrinæ excellentia, Generis nobilitate, vitæ probitate, omnique Virtute conspicuus, ac brevi post electionem, Cardinalis à Leone X. creatus, de quo plura vide sub dicto Pontifice. Gubernavit *Ordinem* usque ad annum 1518.

VI. *Franciscus Lichetus* de Brixia, Vir zelosissimus, præ omnibus invigilans, ut omnia ad nuperæ unionis formam, & Regularis Observantiæ rigorem conformia executioni mandarentur juxta voluntatē *Leonis X.* in Bulla *Unionis*; ex quo sine plures, etiam valde difficas, indefesso labore perlustravit Provincias, & ubi non potuit personaliter esse præsens, præ cæteris strictissimos Observantiæ Professores loco sui selegit Visitatores. Item illis, qui sub rigidiori Regulæ Observantia vitam ducere voluerunt, aliquot parvos & solitarios Conventus ad hunc finem concessit.

Fundatissima ejusdem scientia, maximè in litera & sententiâ Scoti, elucet ex suis Libris ac Commentariis toto orbe notis. Parisios profectus multa sanctè ordinavit circa studia, regimen Studentium, & Lecturam textûs Scoti: cùmque ibidem ob gloriosissimè defensum *Mysterium Immaculatæ Conceptionis* obtinuerit Scotus Titulum *Doctoris subtilis*, decrevit, ut ex singulis regionibus Franciscani Studiosi illuc mitterentur, tam in scientia, quam Regulari Disciplina instruendi, quorû numerus ad Ducentos & Septuaginta se extendebat. *Lutheri* libros & scripta, in sua præsentia comburi jussit, præcipiens singulis Verbi Dei præconibus, ut viriliter huic Hæresiarchæ, ejusque affectis se opponant.

Plura laudabilissima de hoc Generali, contra aliquos malè informatos

matus, vide apud *Gubernatis Tom. I. fol. 200.* & sequentibus. Rexit Ordinem usque ad suum obitum; id est, usque ad annum 1520.

VII. *Paulus Soricinas*, Mediolanensis, antea in Vicarium Generalem electus, ipso Summo Pontifice *Leone X.* praesidente, ac vota coligente. Sub hoc Generali in primo Capitulo saluberrimè ordinatum fuit, ut *Luthero*, ejusque asseclis omnibus modis in pulpitis tam Theologicis, quàm Eccl. sasticis resistatur, etiam usque ad effusionem sanguinis, & ad hunc finem quotidie in omnibus Horis post *Salve Regina* adiciatur: *Gaudè MARIA Virgo, cunctas hereses sola interemisti in universo mundo cum Orationibus Gratiam &c. & Ecclesia &c.* Nec integrum complevit triennium sub itinere ad novum Capitulum mortuus anno 1523.

VIII. *Franciscus Guinnonius*, Hispanus, sanguine illustris, moribus & scientia longè excellentior, qui omnem movit lapidem, ut sub suo gubernio sacra Religio in purissima Regulæ Observantia maneretur. Vocatur communiter *Franciscus de Angelis*, eò quòd tantam erga sanctos Angelos habuerit devotionem, ut existens Superior *Custodia Angelorum*, Conventum *S. MARIAE Angelorum*, unacum Ecclesia in cineres redactum, de novo erexit, & intra hortorum septa quatuor Eremitoria sanctis Angelis *Michaëli, Gabrieli, Raphaëli, & S. Angelo Custodi* lecerit ædificari, in quibus quatuor Fratres alternis hebdomadibus per vices, pane tantum & aqua contenti, ac perpetuè Orationi vacantes vitam duxerunt verè Angelicam.

Domuum *Recollectionis*, ubi sub sacra Regula rigidius vivitur, atque Missionum ad *Indias* Protector maximus & Propagator fuit cum indicibili animarum fructu. Tyronum educationi certam vitæ formam, existentibus in Domibus *Recollectionis* quasdam austeras Regulas, nec non *Monialibus B. Virginis Immacolata* novas Constitutiones mira prudentia præscripsit. *Gubren. Tom. 2. fol. 484. n. 69. & fol. 705. n. 272. Tom. 3. fol. 262.* Humilitati, patientiæ, & Orationi singularissimè addictus, Horas Canonicas semper genu flexus recitavit: Paupertatis amator præcipuus, Provincias ferè semper pedestri itinere visitavit: Legatus Pontificius in Hispanias & Germaniam sæpius destinatus, plura eximia bona Ecclesiæ Catholicæ contulit, demum sacrâ donatus Purpurâ, ac totius Ordinis Protector à Papa constitutus, Paucis: Vir erat

erat tantus ac talis, cui post *S. Bonaventuram* vix parem in Religione invenies. Rexit Ordinem usque ad annum 1529.

IX. *Paulus* aliàs *Joannes Pisottus* Parmensis Italus, qui à Pontifice obtinuit, ut Electio Generalis fiat deinceps, mutatis ad invicem vicibus, ab unica Familia tantum, alterâ semper compromittente: verum quia iste eligendi modus, partim contra Bullam *Unionis*, partim etiam saltem contra strictissimam literam sacræ Regulæ, Electionem Provincialibus Ministris indistinctim adscribentis, esse videretur Zelosis, in effectu nil evenit, prout apud *Wad. & Gubernatis Tom: 1. fol. 217. n. 3. ac seq.* legi poterit.

Fuit hic Generalis zelò longè inferior suo antecessore, nec amator Domuum *Recollectionis*, & exinde Zelosis non paucis occasio segregandi se à Corpore. Propter hæc, & propter continuam infirmitatem potestas ejusdem per Bullam *Clementis VII.* à *Gubernatis Tom. 1. fol. 220.* allegatam fuit adeò limita, ut vix aliud amplius præter nomen Generalis retinuerit. Quare ultro se abdicavit Generalatu, acceptante libentissimè Summo Pontifice, & novum Vicarium Generalem usque ad futurum Capitulum approbante. Rexit Ordinem ferme usque ad finem anni 1535.

X. *Vincentius Lunelli* ex Aragonia, nunc Regi Hispaniarum subiectâ, Vir specialiter laudatus ex singulari rerum agendarum prudentia, qui nequiquam *Paulum Pisottum*, sed potius Prædecessores suos *Lichetum*, ac *Guinonium* secutus, Domuum *Recollectionis* æquè ac *strictioris Observantia* progressus, nec non Decreta *Clementis VII.* & *Pauli III.* de super facta, omni possibili modo promovere studuit. Pro conversione Infidelium *Indiæ Occidentalis*, sive *America* indefessè laboravit. Magnos honores sibi pluries & instantius à Pontifice oblatos constanti humilitate recusavit.

Demum, præter alias graves pro Ecclesia Catholica Legationes, Consultor Congregationis Theologorum ad *Concilium Tridentinum* missus, ibidem diem supremum clausit, ab Eminentissimo Cardinali *Pacco* coram Patribus insigni hoc Encomio parentatus: *Defecit hodie in Consilio Vir ex insignioribus ejus.* Gubernavit Ordinem usque ad annum 1541.

XI. *Joannes Calvinus* ex Insula Corsica, Vir doctrinâ, zelò Ser-
ra-

raphico, pietate, reliquis Virtutibus, nec non in Legationibus Pontificiis Prædecessori suo per omnia æqualis. Author fuit *Montis Pietatis* contra excessivas usuras Romæ erecti: Consultor declaratus Theologorum *Concilii Tridentini*, de Justificatione, de Justitia imputativa, ac de gratia doctè & copiosè ibidem disputavit, eoque in sensu, ad litteram Scoti, conclusit, quem ipsa postmodum sacra Synodus definivit: mortuus sub ipso Concilio, ac maximo Synodaliū Patrum concursu in Ecclesia sancti Bernardini ibidem sepultus. Gubernavit Ordinem usque ad annum

1547.

XII. *Andreas Insulanus* ex Algarbia, Portugalliæ Provincia, Illustri genere, affabilis, prudens, & pius, hincque à Regibus Hispaniæ, Galliæ & Lusitaniæ in paucis dilectus. Ad instantiam Regis Lusitaniæ aliquot zelosos Fratres ad *Indias Orientales* destinavit, qui quinquaginta circiter millia *Mallaberorum* converterunt. In primario Conventu *Recollektionis*, *S. Maria de Insula dicto*, fundamenta Seraphici sui zeli posuit, ac singularis fautor *Domuum Recollektionis* & Regularis Disciplinæ extitit. Rexit Ordinem usque ad annum

1553.

XIII. *Clemens Dolera de Monillia*, in Philosophicis æquè ac Theologicis studiis excellens, quæ tamen omnia cum singulari pietate & sermore non aliter quàm ad Apostolicæ Sedis dignitatem tuendam, ad salutem animarum procurandam, & ad eradicandas, ubi contra Regulam in Religione irreperant, laxitates sedulè impendit; hinc statim ab Electione dispersa Statuta Generalia, plena Spiritus Seraphici, in duodecim Capitula juxta Regulæ tenorem coordinata, distribui curavit & observari, apud *Gubernatis Tom. III. fol. 302.* & in *Chronologia Historico. Legali Mirhaëlis Angeli à Neapoli fol. 282.* reperienda. Intra Generalatum creatus Cardinalis, in tanta erat autoritate, ut restè *Gubernatis Tom. I. fol. 229. n. 2.* fuerit renunciatus *Germania Protector*. Gubernavit Ordinem usque ad annum

1557.

XIV. *Franciscus de Zamora*, nobilis Hispanus, aspectu Venerabilis, in actionibus suis humilis, junctâ tamen aliqua Religiosa gravitate in scientiis profundus, tantusque Panegyrista, ut coram Summo Pontifice, nec non in *Concilio Tridentino* publicas habuerit Orationes, quas Docti voluere typis impressas. Tollendis abusibus, contra S. Regulam sibi introductis, accuratissimè invigilavit.

Pesti.

Pestiferæ Doctrinæ, quam Fautores quidam *Michaelis Baij*, alii- que spargere non verebantur, pro viribus restitit, Suis, etiam ante Fulmen Apostolicum à *Pio V.* in tales malevolos latum, sub excommunicatione latæ sententiæ ac pœna carceris inhibendo, ne ullatenus similes propositiones publice vel privatim docere præsumant.

A Philippo II. Hispaniarum Monarcha ad ardua negotia vocatus, eadem mira celeritate, & maximâ Prudentiæ gloriâ expedit, nec tamen persuaderi à Rege potuit, ut aliquem ex pluribus Episcopatibus primariis, sibi sæpiùs oblatis, reciperet. Rexit Ordinem usque ad annum 1565.

XV. *Aloysius Puteus*, Lombardus Italus, à prudentia, sanctæ Regulæ Observantia, aliisque virtutibus longè conspicuus, jam ante Generalatum in Theologum *Concilii Tridentini* deputatus. Absolutò sexenniò sui Generalatûs, austerioris vitæ normam aggressus, Vigiliis, Jejniis, & reliquis ad præfectionem Religiosam conducentibus Exerciitiis ex toto se applicavit, veræ humilitatis & patientiæ Posteris exemplum relinquens. Gubernavit Ordinem usque ad annum 1571.

XVI. *Christophorus de Capite Fontium*, Gallus, qui Religionem summâ vigilantia & exemplaritate visitavit, aberrantes ad perfectam Regulæ Observantiam reducere allaboravit, atque hinc Puncta quædam adnotavit ad singulos Provinciales transmissa, ut in quolibet Coaventu quater in anno legantur: insuper ex eodem fine librum quemdam *Manipulus Fratrum Minorum* intitulatum edi curavit, in quo continetur medulla illorum, quæ ad sanctæ Observantiæ puritatem, vitæque pietatem spectant.

Extant & alia plura ejus opera (ut in formalibus loquitur *Wad. de Script. Ord. f. 90.*) passim Parisiis, Lugduni, Colonia edita. Charus quoque fuit *Gregorio XIII.* & *Sixto V.* sed & tribulationes, labores que passus est ob peregrinas quasdam exubernantis Ingenii opiniones, unde & in Catalogo expurgandorum librorum aliquot ejus opera sunt expuncta. Fuit demum à *Gregorio XIII.* ob zeli, Doctrinæque præstantiam Archi-Episcopus Cæsariensis denominatus. Rexit Ordinem octo annis, id est, usque ad annum 1579.

XVII. *Franciscus Gonzaga*, Mantuanus Italus, ex Serenissimo Principum & Ducum Mantuanorum sanguine natus, cujus eximiam scien-

scientiam abunde ostendit ille *Chronicorum Liber* à se in Generalatu conscriptus, ac *Sixto V.* Pontifici post debita Pedum oscula humillimè oblati; pietatem verò insignem efficaciter probat Processus de virtutibus ejusdem ac miraculis ad futuram Canonizationem actualiter jam confectus. Explicari facilè non potest, quo zelo, qua solitudine pro subditorum suorum salute, & literali sacrae Regulæ Observantia suo in regimine ad laboraverit. Paupertatis Seraphicæ tantus Amator fuit, ut Oratori Proregis Arragoniæ, Patru sui, aliquando à Prorege ad nostrum Franciscum misso, ut de necessitatibus ejus inquireret, respondere non dubitaverit, *se acu, filo, & petiis ad Tunicam repetiendam, nulloque alio indigere.*

Ardor procurandæ omnium salutis se ad remotissimas quoque Gentes extendit: hinc Fratres viginti ad *Japonica*, & tredecim ad *Chinensia* Regna, audito suorum ibi jam præexistentium fructu, destinavit, datis pro majori animarum conversione, & Prædicationis efficacia, Instructionibus vere Apostolicis. Mortificationi carnis adeò fuerat addictus, ut ipse summus Pontifex in virtute sanctæ obedientiæ ejdem præceperit mitigationem hujus rigoris, quatenus pro ingenti Ecclesiæ, ac Religionis utilitate vitam suam diutius conservare posset.

Profundissima suæ humilitas etiã absoluto Generalatu non erubuit Conventum verrere, utensilia Coquinæ abluere, panem ostiatim emendicare, ac infirmorum curæ, præsertim in villioribus Exertiis, deservire; ex qua pariter virtute plures Achi-Episcopales & Episcopales Insulas, sibi certatim oblatas, recusavit. Finaliter tamen evocatus ad regendam Mantuanam Ecclesiam, in qua maximam curam adhibuit, ut omnia juxta præscripta sacri Concilli Tridentini exactè reformarentur. Gubernavit Ordinem pariter octo annis, id est, usque ad an. 1587.

XVIII. *Franciscus de Tolosa* Hispanus, qui puritatis amantissimus in vita Regulari, statim post electionem singulariter ad hoc incubuit, ut juxta literalem Regulæ rigorem Fratres omnes vitam immaculatam calce traducerent. Ex eodem motivo, finito Capitulò, ad visitandas Provincias indefesso labore, & (uti testatur in terminis *Gubernatis Tom. I. fol. 240. n. 2.*) magna exemplaritate se contulit. Completò officio Generalatus sui, ad sanctam se solitudinem recepit; brevi tamen à Rege Catholico Philippo II. redire coactus, factus Episcopus Tyenensis in Gallicia.

lūia. Rexit Ordinem usque ad annum 1593.

XIX. *Bonaventura Secusius* à Catalagyrone Italis, Vir magnus, & à *Clemente VIII.* Pontifice plurimi æstimatus, qui omnes impendit vires, ut non solum aliquas Provincias, ad laxitatem & abusus declinantes, posset reformare, veram etiam omnes reliquas in pura Regulæ Observantia, & perfecta Regularis inter & strictioris Observantiæ Zelatores harmoniâ conservare. Sub eodem pro Familia *Cimontana* publicata fuere ex hoc fine *Statuta Vallisoleana*.

Plurimum contribuit, teste *Gubernatis Tom. I. fol. 241.* functus munere Nuntii Apostolici ad pacem Hispanum inter & Gallum conclusam, ideoque à Papa repetitis vicibus destinatus in Galliam, ut pacem Gallum inter & Sabaudum pari felicitate componeret. Demum declaratus erat à Summo Pontifice Patriarcha Constantinopolitanus, Archi-Episcopus Messanenensis, & Episcopus Catanensis. Ordinem Gubernavit usque ad annum 1600.

QUÆRITUR III.

Quænam fuerint habita Capitula Generalia quartò Sæculò Ordinis?

PRænotandum, quòd *Leo X.* per Bullam *Unionis* anno 1517. emanatam præceperit, ut deinceps, non singulis trienniis, sed quolibet tantummodò sexennio (nisi auctoritate Pontificia ob graves causas hoc tempus abbrevietur aut prolongetur) Capitulum Generale celebretur, ultra quod tempus pariter non duret officium ipsius Generalis. Equidem *S. Pius V.* durationem Generalis ad octo annos extendit; prout tanto tempore perfliterunt in officio *Christophorus de Capite Fontinum*, & *Franciscus Gonzaga*; *Sixtus V.* verò rursus ad sexennium conformiter Bullæ *Unionis* illud reduxit; quod tempus sexennale adverte ex dicendis primò initium habuisse ab anno 1523. à quo tempore usque ad annum 1529. non habebatur Capitulum Generale. Hoc notato.

Respondeo, Capitula Generalia hoc quarto sæculo Ordinis fuisse sequentia:

- I. Trecis. in Gallia sub Generali Delphino anno 1503.
 Observantes Cismontani suam specialem Congregationem instituerunt Mantuæ, & in suum Vicarium Generalem elegerunt *Franciscum Zenum*, de Mediolano 1505.
- II. Romæ sub eodem Generali Delphino, ubi ad quatuor millia Fratrum convenerant; quia Generalis Pontifici persuasit, felicem nunc fore perfectam unionem *Observantes* inter & *Conventuales*; verum eventus aliud ostendit, unde ipso resignante electus est *Raynaldus Gratianus*. Anno 1506.
 Observantes speciatim convenerunt Portiunculæ prope Assisium relecto in Vicarium Generalem *Hieronymo Torniello* anno 1507.
- III. Romæ, electo Ministro Generali Philippo Bognacabellenfi anno 1510.
 Observantes sua Comiticia specialia jam an. 1509. coegerunt Ferrariæ, in quibus *Francisco Zeno* denuo regimen supra suam Familiam consignarunt.
- IV. Assisi in Umbria, electo Ministrò Generali Bernardino Praso de Cherib anno 1513.
 Observantes ad suum speciale Capitulum convocati fuerunt Neapolim, ubi *Timotheum Lucensem* elegerunt in Vicarium Generalem anno 1512.
- V. Cherij in Italia sub præcedenti Generali Bernardino de Cherib anno 1516.
 Observantes anno 1554. sese congregarunt Portiunculæ prope Assisium, eligentes Vicarium Generalem *Christophorum de Forlivio*, qui fuit ultimus Vicarius Generalis *Observantium*, quoniam postea Generalatus ipsemet in eisdem fuit translatus, sicque particulares eorum Congregationes cessarunt.
- VI. Romæ, in quo Generalissimo Capitulo *Conventuales* à suis Apostolicis Privilegijs recedere nolentes, autoritate Leonis X. Pontificis à reliquo corpore seiuncti, & in unam particularem Congregationem coadunati sunt: E contra in Ministrum Generalem totius Ordinis electus fuit *Christophorus de Forlivio* ex regulari *Observantia primus*. Plura de hoc vide sub Leone X. & apud *Gubernatis Tom. III. fol. 227. & 229. & 233.* invenies duas illas præclaras Bullas

- Unionis & Concordia.* Celebratum erat hoc Capitulum Generale præ omnibus memorabile anno 1517.
- VII. Lugduni in Gallia, ubi Christophoro Forliviensi creato Cardinali in Successorem Ministerij Generalis electus fuit Franciscus Lichetus anno 1518.
- VIII. Carpi in Italia, in quo Capitulo, demortuo Generali Licheto sub actuali visitatione Germaniæ, in Generalatu successit Paulus de Soncino anno. 1521.
- IX. Burgis in Hispania, electo in Ministrum Generalem Francisco de Angelis, postea Cardinali anno 1523.
- X. Parmæ in Italia, electo in Ministrum Generalem Paulo Pifotto anno 1529.
- XI. Niciæ in Italia, in Generalem Ministrum electo Vincentio Lunelli anno 1535.
- XII. Mantuæ in Italia, electo Ministro Generali Joanne Calvio anno 1541.
- XIII. Assisi in Umbria, in Ministrum Generalem assumpto Andrea Insolano anno 1547.
- XIV. Salmanticiæ in Hispania, electo in Generalem Clemente de Dolera, postea Cardinali anno 1553.
- XV. Aquilæ in Italia, electo in Ministrum Generalem Francisco Zamora, anno 1559.
- XVI. Vallisoleti in Hispania, ad Generalatum evecto Aloysio Puteo anno 1565.
- XVII. Romæ, Generali Neo-electo Christophoro de Capite Fontium anno 1571.
- XVIII. Parisiis in Gallia, ubi, octenniò juxta Bullam S. Pij V. per Christophorum de Capite Fontium in Generalatu absolutò, successit Franciscus Gonzaga Ducali sanguine anno 1579.
- XIX. Romæ, ubi, postquam & Franciscus Gonzaga octo quoque annos in Ministeriatu complevit, alius Franciscus, à Tolosa nimirum, denuo Generalatum sub Sexennio ex Ordinatione Sixti V. incepit, Anno 1587.
- XX. Vallisoleti in Hispania, electo Ministro Generali Bonaventura à Catalagyrone anno 1593.

XXI Romæ in Generalem Miniltrum electo Francisco à Sofa, de quo sæculo sequenti sub *Quæstio II. de Generalibus Ministris* plura. Interim notandum hîc venit, quòd Prælecessor Bonaventura à Catalagyrone ex speciali dispositione Summi Pontificis per septennium duraverit, hinc Sofæ electio primùm instituta fuit anno 1609.

QUÆRITUR IV.

An Seraphica Religio, quartò Ordinis Scæculò adhuc manserit sub uno Capite, ac sub eodem servaverit literaliter Regulam absque aliqua dispensatione Apostolica?

ETsi resolutio hujus ex prioribus tribus Quæstis facilè erui possit; ut tamen dicta præcedentia per aliquam reflexionem, ac simul status Seraphici Ordinis, quoad quartum suum sæculum, in succincto compendio ante oculos ponantur hinc.

Notandum imò. Ad initium hujus sæculi quarti Ordinis nostri (id est anno 1500.) *Ægidium Delphinum* fuisse electum Generalem, qui nulli, saltem apparenter, pepercit labori, ut major Unio *Observantes* inter & *Conventuales* introducatur, in quem finem etiam autoritate nixus Apostolica *Julii II.* Pontificis, convocavit Capitulum Generalissimum, ast sinè optato effectu, *Conventualibus* persistentibus in suis Privilegijs Apostolicis, E contra *Observantibus*, qui numero Fratrum & *Conventuum* indies crescebant, eadem recipere renuentibus.

Notandum 2dò. Post mortem *Julij II.* Papæ Successorem ejusdem *Leonem X.* denuo anno 1517. eandem Unionem tentasse, citando repetitò ad Comitiam Generalia omnes Capitulares, sub Vexillo Seraphico militantes, & quia ad Authenticam præviam interrogationem præsentis Patres *Conventuales* iteratò responderunt, se velle in suis Privilegijs Apostolicis legitimè obtentis persistere, eosdem à reliquo corpore sejunxit, econtra verò omnes alios Regulam literaliter & purè servare cupientes (sive fuerint de *Regulari Observantia*, sive *Clareni*, aut

Coletani, seu Amadai &c.) in unum coadunavit, & quidem sub nomine Regularis Observantia, omnibus aliis nominibus dimissis, præcipiendo, ut aliquem ex suis eligant, qui sit *Minister Generalis totius Ordinis*, prout totum patet ex celeberrimis duabus Bullis Unionis & Concordia communiter appellatis, & supra allegatis.

Notandum tertio. Ut in hoc ipso corpore modo superius dicto, per Leonem X. coadunato, primus servos SS. Bernardini, Gaspisiani, & Jacobi de Marchia, successivè in suo vigore conservaretur, Zelosi Generales curarunt erigi plures Domos Recollectionis, in quibus rigidioris Disciplinae Amatores ad aliorum exemplum collocarentur. Insuper de novo, partim ex nonnullis harum Domum Recollectionis partim aliunde austerioris vitae cupidi quidam prodierunt Observantes, jam anno 1518. & 1519. coruscare incipientes, annò verò 1525. stabile principium ponentes.

Hi Bullis Pontificiis, præsertim Clementis VII. de anno 1532. distinctas Custodias, ac demum separatas Provincias, quin imò aliquando etiam suum proprium Vicarium Generalem obtinuerunt, sub uno quidem, eodemque cum Regulari Observantia Generali, sed sub rigidiori vivendi methodo; hincque communi nomine de strictiori Observantia nuncupati, ad distinctionem aliorum de Regulari Observantia. Vid. præter jam dicta Mich. Angel. de Neapol. ad 49. Capitul. General. fol. 241 Gubern. Tom. 1. fol. 200. n. 4. 5 & Tom. 2. fol. 340. n. 103. &c. March. p. 2. fol. 244. &c.

Notandum quarto. Hos ipsos de strictiori Observantia communiter appellatos, juxta diversitatem Nationum, diversa quoque sortiri nomina: nam apud Italos, & magnam partem Germaniæ superioris, seu quoque Provincias Germaniæ superioris, spectantes ad Familiam Cismontanam, vocantur Reformati, apud Hispanos Discalceati apud Gallos verò Belgas, & residuam partem Germaniæ superioris, pertinentem ad Familiam Ultramontanam (quales sunt Provincia Argentina Coloniensis, Saxonica S. Crucis, & Thuringiana) dicuntur. Recollecti.

Pro quo tamen ultimo nomine Recollectorum ad tollendam omnem æquivocationem ulterius.

Notandum quinto. Alios esse illos Recollectos, qui præter Discalceatos sic nominantur in Hispania, & alios sic dictos in Gallia & Germania
injs-

inferiori, & ex parte superiori; nam in Hispania ipsimet de Corpore Regularis Observantiæ dicuntur *Recollekti* illi, qui ex ipsis Observantibus sub eadem Provincia, & sub Provinciali Regularis Observantiæ habitant in Domibus *Recollektionis* à se constitutis, non volentes exinde aliquam ab illa Provincia Regularis Observantiæ separationem. Tales fuerunt *Franciscus Ximenez* Cardinalis, *S. Franciscus Solanus* &c.

Recollekti verò in Gallia, Germania inferiori, ac ex parte superiori vocantur illi, qui tenent etiam per Bullas Pontificias distinctas & separatas ab *Observantibus* Custodias atque Provincias, uti etiam proprios Custodes & Provinciales, nec non rigidiorum vivendi methodum, sicque defacto æque ac *Reformati* & *Discalceati* annumerantur in Capitulis Generalibus *strictiori Observantia* in communi, sub uno tamen, eodémque cum *Regulari Observantia* supremo Superiori, seu Generali, qui modò ex hac, modò ex illa eligitur juxta pluralitatem & majoritatem Votorum. His bene Notatis.

Respondeo 1. Usque ad annum decimum septimum quarti sæculi Ordinis, permansit Seraphica Religio integra sub uno, eodémque Capite, sub quo saltem respectivè, maxima pars (in specie illi de *Regulari Observantia* item ex *Communitate Amadei, Clarenæ & Coletani* &c.) sacram Regulam servarunt ad literam, absque aliqua dispensatione Apostolica. Ita totum pater ex præcedentibus tribus Quæstis. Circa *Couventuales* autem usque ad annum 1517. in uno, eodémque Corpore adhuc existentes erit pro illo tempore discurrendum, uti sæculo præcedenti, quorsum Lector remittitur.

Respondeo 2dò. Post annum decimum septimum hujus sæculi titulus *Generalis totius Ordinis Minorum* juxta Bullas *Unionis & Concordiæ Leonis X.* superiùs in descriptione dicti Pontificis citatus, translatus fuit in aliquem ex Corpore literaliter absque dispensatione Apostolica sacram Regulam Observante, atque manuteneatur præfatus illimitatus titulus *Generalis Ministri totius Ordinis Minorum* à Successoribus continuò ex repetitis declarationibus Pontificiis apud *Gubernatis Tom. 1. lib. 3. cap. 10. fol. 89.* videndis. Sub hoc primario & in titulato totius Seraphici Ordinis Generali existit *Regularis & strictior Observantia* absque aliqua dispensatione Apostolica in sacra Regula; & quamvis negari haud queat, sub tanta multitudine, & sub tot strictissimis præceptis hinc inde no-

de nonnullas successivè irrepsisse laxitates (& ubinam vinum tam generosum, quod suas non habeat fæces ?) his tamen non solum *strictoris Observantia* Professi, verùm etiam Zelosi ex *Regulari Observantia* unà cum Summis Pontificibus semper restiterunt, sacram Regulam literatim observare cupientes.

Rememoremus vel solos Generales sub nomine *Francisci* hoc sæculo existentes. O quanti fuerunt isti Zelatores, ac veri *Seraphici Patris Francisci* nomine & re Sectatores: Puta *Franciscus Lichetus*, *Franciscus Quinonius*, *Franciscus de Zamora*, *Franciscus Gonzaga*, & *Franciscus de Tolosa* ! quàm solemter invigilârunt Capitula Generalia apud *Gubern. T. III. & IV.* reperienda, ne aliquod Privilegium dispensativum reciperetur in Ordine ! quantas præcautiones contra abusus & laxitates fecerunt Summi Pontifices, foventes semper magis eos, qui rigidius sacram Regulam observare conabantur, uti cuncta ex *Quæstio I. & II.* hujus sæculi deduci poterunt.

QUÆRITUR V.

Quænam Memorabilia pro Utilitate Ecclesiæ fecerint Franciscani Regularis & strictioris Observantia in IV. Sæculo Ordinis ?

Respondeo, tacendo pleraque alia, sequentia :

- I** *N Europa plurimum sunt cooperati Franciscani ad promovendum Generale Concilium Tridentinum principaliter contra novos Hæreticos, maximè Lutheranos, Calvinistas, & Zivinglianos utilissimè ordinatum. Ut dictum Concilium celebraretur, jam præviè apud Clementem VII. Summum Pontificè laboravit Franciscus Quinonius ex Regulari Observantia Generalis Minister totius Ordinis, ac Legatus Cæsareus, testem Eminentissimo Cardinale Pallavicino p. 1. hist. Concil. Trid. lib. 2. c. 14. n. 4. fol. 72.*

Insuper Franciscus Zamora pariter Generalis Ordinis, suis doctissimis Orationibus, ad Concilium Tridentinum habitis, insignem sibi &

& Religioni Seraphicæ laudem promeritus est. Nec minorem ibidem sibi Venerationem comparavit *Joannes Calvinus*, prævié, juxta dicta dicta superiùs *Quæst. I.* à *Paulo III.* Pontifice ad Reges Galliæ & Portugaliæ, ad nuntiandum Concilium Tridentinum ablegatus, postea actualis Consultor Congregationis Theologorum Concilij, Vir integritate vitæ, Doctrinæque conspicuus, uti in formalibus loquitur *Pallavicin. p. 2. hist. l. 9. c. 3. n. 11. fol. 7.*

Andrea della Vega, subtili Scotistæ, præprimis inter tot Sapientissimos totius Mundi Viros, ibi congregatos, fuit comissa defénsio Puncti principalis totius Concilij, nimirum Decreti de Justificatione.

Accedunt plures alii præclarissimi Theologi, ex *Regulari Fratrum Minorum Observantia*, in celeberrimo illo *Concilio Tridentino* existentes, & Bonum publicum prudentissimis suis Consiliis adjuvantes: puta *Dionysius Græcus*, & *Antonius de S. Michaële* Episcopi, *Franciscus Orantes* Procurator Episcopi Palentini, ac *Jacobus Hugo* Gallus, Procurator Episcopi Trecarensis. *Vincentius Lunelli*, *Aloysius Putens*, *Thomas Soliano*, *Bonifacius Ragusæus*, *Franciscus Ragusæus*, *Angelus Justinianus*, *Julius Passonius*, *Jacobus Alani*, *Michaël de Medina*, *Joannes Ramirez*, *Alphonsus Contreras*, *Joannes Lobera*, à Rege Hispaniarum missi, ac nonnulli adhuc alij.

Demum inter primos ex Purpuratis Executores Decretorum Concilij Tridentini constitutus fuit Generalis noster *Clemens Dolera de Monillia* à *Paulo IV.* ad Cardinalitiam Dignitatem evectus

II. Quantam Operam navârint Franciscani pro Lutheranorum neo-hæreticorum Conversione, & titubantium in fide multorum Catholicorum confortatione in Germania superiori, si lingvæ tacerent, vel ipse tot Martyrum ex Ordine sanguis, copiosè pro veritate Catholica profusus, testaretur. Idipsum in *Quæsto I.* hujus sæculi confirmat per proprium Breve *Paulus III.* Summus Pontifex, qui exinde etiam nostrum *Vincentium Lunellum* ablegavit Nuntium Apostolicum ad *Ferdinandum* pro tunc Romanorum Regem.

Joannes Glapion ex Ordine Franciscano *Caroli V.* Imperatoris Confessarius, cum præcipuis hæresis fautoribus privatos, magno cum fructu, congressus habuit, Consiliariosque Cæsaris quâ tepentes inflavit, quâ perplexè cunctantes contra *Lutherum*, hostem Ecclesiæ sumè

noxium, extimulavit, atque edictum Cæsareum, anno 1520. in Lutherum emanatum, efficaciter promovit teste *Card. Pallavicino p. 1. bist. lib. 1. c. 24. n. 3. & 4. fol. 33.*

Circa eadem tempora *Medardus de Kirchen, Ferdinandi I. Rom. Regis Concionator Aulicus, ejusdem Seraphici Ordinis, & pietate insignis, Austriam ab imminente Lutheranismò plurimum præservavit. Mort. anno 1533. Fortun. Menol. fol. 515. 528. n. 6. & Chron. fol. 598. n. 12.*

Paulus Sencinas Ordinis nostri Generalis rigidissimè omnibus & singulis Franciscanis mandavit, *Prout supra Quo. 2. n. 7. dictum est,* ut Luthero ejusque Assectis in publicis cathedris omni modo, usque ad effusionem sanguinis resisterent. Cujus paternum mandatum tam optatum effectum obtinuit, ut per *Franciscum Walburg, Mathiam Oberhard, Udalricum Seiz, Guilielmum Berg,* pluresq̄e alios Franciscanos non solum multa millia Lutheranorum, verum etiam interæ Civitates, Oppida, Pagi & Villæ &c. ad gremium S. Matris Ecclesiæ reducerentur.

Sic etiam variis Lutheri aliorumque Hæreticorum erroribus infecta Bohemia (ut alias Regiones brevitatis gratiâ hic præteream) felicitatem suam magna ex parte adseribit Franciscanis, qui sub *Ferdinando I. Imperatore* 15. millia, sub *Ferdinando II.* intra quadriennium 10. millia Hæreticorum, & adhuc plures sub *Ferdinando III. Romane* conciliârunt Ecclesiæ, de quibus omnibus vid. *Gubern. de Miss. ant. fol. 226. & Petr. Ant. de Venet. P. 1. fol. 99.* Plura qui scire cupit, consulat Chronistas nostri Ordinis, ac Menologium Latinum *P. Fortun. Hueber fol. 515. & 1695.*

De sola Bavaria, ubi hoc compendium scribo, nonnulla proferendo, præprimis venenatæ Lutheri doctrinæ ingenti animarum fructu efficacissimè sese opposuit *Casparus Sasgerus, vel Schazgerus, Bavarus,* contra hæreticam pravitatem Inquisitor, & ob plenam ac profundam S. Scripturæ cognitionem communiter *Scrutinium Scripturæ* appellatus, cujus præclarissima Opera impressa à Serenissimis Ducibus Baviaræ propria manu & Sigillo firmata, omnibus Prælati, Parochis & Subditis, contra novæ Hæresis Sectatores, tanquam firmissima fundamenta seribuerunt commendata, prout Archivium nostrum adhuc similem copiam Authenticam exhibet.

Joannes Nasus, è Fratre Lajco factus sacerdos, in tam eminentum evasit concionatorem, ut à *Pio V.* Prædicator Apostolicus, ac demum Episcopus Bellinensis, & Suffraganeus Brixinensis fuerit institutus, scriptis & dictis Lutheranorum continuus antagonista.

Joannes Winzlerus disputando, docendo, & contra Lutheri dogmata concionando tantùm profecit, ut *Algojæ* Apostolum vox cõmunis pronunciarit.

III. Uti in *Germania superiori* contra Lutheranos, ita in *inferiori* seu *Belgio*, ac pariter in *Gallia* Franciscani non minùs usque ad copiosam sanguinis effusionem contra Calvinistas, aliosquæ sectarios strenuè decertârunt, ab Ecclesia locò premii, insigni Martyrii Laureolâ, etiam ritu publico, condecorati, prout gloriosos testes agere possunt Martyres *Gorcomienses Briella* in *Hollania* Anno 1572. sub Principe *Auriaco* exquisitis cruciatibus sublati, ac postea solemniter à *Clemente X.* Beatorum Catalogo adscripti.

Brugis in *Flandria* *Cornelius Braunerius* omnium calculo eruditissimus Theologus, contra dictos Novatores tantùm effecit, ut libellis etiam editis, & in sui memoriam relictis, cõmuniter *Catholica veritatis Dictator*, *Hereticorum Malleus*, & *Flagellum*, ac *Catholicorum confortator atque Propagator* appellaretur.

In comitatu *Flandria* ab Hereticis, & Iconoclastis circa Annum 1577. occupato, Franciscani in reductione Hugonotarum cum aliis tam solerter laborârunt, ut vix modicum zizanix in fertilissimo hoc Agro antea spinis & tribulis confito, reperiretur.

In Missionibus suis ordinarijs ac continuis in *Hollandiam*, ac alias *Batavorum* Provincias nostri Patres *Recollekti* non solùm Catholicos in vera Fide conservant, verùm etiam quàm plures Hæreticos ad eandem amplectendam zelosis suis exhortationibus utilissimè cõmovent, prout videndû apud *Petr. Marchant* in 12. fund. p. 2 fol. 126. ubi pariter ampla & authentica citantur Testimonia Principum, Oppidorum &c. quibus conversiones totius populi ab Hæresi adscribuntur Fratribus Minoribus.

Quàm utiliter PP. Franciscani Galli in populoso illo Regno pro Hæresis Calvinianæ extirpatione desudârint, qualiter hac de causa à Regibus & Episcopis maximo Religionis Catholicæ profectu, expetit

fuerit, ac quomodo multiplicatis Missionibus simul Populum Dei ele-
ctum multiplicaverint, desumi potest ex *Dominico Gubern. de Miss. ant.*
fol. 84. & seqq.

IV. Transeundo ab *Europa* in *Africam*, inter Missiones Franci-
scanorum, celeberrima fuit illa in *Congo*, inferioris *Æthiopiæ* Regno,
ad finem præcedentis jam sæculi, sub *Joanne II.* Portugalliæ Rege in-
choata, vel maximè autem sæculò præsentì sub *Emmanuele*, Joannis
Successore, aliisque *Lusitanæ* Regibus per plurimos annos felicissimè
cōtinuata; ubi *Rex & Regina Congensis*, unà cū *Filio Regis*, cōstanti postea Re-
ligionis Catholicæ defensore, ac *Vasallis* innumeris ministerio Fratrum Mi-
norum sacrâ fuerunt Baptismatis undâ abluti, Delubra diruta, Idola in
ignem coniecta, atque Ecclesiæ ad veri Dei cultum ubique exstructæ.
Et cū hi Missionarij pro tanta conversorum multitudine haud qua-
quam sufficerent, continuò plures alij, ejusdem Franciscani Sodalitij
Sacerdotes, Viri SS. Literis eruditi, atque Religiosæ Perfectionis lau-
de commendati, ad laborantibus in subsidium superaddebantur.

Episcopi in *Congo* à potiori extiterunt Franciscani; speciali notâ
leguntur digni: 1. *Dionysius à S. Antonio* indefessâ pastoralis Officij soli-
citudine populum fermè sine numero Christo per salutare lavarum re-
generans. 1. *Henricus Princeps Alphonsi I.* Congani Regis Filius,
post Franciscanus, & denique ad hanc Insulam assumptus, sed morte
præventus. 3. *Franciscus à Villa Nova*, in promovenda animarum salu-
te semper indefessus, sub quo hic Episcopatus ad annum 1597. à *Cle-
mente VIII.* fuit subdivisus in duos, *Congi* remansit idem *Franciscus*;
in Regia Civitate *Bamba* verò Antistes constitutus est *Fr. Michaël Bap-
tista à Conimpria* ex Reformata Provincia S. Antonij, anno 1602. de-
mortuus, de quo sæculo sequenti. Videatur de hac celeberrima Missionè
Gubern. de Miss. ant. fol. 62. 1. & seqq. ubi contra nonnullos Historicos,
ex malâ informatione deceptos, veritatem horum dictorum efficaciter ostendit.

V. Pergendo ab *Africa* in *Asiam*, occurrit ejus notabilissima pars,
Indica Orientalis anno 1500 primitus per *Petrum Alvarez* ac successi-
vè per alios Portugalliæ Architalassos discooperta. In hac Franciscani
multa centena millia Infidelium Christo per Evangelium pepererunt;
ac noster *Henricus à Conimbrã* cum suis septem sociis prima Funda-
menta

menta jecit novæ Custodiæ S. Thomæ, cum tempore in magnam Provinciam exerescentis.

Anno 1540. Franciscani Regem & Reginam de *septem Corlis*: Anno 1549. Imperatorem unâ cum Curia Regni *Ceylan* baptizârunt.

Anno 1542 S. *Franciscus Xaverius* Goam in India perveniens, ac *Joanni Albuquercio* ex Ordine Minorum, qui tunc solus Episcopus ibidem toti Indîe præsidebat, se præsentans, tanto ab eodem amore fuit susceptus, tantaque inter eos amicitia contracta, ut invicem sua consilia amicissimè comunicarent. *Turselin. in vit. l. 2. c. 1. f. 112. qui f. 108. testatur*, nullos tunc temporis in tota India Orientali fuisse Religiosos præter Franciscanos, inter quos *Fr. Jacobi Borhani* eruditio ac zelus præprimis eminebat, qui pueros Indos, à se conversos, etiam in linguâ Lusitanâ instituens, eosdem, felici industriâ, in convertendis Ethnicis interpretes adhibebat. Idem S. *Xaverius* dum anno 1548. *Cocinum* advenit, apud Franciscanos diverit. *Tursel. l. c. fol. 286.*

Anno 1550 in *Malabar*ia ultra 50. millia hominum ad Ecclesiam Catholico Romanam perducti sunt.

Anno 1556. *Jacobus* quidâ Franciscanus, alijque ejusdem Ordinis Operarij Regem *Tanor* cum universo suo Regno ad veram Fidem converterunt, quam pariter sub indefesso eorum zelo Apostolico suscepit Rex *Canarum* cum 70. millibus Vasallorum, quem postea eodem adhuc sæculo secutus est Rex *Candæ*, seu *Candas*, cum Principe majore natu, Regina Matre, & septem millibus suorum.

Anno Domini 1575. *Petrus ab Alvare* sui que Sodales in *Insulis Philippinis* novem annorum spatio ultra ducenta millia Gentilium Christo adixère.

Anno 1593. *Petrus Baptista* cum alijs *strictioris Observantiæ* à Rege Hispaniarum ad potentissimum *Japonia* Imperatorem ablegatus, ut Caduceatorem ageret, Legationis negotium feliciter pertractavit, sibi que & suis Tyranni hujus animum adeò conciliavit, ut Regiâ munitus authoritate Ecclesias, Hospitalia, & Monasteria construxerit, in quibus Evangelium publicè annunciare, adultos Christiana Doctrina imbueret, & plurimos baptizare, sancta cum fiducia continuabat, usque ad annum 1597. Verùm excitata per Sacrificulos gentiles gravi persecutione, cum 5. Sociis suis, ac tribus ex celeberrimâ Societate JESU,

nec non septemdecim tertij Ordinis S. Francisci professis, nobile Martyrium pro Christi Nomine subiit, omnes crucibus affixi & Lanceis perfossi.

Stupenda sanè erat constantia, quâ in sola Civitate *Meaco* (ubi crudelitas ista inchoata, & *Nangasacki* completa fuit) quater mille Neo phytii Christiani certatim ad præfatos BB. Martyres Japonenses concurrerunt, ut cum ipsis Christi confessionem Martyrio solidarent. *Marchant. in 12. fundam. fol. 117. Hueb. in Menol. ad 5-Febr. n. 1. & 10. fol. 505. & 510. Mazzar 5: Febr. fol. 187. n. 36. Boland. Tom. 1. Febr. fol. 723. &c.*

VI. Quanta in *India Occidentali* seu *America* hoc sæculo pro Deo & Ecclesia Franciscani præstiterint, vix credi posset, nisi tot authenticis Testimonijs convinceremur *Martinus de Valentia* auctoritate Apostolica, & Imperatoria *Caroli V.* circa annû 1523. illuc destinatus, cum alijs undecim suis Socijs in magno illo Imperio *Mexicano* & alibi baptizavit usque ad annâ 1531. ultra decies centena millia Infidelium, 500. Idolorum Tempia solo æquavit, ac plusquam 20 millia Dæmonum Simulacra, à cæcis his Gentibus antea culta, confregit, atque pluribus in locis Ecclesias & Oratoria erexit.

Tanta fuit, teste *Joanne à Zumeraga*, primo Episcopo Mexicano ex Seraphico Ordine assumpto per hos indefessos Operarios in Vineâ Domini animarum messis collecta, ut mirabili Divinæ providentiæ dispositione censeretur *Martinus* ille in Indiis refarcivisse ingens illud animarum damnum, eodem ferme tempore in Germania Ecclesiæ ab alio *Mazzino*, Apostata nimirum *Luthero*, illatum.

Magis adhuc mirandum est quòd unicus Frater *Petrus de Gandavo*, professione simplex Laicus virtutetamen ex alto indutus, hæc circa tempora in Indiis Occidentalibus florens, tantum valuerit, ut frequenter cum Socio 14. millia Gentilium, interdum 10. aliquando 8. millia, unica die baptizârît de quo secundus Archi-Episcopus Mexicanus, *Alphonsus de Montular*, ex laudatissimo Ordine Dominicanorum dicere solebat: *Non ego Mexici Archi Episcopus sum, sed Fr. Petrus à Gandavo, Laicus Ordinis S. Francisci: voluit nimirum sapientissimus totius mundi Gubernator, qui pro majore divini Nominis exaltatio-*

ne ad convertendum Orbem veterem indoctis utebatur Piscatoribus, nec in conversione novi Orbis simplices Laicos excludere.

Martinus à Jesu Strictioris Observantiæ à *Sinzica* Rege in *Mechoacan & Xalisco*, post receptum S. Baptisma, in suum Territorium vocatus, una cum aliis ejusdem Instituti Missionariis, infinitos fermè Infideles svayissimo Christi jugo subjecit, ac fundamenta posuit pro duplici Provincia, à nostris ibidem erecta, una *SS. Apostolorum Petri & Pauli in Mechoocan*, altera *S. Jacobi in Xalisco*.

Sanctus Franciscus Solanus, Regularis Observantiæ, *Indiæ Occidentalis*, maximè *Regni Peruani*, *Apostolus* anno 1589. in *Americam* abiens, in *Tucumania*, ad 900. Leucas Hispanicas sese extendente, multa millia Ethnicorum lumine veræ Fidei, ac virtutum radiis illustravit.

Quantum ejus presentia pique Sermonis vis apud Indos posset (verba refero ipsius Bullæ Canonizationis die 6. Kal. Jan. 1726.) *tunc maximè patuit, quam multa millia Infidilium, Christianis de more, in Dominica Passionis Mysteriis recolendis feria V. in Cena Domini sanctè occupatis, cruentam Cadem jamjam allatura, ipse DEI Verbo exarmavit, di-versèq; ac sibi ignota lingua barbara homines uno Idiome allocutus, non solum pacem suavit, sed ad Christi Fidem supra novem millia convertit.*

Videantur plura in Authoribus superiùs citatis, ac in *Historia de vita S. Franc. Solani*, novissimè canonizati.

SÆCULUM V.
ORDINIS SERAPHICI

id est

ab anno MDC. usque ad
annum M.DCC.

QUÆRITUR I.

Quinam Pontifices extiterint sub quinto Seraphici Ordinis Sæculô, & quæ bona nostræ Religioni contulerint?

Respondeo, ut sequitur:

I. **L**Eo XI. Florentinus, antea Alexander de Medices, qui nequidem integrum mensem in suo regimine adimplevit, præmatura morte abreptus; hincque de ipso nil notabile occurrit, cum eodem, quo Antecessor suus Clemens VIII. obierit anno, id est 1605.

II. *Paulus V.* Romanus, antea Camillus Burghesius dictus, qui ut Cardinalis Romæ, nomine Pontificis anno 1600. præsidebat Capitulo Generali, & ut Papa toto tempore sui laudatissimi Regiminis strenuè laboravit, quatenus perfecta Concordia Franciscanos inter Regularis ac Strictioris Observantia, sanctè conservetur, ut patet ex Bulla *Postulat Apostolica &c.* apud *Gubernatis Tom. 2. lib. 7. cap. 3. n. 181. & 182. fol. 372.*

Indulgentias plenarias concessas recitantiibus coronam Rosarii Franciscanorum ex septemplici decade etiam post Generalem suam revocationem Indulgentiarum, imediatè Regularibus concessarum, benignissimè innovavit, juxta Breviarii nostri *Rubricas particulares tit. 8. num. 90.* Alias Indulgentias plenarias pro omnibus Christi Fidelibus tempore Generalis Capituli solennissimè indulgit per Breve Apostolicum reperendum apud *Gubernatis Tom. 3. fol. 602.*

Paschalem Baylon, Strictioris Observantiæ in Hispania Professum, declaravit *Beatum* per Breve *in sede Principis* editum 29. Octobris 1618. Tacentur plures aliæ gratiæ, quas Ordini Seraphico concessit. Ecclesiam rexit usque ad annum - - - 1621.

III. *Gregorius XV*, Bononiensis Italus, antea Alexander Ludovici, qui teste *Gubern. Tom. 2. fol. 373.* tenerrimum affectum, quo jam ante Papatum ferebatur in Ordinem Seraphicum, in suprema hac Dignitate constitutus non minuit, sed adauxit, specialiter addictus Strictiori Observantiæ, & in eadem præ aliis persecutus *Paulum de Liburno*, *Didacum Bononiensem*, & *Paulum Madritensem*, quorum ultimo liber semper ad Pontificem patebat accessus.

Eidem strictiori Observantiæ concessit singularem aliquem Vicariû Generalem à quatuor Visitatoribus Apostolicis & Procuratore Generali Curiaë coram Sanctitate sua, personaliter Præsidente, eligendum. *Benignum à Genua* totius Ordinis Ministrum Generalem, ex eadem Familia electum, per Breve allegatum à *Guber. Tom. 1. fol. 252.* Autoritate Apostolica munivit, ut omnia ordinet in visitatione Provinciarum juxta Declarationes *Nicolai III.* & *Clementis V.*

Petrum de Alcantara, in Hispania clarissimum ejusdem strictioris Observantiæ Lumen Beatorum numero adscripsit. Indulgentias *Periuncula* extendit ad omnes Ecclesias Fratrum *S. Francisci* per Breve *Splendor paterna gloriæ dat. 4. Jul. 1622. v. Lantusca. Theat. Reg. V. Indulgent. p. 290.* Rexit Ecclesiam usque ad annum - - - 1623.

IV. *Urbanus VIII*, Florentinus, antea *Maphæus Barberini*, maximus amator Seraphici Ordinis, prout non solum opere, & quidem sapius, sed etiam verbis publicè contestatus fuit ad Nepotem suum Cardinalem Barberini in Beatificatione *Petri Baptista*, & *Sociorum Martyrum Japonensium* ex strictiori Observantiâ, hæc formalia proferens :

Ecce

Ecce Domine cognate, quantum diligam vestrum Franciscanum Ordinem, cui hodie magnum plastrum, Beatis plenum, in suum horreum invexi. In pignus amoris constituit eundem Cardinalem, Nepotem suum, Protectorem nostrum, qui huic officio amorosè præesse dignatus est 45. annis. Nec mirum, dum antequam Cardinalitiam dignitatem adeptus est, ipsemet intendebat militare DEO sub Reformatis Provinciæ Seraphicæ.

Ut Religio univèrsa in purissima sacre Regulæ Observantia juxta Declarationes Nicolai III. & Clementis V. conservaretur, Urbanus VIII. indefessè laboravit, prout patet tam ex Bulla s. *Sacrofanctum Apostolatús* 1. Octob. 1625. in Bullario Romano, Luxenburgensis novissimæ editionis de an. 1727. & seqq. Tom. IV. Constit. 49. dicti Pontificis, quam ex pluribus aliis apud *Gubernatis* reperiendis. Habitum Seraphicum apud sæculum in summa veneratione haberi voluit, dum per Breve s. *Cum sicut* s. apud *Gubernatis* Tom. I. fol. 485. gravissimè inhibuit, ne Eremitis quibuscunque portatio Caputii Franciscanorum concederetur.

Pro Franciscanorum augmento in India, tam Occidentali quàm Orientali, plura saluberrimè disposuit. Statuta Reformatorum Italiæ munimine Apostolico roboravit, ac Custodiam Baviaræ in Provinciam strictioris Observantiæ cum amplissimis favoribus erexit per Bullam pariter incipientem: *Sacrofanctum Apostolatús* Tom. 4. præfati Bullarii Romani Constit. 36. ejusdem Pontificis. Quinimò post aliquot annos eandem gratiam reliquis quoque Reformatorum Custodiis universaliter motu proprio exhibuit per Bullam s. *Injuncti Nobis*, anno 1639. in eod. Bullar. Tom. V. Const. 140. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1644.

V. Innocentius X. Romanus, antea Joan. Bapt. Pamphilius, qui primo regiminis anno per Breve Apostolicum pro felici Capituli Generalis successu concessit omnibus Christi Fidelibus Indulgentias plenarias, & Præsidentem ejusdem delegavit *Fulium Rospigliosum*, postea in Pontificatu Successorem sub nomine Clementis IX. Ut loca Terræ sanctæ sub directione nostræ Seraphicæ Religionis semper floreat, singulariter invigilavit per duo Brevia Apostolica apud *Fulium à Venetiis* fol. 53. & 54. inveniènda.

Quòd Indulgentia Ecclesiæ Portiunculæ in anno sancto sub Generali revocatione Indulgentiarum non intelligatur comprehensa, declaravit

ravit per Bullam = *Cum ob sacri Jubilæi &c. Tom. V. Bullarii Romani, dict. edit. Luxemb. Constit. 44. illius Pontificis.*

Ex libro de gratia Christi & libera hominis voluntate, Cornelii Jansenii Hollandi, Iprensis Episcopi, quinque propositiones ut hæreticas solenni Constitutione = *Cum occasione & dat. prid. Kal. Jun. 1653. damnavit. Vid. dict. Tom. 5. Bull. Const. 54. Cui noxiæ Jansenistarum doctrinæ Franciscani semper fortiter resisterunt, prout etiam P. Generalis Michaël Angelus de Sambuca in Comitibus Generalibus Toletanis 12. Jun. 1658. celebratis, cum toto Capitulo speciale mandatum ad universum Ordinem promulgari curavit, ut non solum literis Apostolicis, pestiferas illas 5. Propositiones prohibentibus, cæca profus obedientia ad litteram, absque ulla interpretatione, præstetur, verum etiam exteri omnes in sanicrem sententiam à nobis pertrahi pro viribus curentur. Videatur Guilielm. Herincx ex Ord. Minor. Recollect. assumptus Episcopus Iprensis, part. 2. Summa Theol. Scholast. in annexis in fine: fol. 47.*

Idem Pontifex, ut Bibliothecæ strictioris Observantiæ, tanquam Armamentarium Scientiarum ad oppugnandos Hæreticos deservientiæ, semper conserventur integra, sub Excommunicatione latæ sententiæ prohibuit, ne libri extrahantur eod. Tom. V. Bullar. Constit. 46. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1655.

VI. Alexander VII. ante Fabius Chisi, Senensis Italus, specialis cultor Immaculatae Conceptionis B. V. MARIE, uti clarè eruitur ex Bulla = *Sollicitudo omnium & Tom. 5. sepedicti Bullar. Luxemb. edit. Const. 114. Privilegia omnia concessa tam Guardiano sacri Montis Sion, quàm Fratribus, nec non locis Terræ sanctæ clementissimè innovavit. Ut deinceps pro majori quiete Ordinis non eligantur in Familia Cismontana Discreti Conventuum, mittendi ad Capitulum Provinciale, decrevit. Facientibus Exercitia Fratribus tam Regularis quàm Strictioris Observantiæ Indulgentias plenarias indulsit.*

Alternativam Commissarii Generalis Familiæ Cismontanæ à Generali Capitulo Observantes inter & Reformatos pro majori ad invicem Concordia introductam benignissimè ratam habuit. Provinciis in Brasilia, tanquam remotissima Indiæ Occidentalis parte, existentibus proprium Commissarium Generalem admisit. Statuta Indiæ Orientalis confirmavit, pluraque alia favorabilia tum in Romano Bullario, tum apud Gubernatis

natis Tom. I. tum apud *Fulium à Venetiis* videnda, ordinavit, Rexit
Ecclesiam usque ad annum 1667.

VIII. *Clemens IX.* Hetruscus Italus, antea *Julius Rospigliosi*, qui nec ipse in cultu Immaculatæ Virginis propagando cessit, antecessori suo, utpote per Bullam *et Sincera nostra &c. Tom. VI. Bullarii Constitut. 13. dicti Pontificis*, præcipiens, ut festum Conceptionis Immaculatæ Virginis deinceps cum octava celebretur in Terris sacræ Romanæ Ecclesiæ temporali Jurisdictioni subjectis.

Pro conservanda puritate Regulæ Seraphicæ vigilem curam gessit, hincque *Ildephonsum* Zelatorem in Portugalliam, & Galliam destinavit suum Commissarium Apostolicum, quatenus, si alicubi ex belli tumultibus videret collapsam aliquomodo Regularem Disciplinam, eam restauraret, ac ubi, benedicente Domino, perseverare eandem cerne-
ret, firmius solidaret. Germaniæ superiori ex Regulari Observantia *Joannem Molinam de Navarette*, Imperatricis Confessarium concessit quoad Ditiones, Imperatori subjectas, Commissarium Generalem per Bullam *et Religionis Zelus*, apud *Gubernatis Tom. I. fol. 320.* Rexit
Ecclesiam usque ad annum 1669.

VIII. *Clemens X.* Romanus, antea *Æmilius Altieri*, qui, dum vix summum Ecclesiasticæ Dignitatis fastigium conscendit, primò statim Pontificatûs anno Seraphicæ Religioni valde gloriosam edidit Bullam canonizationis *S. Petri de Alcantra*, strictioris Observantiæ singularissimi Patroni, quem Prædecessor suus equidem Sanctorum Catalogo adscripsit, morte tamen, præoccupatus, solenne desuper Diploma expedire non potuit. Memoratâ Bullâ videre est in *Bullario Romano Luxemb. edit. Tom. 6. Constit. 1. dicti Pontificis.* Declarationem Cardinalium de cultu inmemoriali *B. Ludovica de Albertonibus*, Nobilis Romanæ, ac tertii Ordinis *S. Francisci*, cujus sacrum Corpus Romæ in Ecclesia *S. Francisci Fratrum Minorum* strictioris Observantiæ ad Ripam Tiberis in pretioso requiescit Mausolæo, per specialem Bullam confirmavit, unâ cum Missa & Officio de eadem Beata.

Familiæ *Cismontana Reformatorum* proprium ac distinctum Commissarium Generalem usque ad futurum Generale Capitulum, inauditò priùs exemplò constituit per Diploma *et Religionis Zelus &c.* apud *Gubernatis Tom. 1. fol. 267.* videndum, ac demum iisdem Patribus *Refor-*
maris

matis seu strictioris Observantia, ob ardentem zelum, quo salutem animarum omni studio procurare laborabant, per Bullam *æ Cælestium munnerum &c.* apud *Julium de Venetiis*, fol. 130. inveniendam, concessit, ut in quibuscunque regionibus, in quibus actu non existunt Missionarii Congregationis de propaganda Fide, possint de licentia Ordinariorum exercere Missiones publicas, ac congregato populo Benedictionem Papalem, & plenariam omnium suorum peccatorum remissionem imperitari; quem similem favorem per æqualem Bullam postea, juxta dicenda, *Innocentius XI.* toti corpori Seraphico apud *Julium de Venetiis* fol. 153. elargiri dignatus est, & *Innocentius XII.* denuo indulgit Regulari Observantiæ apud *Felicem Potesia* in suo *Examine Ecclesiastico Tom. III. part. 3. fol. 654.* ubi simul utilissimæ præscribuntur Regulæ in talibus Missionibus observandæ. Rexit autem *Clemens X.* Ecclesiam usque ad annum 1676.

IX. *Innocentius XI.* Novocomiensis Italus, antea Benedictus Odeschalchi, vicâ, moribusque integerrimus, ita, ut de ejusdem Apothosi, seu futura Beatificatione Romæ agatur. Hic raro encomio celebratur à *Bullario Romano Editione Luxemb. Tom. X. fol. 212.* ut alienus à suis, pauperibus verò summo operè addictus, præsertim pauperi Religioni Seraphicæ, quam, ut in suo nitore, & puritate Regulæ conservaret, ac, ubi necesse foret, tollendo abusus pristino candori restitueret, plures Bullas edidit, signanter illam *æ Militantis Ecclesiæ* ac illam *æ Sollicitudo Pastoralis*, apud *Julium de Venetiis* fol. 142. & 149. reperientas. Pro quarum exacta executione *Josephum Ximenez* Generalem, sacraeque Regulæ Zelatorem, per speciale Diploma *æ Ex commissa Nobis &c.* constituit Commissarium Apostolicum.

Regulam Seraphicam cum aliis Pontificibus ceu Medullam S. Evangelii veneratus, voluit, ut Professores ejusdem pariter in Missionibus Apolicis imitarentur Apostolos; hinc ipsis per Bullam superius apud *Clementem X.* allegatam dedit licentiam, ubique Terrarum, ubi Missiones de Propaganda non existunt, cum permissione Ordinariorum prædicandi Evangelium, Indulgentiamque plenariam cum Benedictione Papali confluenti Populo impertinendi.

Erectionem Seminarii nostrorum Missionariorum in Regno Portugalliae per Bullam *æ Ex injuncto Nobis &c.* & alterius similis Seminarii

in Regno *Mechoan* Indiæ Occidentalis per Bullam *æ Sacrosancti Apostolatûs &c.* clementissimè confirmavit. Custodiam Insulæ *Madera* in mari Atlantico per Bullam *æ Nuper pro parte &c.* erexit; Constitutiones pro Domibus, Collegiis, & Seminariis nostræ Seraphicæ Religionis in Indiis mimimine Apostolico roboravit, ac Innumeras quasi gratias, videndas apud *Julium de Venetiis fol. 166.* pro Apostolicis ibidem Operariis adjunxit. Insuper apud eundem *Julium à Venetiis fol. 196.* per Breve *æ Pietatis &c.* nostris Patribus alios in doctrina Catechetica instruendis, uti etiam Sæcularibus in Catechesi competentibus, vel Juventutem ipsam illuc ducentibus varias Indulgentias indulgit.

Demum, ut brevitatis gratiâ plura præteream, sicuti memoratus Pontifex ut Hæreticam damnavit doctrinam *Michaelis Molinos*, ita è contrario ipse & Successores ejus iteratò clementissimè approbaverunt, ac variis Indulgentiis condecoraverunt *Viam Crucis*, cujus sacrum Exercitium plura Capitula Generalia ad hæc usque tempora ex eo fine ubiq; Terrarum dilatari curârunt, ut per frequentes meditationes Passionis Dominicæ, tanquam per actus virtuosos, sumè meritorè elictos, opposita *Michaelis Molinos*, & *Quietistarum*, Christianam perfectionem in mera quiete, seu statu mere passivo, absque elicitioe actuum, etiam virtuosorum, constituentium, damnata Principia efficacius impedirentur, aut omnino destruerentur.

In favorem Lectorum Jubilatorum Ordinis Minorum de *Observantia* edidit Breve *æ Exponi Nobis* æ apud *Gubernat. Tom. 4. fol. 233.* vicius Præfati literas S. Pœnitentiariæ Doctoribus, seu Magistris in S. Theologia inscriptas, aperire, ac omnibus aliis prærogativis, præeminentiis, privilegiis, gratiis, & indulgiis, quibus alii Regulares Doctores Artium & SS. Theologiæ Magistri tam de jure, usu, & consuetudine, quàm aliàs quomodolibet utuntur, frui queant, dummodò non contrariantur Ordinis Constitutionibus, Rexit Ecclesiam usque ad annum

1689.

X. *Alexander VIII.* Venetus, antea *Petrus Vitus Ottoboni*, qui in brevi suo regimine eximiam fecit Seraphicæ Religionis gratiam, dum *B. Joannem Capistranum*, Turcarum terrorem, ac Regularis Observantiæ Zelatorem eximium, anno 1690. magna cum Solemnitate Sanctorum Catalogo adscripsit, cui eodem tempore ex strictiori Observantia

B. Pa-

B. Paschalem Baylon ferventissimum Eucharistiæ cultorem adjunxit. Patrem *Angelum Michaëlem a Creta* Regularis Observantiæ Virum celeberrimum, *Leopoldi I.* Imperatoris Theologum, SS. Congregationum Indicis & Rituum Consultorem &c. qui plures Ordinis Conventus in Peloponeso instituit, ibique teste ipso Summo Pontifice, Catholicam Religionem introduxit, primis Ordinis Patribus per speciale Diploma annoveravit, & sacri Palatii Apostolici Concionatorem constituit. Rexit Ecclesiam usque ad annum - - - 1691.

XI. *Innocentius XII.* Neapolitanus, antea *Antonius Pignatellus*, qui suum erga Seraphicam nostram Religionem amorem multis signis patefecit: nam imprimis sub ejusdem glorioso regimine *Statuta generalia Victoriensia*, Declarationibus *Nicolai III.* *Clementis V.* & *Innocentii XI.* innixa anno 1694. (Præsidente nomine Sanctissimi Reverendissimo *Joanne Alonso*, Episcopo Celsionensi, ex ipso sacro Ordine assumpto) condita fuerunt, pro quorum executione *P. Bonaventuram Boërium*, Magistrum Generalem, Commissarium Apostolicum constituit per Breve *Ex debito Pastoralis*, dat. 28. Aug. 1694.

Secundò eundem *Boërium* ad Episcopatum Salernitanum, & *Antonium a Cordona* ad Archi-Episcopatum Valentinum, ambos ex *Regulari Observantia*, assumpsit.

Tertio idem Sanctissimus ex strictiori Observantia destinavit quosdã animarum Zelatores in *Abbassiam*, qui Imperatorem ibidem (*Magnum Sacerdotem Joannem dictum*) ad gremium sanctæ Matris Ecclesiæ reducerunt, & aliquot Procerum, seu Principum filios, ut instruerentur in vera Catholica Religione, secum Romam duxerunt ut amplius dicetur *Quæst. V.*

Quartò Breviarium Franciscanum à Patre *Bonaventura Diaz* in commodiorem ordinem digestum, confirmavit, & plures Indulgentias pro oratione mentali, ac Via Crucis (quam etiam ampliaverat) impertivit in ipsis Rubricis particularibus dicti Breviarii videndas. Rexit Ecclesiam ferme usque ad annum - - - 1700.

QUÆRITUR II.

Quinam extiterint Ordinis Generales in quinto Sæculo Ordinis? Respondeo sequentes.

I. *Franciscus de Sousa*, Hispanus, nobilitate, doctrina, prudentia, & mira in rebus agendis dexteritate, sumis Principibus valde acceptus. Quantum zelaverit Ordinis disciplinam, labor indefessus in visitandis personaliter Germaniæ, Hispaniæ, Galliæ, ac Italiæ Provinciis, nec non condita Statuta ac Epistolæ Encyclicæ abunde testantur.

Imputatur eidem, quod saltem pro foro conscientia impetraverit à Pontifice Clemente VIII. potestatem dispensandi cum subditis in certis quibusdam præceptis Regulæ contra essentialia vota non militantibus; quæ procuratio tamen teste *Gubern. Tom. I. fol. 243.* à tanto Viro credi non potest. Hoc certum omnino est, quod concessio illa nunquam fuerit publicata, nec acceptata ab ullo Generali Capitulo. De cætero fuit hic Generalis Episcopus Canariensis, dein Oxomensis, & ultimò Segoviensis. Præfuit Religioni Seraphicæ usque ad annum

1606

II. *Archangelus Guakerius de Messana*, Italus, Vir integro sui sexennii gubernio nullis parcens laboribus, ut *strictioris Observantiæ* Recollectionem in suo rigore conservaret. Ad Provincias Italiæ dedit Epistolam, nisi nisi Spiritum Seraphicum continentem, quæ allegatur, & jure merito commendatur à *Gubern. Tom. I. fol. 243.*

Fuit pro eximiis suis in Ecclesiam meritis promotus ad Archi-Episcopatum montis Regalis prope Panormum, postquam gloriosè complevit sexennium sui Generalatûs, id est usque ad annum

1612.

III. *Joannes de Ferro sive Ferro*, Hispanus, nobilissimis Parentibus natus, & sub ipsa jam receptione ad ordinem per *Joannem de Jerusa-*

lens

lem Spiritu prophetico prædictus futurus Generalis. Quo studio Regulæ puritatis conservationem intenderit, evidenter convincunt (teste *Gubernatis* in verbis formalibus *Tom. I. fol. 249.*) ea omnia, quæ super ejus observationem secundum *Nicolai III. & Clementis V.* Apostolicas Declarationes mira prudentiâ atque invicta constantiâ decrevit, & executioni mandavit. Nimis maturè (id est integro Generalatûs biennio necdum completo) mortuus, & in officio & in zelo verè Seraphico Successorem habuit *Antonium de Trejo*, qui tanquam Vicarius Generalis supplevit restantes defuncti annos usque ad annum 1618.

IV. *Benignus à Genua*, Italus, ex strictiori Observantia omnium primus Generalis, adnitente præsertim *Antonio de Trejo*, Vicario Generali, concordibus Suffragiis electus, qui ob rarum integritatis, ac Religiositatis exemplum, tantam sub *Innocentio X.* Pontifice, & *Petro Manero*, Ministro postmodum Generali sibi promeruit laudem, ut præclaris illis Ministris Generalibus, qui in exordio Religionis floruerunt, juce adnumerari visus fuerit.

Hic ad conservandam, vel etiam (ubi necesse fuit) reparandam in Ordine universo vitæ Seraphicæ Sanctimoniam verbo atque exemplo indefessè laboravit. Celeberrima, & sacræ Regulæ vel maximè conformia *Statuta Barcinonensia* pro Ultramontana Familia ab *Urbano VIII.* confirmari fecit. Conventus complures etiam pedestri itinere ingenti fructu præsertim in Galliis visitavit. Pro tuenda Ordinis dignitate, & conservanda *Regularis ac strictioris Observantia* unione ultra fidem desudavit; hincque à Summo Pontifice *Urbano VIII.* in Generalatu, prorogando ultra tempus aliàs consuetum, per integrum Septennium confirmatus. Rexit Ordinem usque ad annum 1625.

V. *Bernardinus de Senis*, Lusitanus, in ipso anno Jubilæi Romæ electus, quo pariter tempore in sacro Vaticano, summo Urbis & Orbis applausu, incredibili hominum frequentia, ac apparatu verè regio, relata est in Sanctorum numerum *B. Elisabeth* tertii Ordinis S. P. Francisci, quondam Lusitaniæ Regina.

Erat Generalis iste non minùs Regulæ literaliter observandæ fervore, quàm doctrinâ conspicuus, propterea jam ab Antecessore suo *Benigno à Genua* ad prima Ordinis officia (puta ad Secretariatû & Commissariatum Generalem Ultramontaniæ Familiæ) promotus. Præ omnibus

bus zelum hujus Generalis demonstrat specialis illa Bulla = *Sacro sanctum Apostolatus &c.* apud *Gubernatis Tom. 1. fol. 256.* per ipsum ab Urbano VIII. impetrata. Demum anno 1630. etiam reluctans, tuit euectus ad Episcoporum Visecensium, S. Religione ad interim gubernata per Vicarios Generales usque ad annum 1633.

VI. *Joannes Baptista à Campanea*, Italus, Vir magnæ sapientiæ & prudentiæ, qui integro triennio *utramque Familiam* solus absque ullo Commissario Ultramontano gubernavit, inaudito post Bullam *Unionis Leonis X.* exemplò. Zelo promovendæ Observati nis sacre Regulæ Prædecessoribus suis minimè cessit, adhibito ad hunc finem Orationis mentalis, ac Exercitiorum spiritualium diligentia studio. *Mysterio Immacula Conceptionis Deipara Virginis* erat tota singularitate devotissimus.

Subtilis doctrinæ Mariani Doctoris Joannis Duris Scoti & Commentator & Defensor acerrimus, per cujus zelum & diligentiam, adhibito simul Patrum Hybernorum labore obtenti sunt Commentarii Scoti, quindecim Tomis comprehensi. Evectus fuit ad Episcopatum Dertusensem, ac postea ad Puteolanum, postquam Ordinem rexit usque ad annum 1639.

VII. *Joannes Merinerus*, natione quidem Hispanus, Regi tamen Hispaniarum sub principio, ex sinistra malorum informatione, minimè acceptus, usque dum, Deo suaviter cooperante, veritas obtubilita magis illuxerit, adeò quidem, ut etiam contra voluntatem suam fuerit ab Altesato Rege Catholico ad Episcopatum Civitatisensem denominatus. Statuta rigorosa Reformatorem Familiæ Cismontanæ sub eisdem Generalatu emanarunt. Rexitque is Ordinem magna cum laude usque ad annum 1645.

VIII. *Joannes de Neapoli*, Italus, sanguinis nobilitate ac virtutum splendore insignis, Vir admirabilis prudentiæ, ad summa quæque negotia natus; Provinciæ Reformatae Terræ Laboris Minister Provincialis existens, eò desudavit, ut strictior sacre Regulæ Observantia ubique magis firmaretur, & Reformatorem Custodiæ in Provincias erigerentur. Consultor Inquisitionis Generalis in Regno Neapolitano factus, sollicitè invigilavit, ut Catholica illic Religio semper illibata in suo flore permaneret.

Pro-Regi ibidem non minùs, quàm aliis Principibus, ac Innocentio X. Pontifici perquam acceptus, à Rege verò Catholico præcipuè dilectus fuit, qui eundem ad Insulas Valentinas præsentavit, quas tamen tanto viro mors præmatura invidit, dum vix integrum quadriennium sui Generalatùs absolvit: cujus residuum tempus supplevit Vicarius Generalis *Daniel à Dongo* Reformatæ Provinciæ Mediolanensis insignis Theologus usque ad annum - - - 1651.

IX. *Petrus Manerus*, Hispanus, Vir omni titulo singulariter insignis, in Guberniis rarò zelò prudens, & ex morum suavitate amabilis. Fuit à Philippo IV. Hispaniarum Rege ad Tyraconensem Episcopatum nominatus, & ab Alexandro VII. confirmatus anno quinto sui Generalatùs. Reliquum temporis spatium, Capitulò Generali ob Bellorum & Pestis incommoda authoritate Apostolica per annum dilató, adimpleverunt successivè duo Vicarii Generales, *Julianus Perez*, eoque post annum defuncto, *Joannes de Robles*, usque ad annum 1658.

X. *Michaël Angelus de Sambuca*, Italus, strictioris Observantiæ, cujus sanctus, statim in principio officii sui, zelus faciliè ex prima post electionem Epistola Pastoralis colligi poterit per sequentia verba formalia: *Mentem nostram Franciscana sinceritate vobis aperire conamur, quæ in alio nõ consistit, quam in virtute provehenda, in abusibus extirpandis, in instituenda & excolenda Regula nostræ primæ & Apostolicæ Observantiæ &c.*

Ex quo sine sub eodem Generali pro Familia nostra Cismontana præclara illa *Statua Sambucana* prodierunt, postmodum ad ipsamet sacra Congregatione Episcoporum ac Regularium examinata, & anno 1662. die 18. Augusti, referentibus Eminentissimis Cardinalibus *Carpineo*, *Franciotto*, & *Brancaccio*, approbata, sinè præjudicio tamen *Observantiæ Regularis*, & NB. *aliorum Statutorum*, *Apostolica autoritate confirmatorum*.

Hæc ultima verba moderativa propterea fuisse subjuncta credo; quia testibus *Gubernatis Tom. I. fol. 264.* & *Julio à Venentiis fol. 87.* nonnulla de recensenda Provinciarum serie quoad præcedentiam fuerunt ibidem de novo. nescio quo spiritu privato, adjuncta, contra Capituli Generalis intentum &c. &c. hincque in sequentibus Capitulis correctæ. E. G. in antiquioribus quibusdam Exemplaribus *Sambucanis* reperies (prout ipsemet legi) Provincias Reformatorum Italicas præpo-

præponi Germanicis, cùm tamen ultimæ omnes præcedant Priores, pro ut in novis Exemplaribus Sambucanis per *Julium à Venetiis* typo vulgatis fol. 50. & apud *Gubernatis Tom. 4. fol. 395.* rectè adducitur, ac ipsamet praxis in ultimis duobus Capitulis Generalibus, Romano ac Mediolanensi, me præsentè, sic docuit. Cæterùm pro meritis suis fuit ad Catanensem Episcopatum in Sicilia promotus, postquam Ordinem integro sexennio rexit, id est, usque ad annum 1664.

XI. *Udephonsus*, seu *Alphonsus Salizanes* Hispanus, potissimùm operâ Eminentissimi Cardinalis Protectoris *Barberini*, sacre Seraphicæ Regulæ ferventissimi Zelatoris, promotus, quem etiam dictus Cardinalis Bullâ Pontificiâ munitum cum amplissima, quæ ipsimet Protectori competeret, facultate destinavit in Lusitaniam, ut nonnullas ibi Provincias ex longâ absentia Generalium, & furentibus eo tempore Castellanos inter & Lusitanos Bellorum tumultibus, ex parte remissas, pristino nitore restitueret.

Germaniæ superiori proprium Commissarium Generalem assignavit, atque librum de Civitate mystica, à Ven. Moniale *Maria de Agreda* conscriptum, ipse sua industria, & indicibili boni publici utilitate ad typum promovit, postquam eundem rigorosâ prius censurâ curavit examinari ab eximiis Viris Ordinis Seraphici, *Joanne de Muniessa* S. Officii Qualificatore, & Catholicæ Regiæ Majestatis Prædicatore, *Andrea de Quadalupe* Lectore Jubilato, ac Regiæ Principisæ Confessario, *Joanne de Molino* Lectore Jubilato. S. Officii Qualificatore, ac Augustissimæ Imperatricis Confessario, aliisque pluribus præstantissimis Theologis. Fuit demum ad Insulam Oviensem evehctus, & postea ad Cordubensem translatus, postquam gubernavit Ordinem usque ad annum 1670.

XII. *Foanciscus Maria Rhini*, Italus, antea sanctæ Inquisitionis Consultor, & Commissarius Apostolicus in partibus Orientis. Hic Generalis tam in primis suis Pastoralibus, quàm Statutis Generalibus, post ejusdem electionem conditis, illicò publicè protestatus est cum toto Capitulo, Ordinem nostrum nullatenus velle admittere ullum Privilegium dispensativum Regulæ, sed potiùs pro viribus, Divino favente auxilio, illam purè observare juxta Declarationes *Nicolai III. & Clementis V. &c.*

Vix quadriennium in Generalatu adimplevit, & ad Archi-Episcopatum Syracusanum promotus fuit, residuo tempore suppleto per *Franciscum Mariam de Castro sancti Petri*, qui titulum Generalis per Breve Apostolicum obtinuit, ac simul computatis hujus, & *Francisci Rhini* annis rexit Ordinem usque ad annum 1676.

XIII. *Josephus Ximenez Samaniego*, nobilis Hispanus, Lector Jubilatus, & in Regio pro Immaculatæ Virginis Conceptione consilio Theologus. A doctrinæ excellentia, in agendis prudentia, morum suavitate & inculpatæ vitæ laude celeberrimus, ab omni profus rerum humanarum respectu & passione alienus; Provincias, rarô modestiæ & paupertatis exemplô visitavit, iisque tales Superiores præfecit, quos præ cæteris ad Dei servitium, & promovendam Ordinis sanctitatem magis idoneos judicavit.

Innocentio XI. fuit acceptissimus, uti patet ex succincta descriptione vitæ Altesati Summi Pontificis, qui singularem in notissimum dicti Generalis zelum Seraphicum ponens confidentiam, eundem constituit Executorem Apostolicum Bullarum suarum puram ac literalem sacre Regule Observantiam spirantium. Ab eodem Pontifice decoratus est Insulâ Episcopatus Placentini, postquam gubernavit sacram Religionem usque ad annum 1682.

XIV. *Petrus Marinus Sormanus* Italus, non minùs sanguine, quàm scientiâ Illustris, antea sacri Montis Sion Guardianus & Terræ sanctæ Custos, qui, absoluto jam prævio scrutinio, & quasi concluso negotio futuri Generalis, ex improvise superveniens, ne quidem restante integro ante ipsam Electionem die, derepentè omnium Eligentium corda suis eximijs virtutibus ad se traxit, præside Eminentissimo Cardinale *Ludovico Portocarrero*, tertii Ordinis S. P. Francisci, in Ministrum Generalem electus.

In primo gubernii anno Pastoralis sui zeli Authenticum dedit Ordini universo Testimonium per literas encyclicas apud *Gubernatis Tom. IV. fol. 273.* in quibus, præter alia prudentissimè ordinata, vel maximè tria Vota Evangelica, præsertim sanctissimam paupertatem, Seraphici Patris Sponsam amantissimam, Regule fundamentum, ac Religionis Ærarium, efficaciter commendavit.

Ad Romanorum Imperatorem *Leopoldum I.* in Germaniam ex commissi.

missione Apostolica profectus, suâ eloquentiâ tantum effecit, ut Augustissimus post receptam devotissimè è manibus Generalis sacram Synaxin, sanctè, etiam solenni injuramento, teste *P. Bauck in Vineâ Seraphica f. 186.* adpromiserit, omnem possibilem sese in recuperanda Terra sancta, præsertim sanctissimo Sepulcho D. N. I. C. operam adhibiturum, respiciendo ad id in quocunque induciarum tractatu cum Turcis quandocunque ineundo.

Idem Generalis anno 1685. in festo Portiunculæ Augustissimam Imperatricem *Eleonoram Magdalenam*, altissimè memorati Leopoldi I. conjugem, Viennæ in Austria: & eodem anno 19. Octob. in festo S. Petri de Alcantara Serenissimam *Eleonoram Mariam*, Reginam Poloniæ Viduam, ejusdem Leopoldi I. Sororem, Oeniponti in Tyroli Habitu tertii Ordinis induit. Promotus tandem ad Episcopatum *Viguanensem* in Italia, postquam rexit Ordinem usque ad annum 1688.

XV. *Marcus à Zarzosa* Hispanus, Lector Jubilatus & Concionator Apostolicus, qui tamen zelum suum nec integro biennio profectus potuit, immatura morte summo totius Religionis dolore abreptus, in cujus locum Vicarius Generalis, quin imò per Breve Apostolicum declaratus Minister Generalis, successit *Joannes Aluin* S. Inquisitionis Qualificator, & Episcopatus *Placentini* Examinator &c. &c. usque ad annum

1694.

XVI. *Bonaventura Boërius* Italus, ob præclarissimas animi dotes, teste *Julio à Venetiis fol. 254.* plenis Vocalium suffragiis, incredibili, & usque ad lacrymas tenero applausu in totius Seraphici Ordinis Generalem Ministrum ritè, & canonicè electus, ac simul per speciale Diploma Pontificium delegatus Commarius Apostolicus constitutus.

Hic statim ad initium ingressus sui cum toto Generali Capitulo per *Statuta Victoriensia* solenniter potestatus est, se velle, ut tota Seraphica Religio sacram Regulam literaliter, absque ulla dispensatione, observet, ac juxta Declarationes *Nicolai III.* & *Clementis V.* nec non juxta Constitutionem *Innocentii XI.* quæ incipit *z Sollicitudo Pastoralis Officii &c.* vitam suam instituat, in quem finem per sanctam Obedientiam, & sub Actuum legitimorum, atque Officii privatione præcepit Superioribus Localibus, ut saltem summarie ac in compendio, antedictas *Nicolai III.* & *Clementis V.* Declarationes à quolibet Novitio

post

post recitationem Regulæ, antequam pro ejus Professione ultima Communitalis vota exquirantur, memoriter recitari faciant.

Intra quartum Generalatûs annum denominatus fuit Archi-Episcopus Salernitanus, in cujus locum Vicarius Generalis substituebatur *Mattheus à sancto Stephano*, Vir in omni genere Doctrinæ clarus, qui in Capitulo Generali publicas Theses in præsentia multorum Eminentissimorum Cardinalium summâ omnium Auditorum, in magna copia confluentium, admiratione sustinuit. Fuit ex gratia Pontificis declaratus Minister Generalis, & postea Episcopus in Cefalù Regni Siciliæ; sub cujus regimine totum illud sexennium erat absolutum usque ad annum 1700.

QUÆRITUR III.

*Qualia Capitula Generalia fuerint celebrata quinto Religionis Seraphicæ Sæculo?
Respondeo sequentia.*

I. **T**Oleti in Hispania, electo in Ministrum Generalem Archangelo de Messano Italo anno 1606.

II. Romæ, electo Ministro Generali Joanne de Jero Hispano anno 1612.

III. Salmanticæ in Hispania, electo in Ministrum Generalem Benigno à Genua Reformato Italo, qui ex dispensatione Urbani VIII. Officium per integrum septennium continuavit: prædictum verò Generale Capitulum fuit institutum anno 1618.

IV. Romæ, electo in Ministrum Generalem Bernardino de Senis Lusitano anno 1625.

V. Toleti in Hispania, electo in Ministrum Generalem Joanne Baptista à Campanea Italo anno 1633.

NB. Cur tantum temporis spatium intra præcedens & hoc Capitulum Generale ultra consuetum sexennium intercesserit, in præcedenti Quæsito circa Generalem *Bernardinum de Senis* videre poteris.

VI. Ro-

- VI. Romæ, electo in Ministrum Generalem Joanne Merinero Hispano anno 1639.
- VII. Toleti in Hispania, assumpto in Ministrum Generalem Joanne de Neapoli Italo anno 1645.
- VIII. Romæ, electo in Ministrum Generalem Petro Manero Hispano ex Aragonia, in quo Capitulo illud memorabile occurrit, quod inter tot Missiones, Operationes, & alias occupationes Fratrum, & cum eorum notoria Paupertate, ultra 2. millia *Illustrium Scriptorum* in Ordine fuerint numerata. *Marchant, p. 2. fol. 161. anno. 1651.*
- IX. Toleti in Hispania, Capitulo per Breve Apostolicum ad alterum annum dilato, & in Ministrum Generalem electo Michaële Angelo de Sambuca Reformato Italo anno 1658.
- X. Romæ electo in Ministrum Generalem Ildephonso Salizanes Hispano anno 1664.
- XI. Vallisoleti in Hispania, electo in Ministrum Generalem Francisco Maria Rhini Italo anno 1670.
- XII. Romæ, electo in Ministrum Generalem Josepho Ximenez Hispano anno 1676.
- XIII. Toleti in Hispania, electo in Ministrum Generalem Petro Marino Sormano Italo anno 1682.
- XIV. Romæ, electo in Ministrum Generalem Maco à Zarzosa Hispano anno 1688.
- XV. Victoriæ in Hispania, electo in Ministrum Generalem Bonaventura à Boërio Italo anno 1694.
- XVI. Romæ, electo in Ministrum Generalem Ludovico de la Torre Hispano anno 1700.

QUÆRITUR IV.

An sacram Regulam hoc quinto Sæculo Ordinis Corpus Seraphicum, sub Generali nostro (qui in hodiernum usque diem intitultur Minister Generalis totius Ordinis) existens, literaliter absque dispensatione Apostolica observaverit?

Respondeo affirmativè: ita enim somnoperè urgebant Summi Pontifices; nominatim *Gregorius XV. Urbanus VIII. Innocentius XI. & Innocentius XII.* quorum zelum verè Seraphicum cum admiratione invenire poteris in *Quæstio I.*

Ita pariter instabant pientissimi Generales, singulariter *Archangelus de Massana, Joannes de Fero, Bènnignus à Genua, Joannes à Neapoli, Michaël Sambuca, Bernardinus de Senis, Joannes Baptista à Campanea, Petrus Sormanus, Bonaventura Boërius &c.* quorum indefessos labores, extirpandi irrepentes in quibusdam locis abusus, videre poteris in *Quæstio II.*

Ita demum apud *Gubernatis & Fulium à Venetiis* apertis verbis nomine totius Religionis Seraphicæ expressè omnia Privilegia relaxativa non acceptando, ac Declarationibus *Nicolai III. & Clementis V.* literaliter Regulam explicantibus, insistendo, protestabantur non pauca Capitula Generalia in hoc sæculo celebrata, nominatim *Toletanum & Romanum*, quasi ad initium sæculi (id est anno 1606. & 1612,) atque *Victoriense* quasi ad finem ejusdem sæculi (id est anno 1694.) instituta.

In Capitulo Generali *Vallisoletano* anno 1670. habito, apud *Fulium à Venetiis fol. 119.* leguntur formalia sequentia: *Declarat imprimis & protestatur Capitulum Generale* (prout sapius antea in aliis Capitulis
decla-

declaratum est) in nullo Regula præcepto hætenus nobiscum dispensatum fuisse, nec Ordinem nostrum ullam unquam admisisse, vel admittere dispensationem, sed potius velle pro viribus, Divino favente auxilio, illam purè observare juxta summorum Pontificum Declarationes, Communiter à Religione admissas, & signanter Nicolai III. & Clementis V.

QUÆRITUR V.

Quænam Memorabilia egerint Franciscani Regularis & Strictioris Observantiæ, quinto Ordinis Sæculo? Respondeo sequentia.

I. IN Europa continuârunt verbis & scriptis in Cathedris Ecclesiasticis, & Pulpitis Theologicis contumaces confutare Hæreticos, nutantes in Fide firmare Catholicos, ac induratos gravissimos Peccatores ad agendam seriò poenitentiam commovere. Sic præter plures alios.

Venerab. Servus Dei *Bartholomæus à Salutio* Strictioris Observantiæ, in Urbibus Italiæ primariis cogebatur sub Clemente VIII. in publicis plateis concionari, eò quòd accurrentium multitudinem Templæ etiam maxima capere non possent, subsequente semper suas ferventissimas conciones ingenti numero conversorum peccatorum; ita, ut communiter diceretur *Felicitas Italia, Promotor salutis animarum, solatiùm afflictorum, eos Divini Honoris, Evangelicæ perfectionis complementum, & novus hujus sæculi Apostolus*, de cujus Beatificatione agitur in Rotâ.

Antonius de Chagos seu de quinque Vulneribus Christi, unâ cum Sociis adjunctis, universum Portugalliæ Regnum, quasi pro tunc alteram Niniven (inquit Scriptor vitæ ejusdem) suis zelosissimis concionibus mutavit in melius, acclamantibus Episcopis & Populis novum Paulû ad omnium salutem à cælo fuisse missum, nec sanctum *Antonium Paduanum* in Italia, nec *S. Vicentium Ferrerium* in Hispania majora perpetrâsse in conversione animarum.

Joannes Babrîsta de Turrigia, Theologus omninò singularis, ab Urbano VIII. in Hungariam ablegatus, de mandato Apostolico tam

in Curia Imperiali, quàm apud Principes pro tunc Transylvania, Valachia, & Moldavia gravissima negotia pro Catholicorum inter Barbaros securitate, & constanti in Fide perseverantia felicissimè pertractavit.

In Provincia *Austriaca* floruerunt inter plures alios hoc sæculo *Carolus Weinberger*, *Ferdinandi II.* Imperatoris olim Ephæbus Aulicus, factus Franciscanus, ob præclaras virtutes ad Episcopatum Nazianzenum eVectus, mortuus anno 1618. & *Severinus Maller*, in Controversiis Fidei concionator adeò excellens, ut non solùm magnum cumulum peccatorum ad meliorem vitam, sed & quàm plurimos Hæreticos ad veram Fidem converterit. Obiit anno 1639. *Sannig-pag. 6. fol. 176. & 199.*

Franciscus Kemminger in *Germania* superiori, acerrimus Hæreseos Debellator, multa erexit Seminaria, ac per hæc & per 10. libros, ea propter editos, Catholicam Juventutem à venenata Hæreticorum lue præservavit.

Quod idem suis concionibus *Kelhamii* in *Bavaria* præstitit *Martinus Nägele*, 18. annis ibidem Guardianus.

Martinus Leo fervidus Concionator, & Guardianus *Ambergensis*, ultra mille & sexcentas animas, Calvinistica pravitate infectas, ad gremium S. Matris Ecclesiæ sollicitè reduxit, nec antea mortuus, donec sui voti compos factus, quasi alter *Gregorius Nazianzenus*, superiorem *Palatinum*, suâ & suorum Confratrum, aliorumque, præsertim *inclytæ Societatis JESU* operâ, ac industriâ, integrè ad unitatem Fidei reversum anno 1653. conspexerit.

In *Vallibus Lucerne* ad Montium radices, quibus *Italia* dividitur à *Gallia* nostrates *Strictioris Observantia* ex Decreto S. Congregationis anno 1631. pro conversione grassantium Hæreticorum, Missiones Apostolicas instituerunt, multiplicatis Domibus eo fructu defudantes, ut diminuto permaximè Hæterodoxorum numero integris etiam oppidis, à pestifera labe purgatis, Fides Catholica gloriosè revixerit.

Franciscani Recollecti Gallia, quasi totam suam Patriam ab *Hogonottis* seu *Calvinistis* expurgare, ut plurimum coadjuvârunt, ab Episcopis, ubicunque eos habere liceret, ad Urbes & Pagos destinati Missionarii, qui pariter uniti cum nostris *Belgis* fortiter restiterunt perniciosi,

ac ab Ecclesia damnatis erroribus *Michaëlis Baii*, & *Cornelii Fanjenii* Videantur *Gubernatis Tom. II. Orb. Seraph. l. 7. c. 9. f. 448. n. 355. & seqq. & Tract. de Mission. antiq. fol. 79. & seqq. Fortunatus Hueber in Menolog. Leo Wolf in suo Martyrologio, & Archivium nostra Provincia.*

II. In regia Civitate *Bamba*, ac tota regione ejusdem nominis ad *Africam* spectante, *Franciscani* indefessa *S. Evangelii* prædicatione aded multiplicârunt *Neophytos Christianos*, ut *Sumi Pontifices* proprios, & ab *Episcopis Insulæ S. Thomæ* (quibus antea subijciebantur) distinctos pro hoc *Populo* constituerint *Episcopos*, primitus ex hac ipsa *Seraphica Religione* assumptos, quorum principalis vocabatur *Frater Michaël Baptista Rangel à Conymbria* *Strictioris Observantiæ Provinciæ S. Antonii*, qui post messem plurimam, in horreum *Domini Congregatam*, non sine magna *Sanctitatis* opinione mortuus est anno 1602.

Michaëli Baptista substitutus fuit *Episcopus Fr. Emmanuel Baptista* de *Observantia, Provinciæ Algarbiorum.*

Huic tertius in *Præsulatu Fr. Simon Mascarenus* ejusdem *Algarbiorum Provinciæ* sub *Gregorio XV.* anno 1621. successit, qui cum aliis suæ *Provinciæ Religiosis* illuc perveniens, depravatos *Populi mores* (quod *Antecessor* ejus morte præventus adimplere nequiverat) salutaribus monitis & exemplis correxit, ac *superstitiones, pessimè introductas*, ut plurimum eliminavit.

In *Insula Africana Madagascar*, una ex maximis totius *Orbis, PP. Recollecti Galli* anno 1660. à *Rege Christianissimo* illuc destinati, non solum *Mercatoribus, & Militibus Christianis* in *Spiritualibus* inservierunt; verum etiam, quantum *divina opitulante gratia* poterant, *Barbaros illos, Insulæ Accolas*, ferè *bestiarum more* viventes, ad *Fidem Christianam* adduxerunt.

In *Egypto P. Antonius à Pisticeja* ex *Reformata Basilicatæ Missio- num Præfectus*, anno 1681. *Cophorum Patriarchæ Schismatico* gravissimos suorum errores aded doctè & efficaciter demonstravit, ut ab eodem *Patriarcha*, velut *Orator illius*, literis authenticis, magna cum pietate & reverentia, de concupita *unione sui cum Ecclesia Romana* concludentibus, fuerit *Romam ad SS. Papam Innocentium XI.* missus,

& à S. Congregatione de Propaganda Fide summa cum exultatione receptus, teste *Gubern. Tom. 2. fol. 447. n. 354.*

De caetero multi zelosi alii Franciscani, dilectissimam Christi Sponsam, Ecclesiam, non solum morum innocentiam etiam in nigris *Africae* Terris conservarunt adhuc candidam; verum etiam proprio sanguine fecerunt rubicundam, praecipue invigilantes, ne cum Mauris permixtim viventes ibi Christiani atro eorum colore quoad animam inficerentur. Tales fuere *Franciscus Ziranus* à potentissimo Hispaniarum Monarchia una cum *P. Matthaeo Aquira* ad Regem *Cuco* in Africam, pro arduis Christi nae Religionis negotiis pertractandis, ablegatus, & hisce feliciter terminatis anno 1603. perfide occisus.

Joannes de Prado, Missionarius Apostolicus, praeter varia exquisita tormentorum genera, ab ipsomet Rege Marochii anno 1631. rribus sagittis confossus &c. & novissimè à *Benedicto XIII. BB.* Martyrum Catalogo solenniter adscriptus.

Josephus Torculanus, Felix à S. Severino, & Antonius à Petra paganu in Insula *Suaquena* propter Catholicam Fidem anno 1648. iussu *Aethiopiae* Imperatoris capite truncati; *Franciscus Terentianus & Cherubinus de Catalagirone* à pessimis *Nigritis* crudelissimo mortis genere extincti, & postea ardore solis assati, ac brutali voracitate in escam abliguriti. *Gubernatis Tom. II. fol. 452. n. 361. Fortun. in Menol. fol. 1273. n. 2.*

Recentissimè narratur in Actis Sanctorum de *Fr. Petro Farde Ord. Min. Recollectorum Prov. Flandriae*, qui iteratò ex obedientia in Terram Sanctam abiturus, à piratis Algeriensibus in mari captus, & Agades in Servitutem deductus est. Ibi cum Domino suo Africano familiariter de rebus Fidei agere cepit, cum tanto spiritu & effectu, ut illum, totamque familiam ac pene ducenta variae Fidei Mancipia Ecclesiae Christi adscripserit; qua re ad iudices delata, in carcerem detrusus est, post nudus ducitur per Civitatem, ad singulos platearum angulos flagellatur, ac tandem ad palum per brachia distenta in altum suspenditur, habens ad utrumque pedem singillatim pondus appensum 40. librarum, ut corpus magis distenderetur, ubi iterum per omnem corporis partem sic caedebatur, ac si in sanguinis balneo immersus fuisset; ex quibus tor-

mentis in carcere emortuus, vel alio modo occisus fuisset, nisi DEUS illum mirabiliter eduxisset.

Dein in suam Provinciã reverti cogitans, naufragium fecit, tribus diebus & noctibus in maris undis fluctuans, ad rupem appulit, quam ascendens per omnia nudus, aqua è cœlo cadente, & quibusdam pisciculis in rupis concavitate hærentibus undecim menses vitam protraxit. Inde mirabiliter à piratis præternavigantibus in Sale delatus, & in Provinciã redux sui P. Provincialis obsequio in thermis Aquis grænensibus inserviens, febre obrutus, piissimè obiit 14. Junii anno 1691. ætatis suæ anno 41. Ita in *Act. SS. Bolland. Tom. 6. Junii in append. fol. 144.*

III. In Asia, Thomas Obicinus Novariensis: Franciscanus, Aleppi Præfectus, pro Chaldaicâ natione, variis hæreticis doctrinis adhærente ad Apostolicæ Sedis Obedientiam reducenda totis viribus desudavit. Interfuit Synodo universali, à Patriarcha, Archi-Episcopis, & Episcopis ejusdem Populi institutæ, ut Commissarius Apostolicus, & anno 1616, propositis quotidie & singulatim discussis quibuslibet controversiis, sua dexteritate, prudentia & suavitate rem totam eò promovit, ut Synodus universa omnium Suffragiis, ac nemine discrepante, dogmata Fidei Catholico-Romanæ humiliter susceperit, detestando execrabiles Nestorii aliorumque errores.

Quæ lætissima nova dum ad Romanam Curiam perlata sunt, Summus Pontifex Paulus V. inmensò superfusus gaudiò, ferventissimas DEO egit gratias, qui per operam dicti Apostolici Viri innumeram multitudinem à pessimis errorum tenebris ad lucem veritatis infinita sua bonitate revocavit. Quæ acta Petrus Strozza, Pontificis tunc Secretarius, uno volumine fideliter conscripsit. Vid. *Gubernat. de Mission. ant. fol. 517.*

Nec prætereundus hîc videtur zelus Seraphicus Operariorum Franciscanorum in Regno *Infanatapan* (*Huhn. in suo Lexico & Morery in Diction. histor. vocant Jassanatapan.*) spectante ad Insulam Ceylan in Asia sitam; ubi anno 1613. Hæres eujusdem Regni (*Constantinus* in Baptismo vocatus, postea Franciscanus) S. Fonte renatus fuit cum Regina Matre & duabus Filiabus, operâ nostri *Ludovici à S. Didaco.*

Hæc

Hæc conversio tot post se traxit subditos, ut ab anno 1624. usque ad annum 1627. per eosdem operarios septuaginta, & ab anno 1636. usque ad annum 1646. alia sexcenta animarum millia Fidem Catholicam susceperint. Videatur de his fusiùs *Marchant. de 12. fundam. pag. 2. fol. 116.*

IV. In *Japoniam*, vastissimum Indiæ Orientalis Imperium, ex Insulis Philippinis circa annum 1600. cum aliquot Franciscanis Missionariis abiit *P. Ludovicus Sotellus*, regio sanguine oriundus, ac Strictioris Observantiæ Alumus. Hic Zelator animarum, profuso BB. MM. Japoniæ, *Petri Baptista* & Sociorum, sanguine, quasi generosus Elephas magis inflammatus, tandem fertilissimum Regnum *Voxu* penetravit, ibique Regis, Optimatum, ac Plebis animos efficacissimis Christianæ Fidei argumentis ita convicit, ut plura millia Infidelium sacrum Baptisma reciperent, plurima Delubra destruerentur, & pro Fratribus quatuor Monasteria in Civitatibus *Meaco, Fuxino, Vesana, & Sacajo*, construerentur.

Æstimatio hujus Gentis erga *Sotellum* tanta sumpsit incrementa, ut tandem ab Imperatore Japonensium ad Monarcham Hispaniarum, & ab *Idate Mussamune*, Rege *Voxuano*, ad Summum Pontificem *Paulum V.* regio apparatu, & nobilissimo comitatu 150. felicissimorum Japonensium, Legatus destinaretur. In reditu anno 1614. novâ contra Christianos persecutione, à Bonzis, seu Sacrificulis excitata, cum Sociis comprehensus, & post diuturnos carceris squalores rogô concrematus, exoptatam Martyrii coronam ab inconstantibus Barbaris reportavit; *Fortun. Menol. fol. 1641.*

Anno 1622. *Richardus à S. Anna*, Flander Recollectus, pluresque alii Martyrii palmam ibidem obtinuerunt, postquam sexies centena millia Japonensium sacro Baptismatis Fonte abluerunt. Quantas hi, ante ultimum supplicium ærumnas in horrenda spelunca inclusi sustinuerint, ipsemet *Richardus* literis, ad suos Patriotas Belgas è carcere scriptis, explicat sequentibus = *Quamvis juxta tempus & labores minimus sim, DEUS tamen ter optimus ex sua superabundanti pietate, at liberalitate me parem illis fecit, qui pondus diei & æstus portarunt Anno jam penè toto horrendo in carcere detineor, viginti quatuor palmos longo, sedecim lato, desuper quasi absque tecto simul cum triginta duobus Franciscanis,*

ciscanis, octo Dominicanis, octo Jesuitis, & sex aliis. Nuper, ex relatione certa, sumus adjudicati morti, ut fumo & igne suffocati encandamur. Sit DEUS benedictus in aeternum, qui me ex pulvere & Patria mea suscitare dignatus est, ut viderem magna ejus opera, & prodigia. Fortun. Hueb. in Menol. 26. Junii fol. 1292. Petrus March. fundament. fol. 117.

V. In China, seu Sina pariter amplissimo Indiæ Orientalis Imperio Franciscani non solum quoad partem Aquilonarem, ab antiquis *Cathayum* vocatam, primis statim Seraphicæ Religionis temporibus, strenuè in Vineam Domini (juxta dicta in præcedentibus, *Seculo II. pag. 64.*) operati sunt, verum etiam Apostolicos suos labores, à Gentilibus istis longiori spatio, ex suggestione diabolica, interruptos, novissimis his temporibus, nimirum ad finem sæculi præteriti, ac in præsentem quæversum fructuosè renovârunt.

Equidem *Martinus de Valentia* Indiæ Occidentalis Apostolus, collatis mutuò cum Archi-Episcopo Mexicano *Joanne Zumeraga*, Franciscano & *Dominico Betanzos*, Dominicano, consiliis, iter hoc circa annum 1523. jam instituit irritum tamen semper conatu, DEO aliter disponente, ac executionem hujus sancti Zeli ad Confratres suos transferente, uti pariformiter circa annum 1552. expertus fuit. *S. Xaverius*, præclarissimæ Soc. JESU singulare jubar, in ipso Sinarum conspectu, nimirum in Insula *Sanciana* ante actuale ingressum sanctissime defunctus.

Saluberrimum hoc *B. Marrini de Valentia* Franciscani, & *S. Francischi Xaverii* S. J. desiderium, DEO cooperante, omnium primi ex suis quoad novissima tempora executioni mandârunt, ex Franciscanis *Petrus Alvarus*, zelosus in nova Philippinarum Custodiâ Superior circa annum 1579. & ex Jesuitis *Matthæus Riccius*, Vir prorsus insignis, circa annum 1582. teste *Nicolao Triganico* ex eadem Societate Historico, qui lib. 2. cap. 2. subjungit, ab ipso *Matthæo Riccio* fuisse primo in Chinam ingressu repertos quosdam Fratres Minores in vinculis, quorum liberationem exitu felici procuravit.

Relinquendo jam ulteriores prælaudatæ Soc. JESU. ac aliarum quoque SS. Religionum, singulariter *Dominicanorum* & *Augustinianorum*, fructuosissimas in China Operationes suis Historiis, ad propria diverto.

Petrus de Alvarez seu *Alvarus* prædictus, Strictioris Observantiz in Insulis Philippinis Custos, cum aliquibus ex suis Contratribus, contempto maris periculo, occidua Navigatione *Cantonem* & *Xantum*, duas maritimas Sinarum Provincias intravit, ac tanta virtute prima Evagelicæ veritatis semina sparsit, ut brevi maximam creverint in Messè.

Verùm sanctissimo illo *Petri Alvari* attentato parvum post intervallum detecto, à Regiis Ministris & Idolorum Sacerdotibus, Naviumpositus coactus est abire *Macaum*, Insulam in Orâ Sinesi brevissimo aquarum intervallo à continete disjunctam, atque Lusitanis ad commercium pro tunc concessam, ubi etiam Ecclesiam & Conventum applaudentibus Lusitanis edificavit.

Secundam Missionem in *Chinam* obtinuit cum octo suis Confodalibus *Fr. Hieronymus de Burgos*, salutis animarum cupidissimus, qui in *Cantonem* delatus, vix post captam possessionem ab iratis Chinesibus, usq; cum suis dirâ fame, carcere, aliisque Ærumnis afflictus, pariter fuit circa annum 1582. *Mocaum* relegatus.

Tertiam Franciscanorum Missionem in *Chinam*, simul quoque ad *Coccincinam*, *Maluccam*, & *Cambajam* de speciali Mandato *Gregorii XIII.* anno 1584. suscepit *Fr. Martinus Ignatius &c.* & anno sequenti, de Superiorum licentia, *Franciscus Montilla* cum aliis Confodalibus.

Hos ad annum 1586. subsecutus est *Fr. Joannes Baptista Pisauriensis* cum amplissimis Privilegiis ad hunc finem à Sixto V. concessis, prout patet ex Bulla *Ad uberes* 15 Novemb. 1586. pro erectione *Provinciæ* (antea custodiæ) *Philippinarum* expedita.

Aperuerunt quoque nostri in Conventu *Manilla* de Insulis Philippinis Scholam linguæ Chinesis, ut ad Missionem istam plures pro majori Ecclesiæ utilitate disponerentur.

Hoc sæculo quinto Ordinis inter Franciscanos plurimos successivè ad excolendam hanc Vineam ex Insulis Philippinis, item ex Hispania, Italia, &c. & undique Terrarum copiosè missos, tota singularitate emicuit *Antonius à S. Maria*, non minùs literatura, quàm S. Zelo conspicuus, & ultra 36. annos fervidus in his Terris Missionum Præfectus, qui unâ cum suis, teste *Gubernat. de Miss. ant. fol. 455. n. 301.* usque ad annum 1670. Infideles innumeros veræ Ecclesiæ aggregavit, Oratoria, atque Domicilia non pauca pro Confratribus multiplicavit, ubi
dicto

dicto anno 1670. piissimè in Domino obdormivit, Spiritu prophetico prædicens futurum in Præfectura Successorem *Augustinum à S. Paschale*.

Anno 1673. modò dictus *Augustinus à S. Paschale*, auditâ morte Fratris *Antonii à S. Maria*, relictis Archipelagi Insulis, quas concionando perlustraveras, illicò in *Chinam* sese contulit, ut suis æquè subditis Cnstratibus ac Neophytis succurrere posset, uti felicissimè legimus successisse, continuando labores Apostolicos cum maximo animarum fructu.

Anno 1680. ipsa S. Congregatio de Propaganda Fide, jussu *Innocentii XI.* ex nostris Reformatis quosdam ad *Sinas* destinavit, tum vitæ probitate, tum scientia Theologica valde celebres, quibus præfecit, & ut Episcopum Argolitanum in ipso Palatio S. Congregationis consecrari fecit Seraphicæ Provinciæ Alumnum *Fr. Bernardinum* (nò *Benedictum* uti aliqui vocant) de *Venetis*, seu *dalla Chiesa*, teste *Petr. Ant. à Venet. T. I. fol. 100.* *Christinæ*, *Reginæ Sueciæ*, Theologum.

Hanc Missionem alia Apostolica ex Franciscanis cum eodem characterè anno 1693. subsecuta fuit. Mentionatus Episcopus Argolitanus autem tam grandia pro DEI gloria & Ecclesiæ incremento præstitit, ut Episcopus quoque in Regno *Chinæ* primario *Pekin*, nec non Vicarius Apostolicus constitui promeruerit super quatuor Provincias, quæ sunt quatuor Regna *Chinæ* amplissima, nimirum *Chè Kiang*, *Hù Kuang*, *Sù Chueng*, & *Kuci Cheu*;

In his non tantumò plurimis Baptisma, sed & vel unico anno mille & trecentis in sola Provincia *Xantum* Confirmationis Sacramentum impertiit, exinde præclaras Operationes zelosissimi hujus Præfulis, ultra 20. annos in his terris in Vineâ Domini laborantis calculare licet, de quo *Aloysius de Conte*, inclytæ Soc. JESU, in libro *Novæ memoriæ super præsentem Chinæ statum* intitulato, meritò pronuntiavit, Summum Pontificem ob raram virtutem, & eximiam capacitatem hujus viri, non potuisse aliud melius Subjctum ponere pro Capite adèò floridæ *Chinensis* Missionis.

Nec minorem hoc sæculo sibi laudem in *China* comparavit noster *Joannes Franciscus Nicolai*, Strictioris Observantiæ S. P. Francisci, Vicarius Apostolicus Provinciæ *Nam & King*, & Episcopus *Barutensis*, qui propria

propria manu ultra ter mille Gentiles Chineses sacrâ Baptismatis undâ, solummodo intra biennium abluit, prætereundo ultiores ejusdem fructuosissimos Apostolicos labores, quos in his terris ab anno 1684. circiter usque ad annum 1688. indefessè continuavit. Vocatus Romam tanquam Procurator hujus Missionis, donominatus fuit Prælatus Domesticus Summi Pontificis, Vicarius Generalis in Vaticano Romano, & Myræ Archi-Episcopus. *Gubern. de Miss. ant. fol. 451. & seqq. Petr. Ant. de Venet. Tom. 1. fol. 100 usque 162.*

VI. *America*, seu *India Occidentalis* non pauciores hoc sæculo subministravit Neophytos Operâ PP. Franciscanorum Regularis ac Strictioris Observantiæ Ecclesiæ Catholice Romanæ incorporatos.

Sic *Alphonsus de Benavides* cum pluribus suis Consodalibus anno 1626. *Potos*, *Senecos*, *Socorros*, pluresque alios hujusmodi ignotos Populos sacro Fonte lustravit Anno 1627. Principem de *Guinia* cum uxore & liberis, ac postmodum *Xila* supremum Capitaneum & Subditos illius Principatus aquâ baptismali abluit.

Anno 1629. cum aliis Franciscanis ad *Apaches de Nouaio*, & *Apaches Vaqueros*, populosissimas & bellicosissimas nationes perveniens, Fidem Christi longè latèque disseminans, ubique sacras Cruces, Monasteria, Ecclesias, ac Scholas pro instructione Juventutis Indiæ erexit.

Patres *Joannes de Solas*, & *Didacus Lopez*, lucem S. Evangelii paulò post istulerunt in vastas regiones *America Borealis*, seu *Sepentrionalis*, *Quivirâ*, *Xumani*, *Japies* &c. tanquam homines à DEO missi passim honorati à Gentilibus, quorum etiam unico die decem millia baptizârunt, gloriosam ob immensos Apostolicos labores mercedem in cælis anno 1636. recipientes. *Petr. Ant. à Venet. Tom. 1. fol. 91. & 93.*

In *Brassilia* Missionarii Strictioris Observantiæ seminando Verbum DEI, hoc non minus ac præcedenti sæculo, utilissimè tam multos veteris Ecclesiæ aggregârunt, ut pro eorum in Fide conservatione, ac plurium indies conversione, necesse fuerit, in mediò efferte, ac sine lege & Rege antè viventis nationis istius, duas completas erigere Provincias, quarum prima S. *Antonii*, altera verò *Immaculata Conceptionis*, actu existunt.

Insula *Florida*, anno 1597. quinque Martyrum ex Seraphico Ordine sanguine irrigata, succedentibus aliis Franciscanis Operariis incæpit in Fide Catholica aded florescere, tamque uberes proferre fructus, ut, teste *Fortun. Hueber cum aliis in Menolog. ad diem 8. Sept. citatis.* copiosæ Domus Missionum à nostris Patribus in utilitatem horum Gentilium plantatæ, brevi id est anno 1612. in integram Provinciam *S. Helene in Florida* intitulatam, excreverint.

In nova *Francia Americana* seu *Canada* autoritate Summi Pontificis *Pauli V.* & Christianissimi Regis *Galliæ* assumpta fuit à Franciscanis, præsertim *Recollectis*, anno. 1615. Missio Apostolica & post receptas de copioso ejusdem fructu notitias anno 1618. Brevi Pontificio confirmata.

Huic sub *Ludovico XIV.* accessit alia Gallica celeberrima Missio in latissima illa novæ *Franciæ* Regione, quæ *Louisiana* vocatur, anno 1678. inventa, in quam Dominus *Robertus de la Salle*, Gubernator *Fortalicii in Frontenac* ibidem à se exstructi, anno 1682. *PP. Recollectos* *Galliæ* introduxit, non sine eximio animarum fructu.

Novissimè *P. Ludovicus Hennepin*, *Strictioris Observantia*, indefesso labore famosum illum Fluvium *Mississippi* pernavigavit, quem ab Origine usque ad ejus Descensum in *Golphum*, sive Sinum maris *Mexicani* felici conatu (à nullo antea in effectum deducto) emensus est; de quo tilius *idem in suis opusculis.* *Morery. dict.*

hist. V. Louisiane Gubernat. de Miss. ant. fol. 87. n. 31.

SÆCU-

SÆCULUM VI.
ORDINIS SERAPHICI

*ab anno M.DCC. usque ad
tempus præsens,
id est
usque ad annum M.DCC.XXXI.*

QUÆRITUR I.

*Quinam Pontifices vixerint sexto Ordinis
Sæculô; & quas gratias huic tribuerint?
Respondeo, uti sequitur:*

I. **C**lemens XI. Italus, antea Joannes Franciscus Albani; virtutis æquè ac doctrinæ famâ celebratissimus, qui vix annum quinquagesimum primum excedens summo, ac planè infueto animorum, studiorumque consensu electus est Pontifex, quam dignitatem primum post Triduum à die electionis, adductus Doctorum, piorumque Virorum consilio tandem suspiria inter & lachrymas recepit. Beatissimæ Virginis MARIE amator fuit tenerrimus, cujus festum Conceptionis Immaculatæ, de præcepto imposterum ubique servari præcepit per Bullam *Commissi Nobis &c. Part. I, Bullarii dicti Pontificis Constitut.* 40. ac insuper per Breve *Ad augendam Fidelium Religionem* edictum

tum 12. Augusti anno 1712. omnibus Christi Fidelibus confessis, & sacra Cõmunionem refectis concessit Indulgentias plenarias, si in Solennitate *Immaculata Conceptionis*, utpote sub titulo hujus Mysterii totius Ordinis Seraphici unicæ & singularis *Patrona*, aliquam Franciscanorũ, aut Monialium sibi subjeetarum, Ecclesiam visitaverint.

Beatam Catharinam de Bononia Clarissam, unã cum Beato Felice Laico Capucino Sanctorum Fastis adscripsit, illiusque Festum in Ordine nostro Seraphico ad duplex secundæ Classis evexit, ac plenariis Indulgentiis, in Franciscanorum Ecclesiis ab omnibus Christi Fidelibus utriusque sexus obtinendis, in perpetuum decoravit. Super cultu inæmoriali sancti *Liberati de Lauro* Ordinis Minorum Regularis Observantiæ S. Francisci Decretum Congregationis SS. Rituum clementissimè confirmavit per Breve *Alias & nuper*. Existente Generali in Familia Ultramontana, pro Observantibus & Reformatis Familiæ Cismontanæ distinctos constituit Vice-Commissarios Generales zelosissimos; nimirum pro Observantibus *Calestinum à Mediolano*, & pro Reformatis *Antonium à Monte Buffo*. Recollectis Galliæ, & Discalceatis Hispaniæ proprium Procuratorem Generalem, etiam in Capella Pontificia suum locum habentem concessit. Rexit Ecclesiam usque ad annum 1721.

II. Innocentius XIII. Romanus, antea Michaël Angelus ex antiquissima Familia de Comitibus, seu de *Conti*, Ordini Seraphico semper addictissima. Tenerrimum hunc affectum erga Franciscanos quasi jure sanguinis hæreditatum atefatus Sumus Pontifex & verbis & factis expressit. Verbis quidem per Bullam *Religiosos Ordines &c.* die 16. Martii anno 1722, editam, ad Generale Capitulum convocatoriam, in qua inter alia leguntur sequentia: *Ordinem vestrum, Viris sanctitate, pietate, Religione sacrarum, eisque ancillarum bonarum literarum scientiã, ac propriã, alienã, neque salutis studio eximie præditis fulgentem, singularibusque in hanc sanctam Sedem meritis conspicuum, peculiari Apostolice dilectionis affectu complectimur.* Factis verò eundem affectum ostendit, dum anno 1723. Majestate verè Pontificia Capitulo Generali personaliter præsidere dignatus fuit, assumptis secum Disquisitoribus quatuor Eminentissimis, & quasi præcipuis Cardinalibus *Pauluti, Corsino*, moderno Pontifice, *Georgio Spinola*, pro tunc Secretario Statuum, & *Conti* ejusdem Sanctissimi Germano Fratris. *Andream Conti*

ex Ordine Minorum non solum sanguine, verum etiam vite austeritate, virtutum splendore, ac miraculis Illustrissimum in Beatorum numerum sollemnissime retulit. Plures adhuc Pontifice dignas additurus gratias, juxta proprium suum effatum, nisi mors superveniens munificentiam istam ad Successorem transtulisset. Rexit Ecclesiam usque ad annum

1724.

III. Benedictus XIII. Romanus, antea Vincentius Maria de Ursinis, Ordinis Prædicatorum, qui uti ipsum Seraphicum Patrem, suum quoque sanctum Patrem sæpius intitulavit, ita erga Seraphicum Ordinem verè Clementissimum sese Parentem exhibuit ac Seraphici Patris S. Francisci Statuam marmoream in figura Regularis Observantiæ Habitûs solenni pompa in Vaticano, celeberrima Urbis & Orbis Basilica, erexit, sollicitè per Bullam *Universalis Ecclesie Regimini* & invigilans, ut Filii tanti Patris vestigia quoque ejusdem, sublati, si qui alicubi irrefserint, abusibus, arctè premerent. Fastos Ordinis multiplices Beatorum & Sanctorum Apotheosi decoravit, *Hyacintham Marescotti* tertii Ordinis Monialem, ac *Joannem à Prado*, Strictioris Observantiæ, in Africa pro Fide Christi Martytem, Beatorum numero, *Franciscum Solanum* verò, Indiæ Occidentalis Apostolum, nec non *Jacobum de Marchia* Italiæ, Germaniæ, Hungariæ, aliarumque Nationum Missionarium & Contionatorem Apostolicum, Sanctorum Catalogo adscribendo, cui pro complemento S. *Margaritam de Cortona*, tertii Ordinis Pœnitentiæ speculum, adjunxit. Sacræ Cardinalitiæ Purpuræ decus Generali nostro Eminentissimo *Laurentio Cozza*, ac per ipsum, eximium Ordini universo splendorem contulit. Altaria privilegiata cum certis conditionibus in perpetuum nostris concessit Ecclesiis, aliæque plura, quæ brevitatis gratiâ omittuntur, eddidit. Rexit Ecclesiam usque ad an.

1730.

IV. Clemens XII. antea Laurentius Corsini, Florentinus, ab anno 1729. Ordinis nostri Seraphici Protector esse dignatus, 12. Julii anno 1730. in Summum Pontificem electus, in sui erga hunc S. Ordinem paterni amoris tesseram, licet gravissimis curis irretitus, Protectoratam necdum dimisit.

Quantum igitur omnium nostram intersit continuis ferventissimis precibus cælum pulsare, ut DEUS ter Optimus Maximus dignissimum hunc

hunc suum in terris Vicarium clementissimè protegat, ejusque vitam ad longævos annos sanos, ac incolumes producat, nemo erit, qui dubitare possit.

QUÆRITUR II.

Quinam Generales fuerint currente hoc sexto Ordinis Sæculo ?

ANte Responsonem nota, in præsentem numerum sub distincta Ciphra venire solummodo illos Generales, qui canonicè ut tales per Generalia Cepitula fuerunt electi, alii verò, qui sub idem tempus, Generalatu per mortem vel promotionem vacante, deputabantur tanquam Vicarii Generales, postea per Diploma Pontificium insigniti titulo Ministri Generalis, apponuntur præcisè post Electos. Hòc notatò

Respondeo sequentes esse Generales.

I. *Ludovicus dela Torre* Hispanus, Lector Jubilatus, Ex-Secretarius Generalis Ordinis, & Vice-Commissarius Generalis Ultramontanæ Familiæ, qui in primis statim Pastoralibus satis manifestum fecit invariable suum desiderium promovendi virtutem, Seraphicæ Regulæ Apostolicam excolendi puritatem, & eradicandi, ubi excreverint, abusu zizania; ast, dum vix per integrum annum in hoc sancto suo zelo continuavit, trunculentæ mortis ascia florentissimam hanc arborem succidit die 13. Octob. 1701.

In cujus locum Vicarius Generalis successit *Idephonsus Bierma* Concionator Regius, ac Catholicæ Hispaniarum Majestatis pro Immaculata Conceptione Theologus, & Indiarum Commissarius, qui ob eximia sua merita per Brève Apostolicum = *Religionis Zelus*. Apud *Fulium à Venetiis fol. 305.* declaratus fuit Generalis, continuavitque hoc officium ad annum 1716. prorogato semper ex Apostolica ordinatione Capitulo Generali ob furentes per universam ferme Europam Belli tumultus.

Demum & is satis cessit, atque novus Vicarius Generalis subroga-

tus est, *Josephus Garzia*, Lector Jubilatus, in Regali Congressu pro Immaculata Conceptione Theologus &c. Ex-Provincialis Provinciae Immaculatae Conceptionis, ac Secretarius Generalis Ordinis, qui per Breve Pontificium anno 1717. uti prior, decoratus titulo Ministri Generalis perduravit usque ad proximum Generale Capitulum anno 1723. sub Innocentio XIII. celebratum: demum factus Episcopus Seguntinus.

Ex dictis deducitur, quod Reverendissimus Pater Ludovicus della Torre canonicè in Capitulo tanquam Minister Generalis electus, una cum Reverendissimis Ildephonso Biezma ac Josepho Garzia, tanquam talibus ex dispensatione Apostolica declaratis, gubernavit sacram Religionem à principio labentis sæculi usque ad annum 1723.

II. *Laurentius Cozza à sancto Laurentio* Italus, Lector Jubilatus, Custos Terræ sanctæ, ac Commissarius Apostolicus, sacræ Congregationis Indicis Consultor, supræ & universalis Inquisitionis Romanæ Qualificator, nec non Observantium Cismontanæ Familiæ Vice-Commissarius Generalis.

Floruit celebratissimus hic Vir non solum pietate, sed etiam scientiâ, per aliquot doctissimos libros typis vulgatos, præsertim per suam *Historiam Polemicam, de Grecorum Schismate post Concilium Constantinopolitanum I. usque ad absolutam Generalem Synodum Florentinam*, quatuor Tomis comprehensam.

Fuit in Ministrum Generalem electus præsertim Summo Pontifice Innocentio XIII. qui eximia ejusdem in totam sanctam Romanam Ecclesiam merita, infra *Quest. V.* memoranda, singulariter respexit. Prout & in præmium eorundem meritorum infra quartum Generalatus sui annum Pileo Cardinalitio à *Benedicto XIII.* donatus fuit.

In Generalem Vicarium, substitutus Reverendissimus *P. Matthæus à Paretta*, antea in Curia Romana Procurator Generalis, ex Rescripto Pontificio Ministri Generalis titulo insignitus, residuum sexennii tempus in gubernio Ordinis complevit. Novissimè SS. D. N. *Clemente XII.* ad denominationem Augustissimi Imperatoris *Caroli VI.* in Archi-Episcopum Panormitanum assumptus est. Hic igitur rexit Ordinem usque ad annum 1729.

1729.

III.

III. *Joannes de Soto* Hispanus, Lector Jubilatus, Catholicæ Majestatis pro Regali Inmaculatæ Conceptionis congressu Theologus, Ex-Secretarius Generalis Ordinis, ejusdemque Ex-Procurator Generalis, atque Familiæ Ultramontanæ, & Indiarum Commissarius Generalis, qui omnium ferme Vocalium votis in eundem unanimiter conspirantibus gloriosissimè electus fuit, præsidente nomine Summi Pontificis, non aliquo Eminentissimo Cardinali, sed ex speciali dignatione, verèque mirifica benignitate Sanctissimi, ipsomet Reverendissimo Patre Matthæo à Paretta pro tunc Generali.

Pietas, doctrina, & nota regendi subditos experientia Reverendissimi Patris Joannis à Sotò per zelosas Pastorales ad initium Regiminis sui jam manifestatæ. Posteris nostris copiosissimam scribendi materiam subministrabunt, cui interim felicissimam gubernii continuationem demissimè precamur.

Q U Æ R I T U R III.

Quænam hoc tempore fuerint celebrata Capitula Generalia? Respondeo sequentia.

I. **R**Omæ in Conventu Ara-Cœlitano, cujus tamen Statuta Generalia, saltem à Familia Cismontana non sunt recepta, utpote non ratificata à Discretorio, prout ad eorum valorem requiritur. In Generalem electus fuerat Ludovicus de la Torre anno 1700.

II. Iterum Romæ, ex speciali dispositione Summi Pontificis Innocentii XIII. in Brevi convocationis Capituli Generalis de 26. Martii 1722. epressâ; aliàs enim debuisset, juxta Ordinis Statuta Generalia, celebrari in Hispania. Dilationis aded notabilis inter hoc, & præcedens Capitulum causa erat armorum strepitus, totam ferme Europam occupans. Statuta, sive potius Decreta Capituli Generalis equidem nec in hoc, sicuti nec in præcedenti Capitulo, erant Discretorio proposita; defectum tamen omnè supplevit Benedictus XIII. per speciale Diploma *Ad Pastoralis dignitatis* editum an. 1729. 2. Maii. dummodo diætæ Constitutiones nõ adversentur sacris Canonibus, Decretis Cœcilii Tridentini & Ordinari

dinationibus Apostolicis sacram Reformam &c. concernentibus. In Mi-
nistrum Generalem electus est Laurentius à S. Laurentio an. 1723.

III. Mediolani, electo in Ministrum Generalem Reverendissimo
Joanne de Soto anno " " " " 1729.

QUÆRITUR IV.

An moderno Sæculo Corpus Seraphicum Regularis & Strictioris Observantiæ servet ad hæc usque tempora sacram Regulam absque dispensatione aliqua Apostolica?

ANte resolutionem videtur, non inacceptum fore Lectoribus, præsertim extraneis, si ipsis modernus Seraphicæ Religionis status præviè in compendio per Notanda exhibeatur. Quare

Notandum I. quòd ad hoc usque momentum omnes Fratres Minores, *Regularis & Strictioris Observantiæ*, vivant sub Obedientiâ nostri Generalis, qui post Bullam *Unionis Leonis X. de anno 1517.* singulis sexennis eligitur, quamvis præcedenter tempus sui regiminis non fuerit ad certos annos limitatum.

Notandum II. Quòd totum hoc Corpus Seraphicum sub memorato supremo capite existens dividatur in Familiam *Cismontanam & Ultramontanam.* Sub *Cismontana* Familiæ nomine, juxta nostram computationem, comprehenduntur Franciscani intra *Italiam*, & *ultramare*: similiter ex parte degentes intra *Germaniam superiorem cum Polonia*, & *Hungariam* aliisque adjacentibus Provinciis usque ad *Palastinam, Ægyptum*, & *Æthiopiam* inclusivè. *Ultramontana* autem, prout nos eandem appellamus, amplectitur residuum Corpus Religionis Seraphicæ trans Alpes à *Gallia* incipiendo, *Belgium cum Germania inferiori*, & una parte *Superioris*: Item *Hispanias* universas, atque ultra *Fretum Gaditanum*, quidquid per *Africam, Asiam, & Americam* ad terminos Orientis extenditur.

Notandum. III Quòd etsi noster Generalis ab utrâque Familia, per suos Provinciales, & Custodes in simul confluentes, eligi soleat, id tamen pro majori ad invicem Ordinis Harmonia juxta dispositionem Summorum Pontificum fiat alternativè, ita nimirum, ut si primò sexenniò Generalis fuerit de Familia *Cismontana*, altero assumi debeat ex *Ultramontana*.

Notandum IV. Præter allegatum Generalem ad regendum amplissimum *Corpus Regularis Observantiæ* jam tempore Eugenii IV. anno 1443. fuisse institutos, & anno 1446. per Bullam *Ut sacra Ordinis Minorum &c.* efficacius confirmatos, duos *Vicarios Generales*, unum pro *Cismontana*, alterum pro *Ultramontana* Familia. Quinimò etiam ante illud tempus, uti adverti apud *Martinum V. fol. 40.* inveniuntur apud Observantes, præter Generalem de Comunitàte, *Vicarii* quidam *Generales* de *Regulari Observantia*, non solum nationis *Gallica*, verum etiam aliarum, etsi non sub tali divisione, & cum tanta potestatis plenitudine. De quibus vid. *Gubernatis Tom. I. fol. 300.* & *Tom. II. fol. 60. ac seqq.*

Notandum V. *Vicarios* hosce *Generales* proximè explicatos defuncto post Bullam *Unionis Leonis X.* non esse amplius in usu, sed locò eorum introductos fuisse *Commissarios Generales Familiae*, taliter nimirum, ut si *Generalis* fuerit e. g. de Familia *Ultramontana*, is eandem regat, pro *Cismontana* autem à *Franciscanis Cismontanis* eligatur *Commissarius Familiae Cismontane*, qui ibidem *Clavum* teneat, cum dependentia tamen à *Generali* & vice versa.

Inde, cum anno 1723. electus fuerit *Minister Generalis Reverendissimus P. Laurentius Cozza*, ex Familia *Cismontana*, eoque ad *Cardinalatum* promotus, ex eadem Familia susceptus *Reverendissimus P. Matthæus à Paretta*, nunc *Archi-Episcopus Panormitanus*, nullus tunc in *Cismontana* Familia (bene tamen in *Ultramontana*) erat *Commissarius Generalis Familiae*. E contra, dum in nupero *Capitulo Generali Mediolanensi* anno 1729. celebrato *Reverendissimus P. Joannes de Soto* ex Familia *Ultramontana* in *Ministeriatu* *Generalis* officium assumptus fuit, eodem tempore à Familia *Cismontana* pro *Commissario Generali* electus est *Reverendissimus P. Franciscus à S. Severino*, cui anno 1730. 20. Febr. è vivis excedenti, successit *Reverendissimus P. Cres-*

centius Krisper, tunc Diffinitor Generalis, Provinciæ Austriacæ, Superior noster observantissimus.

His itaque prænotatis

Respondeo ad quæstionem, Nemini de statu Seraphico aliàs habenti noticiam posse de literali S. Regulæ Observatione prudens oriri dubium, præsertim si resciat solertissimam illam vigilantiam, quam zelosissimi hujus sæculi Summi Pontifices *Clemens XI. Innocentius XIII. & Benedictus XIII.* pro conservanda exactè S. Regulæ Observantia & Disciplina constanter habuerunt, prout ex dictis abundè constat.

Nec aliud à moderno gloriosissimè regnante *Clemente XII.* expectari potest, utpote, qui Seraphici Ordinis Protectoratum in supremâ Dignitate ea sollicitudine clementissimè prosequitur, quâ eundem per 10. annos ut Cardinalis, cum maximo Religionis emolumento gerere dignatus est.

Pro dictorum confirmatione audiantur vel sola verba formalia *Innocentii XIII.* ad Generale Capitulum Romanum, cui præsidebat, clementissimè perorata sequentis tenoris: *Dilecti Filii: ubi promùm supremam Apostolatus Cathedram, licet immerentes, conscendimus, inter multiplices Pastoralis Officii sollicitudines NB. ad vestrum Seraphicum Ordinem studia nostra convertenda esse duximus, ad quem Beneficiis prosequendum tantò ardentius provocamur, quantò libentius mente reperimus egregiam laudem intemeratis Fratrum moribus, Regularis Disciplina Zelò doctrinæque salutaris in universali Ecclesia sancto Instituto comparatam.*

Hanc plusquam paternam Summorum Pontificum vigilantiam sancto, verèque Seraphico fervorè imitati sunt Reverendissimi hujus sæculi Generales, Commissarii & Vice-Commissarii zelosissimis Pastoralibus, ac Literis encyclicis incessanter urgendo, ut si alicubi in amplissimo hoc Ordine laxitates aliquæ seu abusus irrepissent, illicò à Superioribus Provincialibus & Localibus sub gravissimis pænis, aliàs ipsismet infligendis, è medio tollantur.

Ad id ipsum vel maximè respexerunt tria Generalia Capitula suis Ordinationibus currente hoc sæculo usque huc celebrata.

Primum Romanum anno 1700. congregatum, antequam ad alia processum erat, apud Julium à Venetiis fol. 293. n. 3. hæc formalia ponit: *Intimantur denuò omnes Apostolica & Ordinis Constitutiones, nec non*

universa Decreta, Mandata, & Ordinationes Generalium Prælatorum concernentia puram Observantiam nostræ Regula & paupertatis, qua omnia exactè servantur.

Secundum Romæ anno 1723. cujus Præses ipsemet Summus Pontifex Innocentius XII. esse dignabatur, Ordinationibus ibi factis præmissit, sequentia: *Protestatur Capitulum Generale, se profiteri ac observare Regulam S. P. N. Francisci secundum suam omnimodam puritatem, juxta Declarationes Nicolai III. & Clementis V. &c.*

Tertium demum Generale Capitulum, anno 1729. Mediolani institutum, ante omnia præcipit superiùs dicta, aliàque ordinata præcedentis Generalis Capituli, à Sanctissimo jam confirmata accuratissimè observari, ac pro Posterorum memoria typis mandari,

QUÆRITUR V.

Quænam pro DEI gloria, & utilitate Ecclesiæ præstiterunt Franciscani Regularis & Strictioris Observantiæ hoc ultimo Sæculo ?

RESPONDEO, etsi hoc sæculum nondum medietatem, quin imò nec tertiam sui cursûs partem attigerit, nonnulla tamen apponere non inacceptum Lectori creditur, reliquendo plura, & forsàn quoque digniora, doctissimis famosissimorum Ordinis nostri Chronologorum *Luca Waddingi*, & *Dominici à Gubernatis* Continuatoribus, plenam notitiam habentibus. Quare

I. De *Europa* universaliter loquendo, Franciscani non solum continent, quâ datâ occasione, prudenter possibili, Hæreticos ad Gremium S. Matris Ecclesiæ reducere, verum etiam plures milliones Catholicorum, tum zelosis concionibus, tum Sacramentali absolute, à vinculis peccatorum suorum liberare.

Item *Via Crucis*, propter Indulgentias copiosas Ecclesiæ militanti æquè

æquè ac purganti utilissima, & ad finem præcedentis sæculi in *Italia*, ac *Hispaniam* passim introducta, pariter pro præsentis sæculo in *Germania* adedè florere incæpit, ut vel in sola *Bavaria* ab anno 1728. intra tam breve temporis spatium, ad 20. millia libellorum de sanctâ hac viâ tractantium, fuerint à Bibliopolis distracta. Crevit hæc devotio adhuc magis, quando modernus gloriosissimè regnans Pontifex Clemens XII. per Breve *Exponi Nobis* 16. Januarii anno 1731. editum dictas Indulgentias Viæ Crucis etiam ad extraneas Ecclesias sub certis conditionibus extendit.

In *Gallia* quantum hoc sæculo excitaverint motum *Quénellii* Fautores, contra Constitutionem illam *Unigenitus* à *Clemente XI.* anno 1713. promulgatam, toti orbi Catholico sat notum est. Quamvis autem contra dictam Constitutionem Appellantibus aliquot Episcopi, ac non pauci Clerici Sæculares & Regulares diversarum Religionum adhæserint, nihilominus Franciscani Galli cum Belgis, non obstantibus gravissimis minis, pro summa Sede imobiles steterunt.

Satis ostendit eorum Fidei constantiam Declaratio illa, publicè typis edita, & Lovanii 13. Jan. an. 1719. cum approbatione reimptessa, in qua universo mundo imperterritè patefacerunt, quanta cum reverentia & submissione Seraphicus Ordo S. Ecclesiæ decisiones dogmaticas in supremo suo Capite veneretur.

In hac Declaratione fundamentaliter demonstrant Franciscani, quàm malè à minima parte aliquorum, contra totam reliquam Ecclesiam Episcoporum &c. Papæ Constitutionem humiliter acceptantium, appellatio intentetur; quàm absurdæ sequelæ, in totam Catholicam Religionem redundantes, exinde sint processuræ; & tandem firmiter testantur, non solùm vi Obedientiæ, in S. Regula Sedi Apostolicæ juratæ, sed ex agnitione veritatis, & justissimæ decisionis Clementinæ, se malle quascunque persecutiones perpeti, quàm à S. Sede in minimo separari.

In *Moscovia*, Græcorum erroribus dedita, Strictioris Observantiæ S. P. Francisci zelosi Filii pariter novam Missionem aperuerunt, quorsum S. Congregatio de Propaganda Fide per Decretum die 19. Augusti anno 1726. emanarum Missionarium Apostolicum in Civitate *Peterburgi*, ac in Provinciis *Ingria*, *Livonia*, & adjacentibus destinavit P. *Stepha-*

num *Nicolaum à Fundo* Strictioris Observantiæ, sub Directione & Præfectura *P. Jacobi ab Oleggio* ejusdem Ordinis.

In ultimis quasi *Europa* terminis, nimirum in *Præfectura Constantinopolitana*, præter plures alios Missionarios Apostolicos Franciscanos, maximè isto sæculo invigilavit Reverendissimus *P. Petrus Baptista Mauri*, Strictioris Observantiæ, Archi Episcopus Cartagiensis, & in universo Patriarchatu Constantinopolitano Vicarius Apostolicus, ne Christiani in *Gean-Cairo*, *Schmirna*, *Scio*, *Tine*, *Rhodi* &c. item in *Albania*, *Macedonia* &c. & plurimis locis Turcici Imperii cum Mahometanis perverterentur. Obiit vix annò abhinc pientissimè.

II. Hoc ipso sæculo etiam in Germania magis innotescere capit liber ille admiratione plenus, *Civitas DEI Mystica* intitulatus, quem Ven. Mater *Maria à Jesu S. Francisci* Filia, & Conventus *Immaculata Conceptionis* in Civitate *Agreda* quondam Abbatissa, composuit, inspirante & dictante *B. V. MARIA*.

Quàm stricto examine liber iste ex mandato *P. Generalis Idephonfi Salizanes* fuerit censuratus, suprà apud eundem Generalem dictum est. Sed & præter *Domestica*, etiam Testimonia atque censuræ extraneæ hujus Operis pretium affirmant, quales sunt *R. P. Francisci de Almada Soc. Jesu* Ulyssipone in Portugallia. Reverendissimi *P. Andrea Mendo*, ejusdem Societ. Concionatoris Regii, SS. Theol. & S. Scripturæ Magistri in *Salamanca*, ac Examinatoris Synodalis *Madriti*. Reverendissimi ac Illustrissimi Domini *Don Diego de Silva*, olim Generalis SS. Ordinis magni Patriarchæ *S. Benedicti*, tunc Episcopi *Gaditani*. Reverendissimi *P. Antonii de Morales*, SS. Theol. Magistri ac Doctoris celeberrimi. Excellentissimi & Illustrissimi Domini *Don Michaelis de Escartin* Episcopi *Tarraconensis* *S. Catholicæ Majestatis Consiliiarii* *Staris*, & Scriptricis hujus libri *Diocæsani*. Reverendissimi *P. Michaelis de Elizalde Soc. Jesu* Theologi in *Regio consilio Immac. Concept.* Reverendissimi *P. Thoma Sanchez* ejusdem *Soc. Concionatoris Regiæ Majestatis* &c.

Nec non Universitatum *Salmanticensis*, *Comptutensis*, & *Lovaniensis* solidæ approbationes, quarum copiarum partim in ipsis Exemplaribus libri, partim in nostris Archiviis exhibentur.

Post plures itaque editiones *Hispanicas, Gallicas, & Italicas*, etiam in *Germania* sub lingua vulgari anno. 1716. ac paulò post, nimirum anno 1719. Idiomate latino prodiit hic Tractatus, Augustæ Vindelicorum, impensis *Joan. Bernardi Bencard* in lucem publicam editus, ab ipsis Censoribus plurimis encomiis exornatus.

Et licet nec liber iste, pro salute animarum fructuosissimus, nec ea, quæ eundem conscripserat, suis careat adversariis, videtur tamen illorum vis plurimum refracta per novissimum Decretum an. 1729. 21. Martii emanatum, sequentis tenoris:

Sanctissimus D. N. Benedictus XIII. ad humillimas preces Postulatoris causa Beatificationis, & Canonizationis Servæ DEI MARIÆ à JESU de Agreda, per Organum R. P. D. Pitoni Episcopi Imeria Sanct. sua Auditoris, mediante ipsius rescripto, sub infrascripta die mandavit, ut causa prædicta Servæ DEI prosequatur in Sac. Rit. Congregatione absque novo examine librorum Mystica Civitatis DEI, eisdemq; libri retineri, & legi possint. Et ita &c. die 21. Mart. 1729.

III. Ab *Europa* deveniendo in *Africam* imprimis occurrit celeberrima illa Missio, ab Innocentio XII. (uti supra Sæculo V. *Quaest. I. n. II.* dictum est) ordinata in *Abbassiam*, quæ & *Abbyssina*, vel *Ethiopia superior*, seu *interior*, ejusque Imperator *Magnus Sacerdos*, vel *Presbyter Joannes* communiter vocari solet. Hoc magnæ latitudinis Regnum, S. Apostoli *Matthiæ* labore ad Christi Fidem conversum, multis postea schismaticis & hæreticis erroribus fuit inquinatum.

Sæpius quidem, teste *Gubernat. de Miss. ant. fol. 604. & seqq.* tam à nostri Seraphici Ordinis, quam aliarum SS. Religionum Missionariis, unio cum Ecclesia Romana procurata, ob notissimam tamen Gentis illius inconstantiam semper iterum interrupta fuit: prout & (de antiquioribus temporibus adstrahendo) anno 1646. 1668. & 1697. omnes Romano-Catholici, ipsis sæpè Regibus & quibusdam Magnatibus invitis, à furiosa plebe ejecti sunt.

Anno 1700. hujus sæculi primo, & Innocentii XII. Pontificatus ultimo, iterum ad Monarcham hujus Imperii, ut Legatus Apostolicus missus erat *P. Franciscus de Salem* Strictioris Observantiæ, cui, in viâ mortuo, successit *P. Josephus Maria de Jerusalem*, qui cum Socii

ciis suis (inter quos erat *P. Theodorus Krump*, ex nostra Provincia Bavarix) suam legationem feliciter absolvit, tam ab Imperatore, quam à Generali Monachorum S. Antonii Eremitæ potissimum Schismaticorum, benignè susceptus, cum uterque ad Religionem Catholicam esset propensus. Post aliquot menses, & plures conferentias tandem, divinâ gratiâ operante, 2. Febr. anno 1702. ipsemet Imperator *Adiam Saghed Jafu*, unâ cum suo Secretario, *Abbate Gregorio* Sacerdote Professionem Fidei in manus dicti *P. Josephi* deposuit, eumque, ut suum Legatum, ad Summum Pontificem Clementem XI. cum literis devotæ submissionis remisit, simul aliquot, ex nobilitate Regni, capacis ingenii pueros commisit Romam deducendos, qui in ritibus Ecclesiasticis & Religionis fundamentis instructi, cum magna solennitate ab Eminentissimo Cardinale Sacripante S. Confirmationis Chrismate publicè inuncti fuerunt. *Petr. Ant. de Venet. Tom. 1. fol. 162. & seqq. P. Teodor. Krum in Descript. Mission. fol. 344. &c.*

Alia Missio sub Clemente XI. in *Africam* instituta fuit cum *P. Liberatus Weiss*, Franciscanus, natus Palatino-Bavarus, Provinciæ Austriacæ Alumnus, peracto plurimum annorum laborioso itinere, tandem unâ cum Sociis suis anno 1711. in Civitatem *Gondar* advenit. Exceptus suaviter à Rege, &, cum maximâ spe ingentis animarum fructûs, benignè ac frequenter auditus fuit; verùm, instigante inferno, tam ipse Rex à tumultuantibus Subditis à Throno turbatus, quam Patres illi, lapidibus obruti, gloriosam mortem oppetierunt.

IV. In *Ægypto superiore* hoc quoque sæculo nostri PP. pro reducendis ad Ecclesiæ Ovile errantibus *Cophtis* indefessè laborârunt, quorum solummodò in urbe *Gerges*, juxta relationem an. 1723. obtentam per anni spatium 500. unâ cum suo Episcopo: in Civitate *Achmim* verò, ultrâ 300. publicè Catholicam Religionem sunt professi, non sinè gravi tumultu, ab aliis pertinacibus *Cophtis* excitato, brevi tamen, ipsi Turcis opem nostris ferentibus sopito.

Denique non prætermittenda sunt insignia in totam Ecclesiam merita Eminentissimi Cardinalis piæ memor. *Laurentii Gozza*, olim Generalis totius Ordinis dignissimi.

Hujus dexteritate ac prudentia, pro tunc Guardiani Jerosolymitani, ac Delegati Apostolici non solum anno 1718. Patriarcha Alexandrinus,

Samuel Capasulis à Chio abjurato Schismate ad gremium Ecclesiæ adductus fuit, Pallio Româ transmissio, maximæ Dignitatis Ecclesiasticæ Ornamento, sed ejusdem quoque studio & labore jam antea anno 1711. tota *Antiochena Maronitarum* Ecclesiâ, expulso *Jacobo*, legitimo suo Patriarcha, ad Schisma propendens; iterum fuit Summo Pontifici *Clementi XI.* reconciliata, & *Jacobus* suæ Sedi Patriarchali restitutus.

V. In tribus Franciscanorum *Regularis & Strictioris Observantia* Provinciis *India Orientalis*, nimirum in Provincia *Matris DEI, S. Thoma, & S. Gregorii*, uti etiam in plurimis Domibus Missionum & Parochiis *Asiae*, extendunt nostri Operarii indies Missiones suas, innumeras quasi adjacentes Barbaras Nationes, densis errorum tenebris adhuc obrutas, luce Evangelica colustrantes.

In *China P. Basilius de Gemonâ*, Strictioris Observantiæ, hoc sæculo gloriosus suos labores Apostolicos sancta morte coronavit, qui propria manu ultra bis mille Gentiles ibidem sanctâ Baptismatis undâ successivè abluit, declaratus ab *Alexandro VIII.* Vicarius Apostolicus super amplissimam *Chinae* Ditionem *di Xensi*, in circuitu suo totam Italiam excedentem. Et licet copiosissima hæc animarum Messis, superfeminante zizaniâ salutis humanæ inimico, novissimè à moderno Sinarum Imperatore non parùm fuerit diminuta, reperiuntur tamen quàm plures, etiam primæ Nobilitatis, qui malint extrema quæque sufferte, quàm Religioni Catholico-Romanæ, semel agnitæ, renunciare.

In Regno *Cambojae* seu *Cambogia*, ejusdem *Indiæ Orientalis*, anno 1724. novus sese aperuit campus, plurimos Gentilium ad veram convertendi Fidem. Dum enim *P. Valerius Rist*, Strictioris Observantiæ Provinciæ *Bavariæ* Alumnus, ac Socius suus *P. Seraphinus de Borgia* ex *Portugallia*, ambo Missionarii Apostolici, in Regnum *Ihor*, destinati, sanctum prædicando Evangelium apud induratos Mauros ibidem, sectæ *Mahometis* à potiori addictos, surdas invenissent aures, ex mandato *S. Congregationis* inter gravissima maris pericula in *Cambojam* sese contulerunt, in quo Regno Septingentos circiter Christianos, omnibus reliquis, cum ipso Rege, Gentilissimi erroribus excæcatis, solum repererunt

ant sine Pastore, nam unicum quem habuerunt Clericum Sæcularem octo abhinc annis impius quidam ex ipsis Christianis Sicarius nefarie traditur occidisse.

Fuerunt tamen, hoc non obstante, à Rege, præsertim Seniore, & Optimatibus magno honore excepti, ipsisque concessæ amplissimæ facultates per totum Regnum liberè prædicandi Evangelium, conferendi Baptismum, ubilibet erigendi Ecclesias, & in adiutorium plures vocandi ex Ordine operarios &c. Formalia concessionis inchoabant, uti sequitur :

Potestas, Libertas, & Auctoritas, quam Nos Nac Sандаich Præfatus Prauncar, Rex Cambogia cum nostro Socero, ac nostro Filio pro nunc gubernante concedimus PP. Valerio Rist, & Seraphino à Borgia, qui venerunt de Roma ex mandato sue Sanctitatis in hoc nostrum Regnum ad succurrendum Christianis, qui in illo existunt, & ad prædicandum & docendum suam S. Legem illos, qui de bona voluntate eam volunt amplectari: Et quia NB. primi Missionarii, qui fuerunt in isto Regno nostro, erant ejusdem Religionis, eosque nostri Antecessores estimarunt, & plurimum protexerunt, Nos cum nostro Socero, & nostro Filio pro nunc gubernante, moti bona qualitate prædictorum Patrum ipsis concedimus sequentes facultates &c,

NB. Hic eadem erant insertæ, superiùs jam saltem quoad principales in compendio relatæ.

Steterunt in hac Missione ultrà triennium, pluresque Gentilium baptizârunt, nec exiguâ affulgebat spes, Regem Senioretem ipsammet convertendi, qui summo erga eos amore affectus, pro ipsis construi curavit Domum prope suum Palatium; ast mors ejusdem improvisa plures sanctissimos conceptus impedivit: etenim, uti sonant formalia P. Valerii Rist de dat. in Cambogia s. Junii an. 1726. insperatò quâdam apoplexiâ ractus, in spatio dimidiæ horæ, occlusâ sibi loquelâ, me (nempe P. Valerio) presente, & à sorore Regis ad antlam vocato, vitam suam finivit.

VI. Quam copiosos in fertilissimo *India Occidentalis* agro fructus singulis annis progerminare faciant Franciscani Regularis, & Strictionis Observantiæ, credo vel exinde in compendio deduci posse, si integras, & completas 17. Provincias, quas ibidem in medio Gentilium conservamus, denominavero in sequenti universali omnium Provinciarum Ordinis, Tabula, signo * notatas.

TABULA UNIVERSALIS

Omnium Provinciarum Ordinis Minorum sub Ministris Generalibus totius Ordinis, in duas Familias pro feliciore gubernatione distributarum.

Cismontanæ Familiae.

1. Provincia S. Patris Francisci Observantium.
2. Romana Observantium.
3. Marchiæ Observantium.
4. Tusciæ Observantium.
5. Bononæ Observantium.
6. S. Antonii Observantium.
7. Genuæ Observantium.
8. Mediolani Observantium.
9. Principatus Observantium.
10. Septem Martyrum Observantium.
11. Siciliæ Observantium.
12. S. Nicolai Observantium.
13. S. Bernardi Observantium.
14. S. Angeli Observantium.
15. Dalmatiæ Observantium.
16. Candiæ Observantium.

17. Austriae Reformatorium.
18. Bohemiae Reformatorium.
19. Poloniae Minoris Observantium.
20. Corsicae Observantium.
21. Ragusii Observantium.
22. Brixiae Observantium.
23. Basilicatae Observantium.
24. Hungariae Sanctissimi Salvatoris Reformatorium.
25. Transylvaniae Reformatorium.
26. Bosnae Argentinae Observantium.
27. Hungariae S. Mariae Reformatorium.
28. Terrae Laboris Observantium.
29. Tirolensis Reformatorium.
30. Calabriae Observantium.
31. Albaniae Observantium.
32. S. Didaci Observantium.
33. S. Thomae Apostoli Observantium.
34. Vallis Mazzariae Observantium.
35. Vallis Nethi Observantium.
36. Bavariae Reformatorium.
37. Poloniae Majoris Observantium;
38. Russiae Observantium.
39. S. P. N. Francisci Reformatorium.
40. Romana Reformatorium.
41. Marchiae Reformatorium.
42. Tusciae Reformatorium.
43. Bononiae Reformatorium.
44. S. Antonii Reformatorium.
45. Genuae Reformatorium.
46. Mediolani Reformatorium.
47. Principatus Reformatorium.
48. Septem Martyrum Reformatorium.
49. Siciliae Reformatorium.
50. S. Nicolai Reformatorium.
51. S. Bernardini Reformatorium.

52.	S. Angeli Reformatorum.	Angeli Reformatorum.	17.
53.	Poloniæ Minoris Reformatorum.	Hobenua Reformatorum.	18.
54.	Corficæ Reformatorum.	Poloniæ Minoris Observantium.	19.
55.	Brixia Reformatorum.	Corficæ Observantium.	20.
56.	Basilicatæ Reformatorum.	Brixia Observantium.	21.
57.	Terræ Laboris Reformatorum.	Basilicatæ Observantium.	22.
58.	Calabria Reformatorum.	Terræ Laboris Reformatorum.	23.
59.	S. Didaci Reformatorum.	Calabria Reformatorum.	24.
60.	S. Thomæ Apostoli Reformatorum.	S. Didaci Reformatorum.	25.
61.	Vallis Mazzariæ Reformatorum.	S. Thomæ Apostoli Reformatorum.	26.
62.	Vallis Nethi Reformatorum.	Vallis Mazzariæ Reformatorum.	27.
63.	Poloniæ Majoris Reformatorum.	Vallis Nethi Reformatorum.	28.
64.	S. Vigilii Reformatorum.	Poloniæ Majoris Reformatorum.	29.
65.	S. Ladislai Observantium.	S. Vigilii Reformatorum.	30.
66.	Bulgaricæ Observantium.	S. Ladislai Observantium.	
67.	Lituanicæ Observantium.	Bulgaricæ Observantium.	
68.	Custodia Terræ Sanctæ Observantium.	Lituanicæ Observantium.	
69.	Custodia Constantinopolitana Reformatorum.	Custodia Terræ Sanctæ Observantium.	
70.	Missio Moscovitica Reformatorum.	Custodia Constantinopolitana Reformatorum.	
71.	Missio Russica.	Missio Moscovitica Reformatorum.	

Familia Ultramontana.

1. Franciæ Observantium.
2. Franciæ Parisiensis Observantium.
3. Castellæ Observantium.
4. Saxonie S. Joannis Baptistæ Relectorum.
5. Saxonie S. Crucis Relectorum.
6. Turoniæ Observantium.
7. Turoniæ Pietavenfis Observantium.
8. Aragoniæ Observantium.
9. Argentinæ Relectorum.
10. Aquitanæ antiquioris Observantium.
11. S. Jacobi Observantium.
12. Coloniæ Relectorum.
13. S. Bonaventuræ Observantium.

14. Portugallix Observantium.
15. S. Ludovici Observantium.
16. Hybernix Strictioris Observantium.
17. Scotix Observantium.
18. Daniæ Observantium.
19. Angliæ Reformatorum.
20. Conceptionis in Hispania Observantium.
21. Britannix Recollectorum.
22. Bethicæ Observantium.
23. Burgensis Observantium.
24. Angelorum Observantix.
25. Pietatis Observantix.
26. S. Gabrielis Discalceatorum.
27. Carthaginensis Discalceatorum.
28. Flandriæ Observantium.
29. Thuringiæ Recollectorum.
30. Germaniæ Inferioris Recollectorum.
31. Algalbiorum Recollectorum.
32. * S. Evangelii in Mexico Observantium.
33. Majoricarum Observantium.
34. Aquitaniæ Recentioris Observantium.
35. S. Michaëlis Observantium.
36. Cantabriæ Observantium.
37. * Limensis 12. Apostolorum Observantium.
38. * S. Crucis Caracarum in Hispaniola Observantium.
39. Canariæ Observantium.
40. S. Andreæ Recollectorum.
41. Sardinix S. Mariæ de gratis Observantium.
42. Valentix Observantium.
43. Cathalauniæ Observantium.
44. * S. Joseph in Jucatan Observantium.
45. Arabidorum Discalceatorum.
46. S. Joseph in Castella Discalceatorum.
47. S. Antonii in Lusitania Discalceatorum.
48. * SS. Petri, & Pauli, de Mechoacan Observantium.

49. * Sanctissimi Nominis JESU Quatemala Observantium.
50. * S. Fidei in Nova-Granata Observantium.
51. * Sanctissimæ Trinitatis de Chile Observantium.
52. * S. Francisci de Quito Observantium.
53. S. Antonii Charcarium Observantium.
54. S. Joannis Baptistæ in Hispania Discalceatorum.
55. * S. Georgii de Nicaraguæ Observantium.
56. Granatensis Observantium.
57. S. Georgii Philippinarum Discalceatorum.
58. S. Pauli in Hispania Discalceatorum.
59. * S. Francisci de Sacathecas Observantium.
60. * S. Didaci de Maxico Discalceatorum.
61. * S. Jacobi de Xalisco Observantium.
62. S. Bernardini in Gallia Recollectorum.
63. S. Dionisi in Gallia Recollectorum.
64. S. Thomæ in India Observantium.
65. * S. Helenæ in Florida Observantium.
66. * Assumptionis de Paraguai, & Tucuman. Observantium.
67. Immaculatae Conceptionis in Gallia Recollectorum.
68. S. Mariæ Magdalena in Gallia Recollectorum.
69. S. Didaci in Boëtia Discalceatorum.
70. S. Francisci in Gallia Recollectorum.
71. Matris DEI in Malacca Discalceatorum.
72. S. Joseph in Belgio Recollectorum.
73. Sanctissimi Sacramenti in Gallia Recollectorum.
74. S. Joannis Evangelistæ Azoriarum Observantium.
75. S. Saturnini in Sardinia Observantium.
76. * S. Antonii in Brassilia Discalceatorum.
77. S. Petri de Alcantara in Hispania Discalceatorum.
78. S. Antonii in Artesia Recollectorum.
79. Solitudinis in Lusitania Discalceatorum.
80. S. Petri de Alcantara in Regno Neapolitano Discalceatorum.
81. * Immaculatae Conceptionis in Brassilia Discalceatorum.
82. S. Nicolai in Lotharingia Recollectorum.
83. S. Bonaventuræ in Sabaudia Observantium.

84. Magnus Conventus Pariſienſis, ſub nulla Provincia, ſed regitur à Generalibus.
85. Provincia Tertii Ordinis in Bethica.
86. Provincia Tertii Ordinis in Luſitania.
87. Provincia Tertii Ordinis S. Franciſci in Gallia.
88. Provincia Tertii Ordinis S. Elzearii in Gallia.
89. Provincia Tertii Ordinis S. Ludovici in Gallia.
90. Provincia Tertii Ordinis S. Joannis in Gallia.
91. Provincia Tertii Ordinis in Legionẽ.

Cuſtodie.

1. Sanctiſſimæ Trinitatis in Gallia Recollectorum.
2. S. Paulini Novo Mexico Obſervantium.
3. S. Catharinæ Fluminis Viridis Obſervantium.
4. S. Antonii de Cochin Obſervantium.
5. S. Jacobi in Inſula Madere Obſervantium.

TABU-

TABULA
CHRONOLOGICA
UNIVERSALIS
DE
ORIGINE,
ET
PROGRESSU
RELIGIONIS
SERAPHICÆ.

ANNOTATIO.

Hæc Tabula succinctè sub oculos ponit
Synchronismum eorum, quæ hactenus
in præcedentibus Quæstionibus dicta
sunt: & quidem

- I. Seriem Summorum Pontificum ab ini-
tio Ordinis hucusque.
- II. PP. Generalium Ordinis.
- III. Memorabilia quædam Ordinis in *Com-
pendio* relata.

I. Pontifices mort. an.	II. Generales Ordinis.	usque ad an.
Innocentius III.	1. S. P. N. Franciscus	1226.
Honorius III.	2. Elias depositus	1230.
Gregorius IX.	3. B. Joannes Parens	1236.
Cœlestinus IV.	4. Elias depositus 2dò	1239.
Innocentius IV.	5. B. Albertus Pisans mort.	1239.
Alexander IV.	6. B. Haymo	1244.
Urbanus IV.	7. Crescentius Picænus amotus	1247.
Clemens IV.	8. B. Joannes à Parma resignavit	1256.
Gregorius X.	9. S. Bonaventura postea Cardina-	1274.
Innocentius V. Adrianus V. &	10. Hieronymus ab Asculo dein	1279.
Vice-Dominus, omnes mor-	Card. & Papa, Nicol. IV.	1279.
turi	11. Bonagratia	1283.
Joannes XX.	12. Arlotus de Prato	1287.
Nicolaus III.	13. Matthæus de Aquasparta post-	1289.
Martinus IV.	ea Cardinalis	1295.
Honorius IV.	14. Raymundus Gaufredi	1304.
Nicolaus IV.	15. Joannes de Muro Cardinalis	1304.
S. Cœlestinus resignavit		
Bonifacius VIII.		

III. *Quaedam Memorabilia Ordinis.*

	<i>anno</i>
S. P. Franciscus Ordinem inchoat.	1209
— erigit Ordinem S. Claræ	1212.
— abit ad Soldanum Ægypti, eumq; Christianis conciliat.	1219.
— Instituit Tertium Ordinem, & obtinet Indulgentia Portiunculæ	1221.
— recipit impressionem SS. Stigmat.	1224.
— moritur	1226.
— canonizatur	1228.
SS. Berardus cum Soc. Marochii Martyrum subit	1219.
SS. Daniel cum Soc. Ceptæ pro fide occiditur	1227.
S. Anton. de Pad. Tyrannum Ezelinum compefcit, & moritur	1231.
— canonizatur	1232.
S. Elisabeth Hungar. canonizatur	1235.
Fr. Agnellus <i>primus</i> Episc. Maroch. cui succedit Fr. Lupus &c. &c.	1246.
Fr. Laurentius baptizat Regem Sartaco, & Tartariæ Chamum	1248.
S. Clara canonizatur	1255.
S. Bonaventura instit. <i>primam</i> Confraternit. pro Laicis sub titulo Confalonis B. V. M.	1264.
Laurentius fit Episc. Ceptæ	1267.
S. Bonaventura fit Cardinal.	1271.
— dirigit Concil. Lugdun.	1274.
Declarat. Nicolai III. <i>Exiit qui seminat &c.</i> edita	1280.
Hieronymus ab Asculo missus pro reduct. Imperat. Mich. Paleologi	1272.
— fit Generalis	1274.
— Cardinalis	1278.
— Papa Nicol. IV.	1287.
Jacobus à Rosario convertit Hayton II. Regem Armeniæ post hæc factum Franciscanum	1294.
In China Aquilonari, seu <i>Cathayum</i> , circa finem hujus sæculi magna operatus est Joannes de Monte Corvino.	

I. Pontifices mort. an.	II. Generales Ordinis.
	<i>usque ad an.</i>
Benedictus XI. 1304.	16. Gondisalvus de Vallebona 1313.
Clemens V. 1314.	17. Alexander ab Alexandria mort. 1314.
Joannes XXII. 1334.	18. Michaël Cæsenas depositus ab Joan. XXII. 1329.
* Petrus Corbarius Antipapa dictus Nicol. V. ultro se submitit obiit. 1329. 1333.	19. Gerardus Oddonis Patriarch. Antioch, 1342.
Benedictus XII. 1342.	20. Fortanerius Cardinalis 1348.
Clemens VI. 1352.	21. Guilielmus Farinerius Cardinalis 1357.
Innocentius VI. 1262.	22. Joannes Buchius mort. 1358.
Urbanus V. 1370.	23. Marcus de Viterbio Cardinalis 1366.
Gregorius XI. 1378.	24. Thomas de Farignano Cardinalis 1372.
Urbanus VI. 1389.	25. Leonardus de Rubeis Cardinalis 1379.
* Robertus Antipapa contra Urbanum VI. Clemens VII. dictus obiit 1394.	26. Ludovicus Donatus Cardinalis 1383.
Bonifacius IX. 1404.	27. Petrus de Cassana 1385.
* Petrus de Luna Antipapa Benedictus XIII. vocatus obiit 1423.	28. Martinus de S. Georgio 1387.
	29. Henricus Alferius 1405.
	Inno.

III. Memorabilia Ordinis.

Joan. Duns Scoti disputatio pro Immaculata Conceptionis B. V. M.
Parisiis habita anno
1304.

— Eiusdem discipuli insignes florere hoc seculo : Joannes de
Ripa. Franciscus Majoranus. Antonius Andres. Galfre-
dus dela Fuente. Hugo de Castro &c. &c.

Joannes de Montè Corvino, Orientis Apostolus vocatus, Cobyfam
Imperatorem Tartatorum baptizat circa 1305.

Declaratio Clementis V. *Exivi de Paradiso* edita 1311.

Odoricus Forlivienfis ex Medis, Persis, Indianis &c. ultra 2000. ba-
ptifmate abluit mortuus 1331.

Terra sancta Custodiæ Fratrum concessa circa an. 1336. & 1342.
Nicolaus Liranus famosus, Commentator in Sacra Scriptura mo-
ritur 1340.

Mich. Cæsenas & Guil. Occamus Ludov. Bav. contra Joan. XXII. ad-
hærentes, obiêrunt pœnitentes Monachii an. 1342. & 1347.

In Bulgaria & Confinibus intra 50. dies ultra 200. millia à FF. Minor.
conversa sunt 1366.

Paulus de Trincis (aliàs Paulutius) fundamenta Regularis Observan-
tiæ ponit 1368.

Schisma 40. annorum in Ecclesia inchoatum electo Urbano VI. 1378.
Lithuanix Rex Jagello cum toto Regno per Fratres in fide instru-
tus 1386.

Bonifacius IX. Indulgentias Portiunculæ Clarissis in Anger extendit
ad 4. dies 1401.

I. Pontifices mort. an.

Innocentius VII. 1406.

Gregorius XII. depositus in Conc.
Pisano 1409.

Alexander V. 1410.

Joannes XXIII. exauctoratus in
Concil. Constant. 1415.

Martinus V. 1431.

Egidius Antipapa sub nomine Cle-
ment. VIII. intrusus 1423. se sub-
misi Martino V. anno 1424.

Eugenius IV. 1447.

Nicolaus V. 1455.

Amadæus de Sabaudia Antipapa
intrusus contra Eugen. IV. & Ni-
col. V. se iterò submisi
1449.

Callistus III. 1458.

Pius II. 1464.

Paulus IV. 1471.

II. Generales Ordinis,

usque ad an.

30. Antonius Angelus de Pereto
1420.

31. Angelus Salveto 1433.

32. Antonius de Massa Episcopus
Massan. 1430.

33. Guilielmus de Casali 1442.

34. Antonius de Rusconibus 1449.

35. Angelus Serperus 1453.

36. Jacobus de Mofanica 1457.

37. Jacobus de Sarzuela 1464.

38. Franciscus de Ruuere post Pa-
pa Sixtus IV. 1469.
Sixtus

III. Memorabilia Ordinis.

	anno
Albertus IV. Archidux Austr. suscipit Ordinem Equit. S. Sepulchri Hierosolymis	1401.
Capitulum Generale celebratum Monachii in Bavaria	1405.
Concilium Constantiense inchoatum	1414.
Ab eodem Concilio FF. Minores viventes in Religione absque Privilegiis relaxativis vocati sunt <i>Observantes</i> circa annum	1415.
P. Joannes de Baëza venit ad Insulas Canarias	1417.
_____ ad quas S. Didacus missus est anno 1441. subsequente utro- bique copiosissima animarum messe. Fratres Minores illi de comunitate, qui antea à Martino V. <i>Claustales</i> intitulaban- tur, per Eugenium IV. nomine proprio, & tanquam ab Observantibus distinctivo Conventuales vocati sunt circa annum	1431.
Conventuales <i>primò</i> sic vocati ab Eugenio IV.	1431.
In Concil. Florent. multa præstiterunt Franciscani, quod Ferrariæ in- choatum	1437.
Albertus de Sartiano Joan. Palæologum ad Concil. Florent. per- duxit	1438.
Jacobus de Primadicio Patriarcham Armeniæ, & Antonius de Troja Patr. Syriæ convert.	1438. 1442.
Divisio Observ. in Cis- & Ultra-Montanos	1443.
S. Bernardini canonizatio	1450.
Viennæ FF. de Observant. acquirunt Domum an ^o	1451.
Bulla Concordiæ Callisti III.	1455.
S. Joannes Capistranus venit Viennam 1451. ibi celebrat Capitulum 1454. moritur	1456.
Paulus II. omnes gratias ab antecessoribus suis Ordini collatas, con- firmat, per Bullam <i>Inter ceteros</i>	1465.
Grypho de Flandr. Patriarch. Maronitarum convertit miraculo solis retrogradientis	1475.
	S. Jaco.

I. Pontifices mort. an.	II. Generales Ordinis.	usque ad an.
Sixtus IV.	1484.	39. Joannes Zanetus Archi. Episcopus Theban. Episcop. Trevisan. 1475.
Innocentius VIII.	1492.	40. Franciscus Nanius Samson 1500.
Alexander VI.	1503.	

Sæculum IV. Ordinis.

Pius III.	1503.	41. Ægidius Delphinus 1506.
Julius II.	1513.	42. Raynaldus Gratianus Archi-Episcop. Ragusinus 1510.
		43. Philippus Bagna Caballen. 1512.
Leo X.	1521.	44. Bernardus Pratus 1517.
		45. Christophorus Forlivienfis Cardinalis 1518.
		46. Franciscus Lichetus. 1520.
Hadrianus VI.	1523.	47. Paulus Soncinas. 1523.
Clemens VII.	1534.	48. Franciscus Quinnonius 1529.
Paulus III.	1549.	49. Paulus Pisottus 1535.
		50. Vincentius Lunelli 1541.
		51. Joannes Calvius 1547.
Julius III.	1555.	52. Andreas Insulanus 1553.
Marcellus II.	1555.	53. Clemens Dolera Card. 1557.
Paulus IV.	1559.	54. Franciscus de Zamorã 1565.
Pius IV.	1565.	55. Aloysius Puteus 1571.
Pius V.	1572.	56. Christophorus de Capite Fon-
Gregorius XIII.	1585.	tium Archiep. Cæsarienf. 1579.

III. Memorabilia Ordinis.

	<i>anno</i>
S. Jacobus de Marchia mort.	1476.
Franciscus Samson Immaeul. Concept. B. V. M. publicè gloriosissimè defendit	1477.
In Insulam Madera veniunt Franciscani anno 1420. ad Insulam Hesperides an. 1446. in Americam sub Joan. Perez cum Christophore Columbo	1492.
B. Bernardinus de Felro. mort.	1494.

ab anno 1500. usque 1600.

Ordo Conceptionistarum Fratribus subjectus	1506.
Generalatus totius Ordinis cum Sigillo Observantibus collatus, & Conventuales separati à Leone X.	1517.
In America Martinus de Valentia cum Soc. ultra 10. centena millia baptizavit	ab an. 1523. usque 1531.
In Asia Rex & Regina de septem Corlis baptizati	1540.
S. Franc. Xaver. venit Goam ad nostrum Joan. Albuquerque. tum solum Episcop. in India Orientali	1542.
In Concil. Trident. ex nostris claruerunt Franc. Quinonius, Franc. Zamora, Joannes Calvius, Andreas della Vega &c.	1545.
Martinus à Jesu, & alii Missionarii nostri in Mechoacan & Xalisco penè innumeros Infideles: & in Congo Æthiopiæ Regem, Reginam, cum Filio, & plurimos Vasallos hoc sæculo converterunt.	
— Item Imperatorem & Imperatricem in Ceylan	1549.
— ac in Malabaria ultra 50. millia	1550.
Contra Lutherum steterunt præprimis in Germania Joan. Glapion Cæsaris confessarius circa an. 1520. In Bavaria Caspar Schazgerus mort. 1527. & Joan. Nafs mort. 1590. In Algoia Joan. Winzlerus &c. &c.	

I. Pontifices. mort. an.		II. Generales Ordinis <i>usque ad an.</i>	
Sixtus V.	1590.	57. Franciscus Gonzaga Episcop.	
Urbanus VII.	1590.	Mantuan.	1589.
Gregorius XIV.	1591.	58. Franciscus de Tolosa Episcop.	
Innocentius IX.	1591.	Thyenehs.	1593.
Clemens VIII.	1605.	59. Bonaventura Secusius à Cata- lagirone Patriarch. Constan- tinopol.	1600.

Sæculum V. Ordinis

Leo XI.	1605.	60. Franciscus à Sousa Episcopus Canar.	1606.
Paulus V.	1621.	61. Archangelus Gualterius de Messana Archi-Episcop. Mont. Regal.	1612.
Gregorius XV.	1623.	62. Joannes de Jero	1618.
		63. Benignus à Genua	1625.
		64. Bernardinus de Senis Episcop. Viseccens.	1633.
Urbanus VIII.	1644.	65. Joan. Bapt. à Campanea E- piscop. Puteolanus	1639.
Innocentius X.	1655.	66. Joannes Merinero Episcop. Civitatens.	1645.
		67. Joannes de Neapoli	1651.
		68. Petrus Manerus Episcop. Ty- rasonens.	1658.
Alexander VII.	1667.	69. Mich. Angelus de Sambucca Episcop. Catanens.	1664.
Clemens IX.	1669.	70. Ildephonsus Salizanes Episcop. Cordubens.	1670.
Clemens X.	1676.	71. Franc. Maria Rhini Archiep. Syracusan.	1676.
		72. Jo-	

III, Memorabilia Ordinis.

anno

Brülæ in Hollandia passi sunt BB. Martyres Gorcomienses	1572.
Petrus Alvarus cum Sociis in Insulis Philip. 200. millia convertit	1575.
Eodem tempore Rex Canarum cum 70. millibus, & Rex Candæ cum Filio, Matre, & 7. mill. Subdit. fidem suscepere.	
S. Franciscus Solanus in Tucumania & aliis Provinciis multa millia ad fidem perduxit. Abiit illuc	1589.
B. Petrus Baptista cum Sociis Martyrium passus Nangasaki in Japonia	1597.

ab anno 1600. usque 1700.

In Bamba Africa Mich. Bapt. Rangel plurimos convertit	1602.
Franciscus Ziranus, in Africa post graves legationes occisus	1603.
In Jassanatapan Hæres Regni cum Matre &c. & multis millibus conversus à P. Ludovico à S. Didaco	1613.
In Japonia Ludovicus Sotellus Imperatoris Japon. & Regis Voxuani Legatus post multorum millium conversionem Martyrio coronatus	1614.
In Canada nova Missio inchoata	1615.
Thomas Obicinus Nestorianos ad fidem reduxit in Aleppo	1616.
Bartholomæus à Salutio Prædicator Pœnitentiæ in Italia	1617.
In Japonia Richardus à S. Anna cum Sociis Martyres obiêrunt	1622.
Provincia Bavarix erecta	1625.
Alphonfus de Benavides cum Sociis in America apud varias gentes plurima præstitit	1626. 1627. 1629.
B. Joannes de Prado Martyr Marochii	1631.
Joannes de Solas, & Didacus Lopez in America boreali innumeros baptizârunt, mortui	1636.
In Insula Suaquena Josephus Torculanus & alii Martyrio affecti	1648.
Bavariam defenderunt contra hæreticos, Franc. Keminger mort.	1606.
Martinus Nägele, mort. 1617. Martinus Leo mort.	1654.
S. Petri de Alcantara canonizatio	1669.
In Ægypto Antonius à Pisticeja Cophtos reduxit	1681.

I. Pontifices. mort. an.	II. Generales Ordinis usque ad an.
Innocentius XI. 1689.	72. Josephus Ximenez Episcopus Placentin. 1682.
Alexander VIII. 1691.	73. Petrus Marinus Sormanus Episcop. Viguaens. 1688.
Innocentius XII, 1700.	74. Marcus à Zarzosa 1694.
	75. Bonaventura Boërius Archiep. Salernitan. 1700.

Saeculum VI. Ordinis

Clemens XI. 1721.	76. Ludovicus de la Torre 1701.
Innocentius XIII, 1724.	77. Laurentius Cozza Cardinalis 1726.
Benedictus XIII, 1730.	76. Joannes de Soto elect. anno 1729.
Clemens XII. elect. anno 1730.	

III. *Memorabilia Ordinis.*

	<i>anno</i>
In Louisiana nova Missio introducta	1682.
Canonizatio S. Joan. à Capistr. & S. Paschalis Baylon	1690.
Mich. Angelus à Creta Conventus erigit in Peloponeso	1690.
Via Crucis dilatata per P. Diaz	1695.
Inventio Regionis Mississipi per P. Henepin propagata circa	1695.
Missiones in China factæ à Petro Alvaro 1579. promotæ à Hieron. de Burgos 1582. & aliis an. 1584. 1586. continuatæ ab Antonio à S. Maria usque ad 1673.	
Multa in iisdem præstitit Joan. Franc. Nicolai (post Vicar. Gener. in Vaticano & Archiep. Myræ) ab an. 1684. usque	1698.
Item Bernardinus, Christianæ Reginæ Sueciæ Theologus, Episcopus & Vicarius Apostolicus in Pekin super 4. Regna per 20. annos ab an. 1680. usque	1700.

ab anno 1700. usque 1731.

Missio in Abassiam, & conversio Imperatoris per P. Josephum, quem comitatus est P. Theodor. Krump ex Bavaría	1702.
P. Liberatus Weiß in Gondar Martyrio coronatus	1711.
Patriarcha Antiochenus suæ Sedi restitutus, & Patriarch. Alexandrin. ad veram Ecclesiam reductus per P. Laurentium Cozza 1711. & 1713.	
In Gallia resistunt Franciscani doctrinæ Quênelli damnatæ à Clem. XI.	1819.
In Ægypti Urbibus Gerges & Achim &c. &c. multi Cophti conversi per nostros	1723.
In Camboja P. Valerius Rist Bavarus, & P. Seraphinus Borgia Lusitanus, adhuc existunt, illuc missi	1724.
In Moseovia nova Missio aperta, sub P. Jacobo ab Oleggio &c. &c.	1726.
Liber Ven. Mariæ de Agreda per Germaniam propagatus 1716. à Bened. XIII. ejus usus concessus	1729.
In Constantinopolitana Præfectura celebris erat P. Petrus Bapt. Mauri Archi-Episcopus Cartaginensis &c. Obiit circiter	1730.
In China P. Basilius de Gemona multa millia baptizat, declaratus Vic. Apostol. in Xensi.	
In America 17. Provinciæ Franciscanorú erectæ demonstrant labores eorú.	

INDEX RERUM, ET VERBORUM.

A.

Abbassia seu	
Abbassina. Regio Africæ. V. Missiones.	
Accursius M. V. Martyres.	
Achim. Civitas in Ægypto. V. Missiones.	
Adjutus M. V. Martyres.	
Adrianus. V. Papa.	f.
— VI.	91.
Ægidius Delphinus. Generalis	97. 102.
Ægyptus. V. Missiones.	
Æneas Sylvius. V. Pius II.	
Æthiopia. V. Missiones.	
Africa. V. Missiones.	
Agnellus Primus Episcopus Marochii O.M.	18.
Agreda (Maria de Jesu) ejus libri examinati.	130.
— & approbati.	158. 159.
Alani. V. Jacobus.	
Albani. V. Clemens XI.	
Albania, Provincia Turciæ.	158.
Alberti, seu Auberti. V. Innocent. VI.	
Albertonibus. V. Ludovica.	
Albertus IV. Austriæ Dux suscipit	ordinem Equitum S. Sepulchri
	62.
Albertus V. seu II. Imperator, defendit S. Jacobum de Marchia.	62.
Albertus Pisanus. General.	10.
Albertus à Sartiano. Vicar. General.	48.
— multa præstitit in Ægypto, & Messopotania.	60.
— Joan. Palæologum VII. ad Ecclesiam reduxit.	60.
Albuquerqueus. v. Joannes.	
Alcantara. v. Petrus.	
Aldobrandini. v. Clemens VII.	
Alexander ab Alexandria. General.	27. 33.
Alexander Franciscus. v. Paulus III.	
Alexander IV. Papa. Cultum SS. Stigmatum propagavit	3.
— ejus Testimonium de Operationibus FF, apud varias gentes.	20.
— Canonizat S. Claram, & S. Rosam.	3.
— præsidet Capit. General. Fratr.	14.

Alexander V. Papa. 40. v. Petrus Philargus.	Alvarus Pelagius. Ejus Collyrium contra hæreses.	35.
— VI. 46.	Aluin. v. Joannes.	
— VII. 121.	Amadæus. Amadæitæ.	45. 46. 56. 58.
— VIII. Canoniz. SS. Joan. Capistran. & Paschial. Baylon.	— Corpori Observant. uniti.	68. 94. 109.
Alexandrinus Patriarcha. v. Laurentius Cozza.	Ambrosius Scipio. Episc. Montis Libani. ex O. M.	64.
Alferius. v. Henricus.	America. v. Missiones.	
Almada (Franciscus) Censor Libri V. M. de Agreda.	Ampferle. v. Franciscanus.	
Alonfus. v. Joannes Alonfus.	Anarcas de Conti. reculat Cardinalatum.	9.
Aloysius Puteus à Burgo novo General.	— beatificatur.	149.
Aloysius à Pyramo. v. Concil. Florent.	Andreas de Gnadalupe. Examinator Libri V. Mariæ de Agreda.	130.
Alphonfus de Benavides. Missionarius apud Patos, & Senecos &c.	Andreas Insulanus. Generalis. missi Fratres in Malabariam.	101.
Alphonfus de Bolanis. v. Legati.	Andreas Mendo Censor Libri V. M. de Agreda.	158.
Alphonfus Contreras. v. Concil. Trid.	Andrés dela Vaga. v. Concil. Trid.	
Alphonfus de Montular. Dominicanus Archiep. Maxicanus.	Andrés. v. Antonius.	
Alphonfus Salizanes. v. Ildephonfus.	Angelis. Franc. Quinonius.	
Altaria privilegiata perpetua à Bened. XIII. concessa.	Angelus à Bolsene servit Pio II. contra Turcas.	44.
Alternativa inter Observantes, & Reformatos.	Angelus Clarenus.	56.
Alheri. v. Clemens X.	Angelus à Clavasio Vicar. General. Observ.	46. 54.
Alvarez. Alvaro. v. Petrus.	— Nuntius Apostolicus contra Waldenses.	
Alverus, Pœnitentiarius Apostolicus.	Angelus Domini pulsus à S. Bonaventura inchoatus.	21.
40.	Angelus Justinianus. v. Concil. Trident.	

Angelus M. v. Martyres.	— à Pisticeja. Patriarcham
Angelus Michaël. v. Michaël.	Cophtorum in Ægypto con-
Angelus.	vertit. 138.
Angelus Salveto. General. 47.	— de Rusconibus. Gener. 48.
Angelus Serpetrus; seu de Perusio	— de Trejo. Vicar. Gener. 127.
General. 49.	— de Troja. convertit Patriar-
Antiochena Ecclesiæ. v. Lauren-	cham Schismat. in Syria. 64.
tius Cozza.	Annuntiatorum Ordo. Observanti-
Antonius Andreas. v. Scotistæ.	bis subjectus. 91.
— Angelus de Pereto. Gene-	Apaches de Novajo, & de Vaque-
ral. deputatus contra Joan.	ros. Populi in America. v. Mis-
Huff. 47.	siones.
— à Cardona Archiep. Va-	Approbatio Regulæ ab Innoc. III. 1.
lent. ex O. M. 125.	— ab Honorio III. ibid.
— de Chagos, seu 5. vulner.	Aquasportanus. v. Matthæus.
Christi Missionarius in Por-	Aquira. v. Matthæus.
tugal. 136.	Archangelus Gualterius de Massa-
Antonius de S. Maria. Mission. in	na General. post Archiepisc.
Insulis Philipp. 143.	126. 135.
— de Massa. General. v. Le-	Archiconfraternitas Chordigerorū-
gati	instituta à Sixto V. 95.
— de S. Michaële. v. Concil.	— Confalonis inchoata à S.
Trident.	Bonaventura. 21.
— à Monte Bufò. Primus Vi-	Arlottus de Prato. General. 11.
ce-Commiff. General. 148.	Armenia. Armeni. v. Missiones in
— à Monte Flascone. 53.	Asia.
S. Antonius de Padua. resistit Ma-	Asculo. v. Hieronymus.
chinationibus Eliæ. 10. 16.	Asia. v. Missiones.
— ejus desiderium Martyrii,	Auberti. v. Innocent. VI.
& opera. 17.	Aubertus Miræus. 65.
— Coërcet Ezelinum Tyran-	Augustiniani PP. in America. ibid.
num. ibid.	Augustinus Ferrariensis. v. Concil.
— Canonizatur. 2.	Florent.
Antonius à Petra pagana. v. Mar-	Augustinus à S. Paschale. Missiona-
tyr. in Suaquena.	rius in China. 144.

Aureolus v. Petrus.		Benavides. v. Alphonfus.	
Austria, Principum Pietas.	68.	S. Benedicti Ordo. In America.	66.
— amor erga Ordinem Seraph.	ibid.	— dat S. Franc. Ecclesiam por-	tiunculae. ibid.
— Provincia Observantiu.	61.	Benedictus XI.	22. 28.
— amor erga S. Joan. Capistr.	ibid.	— XII.	24.
Azores, seu Azorix, v. Flandria		— ejus Constitutiones. v. Con-	stitutiones.
Insulae.	63.	— XIII. Pseudo Papa.	27. 39.
Missiones Africae.		— XIII.	149.
		— ejus gratiae Ordini con-	cessae. ibid.
B.		— ejus Decretum de Libro V.	M. de Agreda. 159.
Babylonia.	38.	S. Benevenutus Episcop. Auximen.	O. M. canonizatus. 8.
Baëzae. v. Joannes.		Benignus à Genua. Generalis.	119. 127.
Bagnæ. v. Philippus.		S. Benno.	91.
Bag, Michaël.	102. 138.	Bentacursius Navarcha Hispan ^o .	62.
Bambæ Regio. v. Missiones Af-		Bentivenga Cardinal. O. M. à Nicol.	III. adhibitus ad declarat. Reg. 7.
rica.		— adest cum Nicol. IV. Capit.	Generali. 8.
Baptista. v. Joannes.		S. Berardus cum Sociis M. M. v.	Martyres.
Barberinî. Cardinal. Protector.	119.	Bernardinus della Chiesa, seu de	Venetis, fit Episcop. Argolitan.
— Papa. v. Urbanus VIII.		& Praefectus Mission. in China,	ibique Vicarius Apost. super 4.
Barbo. v. Paulus II.		Regna.	144.
Bartholomæus à Colle, Servit Pio II.		B. Bernardinus de Feltro, sedat tu-	multus in Italia. 46.
contra Turcam.	44.		
Bartholomæus à Salutio, Praedicator			
Pœnitentiæ in Italia.	136.		
Basilica Vaticana operâ FF. Min. à			
Jul. II. erecta.	68.		
Basilius de Gemona Mission. in Chi-			
na. Vic. Apost. in Xensi.	161.		
Bassolius. v. Joannes.			
Bavariæ Custodia. Observantibus			
data.	45.		
— in Provinciam erecta.	120.		
Bellifortis. v. Gregorius XI.			

— Princeps Concionatorum:	lis Ordinis.	3. 16.
erigit montes pietatis.	— laborat pro revocanda de-	claratione Innocentii IV. ibid.
Bernardinus de Prato. ultimus Ge-		& 3.
neralis Conventualium, & Ob-	— suscipit Clarissas in Guber-	niium Ordinis.
servantium simul.		4.
Bernardinus de Venetiis. v. Ber-	— recusat Archiepiscop. Ebo-	racensem.
nard. della Chiesa.		ibid.
S. Bernardinus Senensis. Regul.	— per ejus compromissum e-	ligitur Gregorius V.
Observantiæ Promotor.		5.
Vicarius Observ.	— fit Cardinalis.	ibid.
— ejus Concio miraculosa in	— ejus Zelus pro Regulæ pu-	ritate.
Concil. Florent.		16.
— ejus encomium à S. Iguatio	— dirigit Concilium Lugdu-	nense.
Loyola.		20.
— canonizatur.	— ejus laus.	ibid.
Bernardinus de Senis. General.	— procurat unionem Eccle-	siæ Græcæ & Latinæ.
		21.
126. 135.	— est Author Psalterii B.V.M.	ibid.
Bertrandus. v. Clemens V.	— uti & pusis campanæ ad	Angelus Domini.
Bertrandus Lagerius O. M. fit Car-		ibid.
dinalis.	— Item inventor Confraterni-	tatum pro Laicis.
Bertrandus de Turre. O. M. fit		ibid.
Cardinalis.	— Item formæ Conclavis pro	eligendo Pont.
— Regit Ordinem deposito		ib.
Cæsenate.	— canonizatur à Sixto IV.	45.
28. 31.	— declaratur Doctor Eccle-	siæ à Sixto V.
Betanzos. v. Dominicus.		20. 29.
Bibliotheca Strict. Observ.	— ejus Constitutiones. v. Con-	stitutiones.
Biezma. v. Ildephonsus.		
Bittrich. v. Tertiariæ.	Bonaventura Boërius. General. fit	Archiepiscop. Salernitan.
Blancus, seu Brancus. Episcop.		125.
Maroch. O. M.	Bonaventura Diaz Breviarium Frâ-	ciscanum composuit.
14.		125.
Bocassinus. v. Benedictus XI.		
Boërius. v. Bonaventura.		
Boëmia à Sectis purgata.		
103.		
Bonagratia. Generalis.		
11.		
S. Bonaventura. Electus Genera-		

Bonaventura Secusius à Catalagi- ne. General. 104.	Burghelius. v. Paulus V.
Boncompagni. v. Gregorius XIII.	Burgo novo. v. Aloysius.
Bonifacius VIII. interfuit Declara- tioni Nicolai III. 7. 9.	Burgos. v. Hieronymus.
— præsidet in Capitul. Gene- ral. 15.	C.
Bonifacius IX. 27. extendit indul- gentias Portunculæ Ecclesiæ An- gerensî ad 4. dies. ibid.	Cælestinus IV. 2.
Bonifacius Ragusæus. v. Concil. Florent.	— V. 8.
Bononiensis. v. Catharina. & Mar- cus.	Cælestini ni. Congregatio Fratrum Min. postea sublata. ib.
Bollanis. v. Alphonfus.	Cæsarius de Spira, Zelator Regu- læ. 10. 16.
Borbani. v. Jacobus.	Cæsenas. v. Michael.
Borgia. v. Alexander VI. Callistus III. & Stephanus.	Cajetanus. v. Bonifacius VIII.
Bosena. v. Angelus.	Cajro. Gran. Cajro. v. Mission. in Turcia.
Bosnia. v. Missiones in Europa.	Calendarium Julianum correctû. 91.
Bourdeille. v. Elias.	Callistus III. edidit Bullam Con- cordiæ. 43. 49.
Brancus. v. Blancus.	— utitur operâ S. Joan. de Capistr. & Jacob. de March. 43. 44.
Brasilia. Provinciæ Fratrum. ibid.	Calvius. v. Joannes.
Braunerius. v. Cornelius.	Calvinistæ. v. Mission. in Europa.
Breviarium Franciscanum. v. Bona- ventura Diaz.	Camboja. vel Cambogia. v. Mis- sion. in Asia.
Bria. v. Martinus IV.	Canada. v. Mission. America.
Buchius. v. Joannes.	Canariæ Insulæ. v. Mission. Africa.
Bulgaria. v. Missiones in Europa.	Canarum. Candea. Cantone. v. Mission. Asia.
Bulgari. 20.	Capasulis. v. Samuel.
Bulla Concordiæ Callisti III. 43. 49.	Capistranus. v. Joannes.
Bulla unionis Leonis X. 69.	Capite fontium. v. Christophorus.
Bulla Concordiæ. 79. 85. 87.	Capitula Generalia Observant. 52. & seqq.
Bulla unigenitus Clementis XI. 157.	

Capitula Generalia, quot annis celebranda?	13. 104.	Laurentius Cozza.	149.
Capitula Generalissima.	41.	Leonardus Patrasso.	9.
	43. 67. 68.	Ludovicus Donatus, Creatus ab Urbano VI. & iterum exauctoratus ab eodem.	30.
Capitulum Generale Monachii.	51.	Marcus Viterbiensis.	29.
Capucini à Clemente VII. approbati.	92. 93.	Matthæus de Aquasparta.	8. 12.
Caputii uniformitas.	14.	Pastor de Serrascuderio.	41.
Caputium. v. Eremitæ.		Petrus Aureolus.	24.
Caraffa. v. Paulus IV.		Petrus de Foix Junior.	45.
		Petrus de Foix Senior.	45.
		Petrus Philargus.	39.
		Petrus Riarius.	45.
		Reginaldus de Umbria.	9.
		Thomas de Farignano.	26. 29.
<i>Cardinales Franciscani.</i>		Caroli. v. Nicolaus.	
Bartholomæus Uliarius.	27.	Carolus II. Rex Siciliae. Coronatus tempora Capituli General. Reati.	7.
Bentivenga.	7.	Carolus Weinberger. Episcopus Nazianzenus ex O. M.	137.
Bertrandus Lagerius.	26.	Casparus Schazgerus. in Bavaria Inquisitor contra hæret.	112.
Bertrandus de Turre.	24.	— præclara ejus opera.	ib.
S. Bonaventura.	5.	Caspian Montes.	64.
Christophorus de Forlovio.	98.	Casali. v. Guilielmus.	
Clemeus Dolera de Monilia.	93.	Cassano. v. Petrus.	
Elias de Aredio.	25.	Castaneus. v. Urbanus VII.	
Elias de Bourdeille.	45.	Castro. v. Franc. Maria. & Hugo.	
Elias de Nabinellis.	41.	Catalagirone. v. Bonaventura.	
Fortanerus Vasselli.	25.	S. Catharina de Bononia canonizata.	148.
Franciscus Quinnonius.	99.	S. Catharina Senensis.	26.
Franciscus de Ruuere.	45.	Cathagum. v. Missiones Asiae.	
IV. post Papa Sixtus IV.	ib.		
Franciscus Ximenius.	68.		
Gabriel Rangonus. &c.	45.		
Gentilis de Monte Florum.	9.		
Guilielmus Farinerius.	25.		
Guilielmus Petrus Auglus.	94.		
Hieronimus ab Asculo.	11.		
Jacobus Tomafius.	9.		
Joannes de Muro.	9.		
Joannes Vitalis.	24.		

Cathechesis. v. Indulgentiæ.		— V. fecit declarat. Regulæ.	23.
Centius de Sabello. v. Honorius III.		— VI. 25. assignat terram S.	
Cepta sive Ceuta. v. Martyr. & Mission. in Africa.		Seraph. Ord.	38.
Cervantes. v. Joannes.		— VII. Antipapa.	26.
Cervinus. v. Marcellus II.		— VII. mittit Franc. Quinnon.	
Ceylan. v. Mission. Asiæ.		Legatum pro pace cum Cæsare.	91.
Chagos. v. Antonius.		— VIII. mittit Franc. Gonzaga &c. pro pace ad Regem Galliæ, & Hispaniæ.	96.
Chaldæa.	38.	— IX. 122. ut Cardinalis præfideret Capit. General.	120.
Chè Kiang. Regnum in China.	144.	— X. Canonizat Petrum de Alcantara.	122.
Cherubinus de Catalagirone. v. Mart. in Suaquena.		— XI. Canonizat Cathar. de Bonon. &c.	148.
China.	37. 142. & seqq. 144.	instituit Vice-Commisarius General.	ibid.
Chinensis Linguæ studium.	143.	ejus Bulla: <i>Unigenitus</i> .	157.
Chisi. v. Alexander VIII.		CLEMENS XII. modernus Pontifex.	149.
Chordigeri. v. Archiconfraternitas.		Clemens Dolera de Monillia. General. Cardinal. Executor Decretor. Concil. Trid. 83. 101. III. Germaniæ Protector.	101.
Christophorus à Capite fontium. General. factus Episcop. Cæsariens.	102.	Clemens Grossus, seu Grassus. Cardinal. ex Communitate.	68.
Christophorus Columbus.	65.	Cobyła. Imper. Tartar. Baptizatus. v. Mission. Asiæ.	
Christophorus Numajus, seu Forlivienfis. Primus Generalis post separationem Conventualium.	91.	Cocinum. in India Orient. ubi S. Franc. Xaver. apud Franciscan. divertit.	115.
Chronica trium Sociorum.	14.	Coletani Zelantes regulæ rigorem.	43.
Cismontana. v. Familia.			Colle.
Civitas Mystica. v. Agreda.			
Clareni qui? quando ad unitatem Ordinis reducti.	45. 56. 58. 68. 94. 109.		
Clarissæ. Gubernio Generalis Ord. submissæ.	4.		
Clavasio. v. Angelus.			
Claustales. v. Conventuales.			
Clemens IV.	4.		

Colle. v. Bartholomæus.	
Columbus. v. Christophorus.	
Columna Cardinal.	1.
Commentarii. v. Scoti.	
Commissarii Generales Familix.	154.
Commissarius Generalis Indiæ Oc-	
cident.	128.
Commissarii Nationales.	94.
Conceptionistarum Ordo, Ordini	
Seraph. subjectus à Jul. II.	68.
Concilium Constantiense.	40.
Concilium Florentinum, seu Ferr-	
riense.	48.

Huic interfuerunt ex Ord. Minor.

<i>Aloysius de Pyramo.</i>	
<i>Elias de Vice-Comitibus.</i>	
<i>Gondisalvus de Vallebona.</i> Episcopi.	
<i>Guilielmus de Casali.</i> Generalis.	
<i>Angelus de Perusio.</i>	
<i>Augustinus Ferrariensis.</i>	
<i>Franciscus Ariminensis.</i>	
<i>Jacobus Textor.</i>	
<i>Jacobus de Tollentino.</i>	
<i>Lucas Senensis.</i>	
<i>Petrus Perquerius.</i> Theologi.	
nec non	
<i>SS. Bernardinus Senensis.</i>	
<i>Joannes Capistranus.</i>	
<i>Jacobus de Marchia.</i>	
Concilium Lugdunense, quod S. Bo-	
naventura direxit.	5. 20.
Concilium Pisanum, in quo Grego-	
rius XII. & Antipapa Benedictus	

XIII. depositi sunt.	39.
Concilium Tridentinum. ad hoc	
præparandū laboraverunt Fran-	
ciscus Quinonius. Franciscus	
Zamora. Joannes Calvius. Om-	
nes Generales Ordinis.	93.

Huic Concilio interfuerunt ex	
Ord. Min Episcopi.	
<i>Antonius de S. Michael.</i> Diony-	
<i>sius Gracus.</i> Clemens Dolera. Car-	
dinal. Executor Decretorū Con-	
cilii.	ibid.

Theologi.

<i>Aloysius Puteus à Burgonovo.</i>	94.
<i>Alphonsus Contreras.</i> Andreas de-	
<i>la Vega.</i> Angelus Justinianus.	
<i>Bonifacius Raguseus.</i> Francis-	
<i>cus Orantes.</i> Franciscus Ragu-	
<i>sens.</i> Jacobus Alani. Jacobus	
<i>Hugo.</i> Joannes Lobera. Joän-	
<i>nes Ramirez.</i> Julius Passonius.	
<i>Michaël de Medina.</i> Thomas So-	
<i>liano.</i> Vincentius Lunelli.	100.

Conclavis initium.	21.
Concordiæ. v. Bulla.	
Concordmerius. v. Eugenius IV.	
Consalonis. v. Archiconfraternitas.	
Congo. v. Mission. in Africa.	
Conservatores Apostolici; pro de-	
fens. Fratr.	2.
Constantinopolitan. v. Patriarcha.	
Constantinopolitana Præfectura.	158.

Constantinus in Jaffanatan. con- versus. v. Mission. Asia.	Corfinus. Cardinalis Protector. 149. v. Clemens XII.
Constitutiones Alexandrinæ. 54.	Corvino (de Monte). v. Joannes.
— Benedictinæ. 24.	Cortona. v. Margarita.
— S. Bonaventuræ. 24.	Cossa. v. Joannes XXIII.
— S. Joannis à Capistrano, 41.	Cozza. v. Laurentius.
— Martinianæ. 51.	CRESCENTIUS KRISPER.
Conti Cardinalis interfuit Capit. General. 148.	Commiffarius Generalis Familiæ Cismont. 155.
Conti. v. Andreas & Innocent- tius XIII.	Crescentius. Picanus. General. 3. 10.
Contreras. v. Alphonfus.	Creta. v. Michaël Angelus.
Controversia de Paupertate Chri- sti. &c. 24.	Crucis Via. v. Via.
— de Sangvine Christi in triduo Passionis. 49.	S. Crux à Soldano restituta. 17.
Conventuales Ecclesiæ cur sic vo- cata? 3.	Cybo. vel Gibo. v. Innocent. VIII.
— cur, & quando illi de Com- munitate sic vocati sint? 43. 49. 57. 58.	D.
— insistent suis privilegiis. 41. 56. 98. 107.	Dain. v. Lupus.
— separati à reliquo corpore. 91.	Daniel Dongo. Vicar. Geral. 129.
Conventus aliorum non recipien- di. 45.	S. Daniel M. v. Martyres.
Conversiones. v. Missiones.	Declarationes Regulæ.
Cophi. v. Mission. Africæ.	— Gregorii IX. 2.
Corarius. v. Gregorius XII.	— Innocentii IV. 3.
Corlis (septem) Regnum. v. Miss. Asiæ.	— Nicolai III. 6.
Cornelius Braunerius. Impugnator Hæretic. in Flandria. 113.	— Clement. V. 23.
Cornelius. v. Jansenius.	Delphinus. v. Ægidius.
Corporis Christi. v. Officium.	Diaz. v. Bonaventura.
	S. Didacus. in Insul. Canar. fidem prædicat. 63.
	— canonizatur. 95.
	Didacus Lopez. Missiones in Ame- rica boreali. 145.
	Dionysius à S. Antonio. Episcop. in Congo ex O. M. 114.
	Dionysius Græcus. v. Concil. Trid. Discal-

Discalceati qui ?	109.	Episcopi Minor. Marochii. & Fez-	
Dispensationes in Regula nun-		zæ.	18.
quam admittæ	4. 41. 58.	in Congo.	114. Bambæ. 138.
Doctores Scotistæ, Difficilis, Il-		Equites S. Sepulchri. v. Ordo.	
luminatus & c. v. Scotistæ.		Eremitæ. v. Cælestiniani.	
Dolera. v. Clemens.		Eremitis Caputium interdictum.	
Dominicani.	59.		120.
Dominicus Betanzos. Dominica-		Evangelista de Perusio. Vic. Ge-	
nus in China.	142.	neral. Observ.	54.
Domus recollectionis. v. recolle-		Evangelio. v. FF. de S.	
cti.		Engenius IV. Fautor Observ. Re-	
Donatus. v. Ludovicus.		gul.	42.
Dongo. v. Daniel.		— divisit Familiam Observantæ	
D. nulul. v. S. Daniel.		in Cif- & Ultramontanam.	ibid.
Duns. v. Scotus.		— præfedit primo Capit. Gener.	
		Obf. v. separatim habitæ.	52.
E.		Europa. v. Missiones.	
Ecker (Baro) v. Joannes Fran-		Exercitia Spirituality, ab Alexand.	
ciscus.		VII. indulgent. donata.	121.
Electiones superiorum fiant se-		Expositio 4. Magistrorum.	14.
cretæ.	44.		
Eleonora Magdal. Imperatrix. 3.			
Ord.	132.		
Eleonora Maria Regina Poloniæ		F.	
3. Ord.	ibid.	Fachinetti. v. Innocentius IX.	
Elias de Cortona. bis Generalis.		Familia Cif- & Ultramontana.	153.
& bis depositus.	10.	Farde. v. Petrus.	
S. Elisabeth. Hungariæ. Canoni-		Farignanus. v. Thomas.	
zati.	2.	Farinerius. v. Guilielmus.	
S. Elisabeth Lusitanix. Canoni-		Farnisus. v. Paulus III.	
zati.	127.	S. Felix Capucinus.	184.
Elogia Ordini Seraph. à variis Pon-		Felix à S. Severino. v. Martyres in	
tific. collata. 9. 20. 23. 25. 92.		Suaquena.	
Emmanuel Baptista. Episcop. Bambæ		Feltro. v. Bernardinus.	
in Africa.	138.	Ferdinand ^o I. Imperat. suscipit Ob-	
		serv. in Urbem Viennen.	61.

Ferdinandus V. Rex Hispan.	65.	— Gonzaga. Gener. 102. v. Legati.	
Ferdinandus de Calabria. Missionar.	ibid.	Franciscus Guinnonius. v. Quinnonius.	
Fezzanum Regnum.	19.	— Keminger.	137.
Fezzæ Episcopi ex O. M.	18.	— Lichetus. Gener. propagator doctrinæ Scoti. Ofor Lutheri.	98.
Flandriæ Insulæ. v. Azores.		— Majoranus. v. Scotistæ.	
Florida Insula.	146.	— Maria de Castro Vicar. & pōst General.	131.
Foix. v. Petrus.		— Maria Rhini. General.	134.
Forlivius. v. Christophorus.		— Montilla. Missionar. in China.	143.
Fortanerius Vaselli, General. Cardinal.	25.	— Orantes. v. Concil. Florent.	
Forte ventura. Insula.	63.	— Quinnonius General.	99.
Fortunatæ Insulæ.	62.	— ejus præclara gesta. v. Legati & Concil. Trident.	
Franciscani. v. <i>Cardinales. Concil. Florent. Concil. Trid. Elogia. Legati. Martyres. Observantia. Regula. Scotistæ.</i>		— Ragusæus. v. Conc. Trid.	
S. P. FRANCISCUS. Primus General. Ordinis.	1.	— de Ruuere. v. Sixtus IV.	
— instituit 3. Ordinem.	16.	— de Salemmæ. Mission. in Abassja.	159.
— impetrat Indulgent. Portiunculæ.	17.	— Samson, seu Nanius, General. Defensor Immacul. Concept. B. V. M.	50.
— abit in Ægyptum ad Soldanum.	17.	S. Franciscus Solanus. Apost. Regni Peruani.	117.
— prædicat Gregorio IX. Patrum.	2.	— canonizatus.	149.
— uti & Nicolao III.	5.	Franciscus de Sousa General.	126.
— canonizatur.	2.	— Terentianus. v. Martyres in Suaquena.	
— SS. ejus Stigmata.	ib. 3.	— de Tolosa. General.	103.
— ejus Statua in Vaticano.	149.	— de Villa nova. Episcopus in Congo.	114.
— de Angelis. v. Quinnonius.			
— Ariminensis. v. Concil. Florentin.			
— de Barcinona.	64.		

— Walburg. Operar. contra Hæret.	102.	Grazias. v. Joseph.	
S. Franciscus Xaverius. venit Goæ ad nostrum Jo. Albuquerqueum Episcop. Indiæ.	115.	Gaufredi. v. Raymundus.	
Divertit apud nostros Fratres in Cocinum.	ibid.	Generalatus. Officium ad Sexennium reductum.	104.
ejus desiderium in Chinam.	142.	Observantibus collatum.	91.
— Ximenius. v. Cardinales.		Generalis Minister totius Ordinis.	ibid.
— Zamorra. General.	101.	Gentilis de Monte Florum. Cardinal. ex O. M.	9.
v. Legati & Concil. Trident.		Gentiles conversi. v. Missiones.	
— Zenus.	105.	Genua. v. Benignus.	
— Ziranus.	139.	Gerardus Odonis, vel Oddonis. General.	28.
Fratres de S. Evangelio.	68.	— Mission. in Bosnia contra Manichæos.	29.
Fratres Minores. v. Franciscani.		Gerges. v. Missiones in Ægypto.	
Frey. v. Joannes.		Ghistesii. v. Pius V.	
Fridericus IV. Imperator. protegit S. Joannem à Capistr.	62.	Gibo. vel Cybo. v. Innocent. VIII.	
— Extruxit Observant. Monasterium.	61.	Giffonibus. v. Leonard. de Rubeis.	
Frontenac. Fortalitium in America.	146.	Girandus. v. Jacobus.	
Fuente. v. Galfrédus.		Glapion. v. Joannes.	
Fundo. v. Stephanus Nicolaus.		Gondar. v. Martyr. in Abbassia.	
Furnerius. v. Benedictus XII.		Gondisalvus de Vallebona. Gener.	
Furcino. Civitas in Japonia cum Conventu Fratr.	141.	27. v. Concil. Florent.	
		Gonzaga. v. Franciscus.	
		Gophti. v. Cophti.	
		Gorcomienses. v. Martyres.	
		Gorgones. v. Hesperides.	
		Græci Ecclesiæ uniti.	21.
		Gran-Cajro. v. Missiones in Turcia.	
		Grassus. v. Clemens.	
		Gratianus. v. Raynaldus.	
		Gregorius IX. Fecit declarationem Regulæ.	2.

G.

Gabriel Ragonus, seu Veronensis Cardinal. ex O. M. 45.
 Galfredus dela Euenta. v. Scotistæ.
 Gandavo. v. Petrus.
 Galbiato. v. Antonius.

— canonizavit S. P. Franciscum:
 Antonium de Padua: Elifab-
 tham. *ibid.*
 — testatur de SS. Stigmatibus S.
 Franc. *ibid.*
 — præsidet Capit. Gener. & de-
 ponit bis Eliam. 10.
 Gregorius X. creat S. Bonavent.
 Cardinal. 5.
 — XI. 26.
 — XII. 39.
 — XIII. favet Strict. Observ. 95.
 — XIV. 96.
 — XV. extendit Indulg. Porti-
 unc. ad omnes Eccles. Ord. 119.
 Grimoaldi seu Grisatus. v. Urbanus V.
 Grypho (seu Griffio) Missionarius
 apud Maronitas. 64.
 Guadalupe. v. Andreas.
 Gualterius. v. Archangelus.
 Guarini. v. Rogerius.
 Guilielmus Berg. Mission. contra
 Lutheran. 102.
 Guilielmus de Casali. General. 42.
 v. Concil. Florent.
 Guilielmus Farinerius. Gener. 29.
 Guilielmus Oechamus. 24. Adhæ-
 rens Ludovico Bay. 28.
 — Caput Scholæ Nominalium.
 35.
 Guilielmus Petrus Anglus. v. Car-
 dinal.
 Guinia. v. Mission. Americæ.
 Guinonius. v. Franciscus Quñoni?

H.

Habitus uniformitas. 14.
 Hæreditates Fratrum. 4.
 Hadrianus. v. Adrianus.
 Haiti. v. Hispaniola.
 Haymo. Generalis. Officium &
 Missale ab eo correctum assump-
 sit Ecclesia. 10.
 Haytto II. Rex Armeniæ baptiza-
 tus. 19.
 Hedwigis. Regina Lithuanix. 36.
 Hennepin. v. Ludovicus.
 Henricus Alferius. Generalis. 30.
 Henricus à Congo. Filius Regis.
 factus Franciscanus, & post
 Episcop. in Congo. 114.
 Henricus à Conymbria. ponit fun-
 damenta novæ Prov. S. Thomæ
 in Ind. Orient. *ib.*
 Hesperides Insulæ. 63. v. Mission.
 Africa.
 Hieronymus ab Asculo. General.
 & Papa nomine Nicol. IV. 8.
 v. Cardinal. Legat.
 Hieronymus de Burgos. Mission.
 in China. 143.
 Hieronymus Prænestinus. Card. ex
 O. M. adhibitus ad declarat. Ni-
 col. III. 7.
 Hieronymus Tornellus. Vic. Ge-
 neral. Gbser. 54.
 Hispaniola. 65. v. Mission. in
 America.

Honorius III. approbat Regul. S.
 Franc. per Bullam. 2.
 ——— IV. sepultus apud Fratres
 Min. in Ara Coeli. 8.
 Hortulana. v. Clara.
 Hugo de Castro. v. Scotistæ.
 Hugo. v. Jacobus.
 Hugolinus Cardinal. v. Grego-
 rius IX.
 Hugolin. M. v. Martyres Ceptæ.
 Hugonottæ. v. Miss. in Europa.
 Hiù Kuang. Regnum in China.
 144.
 Hufs. v. Joannes.
 B. Hyacintha. Marefcotti. beatifi-
 cata. 149.

I.

S. Jacobi Insula. 64.
 Jacobus Alani. v. Concil. Trid.
 Jacobus Borbani. Miss. in India
 Orient. 115.
 Jacobus Girandus, Pœnitentiarius
 Apost. 40.
 Jacobus Hugo. v. Conc. Trid.
 S. Jacobus de Marchia. Commissa-
 rius Apost. pro unione Ord. 43.
 ejus operâ usus Pius II. contra
 Turcas. 44.
 ejus sententia de Sangvine Chri-
 sti in triduo passionis. 50.
 Missionarius quasi per totam
 Europam. 61.
 defensus ab Alberto IV.
 Imper. 62. canonizatus. 149.

Jacobus de Mozanica. General. 49.
 ——— de Oleggio. Præfectus Mis-
 sion. in Moscovia. 158.
 ——— de Primadiciis Vicar. Ge-
 neral. Obser v. 52.
 disponit Patriarcham Armeniæ
 ad submissionem Ecclesiæ. 59.
 ——— à Rosario, seu Russo.
 convertit Regem Armeniæ. 19.
 ——— de Sarzuela. Generalis. 49.
 ——— Textor. } v. Conc. Flom
 ——— de Tolentio. }
 ——— Tomasius. Cardinal. ex
 O. M. 9.
 Jassanatan. v. Mission. in Asia.
 Jagello Rex Lithuania. v. Mission.
 in Europa.
 Janfenius (Cornelius) ejus propo-
 sitiones damnatæ ab innocent. X.
 128.
 Janfenistis resistunt Franciscani. ib.
 Japies. v. Miss. in America.
 Japonia. v. Miss. in Asia.
 Jero. v. Joannes.
 Jerusalem. v. Joannes.
 Jesuitæ in America. 65. in Chi-
 na. 142.
 S. Ignatius Loyola. ejus venertio
 S. Bernardini Senensis. 60.
 Ihor. 161.
 Ildephonsus de Biezma. Vicar. &
 post Minister General. 150.
 Ildephonsus Salizanes. General.
 Commiss. Apost. 122.

Index Rerum,

Illuminatus.	17.	— XIII.	148.
Immaculata Conceptio B. V. M.		præsides Capit. Gener.	ib.
publicè defenſa à Scoto.	34.	Infulæ. v. Azores. Canariæ. Flan-	
à Franc. Samsone.	50.	driæ. Gorgones. Hæſperides.	
Colitur ab Alexandro VII.		Madera. Philippinæ. &c.	
	121.	Joannes XXI.	5.
Clemente IX.	122.	— XXII.	24.
à Clemente VI.	147.	amat Ordinem, licèt offenſus à	
Indiæ. Provinciæ Franciſcanæ in		Mich. Cæſenatæ &c.	ibid.
Indiis.	95.	— XXIII.	40.
— Miſſiones in Indiis.		Joannes Albuquerque Episcop.	
v. etiã Miſſion. in Aſſa.		Indiæ Orient.	115.
Indulgentiæ pro Catecheſi.	124.	— ejus amicitia cum S. Franc.	
Indulgentiæ Portiunculæ. v. Por-		Xaver.	ibid.
tiuncula.		— Alonſus Episcop. Ceſonen.	
Infanatapan. v. Jaffanatapan.		ex O. M.	125.
Ingria. v. Miſſiones in Moſcovia.		— Alvin Vicar. & poſt Min.	
Initium Ordinis Seraph. v. in Præ-		Gener.	132.
aone.		Joannes Bæza. Miſſionar. ad Inſul.	
Innocentius III. approbat Regul.		Canar.	62.
S. Franciſci.	1.	— Baptiſta à Campanea. Ge-	
— IV. Inſtituit conſervato-		neral. produxit Tomos Scoti:	
res.	2.		129.
— præſidet in Capit. Gener.		— Bapt. de Levanto. Vicar.	
Fratr.	14.	General. Obſervant,	53.
— ablegat Miſſionarios.	19.	— Bapt. à Piſauro. Miſſion.	
— V.	5.	in China.	145.
— VI.	25.	— Bapt. à Saxoferrato dat	
— VII.	39.	operam Pio II. contra Turcas.	
— VIII.	46.		44.
— IX.	96.	— Bapt. de Turrigia. Miſſion.	
Innocentius X.	120.	in Tranſylvania.	137.
— XI.	123.	Joannes Baſſolius. v. Scotiſtæ.	
plures confert gratias ib. & ſeq.		— Buchius Gener.	29.
— XII.	125.		
ejus Miſſio in Abbaſſiam.	ib.	— Cal	

— Calvius General.	100.	— Molino de Navarette- Con-	
v. Concil. Trid. & Legati.		fess. Imper- Commiss. General.	
S. Joannes Capistran. ejus Consti-		German.	222.
tutiones.	41. 51. 52.	Joannes à Monte Corvino. Nunt.	
— fit Vicar. Gener. Observ.	42.	Apost. in Cathayum. Archiep.	
— ejus laus ab Eugenio IV. ib.		Cambal. & Orientis Apostolus.	
— ejus commissio Apost. contra		ex O. M.	37.
Hufitas.	43.	— Nafs. Episcop. Bellin. Con-	
— item contra Turcas.	44.	tion. contra Luther.	113.
— visitat plures Provinc. cum		— De Neapoli. Gener.	129.
Generali.	48.	— Palæologus VI. Imperat. O-	
— edest Concilio Florent.	59.	rient.	25.
— ejus acta Belgradi.	60.	— VII.	60.
— ejus memoria in Austria.	61.	— Parens. General.	10.
— certamen cum Rokizan. Hu-		— Parmensis. General.	11.
fita.	ibid.	ejus corpus incorruptum. ib.	
Joannes Cervantes. Cardin. Præses		v. Legati.	
Cap. Generalissimi.	41.	— Perez-Primus Mission. in A-	
Joan. Duns-Scotus. v. Scotus.		merica.	65.
— Franciscus Nicolai. Mission.		— Picus. v. Parmensis.	
in China.	144.	— Pisotus. v. Paulus.	
— Glapion. Confessar. Caroli V.		— à Prado. v. Martyr. Marochii.	
	110.	beatificatus.	149.
— Hufs. Hæresiarcha.	47.	— Raminez. v. Concil. Trid.	
— de Jero. General.	126.	— de Ripa. v. Scotista.	
— de Jerusalem.	ibid.	— de Robles. Vicar. Gener.	129.
— Lobera. v. Conc. Trident.		— de Sigestro. Vicar. General.	
Joannes Magnus Sacerdos Imper.		Observant.	54.
Abassia.	125. 160.	— de Solas. Mission. in America	
— Mauberti. Vic. Gen- Observ.		Boreal.	145.
Ultramont.	42.	JOANNES de SOTTO. Modernus	
— Merinerus General.	129.	Generalis.	152.
— Minio de Muro. General.	12.	— de Sotto majore. Zelator	
Cardinal.	ibid.	Observant.	46.

Joannes à Stronconio. Commiss. Observant.	47.
— Winzler. Mission. in Al- goja.	113.
— Vitalis. v. Cardinal.	
— Zanetus. General. pōst Ar- chiep.	50.
— à Zumeraga. Archiep. Me- xican. ex O. M.	116. 142.
Josephus Grazias. Vicar. & pōst Min. Gener.	251.
Josephus Maria à Jerusalem. redu- xit Imperat. Abbassiaz ad Ecele- siam.	160.
Josephus Torculean. v. Martyr. in Suaquena.	
Josephus Ximenez Samaniego. Ge- neral.	123.
Jubilati. v. Lectores.	
Julianus Perez. Vicar. Gener.	129.
Julius II.	67.
— III.	93.
Julius Passionius. v. Conc. Trid.	
Julius Rospigliosi. v. Clemens. IX.	
Justinianus. v. Angelus.	

K.

Kirchen. v. Medardus.	
Krisper. v. Crescentius.	
Krump. v. Theodorus.	
Kuej - Cheu. Regnum in China.	144.

L.

Laurentius Cozza. Gener. & Car- dinal.	149.
— ejus gesta apud Patriarch. A- lexandr. & Antiochen. ac apud Maronitas.	160.
v. Cardinales & Legati.	
Laurentius Episcop. Ceptæ. ex. O. M.	19.
Laurentius de Portugal. Pœnitent. Pont. Miss. in Tartariam con- vertit Regem Sartaco.	20.
Laxitates impugnatæ.	10.
Lectores Jubilati. eorum Privile- gia.	124.

Legati Franciscani

à Sede Apostolica, Imperatori- bus, Regibus, &c. de- putati.	
Tres Fratres Minores. à Rege Ma- rochiano mittuntur ad Regem Fezzantum.	19.
Alphonsus de Bolanis in Æthio- piam.	45.
Angelus de Clavasio ad Walden- ses.	46.
Antonius Angelus de Pereto in Angliam.	40.
& contra Joan. Hufs.	47.
Antonius de Massa. ad Imperat. O- rient.	ibid.

Bartholomæus Uliarius. ad Neapolitanos contra Antipapam. 27.	Hispan. & à Voxu ad Sum. Pontif. 141.
Bonagratia ad populos Orientales. 11.	Marcus Viterbiens. pro pace ad Varios 29.
Bonaventura Secusius à Catalagione in G. lliam, Hispaniam, Sabaudiam pro Pace. 96.	Matthæus Aquira. 139.
Fortanerus Vafelli. in variis Legationibus. 29.	Petrus Ma inus Sormanus. ad Imperat. Roman. 131.
Franciscus Gonzaga propace inter Gallos & Hispanos. 96.	Raynaldus Gratianus. in Hispan. 97.
Franciscus Quinonius in Hispan. & German. 91. 99.	Thomas de Farignano ad Varios pro pace. 29.
Item à Cæsare ad Pontif. 100.	Vincentius Lunellus. ad Imperat. Roman. & Princip. Germaniæ. 92. 100.
Franc. de Zamorra, in Legationibus Regis Hisp. 102.	Legenda antiqua. 14.
Franc. Quiranus, & Math. Aquira, à Rege Hisp. ad Regem Cuceo in Affica. 139.	Leo X. separavit Conventuales & Observant. 91.
Guilielmus de Casalis. ad Concil. Florent. 48.	— XI. 118.
Guilielm ⁹ Petrus. in Angliam. 94.	Leo M. v. Martyres Ceptæ.
Hironymus ab Asculo. ad varios Princip. pro pace. 5. 11.	Leo. v. Martinus.
Joannes Calvius ad Regem Galliæ. Lusitaniæ, &c. 93.	Leonardus Patraffo. Cardinal. ex O. M. 9.
Joannes de Capistrano. plurium Pontificum Legatus. 44. 61.	Leonardus de Rubcis. Gener. 29.
Joannes de Parma in Græciam. 14.	Leopoldus I. Imperator. 131.
Laurentius Cozza apud Mauronitas. 168.	Levanto. v. Baptista.
Ludovicus de Bononia in Oriente. 64.	B. Liberatus de Lauro. 148.
Ludovicus Sotellus à Japonia in	Liberatus Weifs. v. Martyr. in Abbassia.
	Libri conscripti. v. Scriptores illustres.
	Lichetus. v. Franciscus.
	Lingva Chinentis. 143.
	Lira. v. Nicolaus.
	Lithuania. 36.

Marcus à Zarzosa. Generalis. 132.	Brülke in Hollandia BB. Martyres
Mare magnum: Honorii IV. & Sixti IV. 8.	Gorcomienfes. 113.
Marescotti. v. Hyacintha.	Ceptæ in Africa SS. Daniel. Samuel. Donulus. Leo. Hugolinus. Nicolaus. Angelus. 18.
Margarita de Cortona. canonizata. 149.	In Japonia. Ludovicus Sotellus, & Richardus à S. Anna. 141.
Maria de JESU. v. Agreda.	Ibidem. Nangafaki. B. Petrus Bapt. cum Soc. 115.
Marinus. v. Petrus.	In Insula Suaquena Africa. Antonius à Petrapagana. Cherubinus de Catalagirone. Felix à S. Severino. Franciscus Terentianus. Josephus Toreulanus. 139.
Marochium. v. Miramolinus, & Martyres.	Marochii in Africa. SS. Berardus, Petrus. Accursius, Adjutus, & Otto. 18.
Maronitæ. v. Mission. in Asia.	Ibid. B. Joannes de Prado. 139.
Martinianæ. v. Constitutiones.	Massa. v. Antonius.
Martinianus Syndicus. 41.	Mascarenus. v. Simon.
Martinus IV. mort. in habitu Franciscano: sepultus Assisi. 7. 8.	Matthæus de Aquasparta. Gener. Cardinal. 11.
—— V. 40.	præfens Capitul. Gener. cum Papa. 8.
Martinus. de las Casas. Episcop. ex O. M. in Insul. Canar. 63.	Matthæus Aquira. v. Legati.
Martinus à JESU, seu Caruhna. Mission. in Mechoacan. v. Miss. in America.	Matthæus Riccius. S. J. in China. 142.
Martinus Ignatius. Mission. in China. 143.	Matthæus à S. Stephano. Vicar. & pòst General. 133.
Martinus Leo. Prædicat. contra Luher. 137.	Matthæus à Paretta. Vicar. & pòst Min. Gener. nunc Archiepiscop. Panormitan. 151.
Martinus S. Georgio. Gener. 30.	Mauhertii v. Joannes.
Martinus de Valentia. Mission. in America. 116.	Mauri. v. Petrus Bapt.
—— ejus desiderium in Chinam. 142.	
<i>Martyres Franciscani.</i>	
In Abbassie Civitate Gondar. Liberatus Weiss. 160.	

Meaco. Urbs Japoniæ cum Convent. Francif. 115.	Miramolinus Rex Marochiæ. occidit S. Berardum, cum Soc. 18.
Mechoacan. v. Miff. in America. & Seminarium.	— manſueſcit per miracula. ib.
Medardus de Kirchen. 112.	— alius Rex ibidem trucidat B. Joannem de Prado. 139.
Medices. 52.	
v. Leo X. Clemens VII. Pius IV. Leo XI.	<i>Miffiones, Converſiones, aliæq; operationes Franciſcanorum celebriores.</i>
Medina. v. Michaël.	
Melioratis. v. Innocentius VII.	
Merinerus v. Joannes.	
Mefſopotamia. v. Miſſ. in Africa.	
Mexico. v. Miſſ. in America,	
S. Michaël v. Confraternitas.	
Michaël Angelus de Creta Theol. Imperat. inſtit. Conventus in Peloponeſo. 125.	
Michaël Angelus de Sambuca. General. 129.	
— ejus Ordinationes contra Janſenium. 121.	
Michaël Bay. v. Bay.	
Michaël Bapt. Rangel. Epifcopus Bantæ. ex O. M. 114. 138.	
Michaël Cæſenas. General. Conſtrarius Joanni XXII. 24.	
— ab eodem deſiſtus. 28.	
Michaël de Medina. v. Concil. Trident.	
Michaël Palæologus ad Eccleſiam reductus. 20.	
Minius. v. Joannes.	
Minores. v. Franciſani.	
Miraculum ſolis retrogradientis. 64.	
	<i>In Europa.</i>
	In Belgio, & Gallia, contra Janſeniſtas & Quênellianos. 137. 157.
	In Boſnia contra Manichæos. 29.
	In Bulgaria contra Gentiles. 36.
	In Gallia, & Arragonia converſi Judæi per Nicolaum de Lyra. 35.
	In Gallia. contra Calvinum, & Hugonotas. 113.
	In Germania. contra Lutherum. 111. 113.
	In Imperio. Turcico, Albania, Conſtantinopoli. Gran Cairo, Scmirna, Scio, Rhodi, Tine &c. 158.
	In Lithuania Jagellus Rex cum ſuis ſubditis converſus. 36.
	Contra Mich. Molinos, & Quietiſtas, Via Crucis propagata. 124.
	In Moſcovia, Ingria, Livonia, Peterburgi. 157.
	Ad Imperatores Orientales. 65.

Missiones ubique exercendi privilegi- legium, ubi non sunt Missionarii Congregat. de propaganda fide. 123.	Nanius. v. Franc. Samson, Nas. v. Joannes.
Mississippi. v. Mission. in America.	Nationales. v. Commissarii.
Mogin. v. Francisca.	Navarette. v. Joannes Molina.
Molina. v. Joannes.	Nicol. i. v. Joannes Franciscus.
Monachii Capitulum Generale. 51.	Nicolaus III. facit declarationem: <i>Exiit, qui seminat.</i> 6.
Monillia. v. Clemens.	— IV. v. Hieronymus ab Asculo.
Monte Alto. v. Sixtus V.	— V. Fautor S. Joan. Capi- strani, & Regul. Observ. 43.
Monte Baso. v. Antonius.	Nicolaus de Lira. v. Mission. in Europa.
Monte Corvino. v. Joannes.	Nicolaus M. v. Martyres Ceptæ.
Monte Florum. v. Gentilis.	Nicolaus Pœnitentiarius Apost. 40.
Montes Caspii. 64.	Nigritæ popul. in Africa. 139.
Montes Pietatis. 62.	Nominales. v. Schola.
Monte S. Sabini. v. Julius III.	Nubiani. 20.
Monfort. v. Capel. S. Anton. In- golfstad.	Numajus. v. Christoph. Forlivius.
Montilla. v. Franciscus.	
Montular. v. Alphonfus.	O.
Morone. v. Cœlestinus V.	
Moscellini. populi. 20.	Oberhard. v. Matthias.
Moscovia. v. Miss. in Europa.	Observantes qui? v. Observantia Regularis.
Mosanica. v. Jacobus.	Observantes, & Reformati. v. Al- ternativa.
Munessa. v. Joannes.	Observantia Regulæ semper in Cor- pore servata. <i>per omnes quæstio- nes quartas.</i>
Muro. v. Joannes.	Observantia Regularis inchoata. 26.
Murone. v. Cœlestinus V.	— promota. 29.
N.	— confirmata. 44.
Nabinellis. v. Elias.	— am-
Nägel.	
Namking. Provincia Chinæ. 144.	
Nangasaki. v. Martyr Japoniæ.	

— ampliata.	48.	Paretta. v. Matthæus.	
— in Bavariam introducta.		S. Paschalis Baylon.	
	45.	— beatificatus.	119.
Observantia <i>Strictior</i> , inchoata.		— canonizatus.	124.
	92. 93.	Passonius. v. Julius.	
— promotâ, confirmata, & ampliata.	94. 95. 96.	Pastor de Serrascuderio. v. Cardinal.	
Occamus. v. Guilielmus.		Patrasso. v. Leonardus.	
Odeschalchi. v. Innocentius XI.		— Alexandrinus, & Antiochenus.	160. 161.
Odoricus Forlivienfis. Missionar. apud Medos Persas &c.	37.	Paulus II. omnes gratias ab antecessoribus suis Ordini concessas confirmat per Bullam: <i>Inter ceteros</i> , an. 1465.	44.
Oddo. seu Oddonis. v. Gerardus.		— III. ejus laus Ord. Seraph. data.	92.
Officium Corporis Christi concessum à Pio V.	94.	— IV.	93.
Olleggio. v. Jacobus.		— V.	118.
Operationes. v. Missiones. Elogia. Svecorum bellum.		Paulus de Liburno. } Familiares & Gregorii XV.	
Orantes. v. Franciscus.		Paulus Matricensis. }	119.
Ordinis Seraphici initium. v. Præfat.		Paulutius Cardinal. interfuit Cap. General.	148.
Ordo Equitum S. Sepulchri.	62.	Paulus Pisottus. General.	100.
Ordo tertius. v. Tertius.		Paulus Soncinas. General.	99.
Ossa. v. Joannes XXII.		Paulus, vel Paulutius de Trincis. Regularis Observantiæ inchoator.	29.
Otto. v. Berardus.		Paupertate Christi (de) &c. v. Controversia.	
Ottoboni. v. Alexander VIII.		Pekin. v. Mission. in Asia.	

P.

Palæologus. v. Joannes, & Michaël.	
S. Palatii. v. Lectores.	
Pamphilius. v. Innocent. X.	
Pantaleon. v. Urbanus IV.)	
Parens. v. Joannes.	

Peloponeso.	125.
Penegrossus. v. Petrus.	

Pereto. v. Antonius Angelus. & Sixtus V.	Petrus Marinus Soriman' Gener. 131. v. Legati.
Perez. v. Julianus, & Joannes.	Petrus Mart. v. Berardus.
Perseceto. v. Bonagratia.	Petrus Penegrossus. ViceCencellar. Ecclesiæ adhibitus ad expositionem Nicolai III. 7.
Peru. v. Miss. in America.	Petrus Perquerius. v. Concilium Floreninum.
Perusto. v. Evangelista.	Petrus Philargus. v. Cardinales. & Alexander V.
Peterburgum. v. Mission. in Moscovia.	Petrus Riarius. v. Cardinales.
S. Petrus de Alcantara. Propagator Strictioris Observant. 95.	Petrus Strozza, Secretar. Pontificis. 140.
—— beatificatus. 119.	Philargus. v. Petrus.
—— canonizatus. 122.	Philippinæ Insulæ. v. Mission. in Asia.
Petrus Alvarez. Navarchus Portugalliæ. 114.	Philippus Bagna. General. 92.
Petrus ab Alvaro, seu Alvarus, Franciscanus. Mission. in China. 115.	Piccolomini. v. Pius II. & Pius III.
Petrus Anglus, seu Guilielmus Petrus. v. Cardinal.	Picus. v. Joannes à Parma.
Petrus Aureolus. v. Cardinal. & Scotistæ.	Pignatellus. v. Innoc. XII.
S. Petrus Bapt. & Soc. M.M. Nangasaki. 115.	Pisanus. v. Albertus.
Patrus Bapt. Mauri. Vicar. Apost. Constantinop. Archiepiscopus Cartagin. 158.	Pisanum. v. Concilium.
Petrus de Cassano. General. 30.	Pisticeja. v. Antonius.
Pettus Farde. 139.	Pisottus. v. Paulus, & Joannes.
Petrus Foix Junior, & Senior. v. Cardinal.	Pius II. 44.
Petrus de Gandavo. Lajcus. baptizat multa millia in India. 116.	—— III. 67.
Petrus de Luna. v. Benedict. XIII. pseudo Papa.	—— IV. 93.
Petrus Manerus. General. 129.	—— V. 94.
	Platus (Hieronymus.) 65.
	Poloniæ Regina. v. Eleonora.
	Pontifices laudantes Ordinem. v. Elogia Ordinis.
	Portiuncula Indulgentiæ extensæ ad omnes Ecclesias Fratrum. 119.

— An revocentur in Anno Sancto ?	120.	Ramirez. v. Joannes.	
Portocarrero. v. Ludovicus.		Rangel. v. Michael Baptista.	
Poti, populi in America.	145.	Rangonus. v. Gabriel.	
Prado. v. Joannes.		Raymundus Gaufredi. à Papa ob tuam humilitatem. dimissus.	12.
Præcedentia Provinciarum Reformatarum.	129.	Raymundus Lullus. v. Mission. in Africa.	
Prato. v. Arlottus. & Bernardinus.		Raymundus de Terraga.	37.
Presbyter Joannes. Imperator Abassix. v. Mission. Africa.		Raynaldus Gratianus General.	97.
Prignanans. v. Urbanus VI.		Recollecti qui ? & quomodo Recollecti Galli distingvantur ab Hispanis.	109.
Prinadiciis. v. Jacobus.		Recollectionis domus erectæ.	93.
Privilegia Ordinis.	8. 9.		94. 109.
à Paulo II. confirmata.	44.	Reformati qui ?	109.
v. Communicatio.		v. Observ. Strict.	
Privilegia dispensativa.	41.	Regularis Observantia. v. Observantia.	
Privilegiata. v. Altaria.		Regina Polonia. v. Eleonora.	
Provincia Indix Orientalis.	161.	Reginaldus de Umbria. Cardin. ex O. M.	9.
Provincia Philippinarum.	143.	Regula. v. Approbatio, Declarationes Observantia Regulæ.	
Psalterium B. V. MARIX, à S. Bonaventura compositum.	21.	Rhini. v. Franciscus Maria.	
Puteus. v. Aloysius.		Rhodi. v. Miss. in Turcia.	
		Riarius. v. Perus.	
		Riccus. v. Matthæus.	
		Richardus à S. Anna. v. Martyr. in Japonia.	
		Ripa. v. Joannes.	
		Riparollo. v. Martinus à S. Georgio.	
		Rist. v. Valerius.	
		Robertus della Salle.	146.

Q.

Quênellus.	157.
Quietistæ. v. Michaël Molinos.	
Quinnonius. v. Franciscus.	
Quivira. v. Mission. Americæ.	

R.

Raguseus. v. Bonifacius. & Franciscus.	
--	--

Index Rerum.

Robertus Rex Siciliae. Ord. Fautor eximius. 23.	Samson. v. Franciscus.	
Robles. v. Joannes.	Samuel Capasulis	161.
Rodericus Borgia. v. Alexan- der VI.	Sancia Regina Siciliae.	23.
Rodericus Episcop. Marochiae. 18.	Sanciana Insula.	142.
Rogierus. v. Clemens VI-	Sangvis Christi. v. Controversia.	
Rogierus Guarini obtinet Loca Terrae S. à Soldano. 38.	Sartaco Rex Tartariae. v. Mission. Asiae.	
S. Rosa de Viterbio canoni- zata, 3.	Sartianus. v. Albertus.	
Rosarium Franciscanum. 119.	Sarzana. v. Nicolaus V.	
Rosario (de) v. Jacobus.	Sarzuella. v. Jacobus.	
Rospigliosi. v. Julius.	Savona. v. Franciscus de Ruuere, & Julius II.	
Rubeis. v. Leonardus.	Saxo ferrato. v. Baptista.	
Rufconibus. v. Antonius.	Schazger. v. Caspar.	
Rutheni. 20.	Schisma inchoatum.	26.
Ruuere. v. Sixtus IV. & Julius II.	finitum.	40.
	Schola linguae Chinenfis.	143.
	Schola Nominalium. v. Guiliel- mus Occamus.	
	Scio Insula,	158.

S.

Scotistae Insignes.

Sabello. v. Honorius III. & Ho- norius IV.	Antonius Andres.	} 35.
Sacaio. Civitas cum Conv. Fratr. in Japonia. 141.	Franciscus Majoranus.	
Sacerdos Magnus Abbatiae. v. Pres- byter Joannes.	Galfredus della Fuente.	
Salemme. v. Franciscus.	Hugo de Castro.	
Salizanes. v. Ildephonsus.	Joannes Bassolius.	
Salle. v. Robertus.	Joannes de Ripa.	
Salveto. v. Angelus.	Petrus Aureolus, &c.	
Samaniego. v. Josephus.	Scoti Commentarii.	98. 129.
Sambuca. v. Michael Angelus.	Scotus (Joannes Duns.)	34.

Scriptores Ordinis illustres. 2. mil- lia numerati. 134.	declarat. S. Bonavent. Eccles. Doctorem. ib.
Secufius. v. Bonaventura.	instituit Commiffar. General. pto Indiis. ibid.
Seiz. v. Udalricus.	Socorri. populi Americani. 145.
Seminarium Miffionum. 123.	Solanus. v. Francifcus.
Seneci. populi Americæ. 145.	Solas. v. Joannes.
Senis. v. Bernardinus.	Soldanus Ægypti. converfus à S. Patre. 17.
Septa. v. Cepta.	Soliano. v. Thomas.
Septem Corlis. v. Miffion. in Afia.	Soncinas. v. Paulus.
Sepulchrum Chrifti. v. Terra S. & Ord.	Sormanus. v. Petrus Marinus.
Seraphinus de Borgia. Miffionar. in Camboia. 161.	Sorores 3. Ordinis. v. Tertiariæ.
Serpetrus. v. Angelus.	Sotellus. v. Ludovicus.
Severinus Maller. Prædicator con- tra Hæreticos. 137.	Soto. v. Joannes.
Sfondrati. v. Gregorius XIV.	Sotto majore. v. Joannes.
Sigestro. v. Joannes.	Soufa. v. Francifcus.
Sigillum Ordinis. 91.	Spinola (Georgius) Cardin. in- terfuit Capit. General. 148.
Sigismundus Imperat. 40.	Statua S. Franc. in Vaticano po- fita. 149.
Signiæ Comjtes. v. Innocentius III. Gregorius IX. Alexan- der IV.	Statuta Barcinonenfia. 127.
Simon Mafcarenus Epifcop. Bam- bæ. ex O. M. 138.	— Romana. 152.
Sina. v. China.	— Sambucana. 129.
Sinzica. Rex in Mechoacan. 118.	— Vallifoletana. 104.
Sixtus IV. Fautor S. Jacobi de Marchia. 45.	— Victoriensia. 125.
— V. instituit Archiconfrat. Chordiger. 95.	Stephano. v. Matthæus.
— canoniz. B. Didacum. ibid.	Stephanus Nicolaus à Fundo. Mif- fionar. in Mofcovia. 157.
	SS. Stigmata S. P. Franc. 2. 3.
	Stronconio. v. Joannes.
	Strozza. v. Petrus.
	Suaquena Infula. v. Martyres.

Vix Crucis. promotā per Innocent.
XI. & XII. nunc & in Germa-
nia ampliata. 156.

Vicarii Generales, & Provinciales
apud Observant. 40. 41. 42.

Vice-Comes. v. Gregorius X.

Vice-Commissarii Generales. à
Clemente XI. instituti. 148,

Vice-Comites. v. Bourdeille. &
Elias,

Vice-Dominus, de Vice-Dominis,
Franciscanus, electus Papa, &
statim mortuus. 5.

Victoriensia. v. Statuta.

Vienna recipit S. Joannem Capi-
stranum. 61.

Vigerius. v. Marcus.

Vincentius Lunellus. General. 100.
v. Legati. & Conc. Trid.

Vitalis. v. Joannes.

Uliarius. v. Bartholomæus.

Ultramontāna. v. Familia.

Unigenitus. (Constitutio Clemen-
tis XI.) 157.

Unionis. v. Bulla.

Voxu. Regnum in Japonia. 141.

Urbanus IV. Regulam Clarissarum
mitigat. 4.

— V. mittit quàm plures ex
Fratribus ad Gentes. 25.

— VI. 26.

— VII. 96.

— VIII. Amator Ordinis. 119.

— Provinc. Bavar. ere-
xit. 120.

Urbanistæ. Ord. S. Claræ. 4.

Ursinius. v. Nicolaus III. Bene-
dictus XIII.

W.

Walburg. v. Franciscus.

Weinberger. v. Carolus.

Weis. v. Liberatus.

Winzler. v. Joannes.

X.

Xalisco. v. Missio. Americæ.

Xantum. v. Missio. Asiæ.

Xaverius. v. Franciscus.

Xensi. Prov. Chinæ. 161.

Xila. 145.

Ximenius. Ximenez. v. Franciscus,
& Josephus.

Xumani. Regio Americæ. 145.

Z.

Zamorra. v. Franciscus.

Zanebus. v. Joannes.

Zarzosa. v. Marcus.

Zenus. v. Franciscus.

Zichari. 20.

Ziranus. v. Franciscus.

Zumeraga. v. Joannes.

Ad iudicium prudentis Lectoris remittendo, quàm plurimas mendas,
reliquas in tantillo respectivè Opusculo deprehensas, emendatas
accipe in sequenti Tabella.

<i>Errata.</i>	<i>Correcta.</i>	<i>Pag.</i>	<i>Lin.</i>
Ø	Oeconomus	2	35
inferendant	inferenda,	3	2
aliam	alium	3	29
Cardinalis	Cardinales	5	6
prævia	pervia	6	31
in deq̄nitæ	indefinitæ	12	3
Haymo ne	Haymonæ	14	2
Agnaniæ	Anagnæ	15	9
Septem	septam	19	4
Bonifacio VII	Bonifacio VIII,	22	9
aciam	etiam	23	1
val	vel	25	29
Guberyatis	Gubernatis	26	35
ip̄imet	ip̄summet	31	23
ex	&	ibidem	28
Adversariozum	Adversariorum	34	24
universam Bibliam	universa Biblia	35	25
adi cit	adjecit	36	23
P. Musancius	P. Musancium	37	35
excusationes	excusationes	39	13
caffali	caffali	42	18
transierent	transierent	44	21
Barbo , gratias	Barbo , qui confirmavit gratias	ibidem	32
Francisam	Franciscum	45	6
Stabili ndam	stabiliendam	46	25
Maetuxæ	Mantuxæ	51	11
præfete	præfente	ibidem	ibidem.
Mas	Massa	ibidem	15
Ca ffali	Cassali	ibidem	19
Festinis	Vestinis	52	33 & alibi.
Divinione	Divione	53	11
electionemuturi	electionem futuri	72	10
lecti	electi	ibidem	25.
Ministrum	Ministorum	ibidem	26.
sic	de	73	26
alio quo	aliquo alio	75	22
invocat	invocaso	77	34
pro	pro	79	17
b	de	80	10

<i>Errata.</i>	<i>Correcta.</i>	<i>Pag.</i>	<i>Lin.</i>
superiorum,	superioribus	82	12
Fratres	Fratrum	ibidem	23
reciendam	recipiendam	91	8
de ri	die 11.	ibidem	23
Romno	Romano	92	13
asq;	usq;	93	28
viculo	vinculo	95	15
Provincii	Provinciis	96	24
ax	ex	97	13
ab	ad	ibidem	28
limita	limitata	100	15
exubernantis	exuberantis	102	29
domum	domorum	103	11
eminentum	eminentem	113	1
fuerit	fuerint	114	1
Mechoaan	Mechoaacan	124	1
Episcoporum	Episcopatum	129	4
Maco	Marco	134	21
pagano	pagana	139	17
quasi	quasi	141	10
alienæ næq;	alienæq;	145	23
Pauluti	Paulutio	ibidem	33
Innocentius XII.	Innocentius XIII.	156	5
Bononæ	Bononiæ	163	27
observantium	observantiæ	166	3
gratis	gratiis	ibidem	28
S. Paulini	S. Pauli ia	168	12

Inter Custodias Ordinis.

Prima, & Sanctissima est, Custodia Terræ sanctæ, seu Jerusalem.

O R T U S,

PROGRESSUS, VICISSITUDINES, EXCISIO, ET RE-
STAU-RATIO, OLIM CUSTODIÆ, NUNC AB ANNO M. DCC. XXIX.

PROVINCIAE TRANSYL- VANIAE ORD. MIN. S. P. N. FRANCISCI, STRICT. OBSERV. TITULI S. REGIS STEPHANI

EX

*Gravissimis, Fideque dignis Authoritatibus clara, ac succincta Methodo
compilatus, primum in Urbe Orbis Capite revisus, castigatus, appro-
batus, & excusus Typis Reverendae Camerae Apostolicae.*

EX VRBE SEPTICOLLE REDVX OMINE FAVSTO

HAC

SECUNDA EDITIONE

SUB GRATIOSISSIMIS AUSPICIIS

EXCELLENTISSIMI DOMINI COMITIS DOMINI

JOANNIS HALLER

L. B. DE HALLER-KÖ, SAC. CAES.
REGIAEQUE CATHOLICAE MAJEST. CAME-

RARII, Status ejusdem Actualis, ac Intimi CONSILIARII, Prin-
cipatus Transylvanicae, Partiumque eidem annexarum Regio-
Principalis GUBERNATORIS &c. DOMINI, & PATRO-
NI nostri GRATIOSISSIMI, COLENDISSIMI.

Cum Facultate Superiorum Luci familiaris Soli expositus.

Typis Ven. Conventus Csikiensis, ad B. Virginem Visitantem.

AUTHORITATES

Quibus per decursum hujus operæ usi sumus, sunt hæc :

Actis Archi-Synodi Tyrnaviensis Anni 1629.

Manu-scriptis Patris Gregorii Malom-falvi, olim Ministri Provincia-
lis Provinciæ Hungariæ S. Mariæ de Anno 1655.

Gregoriô Petô Scriptori Hungariæ Classico.

Istvánssió Scriptori Hungariæ Nominatissimo, & Classico.

Manu-scriptis Patris Joannis Kajoni, olim Provinciæ hujus Custodis,
propè cœvi restorationis Custodiæ.

Chronicô Operis quadripartiti Illustrissimi Domini Francisci Gon-
zaga Episcopi Mantuani, & olim octennis Totius Ordinis Mi-
norum Ministri Generalis.

EPISTOLA DEDICATORIA.

EXCELLENTISSIME
DOMINE COMES.

Quemadmodum primam, & potiozem hujus operis partem, in qua cætera Inter Summorum Pontificum quinque sæculorum, & gratiarum ab iisdem in Ordinem nostrum Seraphicum collatarum fit mentio, *EXCELLENTIÆ TUÆ*, tanquam Supremo Provinciæ Transylvanicæ *SYNDICO APOSTOLICO*, Summi Pontificis Delegato, jure me adscripsisse fateor; ita & hanc Libri secundam particulam; cui potius devovere, & dicare debuerim, præter *TE EXCELLENTISSIME DOMINE COMES HALLERIDUM* Daciæ gloriam, decus, & ornamentum, alium non reperi, nec aptius refugium invenisse me arbitror. Et non abs re, dum *TIBI* ex cunctis retrò *HALLERII* decori, non solùm Sangvinis, sed & Virtutum omnium hæredi præfens opusculum dedico. Si enim Inclytæ Familiæ *TUÆ*, à qua profapia descendis, & ad quam avita comite Virtute indies ascendis, in Divos pietatem considero, tantâ erga Seraphicum Franciscum, ejusque Religiosam Sobolem invenio pietate, & benigna propensione captam; ut nullus hac in parte Inclytam Familiam *TUAM* anteverterit vel lato ungue. Possem hîc, si in sæcularia retrospicere fas esset tempora, ex plurimis paucorum meminisse, me nisi meritò innata *TIBI* humanitas, inquilinæ Virtutis index, sobria laudum aversio, nec non ex parte mea adulandi periculum, & faciliè etiam
subori-

suborituræ in aliis invidiæ malum prohiberet, altum, & harpocraticum indicens silentium. Non itaque aberraverim, si hujus partus adhuc ex ipsis cunis sinistrioris fortunæ injuriis expositi tutelam à *TE* imploravero, eoque magis, cum jam non infirmum, sed salvum; non infantem, sed adultum; non rudem, sed excultum; probitatisque suæ delectissimis testimoniis abundè munitum *TIBI*, cui nunquam displicuisse comperi, summa cum fiducia obtulero, & consecravero. Suscipe igitur *COMES EXCELLENTISSIME*, & eâ quâ erga afflictos innata traheris benignitate, susceptum constanti fortitudine fove, & refove libellum. Utque *TIBI* boni Superi in præsentem Vitam omnis prosperitatis plenam, longævamque, & in futuro æternam largiantur, ex animo precatur

EXCELLENTIÆ TUÆ

Devotissimus Clientum, Author.

Decre-

Decorative border of repeating floral motifs.
*Decretum Sacræ Congregationis Generalis de Propaganda
Fide habitæ die 26. Novembris 1736.*

Referente R. P. D. Philippo de Montibus Secretario preces R. P. Pauli Györffi Ordinis Minorum S. Francisci Strictioris Observantiæ, Ex-Ministri Provincialis Provinciæ Transylvaniæ, supplicantis sibi concedi facultatem, ut Opusculum ab ipso exaratum, cujus titulus *Ortus, Progressus, Vicissitudinum, Excisionis, & Restaurationis olim Custodiæ: nunc ab Anno 1729. Provinciæ Transylvaniæ &c.* Typis mandari, & in publicam lucem edi possit, Eminentissimi Patres audita relatione R. P. D. Nicolai Antonelli Sacræ Congregationis super correctione librorum Ecclesiæ Orientalis Secretarii Revisoris deputati, hujusmodi Oratoris precibus benignè annuerunt. Datum Romæ ex Ædibus ejusdem Sacræ Congregationis die 7. Decembris 1736.

V. Card. Petra Præfectus.

Philippus de Montibus Secret.

†

Fr. Po-

ad meliorem frugem reductione à prefatis Operariis Apostolicis, exantlantur; Opusculum hoc publicam mereri lucem existimo, atque ut typis quantum celerius fieri potest, tradatur exopto. Roma in Conventu S. Francisci Trans-Tyberim die 19. Junii 1736.

Ego Fr. Carolus Franciscus Briixensis,
Sac. Theol. & Controv. Fidei Lector
Gener. & Ordinis Scriptor.

Libellum, cui titulus est: Ortus, Progressus, Vicissitudinum, Excisionis, & Restaurationis olim Custodiæ, nunc ab Anno 1729. Provinciæ Transylvaniae Fratrum Minorum Sancti Francisci Strictioris Observantiæ, de mandato Reverendissimi Patris Joannis à Petrasitta Vice-Commissarii Generalis, attentè percolui, & diligenter expendi, cùmque in eo nihil deprehenderim, quod historiae veritati, bonisve moribus adversetur, ut typorum beneficio ad communem Posterorum eruditionem publicam in lucem prodeat dignum censeo. Roma ex Conventu S. Francisci ad Ripam Tyberis die 25. Aprilis 1736.

Fr. Dominicus à Clesio, Sac. Theol. & Controv.
Fidei Lector Emeritus, Supremæ & Universalis
Inquisit. Rom. Qualificator.

J E S U M A R I A.

Opusculum de Ortu, Progressu &c. Provinciæ Transylvaniae Authore Patre Paulo Györffi Min. Strictioris Observantiæ, de mandato Reverendissimi P. Jo. Benedicti Zuanelli, Sacri Palatii Apostolici Magistri, attentè perlegi & cùm nihil, aut Fidei Dogmatibus, aut morum puritati dissouum contineat imprimi posse censeo. Roma ex Seminario S. Pancratii hac die 9. Julii 1736.

Fr. Romualdus à S. Juliano Carmelita exalceat.
S. Theolog. Lector, & Sac. Indicis Congr.
Consultor.

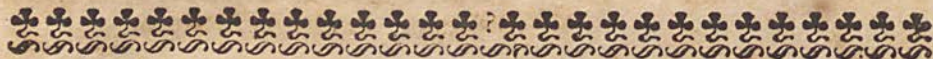
FACUL-

I M P R I M A T U R :

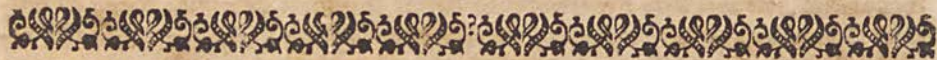
Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii
Apostolici.

N. Baccarius Episc. Bojanen. Vicesgerens.

I M P R I M A T U R :

Fr. Jo: Benedictus Zuannelli Ord. Prædicat. Sacri
Palatii Apostolici Magister.

FACULTAS ADM. RNDI. PATRIS MINISTRI PROVINCIALIS.

Quandoquidem præfens opusculum *Ortus, Progressus &c.* in Urbe
Orbis Capite revisum, castigatum, & approbatum, ac etiam
impressum fuerit; harum nostrarum vigore facultatem impertimur, ut
servatis omnibus servandis iterum recudatur, in quorum fidem has
manu propria, & consuetô Officii Sigillô munitas expediri iussimus.
In Conventu B. Virginis ad Nives Vetero-Claudiiopoles. Die 29. 7bris.
Annô 1737.

L. ✠ S.

Fr. Ladislaus Bögözi
Minister Provincialis

m. p.

NB. In hac secunda editione nihil præstitum addendo, vel demendo,
sed emendatæ solùm mendæ Typographicæ, Orthographicæ, &
Grammaticæ; Correcxi etiam salvâ substantiâ nimum obscuro sen-
sus unius alteriusque periodi, utpote pag. 6. §. 3. lineâ 7. Item
pag. 22. §. 1. Item pag. 25. §. 6.

ORTUS;

ORTUS,

Progressus, Vicissitudinum, Excisionis, & Restorationis,
olim Custodiæ, nunc ab Anno 1729.

PROVINCIAE TRANSYLVANIAE

Fratrum Minorum S. P. N. Francisci Strictioris Observantiæ.

PARS PRIMA,

De veteri Custodia Transylvaniæ.

QUÆSTIO PRIMA PRÆLIMINARIS.

Quònam evò invecctus in Hungariam usque Ordo Minorum?

RELIGIONEM nostri Ordinis Seraphici introductam fuisse in Hungariam Annò 1240. à Pientissimo Rege *Bela* hujus nominis quarto, ex diversarum Provinciarum hujus Instituti Viris Religiosis, pietate, zelò, omnique virtute ornatissimis conflatam, quibus etiam rara liberalitate permulta excitavit domicilia. Brevi post hac Familia ista Religiosa in duas excrevit Provincias; unam *Sanctissimi Salvatoris*, ex Conventibus septuaginta duobus constantem, in decem Custodias pro faciliiori gubernio distributam.

Alteram *Sancta Maria*, quæ Conventus quiquaginta tres in octo Custodias distributos numerabat, quarum una erat in *Transylvania*, habens quinque Conventus: *Cibiniensem*, *Bisatriciemsem* ab aliquo Episcopo *Transylvaniæ*, cujus nomen usque nunc ignoratur, collatum Fratribus *Minoritis*: Decipi verò illos, qui ex vocabulo *Minorita* contendunt, illum fuisse Fratrum Minorum Conventualium, illud enim nomen non est ipsis quid speciale, sed genericum omnibus Fratribus Minoribus, cujuscunque demum sint Congregationis. *Fori Siculorum*, aliàs *Maros-Vásárhely*, primitus fuit Fratrum Minorum Conventualium, sed Annò 1446. tempore, & auctoritate *Eugenii IV.* Summi Pontificis, Ministri verò Provincialis Patris *Pauli de Zeeb*, datus fuit nostris. *Szász-Városhenssem* fundatum à Pientissima Regina Hungariæ *Elisabetha* Consorte *Caroli Primi*, & Matre *Ludovici Primi*, Regum Hungariæ, Annò circiter 1370. cujus quidem Regiæ cum nobis memoria subeat, opereprati-

um existimavimus in gratiam nostri Generis, singulare quidpiam de ipsa, tam memoriâ, quàm scriptis proditum in lucem proferere.

Hæc tamen usque nunc non sit inter Sanctas Canonicè relata, pro Beata tamen non immeritò habetur, cujus Reliquiæ usque in præsentiarum apud Moniales *Posonienses* Ordinis S. *Clare* Virginis habeatur in veneratione. Fertur de ipsa, quòd dum quadam vice Romam ingrederetur, (quòd annò, vel cujus Pontificis ætate, adhuc ignoratur,) omnes Campanæ sinè extraneo motore pulsaverint, cui inde discedenti Summus Pontifex notabilem partem Reliquiarum S. *Mariae Magdalene* dono obtulit, quæ usque hodie in Monasterio mox dictarum Monialium singulari habentur in honore, Fertur etiam de eadem, quòd dum Sorores Ordinis S. *Clare Budd*, *Posonium* tumultuariè quasi fugerent, ejusque ossa ibi reliquissent, apparuit iisdem in via, hæc verba proferens: Redite Budam, measque Reliquias vobiscum auferte, nam ubicunque illæ vobiscum fuerint, nullum in temporalibus, aut spiritualibus patimini detrimentum. Reversæ itaque dictas Reliquias deportaverunt in Conventum suum *Posoniensem*. Testabatur hæc Annò 1650. Soror *Anna Franciscæ Csáki* se audivisse olim à Sororibus quibusdam senioribus jam vitâ functis.

Quintus proximè dictæ Custodiæ Conventus fuit *Pöka-fa'viensis*. Hæc de Custodia Transylvanica Provinciæ S. *Mariae* Hungariæ sufficiant, cum jam pridem mutuo ambarum Provinciarum consensu certas ob causas in unam, cum Custodia Provinciæ Sanctissimi Salvatoris coaluerit. Nunc de Custodia hac *Salvatoriana*, quantum licuerit, breviter differemus.

Antequam dictæ duæ Custodiæ in unam coalescerent, Transylvanica Provinciæ Sanctissimi Salvatoris, sequentes quindecim numerabat Conventus: *Csik-Somlyóviensem*, *Claudiopolitanum*, *Alba-Ecclesiensem* seu *Fejér-Egyháza*, *Fel-falviensem*, *Vajda Hunyadiensem*, *Szász-Városiensem*, *Szász-Sebisiensem*, *Bákóviensem* in Moldavia, *Tergovistiensem* in Transalpina, *Caranschiesensem* in Banatu *Tömösváriensi*, *Tempti*, seu *Teremi*, *Tövissiensem*, *Coronensem*, *Medgyesiensem*, & *Udvarhelyiensem*, de quorum erectionibus, foundationibus, eversionibus, & restitutione infra agemus.

Undenam verò traxerit nomen *Salvatoris* nostra antiqua Provincia, varii variè de hoc senserunt, inter quos opinio Illustrissimi Domini *Francisci Gonzaga* olim totius Ordinis Fratrum Minorum octennis Ministri Generalis, expositi Episcopi *Mantuani* nobis haud displicet, qui *Chronicæ*

nica suæ quadripartitæ parte secunda, pag. 581. hanc assignat rationem, quòd Deus Teroptimus Maximus, Annò à Nativitate Domini 1456. Mensis verò Augusti octavâ, quæ gloriosæ Transfigurationi Salvatoris Nostri (olim fortassis illo die celebrabatur, aut in *Gonzaga* error est Typographicus, cùm in Hungaria pridem sextâ Augusti celebretur) sacra erat, paucissimis cum millibus Christianorum sub B. Patre *Joanne Capistrano*, eorum Vexillifero, strenuo Duce, ac eximio Nominis Jesu Præcone, ad *Albam Gracam*, nunc *Belgradum* dictum, adversus centum quinquaginta millia Turcarum ad invocationem Sanctissimi Nominis Jesu, quòd Salvator interpretatur, gloriosam victoriam, non sine interventu miraculi concesserit, ansam fuisse dicto B. Patri Provinciam hanc Seraphicam *Salvatorianam* denominare.

Tametsi brevitati studere in votis habeamus, non dubitamus tamen benevolo Lectori rem gratam nos facturos, si dictam expeditionem aliquantulum ex alto repetamus. Mahometes ex Ottomanî Genere septimus *Turcarum* Rex, *Constantinopoli* maximo cum Christianæ Reipublicæ luctu, Annò à partu Virgineo 1453. expugnata, ex immodica animi elatione spes maximas concipiebat, *Europam* quoque suo subjugandi Imperio, quò etiam cum ingenti exercitu sese transferre parabat; Quod cùm *Nicolaus* Quintus Summus Pontifex Catholicæ Ecclesiæ pientissimus Pastor certa relatione accepit, *Pannoniis*, *Mysis*que admodum timeret, quibus amissis, de Christiana Republica sapienter actum esse arbitrabatur, Sacrosanctæ militiæ igitur saluberrimum promulgat edictum, quò quidem omnes, qui Sanctissimæ Crucis tesseram ultrò sumpturi erant, gratuitæque facturi stipendia, integra delictorum omnium impunitate donandos adsignificavit, quin & B. *Joannem Capistranum* Virum Sanctissimum, & ad excitandos in id Populos dicendi copiâ, vitæque probitate idoneum in *Germanos*, *Hungaros*, *Polonos*que destinavit, ut à sacra expeditionem suis declamationibus Populos cohortaretur, qui suscepta sacra peregrinatione, ubi *Padum* trajicere vellet, & à Portitore constanter repelleretur, eò, quòd interdictâ è Seraphica Professione pecuniâ careret pro Naulo exhibendâ, expansum super undas Mantellum cum Sociis confedit, & quâdam veluti naufragii tabulâ in ripam alteram cum avari Portitoris stupore divina ope trajecit.

Cùm jam in Germaniam usque *Viennam Austria* feliciter penetrâisset, Seraphicam Observantiam mirificè propagavit, multaque in *Noricis*,
Germa-

Germanis, Sarmatis, & Pannonibus Monasteria construxit, langventémque jamjam Dei timorem, & cultum Divinum instauravit, justúmque exercitum Cruce signatorum ex his Regionibus pro dicta expeditione confluxit. Hac ipsa tempestate, cum Illustrissimus Comes *Joannes Corvinus*, Hungariæ Pater, vindéxque Christiani nominis, ad *Ladislaum* hujus nominis Quintum Hungariæ Regem *Viennam* profectus esset, ibique *B. Patris Capistrani* (à quo ad inferendum Turcis Bellum, veluti à stimulo Divino incitabatur) Sanctitatem prægustasset, compositis rebus, illum in Hungariam secum deduxit, ut ipse humanis, alter verò Divinis intenderet rebus.

Rumor mox affertur, *Mahometem* jam superatò *Hemò* per *Triballos*, & *Istrum* centum, & quinquaginta hominum millia ducere ad obsidendam *Albam - Grecam*. Illustrissimus verò Comes *Joannes Corvinus*, & *Beatus Joannes Capistranus* infractò animò cum suis uterque Exercitibus properat. Obsidetur *Alba*, Barbarus oppugnationem adoritur, quatit die, noctúque mœnia, nihilque otii Civibus reliquum facit. *Beatus Joannes Capistranus* ex adversò Crucifixum amplexus ad salutem prælium suos suppliciter hortatur, Divinámque illis opem adpromittit. Pientissimus *Corvinus* cum suis pugnat acerrimè, sed superveniente nocte prælium interrumpitur, & altera luce redintegratur; Post hanc pugnam, quæ viginti quatuor horis, sinè ulla intermissione durabat, *Mahometes* quadraginta quatuor Militum millia amisit, paucissimis Christianis interim desideratis; Amisissis pariter omnibus belli tormentis, usque adeò ingemuit, ut præ vitæ molestia venenum sibi porrigi jufferit: Quod cum amici recusarent, timidus, remissus, ac peccatore saucius sub papilla, incensis Castris turpem arripuit fugam, neque venerat animò tam elatò, quàm abiit consternatò. Et qui se *terrorem Orbis* edixerat appellandum, à parva fusus, fugatúsque est manu.

Percelebris hæc victoria, absque ulla ambage virtuti Divinæ adscribenda venit, cum multa cæcorum corpora, sinè ullo vulnere reperia fuerint; Ex qua quidem victoria ad Salvatoris Imaginem, ac tremendum Nomen *JESU*, maxima Hungaris accessit devotio. Rationaliter igitur deducimus ex dictis, *B. Joannem Capistranum* duabus Provinciis Hungariæ, nomina indidisse, uni, *Sancæ Mariæ*, alteri, *Sancissimi Salvatoris*, qui à *Nicolao Quinto* Summo Pontifice, Annò 1455. in *Germaniam* missus fuerat, rebúsque ibi confectis, has quoque partes per-

peragrans, modò dictas Provincias reformavit, ac Regularem in easdem introduxit observantiam.

Q U Æ S T I O S E C U N D A.

Quamdiu duravit antiqua Custodia Transylvanica Sanctissimi Salvatoris, quidque cum illa successu temporis actum?

§. I.

NON judicamus nos rem ingrati facturos, si benivolo Lectori quiddam de rebus Hungariæ paucis proposuerimus, antequam ad scopum propius accedamus.

Posteaquam Turca juratus Christiani nominis hostis, Annò 1453. captâ Constantinopoli, adjacentia etiam circumquaque Regna suo subjugasset Imperio in viciniam Hungariæ penetravit, ubi perfidissimus Vicinus non contentus feliciores Regni partes in dies sibi subicere, donec etiam coronatum Regem *Iudovicum*, & septem Insulatos Pontifices, Archi-Episcopos *Strigoniensem*, & *Colocensem*, Episcopos *Váradiensem*, *Pétsienssem*, *Jaurinensem*, *Csanádiensem*, & *Bosniensem* cum plurimis Regni Proceribus uno die, eodémque conflictu in campo *Mohácsiensis*, Annò 1526. deleret; Qua clade duo exitialia mala intulit Hungariæ, unum, quòd Coronam ejus sciderit, alterum, quòd Fidem etiam Romano-Catholicam penè exciderit; Coronam, quia cum in electione Successoris Regni Proceres laborant, dissidiò inter ipsos ortò, pars una *Ferdinandum Austriacum* absentem in Regem adscivit, pars altera *Joannem Zapolium* Vajvodam *Transylvania* presentem delegit, quem tamen Regale Solium capessentem, *Ferdinandus* manu validiore superveniens extrusit. *Istvanff. hist. hung. lib. 8.*

§. II.

Zapolius Sulimanni Turcarum Imperatoris nuper triumphantis auxiliò fretus, contra *Ferdinandum* toties, quoties necessitas postularet sese vindicavit quoad vixit, facinoròque hoc iniquiore cumulavit, dum filiolum infantem ex suo nomine *Joannem* vocatum, morti

proximus *Sulimanno* in tutelam commendavit, quo sub titulo perfidissimus Tutor, *Budam* Regalis Solii Metropolim pro Regia Prole conservandam extunc placidè intravit, satísque diu cum maximo rei Christianæ detrimento tenuit, quo ex tempore victoriis tumens, *Transylvaniam* quoque tributariam faciens, Regibus Hungariæ terga vertere, & contra eos toties, quoties juberet arma stringere coëgit.

§. III.

Idem Tyrannus, clade mox memorata occasio fuit, ut Fides Romano-Catholica, in tota Hungaria penè excinderetur, nam ubi duo Reges mutuò armis sese insectantur, concomitantibus partium studiis, ut unusquisque ipsorum sibi adhærentes, in officiis ac fidelitate ad interim continere possent, sepositâ tantisper curâ avitæ Religionis, dissimulant quam quisque sequi velit nuper in vectam, & jam gliscentem Religionem.

Invisibilis quoque humanæ salutis Adversarius, capta hac occasione pro suo Regno dilatando consilia inicit, vires exerit, bellumque insensus movet, astum Piscatorum imitatus, qui uncò, escâ Piscibus gratâ, cooperitò incautos decipere consueverunt; Non secùs, & hic versutissimus animarum Piscator Diabolus, temporalium bonorum immodicò desiderio inescans animos, quò eorum gratiâ, & Cœlo, & ipsi Deo faciliùs nuncium mitterent, omni conatu adlaboravit, in his vel maximè rerum circumstantiis, ubi bonis aliorum absque sui labore, & industria partis, potiri quotusquisque posset. Primores, potentioresque Regni Proceres inescavit possessionibus, Bonis que Ecclesiasticorum non modò virâ sanctorum Antistitum, verùm etiam supersticum, tam præsentium, quàm etiam absentium violenta manu arreptis, & inter sese divisis.

§. IV.

NE verò hujusmodi bonorum usurpatores sibi conscientiam, scrupulùmque mordentem facerent, nova dogmata *Arrii*, *Lutheri*, & *Calvini* sub tempestate disturbiorum, armorumque strepitu sub hæc tempora in Hungariam in vecta amplectuntur, quorum Præcones, pari passu, eodémque tenore spargunt, Arces, Castella, Pagos, aliasque
Bono-

Bonorum temporalium fundationes, ab Ecclesiasticis, & Religiosis non licitè possideri, eò, quòd Apostoli hujusmodi bona non possederint, ideòque jure merito eos talibus privari, ac Apostolico vivere more conveniat. Dum igitur alius Magnatum post *Lutherum*, alius post *Calvinum* ad placitum abeunt, ecce totus Vulgus ad libertatem pronus eosdem certatim, & plaudendo sequitur, sese invicem sic cohortantes: Non amplius tot festa recolenda, tot jejunia observanda, Præcepta Decalogi observatu impossibilia, & quid non? sufficere proinde etiam pejerando asserere, crederèque sese de numero esse Electorum, etsi scelleratissimè quis vixerit, vitamque pari clauseric eventu.

Latam hanc, & spatiosam viam tota serè *Hungaria* cum *Transylvania* brevi temporis intervallo est ingressa, adeò, ut nulla Civitas, Oppidum alicujus considerationis nullum, vel Vicus reperiat horum novorum, ac plausibilem dogmatum expers, præsertim in *Transylvania*, paucis exceptis, de quibus infra.

Q U Æ S T I O T E R T I A.

Quibus partibus Transylvania nova Dogmata incendium intulerint?

§. I.

Q UOD arundineto succenso plerumque evenire consuevit, ut ventò concitatò, copiosiores ejus partes vehementiori flamma concrementur, ubi non tantùm stipitibus in medio incendii consistentibus, & ad resistendum validioribus, sed etiam fruticibus tenuioribus flammâ in aliam partem deflexâ parcitur: Non secùs contigisse experimur Regno *Transylvania* in præpropere conflagratione antedictorum Dogmatum: Nam dum copiosiores partes, ut sunt *Urbis murate*, *Oppida*, ac *Pagi* amplexu mutuo, animòque promptò huic incendio cedunt, Domini Catholici, quamvis passim ad instar firmissimorum stipitum in medio consisterent, unà cum tenuioribus fruticibus antiquis Hungaris, quos *Siculos* nominant imperterriti, constantèque in Fide Romano-Catholica, à suo S. Rege *Stephano* accepta, usque ad præsens perseveraverunt.

§. II.

IN Sede Siculicali *Maros*, duæ Matres Parochiæ cum sex Pagis, *Hodos*, *Kőszvényes*, *Jobbágy-telek*, *Dimiény-háza*, *Mikháza*, & *Kőszvényes Remete*, salvæ, & integræ permanserunt, duæ aliæ Filiales, *Szováta*, & *Sellye* incendio cesserunt, quarum prima tota à Fide excidit, alterius media pars, sed *Szováta* propitiis Superis brevi reducta, *Sellye* adhuc manet dismembrata.

In Sede Siculicali *Udvarhely* Matres Parochiæ sex manserunt salvæ, & incorruptæ, duarum verò *Korond*, & Oppidi *Udvarhely* pars dimidia leprâ infecta est.

Sedes Siculicales *Csik*, *Gyergyó*, & *Kászón*, quæ ex parte gremii *Transsylvania* profundissimis sylvis, & alpibus, ex parte verò *Moldavia* longè majoribus, & ut plurimum carpaticis circumsepiuntur, à prima suæ ad Fidem Catholicam conversionis ætate, usque in præsentiarum cum numerosissimis, & amplissimis Parochiis, nec non Conventu nostro B. V. *Visitantis* in corde dictarum Sedium antiquitus erecto, ab omni hæreseon labe illæsæ, virginésque permanserunt.

§. III.

Mirum fanè, & nonnisi peculiari Dei providentiæ attribuendum, quòd dictæ Parochiæ in avita Religione perdurare potuerint ob continuam disturbiorum injuriam, eò præsertim, quòd à Reverendissimis Dominis Ordinariis ob dictas rationes fugitivis, proscriptis, & absentibus, submissione Ministrorum salutis, per octuaginta, & plures Annos ad votum juvari non poterant, usque ad mortem Principis *Bethlemii*; Unde tanta Sacerdotum exorta inopia, ut Viri Saculares Parochorum vices agerent pluribus in locis, iis tantum exceptis, quæ propria essent Presbyterorum.

§. IV.

Libet hic ad propositum quidquam memorabile, & in rudi Populo laudabiliter gestum inferere. In districtu quoque *Claudiopolitano* quatuor Parochiæ remanserunt in hæreseos incendio illæsæ, nimirum:

Monastor, Fenes, Bács, & Jegenye, quarum hæc, cum per aliquot tempus in luctuosissimo illo Ecclesiæ statu Ministrum Catholicum pro se nullatenus nancisci posset, nec inter Parochianos quisquam literas nõffet, proximi Pagi *Egeres* Ministrum factionis Calvinianæ conductum tenuit eo fine, ut statis diebus adveniens, Festos dies, jejuniáque eis denunciaret, baptizaret, matrimonio copularet, & mortuos sepeliret, sed nequaquam præsumeret eis concionari, vel Imagines tangere. Unde vice quadam contra pactum gradus Altaris conscendenti, & exhortationis verba facere volenti, dictum est à valentiori Rustico *Varga Boldisár* nuncupato: tace, descende, & exi sponte, quia invitus exibis, serva tuum pactum &c. Hæc refert Religiosissimus, ac integerrimæ fidei Vir nostræ olim Custodiæ emeritus Pater, *Joannes Kajoni*, qui ab eodem Heterodoxo Ministro, inque jam dicta Ecclesia fuit baptizatus. Perseverantia in vera Catholica Fide hujus simplicis Populi, soli, & speciali Divinæ providentiæ, nec non S. *Michaëlis* Archangeli tutelæ, cujus honori dicta Ecclesia Sacrata existit, attribuenda venit.

§. V.

IN hujus conflagrati arundineti Transylvanici medio fuere passim præpotentes Proceres Catholici, Nobilitasque singularis, quibus flamma non plus, quàm tribus Pueris in Babylone nocuit, qui tanquam validissimi stipites pro Columnis Ecclesiæ steterunt, pro quorum Spirituali subsidio, & consolatione, juxta temporum angustiam Deus Ter optimus, & Maximus providerat in tribus Parochiis (præter Siculicales) scilicet: *Albeni*, *Monastoriensi*, & *Szilágy-Somlyoviensi*, in quibus publica Regni Constitutione Sacerdoti Catholico, more suo sacra facere liceret, quo pro Festis solemnioribus dicta Nobilitas confluere solita fuit; Verùm quia hæc facultas debilibus, infirmis, moribundis, aliisque legitimis causis præpeditis, non satis patrocinebatur, & stricta nimis visa est, eò vel maximè, quòd cum reliquis Religiosis Ordinibus, Fratrum quoque *Minorum Regularis Observantia* Provinciæ Sanctissimi Salvatoris Custodia *Transylvanica* adeò esset excisa, ut eorum etiam unicus, & principalior Conventus *Csik-Somlyoviensis* B. V. *Visitantis* (ex quo ferventissimi salutis animarum Zelatores, etiam cum apertissimo vitæ discrimine excurrere con-

(severant) aliquoties Religiosis vacuus, à Sæcularibus inhabitatus, custoditusque fuerit; Ideo modum adinvenit sæpè dictus Potentatus Catholicus ampliandæ suæ spiritualis consolationis, pro illa rerum circumstantia, præcipuè per Religiosos Ordinis S. *Francisci* Strictioris Observantiæ.

P A R S S E C U N D A,

De Restauratione veteris Custodiæ.

Q U Æ S T I O P R I M A.

Quando, & quomodo nostra Religioni post disturbia hæreseos passus sit aperuus?

§. I.

MIGRANTE è vivis Principe *Bethlemio*, Annò 1629. qui *Hungariam* Turcarum auxiliò toties bellò presserat, & Conjuge sua *Catharina* Brandeburgensi, in Gubernio ad tempus sedente, factum est, ut Patria à strepitu armorum, tantisper sileret. Tunc Domini Magnates *Stephanus Kovácsófi* Cancellarius Regni, *Michaël Tódalagi*, supremus Capitaneus Sedis *Maros*, *Christophorus Bálintffi*, Thesaurarius *Bethlemii*, & alii plures, qui Columnæ Cotholicæ Fidei in hac Patria videbantur, miserandam Ecclesiæ suæ sortem ob maximam inter alia, præcipuè Sacerdotum, ac Religiosorum Virorum penuriam, amarò nimis, dolentiq; animò ferentes, communicatò inter se consiliò, duplicem huic malo occurrendi aggressi sunt viam. Unam, scribendo Ministro Provinciali Provinciæ *Santissimi Salvatoris* Hungariæ pro succursu ferendo (subaudi ex justitia) suo Conventui *Csikienfi* Fratribus vacuo. Alteram, scribendo itidem Ministro Provinciali Provinciæ . . . ejusdem Ordinis, quatenus, & ipse in hanc non suam *Custodiam*, ut prior, sed ex charitate unum, vel alterum par Fratrum suorum dignaretur eis transmittere, gratiâ Divini Sacrificii, & excipiendarum Confessionum eorum, qui linguam novissent Latinam.

Pro majori claritate, ac compagum præsentis Opellæ exactiori coherrentia, oportebat hic Patrum alterius Provinciæ, & Nationis Nomina, Cognomina, consilia, molimina, & conatus ad unguem prosequi, hac præcipuè de causa, ne videremur tantùm fabulari, & commentum quidpiam pro veris supponere; sed cum conscientiâ admodum timoratâ teneremur, neque velle possemus, ut occasione Opusculi præsentis à pusillis scandalum quoquomodo acciperetur; Æmulorum nostrorum

Cognomina, nec non Provinciæ, cujus Alumni exstiterant, quantum-
 cunque fieri potuit luci publicæ lubentes subduximus.

Rem nihilominus nostram (ut infra patebit) & molestias, quas Pa-
 triæ, ac *Custodia* proprii Filii, duobus propè lustris pertulimus compen-
 diariò tantùm, & quasi Iliadem in nuce clausam offeremus.

§. I I.

Non sunt fraudati utrinque suò intentò Domini Catholici, nam
 Pater Provincialis Provinciæ *Sanctissimi Salvatoris*, Annò 1629.
 duos Patres natos in *Transylvania*, *Nicolaum Somlyai*, & *Martinum Szeredai*,
 exemplaris vitæ Religiosos pro majori securitate in vestibus sæcularibus
 submitit, plures etiam missurus, quantociùs sibi per copiam Fratrum
 liceret. Neque apud alterum exteræ Nationis, & Provinciæ Ministrum,
 nam, & is Annò 1630. in vestibus sæcularibus misit eis virum probatæ
 vitæ *Stephanum* a. .... cum tribus fociis Sacerdotibus, *Seraphino* a. ....
Mariano a. .... & *Elia* ..... quorum duo posteriores Patriam exosi, vi-
 tamque aulicam apud Magnates habitando pertæsi, brevi post tempore
 in suam sunt reversi Patriam.

§. I I I.

Duo Constantiores Patres, *Stephanus* a. .... & *Seraphinus* a. .... An-
 nò, quò Senior *Rákóczius* Princeps Solium capeffendi gratiâ *Albam-
 Juliam* solemnè pompa introduceretur, Religiosas vestes reinduendo, ad
 contuitum novi Principis in publica platea se ipsos stiterunt, ut sese in
 Regno inventos comprobarent. Interea Pater *Stephanus* a. .... à Sacra
 Congregatione de *Propaganda Fide* obtentis facultatibus, Missionum Præ-
 sectus instituitur, recusansque in aulis habitare, Parochiam Curatò va-
 cantem in Sede Siculicali *Maros-Köszvényes* vocatam, lingvæ quamvis
 & ipse, & socius ignari intraverunt, ubi dum Deo, & animabus, di-
 es, noctesque inserviunt, ecce Divino planè nutu factum, ut ex Pro-
 vincia Hungariæ *S. Maria* Ordinis Seraphici Frater quidam Laicus Pro-
 fessus *Casimirus Domokos*, ex proximo Pago *Szováta* oriundus Religiosus
 exemplaris, & commodè literatus, Parentes visitandi, & ad Fidem
 Catho-

Catholicam reducendi studiô adveniret, qui jungens se duobus dictis Patribus, cœpit eis esse pro lingva, pedibus, ac manibus, in conquiritendis vitæ necessariis, sermonemque exhortationis ad Populum facitare.

Exinde pro stabiliiori *Missionis Apostolicae* loco, quàm esset dicta Parochia, in Pago *Mikbáza* filiali mentionatæ Parochiæ, à quodam Nobili *Georgio Márkodi* Domum desertam cum suo fundo nobilitari procuraverunt, ibique Annô 1635. Ecclesiolam pro cultu Divino, & sepultura Nobilium ex muro construere cœperunt. Ad ejus latus nonnullas etiam Cellulas ex lignis extruere; circa quæ, & Operarios conducendos, Frater *Casimirus Domokos*, zelô Dei, & Patriæ stimulatus, lingvæ, locorumque expertissimus, omni cum sollicitudine desudavit, ita quòd, si quandòque Murariorum, vel operariorum quisquam deficeret, ipse ejus vices illicò promptus, & hilaris exciperet.

§. IV.

Interea dum hæc fiunt, Patres, & Fratres Provinciae *Sanctissimi Salvatoris* in Conventum suum *Csikjensem* adventantes, cœperunt adeò multiplicari, ut jam essent septem Sacerdotes Concionatores, & quatuor Fratres Laici Professi. Inaudiens itaque Populus Catholicus multiplicari Alumnos *Ordinis Seraphici*, simulque intelligens in Sede *Maros* ad Pagum *Mikbáza* pro Fratrum habitatione Domicilia construi, plurimum gavisi, & in spiritu consolati, æmulari cœperunt & ipsi charismata meliora, offerendo eis duo alia loca ad excitanda in illis pariter Domicilia Religiosa; unum in districtu trium Sedium ad Pagum *Nyás-tód*: alterum Spectabilis, ac Magnificus Dominus *Stephanus Haller*, Consiliarius Celsissimi Principis, *Alba-Ecclesia*, alio nomine *Fejér-Egyháza* in suis bonis, ubi etiam antiquitus nostri Ordinis exciterat Monasterium.

QUÆSTIO SECUNDA.

Quomodo, & quando *Conventus Csikiensis* cum reliquis locis in novam *Custodiam* fuerit erectus?

§. I.

Pater *Stephanus* a. . . . . videns viam aperiri pro dilatando *Ordine Seraphico*, consilium iniit cum primoribus *Conventus Csikiensis* Patribus, de erigenda nova *Custodia Transylvaniæ*, pro ejusdem Patriæ Filiis in ea vestiendis, & professoris, quorum animus firmior, constantiorque esse solet erga salutem Patriæ procurandam, quàm exterorum ad placitum adventantium, & quavis de causa recedentium: commendabat intentum magna distantia locorum, & difficultas accedendi ex Provincia *Sanc-tissimi Salvatoris* in hanc *Custodiam*. Inciderat consiliantibus & hoc, ut intentandæ novæ *Custodiæ* basis, & fundamentum fieret *Conventus Csikiensis*, ab antiquo approbatus, locoque tutiori existens: Inerat Patrum animis spes etiam non exigua, quòd si tota *Custodia* tempestate disturbiorum aliquando graviter premenda, loca recentiora amissura esset, saltem iste *Conventus* in medulio constantium Catholicorum, montibus carpaticeis circumseptorum perseveraturus speraretur.

§. II.

An tequam Patres nostros gloriosos in generationibus suis, laudibus meritis frustrari patiamur, parati sumus nos ipsi cimmeriis involvi tenebris; Salvâ tamen eorum reverentiâ dictum sit, iidem ex Sancta, ac laudabili simplicitate plus debitò attribuerunt Patri *Stephano*, ... eundem *Custodia Fundatorem*, non tantùm sentientes, sed etiam scriptò posteritati transmittentes, cum in rei veritate Sanctissimus Dominus *Urbanus VIII.* illam de novo excitaverit, Pater verò *Stephanus* . . . . . tantùm svasor, & instrumentum fuerit fundandæ; Verùm enimvero, si quisquam dici mereatur salcem secundarius Fundator, ii potiori jure censendi erunt, qui jam tunc præexistebant in suo *Conventu Csikiensi*, quàm Pater *Stephanus* . . . . . venisset in *Transylvaniam*, nimirum: Veteris *Custodia* Filii, Pater *Nicolaus Somlyai*, & *Martinus Szeredai*, sinè quorum

rum consilio scissionem facere consultò non judicavit, ut patet ex sequentibus.

§. III.

Approbantibus autem Patribus *Csikiensibus*, consensuque eorum habito tali sub conditione, si Mater Provincia assentiretur, Pater *Stephanus* ..... *Praefectus Missionum* considerans Fratris *Casimiri Domokos* laudabilis vitae conversationem, in agendis rebus dexteritatem, & in spiritualibus singularem fervorem, Annò 1639. misit eum *Romam* ad Sacram Congregationem de *Propaganda Fide*, duplici potissimum de causa: unâ, ut dictus Frater *Casimirus* sacris initiaretur, si Eminentissimis Dominis dictae Congregationis Cardinalibus, & Superioribus Generalibus in Domino visum fuisset. Alterâ, ut nova *Custodia* in *Transylvania* sub titulo S. *Stephani* Regis, pro subsidio animarum in maxima necessitate constitutarum, à Superiorum Generalium Jurisdictione immediatè dependens erigeretur; Obtinuit utrumque, nam & Frater *Casimirus* sacris initiatus, in Sacro loco *Ara-Celi* primam Missam celebravit, & Breve Apostolicum Neo-erectae *Custodiae* apportavit tenoris sequentis.

URBANUS PAPA OCTAVUS

Ad perpetuam rei memoriam.

Salvatoris Nostri JESU Christi vices, licèt immeriti gerentes in Terris, illam curam libenter amplectimur, per quam Religiosorum Ordines, multiplicatis Cultoribus, quorum assiduis precibus, & fructuosis operibus Omnipotens Deus propiciatur, ut Fides Catholica propagetur, nostris etiam temporibus suscipiant incrementum, Officii nostri partes favorabiliter interponimus, prout conspiciamus in Domino salubriter expedire. Sanè pro parte dilecti Filii Procuratoris Generalis Fratrum Minorum Reformatorum nuncupatorum *Ordinis S. Francisci*, Nobis nuper expositum fuit, quòd pro cultura Catholicorum in *Transylvania*, Hæreticorum, & Schismaticorum in illis partibus degentium conversione, maximè expedit ex Domibus Regularibus Fratrum Minorum *Reformatorum S. Francisci Strictioris Observantiae* Ordinis hujusmodi in
eis-

eisdem partibus existentium, unam *Custodiam Transylvania* nuncupandam erigi, & à Provincia *Sanctissimi Salvatoris* Hungaricæ ejusdem Ordinis separari. Nobis propterea idem Procurator Generalis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ejusdem Procuratoris Generalis votis hujusmodi, quantum in Domino possumus, benignè annuere, illumque specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & à quibúsvís excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, à Jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, tres domos Religiosas, quæ à Fratribus Minoribus *Strictioris Observantia* hujusmodi ad præsens, ut asseritur habitantur in *Transylvania*, nec non aliam de *Csik* eorundem Fratrum Minorum Provinciae *Sanctissimi Salvatoris*, illiusque Ministri Provincialis jurisdictione, & superioritate, ita quòd illi amplius minimè subsint, Apostolica autoritate tenore præsentium perpetuò separamus. Ipsasque quatuor Domos Regulares hujusmodi in *Custodiam Transylvania* nuncupandam, eadem autoritate, & tenore præsentium perpetuò erigimus, illamque jurisdictioni, Superioritati, visitationi, & correctioni Ministri, & Commissarii Generalium pro tempore existentium ejusdem Ordinis, qui *Custodiam* sic per Nos erectam pro tempore regant, illique de Religiosis, & aliis necessariis provideant, immediatè subjicimus: Nec non in *Custodem* Custodiæ hujusmodi pro hac prima vice dilectum Filium *Stephanum* . . . ejusdem Ordinis Professore deputamus, & constituimus. Demum eidem *Custodiæ* sic erectæ, illiusque Domibus Regularibus, *Custodi*, & Fratribus, ut omnibus & singulis Privilegiis, gratiis, eminentiis, concessionibus, & indultis, quibus alia ejusdem Ordinis Custodiæ, illarumque Domorum *Custodes*, & Fratres utuntur, fruuntur, & gaudent, uti, frui, & gaudere possunt, & poterunt in futurum, similiter & æquè præsentialiter, ac si *Custodia* per præsentem erectæ, illiusque Domibus, *Custodi*, & Fratribus concessa fuissent, uti, frui, & gaudere liberè, & licitè possint, ac valeant indulgemus. Decernentes præsentem literas, validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere debere, sicque per quoscunque Judices, Ordinarios, & Delegatos,

etiam

etiam caufarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, irritum, & inane, si secus super his à quocunque quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Ordinis, & Provinciae Sanctissimi Salvatoris praedictorum etiam juramentò, confirmatione Apostolica, vel aliâ quâvis firmitate roboratis statutis, & Constitutionibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum omnium tenore praesentium, pro plenè, & sufficienter expressis, illis aliàs in suo robore permanens, ad praemissorum effectum specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die 3. Februarii. M. DC. XL. Pontificatus nostri Anno Decimo-septimò.

M. A. Moraldus.

Ita habetur registratum in Secretaria Admodum Reverendi Patris Procuratoris Generalis Reformatorem Romæ ad S. Franciscum in Ripa in libro Rerum notabilium, titulò Anni 1644. fol. 74. Idem testatur Indiculus Bullarii Patris Petri de Alva, fol. 351. num. 16. in Registro de Propaganda Fide fol. 119.

§. I V.

Provincia Sanctissimi Salvatoris ægrè quidem tulit abscissionem suæ Custodia, sed voluntati Sedis Apostolicæ cedere debuit. Duo loca Missionis hujus Nyújtód, & Alba-Ecclesia (quæ à Fratribus assumpta, & ad tempus inhabitata fuere in Brevi quoque Apostolico subintellecta) invidentiâ Adversantium deleta sunt, cum gravi deinceps prohibitione, ne præter duos formales Conventus, Csikiensem, & Mikháziensem, Religio nostra habere præsumat: quàmvis per modum Hospitii tertium locum in Districtu Gyergyaiensi, non ita pridem Custodia nostra cepit incolere.

Plura etiam alia ab exordio præsentis sæculi ex gratia nunc regnantis

tis Augustissimi Imperatoris *Caroli VI.* Principis nostri Clementissimi legitimè collata acquisivit, ut infrà suis locis videbitur.

§. V.

Ubi Pater *Stephanus* . . . . Breve Apostolicum foundationis *Custodia* sub titulo *Strictioris Observantia*, seu *Reformatorum* accepit, tam acriter tulit animò, ut exinde determinaverit omnem movere lapidem, quatenus illud ad *Observantiam*, seu Fratrum de *Familia* nuncupatorum mutare possit. Qua de causa misit Romam Patrem *Andream* . . . . Lectorem, ... qui paulò antè in Conventu *Ara-Celitano* omnia sua studia absolverat, in hoc tamen negotio in vanum laborans, dum vacuus rediret, in sua Provincia defunctus est. Quò non contentus Pater *Stephanus* . . . . Annò sextò post foundationem, *Urbano* Octavo Pontifice jam defuncto, & *Innocentio* Decimo succedente iteratò misit ea de causa Patrem *Gabrielem* . . . . ad Sacram Congregationem; Interea tamen vigore Brevis dati, & accepti, non desistebat habitu Religionis Juvenes vestire; quid autem responsi & hic Nuntius à Sede Apostolica reportaverit, ex adjuncto Sacræ Congregationis Decreto, & Epistolâ Illustrissimi Domini *Francisci Inguli* facile est intelligere.

§. VI.

Decretum Sacræ Congregationis de Propaganda Fide, habitæ die 15. Octobris 1646. coram Sanctissimo.

Referente Eminentissimo Domino Cardinale *Sfortia* instantiam *Custodis* Fratrum Minorum de *Observantia Reformatorum*, ut *Custodia* illa reduceretur ad *Custodiam* Minorum de *Observantia* nuncupatorum, & ut *Custodia* præfatæ facultas possidendi immobilia concederetur, quia in *Transylvania* Fratres vivere non possunt ex mendicatione quotidiana. S. D. N. ad utramque petitionem negativè respondit; verùm, ut necessitatibus præfatæ *Custodia* (quæ *Missionem* habet annexam) aliquò modò consulatur, cum illa dispensavit, eò modò, quò factum fuit cum *Missione Reformatorum* in *Pedemonte*, ut scilicet possint Fra-

Fratres *Custodia* præfatæ frumenta, legumina, vinum, victualia, & pecunias, quæ titulò Eleemosynæ illis, eorūque Missioni dantur apud Syndicum per *Custodem* deputandum conservare, & per eum Fratribus, & Missionariis in eorum necessitatibus subministrare, quam dispensationem Sanctitas Sua valere voluit durante tantum Schismate *Transylvania*.

N. Cardinalis Casponius.

L. ✕ S.

Franciscus Ingulus Secretarius.

Dilectissimi in Domino Fratres, in quorum gratiam specialiter hanc qualemcunque opellam luci publicæ consecrare statui, utinam serviat vobis pro calcari ad felicius currendum in via ter Sanctæ, & Deo nuncupatæ vocationis, nec non apprehendendum bravium æternæ salutis mox subjungenda Illustrissimi Domini Prælati Pontificii, & Secretarii Sac. Congregationis commonitoria sequentis tenoris Epistola.

§. VII.

Literæ Illustrissimi Domini Secretarii Sacre Congregationis ad Patres Custodiæ.

Admodum Reverendi Patres.

Petitio vestra bienniò ab hinc per Patrem *Andream* . . . . piè defunctum huic Sacre Congregationi de Propaganda Fide exposita, atque eo tempore ulteriori seposita ventilationi, his diebus iterum fidei non minùs studiò, & sollicitâ curâ Patris *Gabrielis* . . . . Eminentissimorum Patrum matura consideratione, tandem ad S. D. N. delata fuit. Qui quidem attenda rei petite magnitudine, nec non causæ (ob quam rogatio fieret) levitate perpensa, petitionem ipsam renuit omninò admittere, de Paterna verò benignitate concessit ea, quæ statui vestro congruere, & præfenti necessitati sufficere secundum De-

um melius judicavit, velut ex adjuncto Decreto clariùs etiam cognoscere valebitis. Vestrum itaque est Patres, Apostolicæ Sedis stare iudicio, ejusque voluntati obtemperare, cui vel maximè post Deum vestras devinxistis voluntates; Neque verò ea res ardua vobis videri debet, si finem spectetis, cujus gratiâ, mundo, & ejus pompis renuntiastis. Considerandum quippe, atque pura mente recolendum vobis est, qui sitis, inter quos constituti, quid facitis, & quales futuri estis; Fundatores nimirum, & primi Vineæ vestræ *Franciscanæ* inter tot errorum spineta Institutores, qui nisi in ea puritate, (quæ vel maximè ad Patris vestri *Francisci* præscriptum, & normam accedit) plantaveritis, illa non uvæ perfectionis, sed relaxatæ disciplinæ labruscas fructificabit.

Quales futuri erunt successores vestri, si vos tam laxatè, & commodè vivendi exempla reliqueritis? Vos nunc prata, agros, vineas, molendina, Colonos desideratis, illi quid? nisi Arces, sumptuosa Palatia, & possessiones Provinciarum meditabuntur. Arcetam Pater vester vitam duxit, dum viveret, nihil habere, nihil possidere, sed pauper, nudus, nudum, & pauperem Christum sequi studuit, nunc Filii ejus divitias quærunt, & qui pauperes in sæculo fuere, in Religione paupere divites esse volunt. Vetus adagium est; Monachus habens obulum, non valet obulum: propter quod tam strictè iteratis vicibus in Regula vestra pecunia prohibetur, quia videlicet vos Fratres, qui sinè illa Hæredes, & Reges Regni Cœlorum deputati estis, Exreges, atque Exhæredes ejusdem, & nihilum quidem valere facitis. Attendite, qualiter innumeris præmantur *Turcarum* calamitatibus Fratres vestri, eam potissimum ob causam, ut iimet contententur, & vos bene nôstis, quia. . . . Ergo saltem aliendò malò edocti, desideria vestra castigatè,

Celebratis *Bernardinum*, *B. Joannem Capistranum*, *Jacobum de Marchia*, quos paupertas Cœlo invexit; Horum vobis sunt sectanda vestigia, ut vos postea Posterì inde commendare, & admirari possint. Stimulat vos exemplum quorundam, qui bona isthic, aurum, argentumque coacervant, & ignorant cui congregabunt ea, sed stimulus hic pellit ad inferos, neque in eo debet esse æmulatio, verùm, ut docet Apostolus, æmulamini charismata meliora. Sed his spero vos satis inquieturos, ubi Statuta Strictioris Observantiæ, & alia (quæ idem Pater *Gabriel*, vobis Commissarius Visitator destinatus coràm explicabit) in charitate exami-

examinaveritis. Habet in commissis, & quomodo visitationem peragere, & ea, quæ ad perfectionem sunt necessaria, vobis tradere debet; Cui si perfectam tribueritis obedientiam, habebitis me quoque semper vestri addidissimum, qui summopere cupio, ut in bono crescatis, & non minùs exemplò, quàm verbò Fidem, & Religionem Catholicam prædicare non negligatis. Romæ die 22. Octobris 1646.

PP. VV.

L. † S.

*Studiosissimus
Franciscus Ingulus Secretarius.*

Horum Originalia in Archivio Provinciæ asservantur, paria verò, tam in Secretaria Sac. Congregationis, quàm Procuratoris Generalis Reformatorum, Lib. Missio-Apost. Annò 1646. fol. 151. ad S. *Franciscum* in *Ripa*. Item ibidem 153.

§. VIII.

Nec hoc lubet pro rei ampliori confirmatione omittere, quòd ubi præfatus Illustrissimus Dominus Secretarius Fratrem *Franciscum Jegenei* primum *Custodia* professum Filium intellexisset in studiis Theologicis *Viterbii* apud Patres *Observantes* collocatum, illicò eum *Romanam* accitum, inter Patres *Reformatos* ad S. *Franciscum* in *Ripa* collocari fecit, pro continuandis suis studiis, spe concepta *Custodiam* in sua fundatione, ab eo, data tandem occasione, defensum iri. Interea Pater *Stephanus* .... dum per quatuor, vel quinque annos perplexus hæret, in re tam grandi quid sibi agendum esset, accessit sancta mors, & sibi tam vitam, quàm dubium solvit. Socii nihilominus sæpiùs memorati Patris *Stephani* .... nunc plures, nunc pauciores, prout ad placitum ex sua Provincia veniendo crescebant, & recedendo decresebant, id ipsam, quod Pater *Stephanus* .... exorsus fuerat, à se perficiendum, minimè desperabant, plures & plures recursus faciendo ad Sacram Sedem.

Q U Æ S T I O T E R T I A.

Quibus incommodis neo-erecta Custodia laboraverit, & qua ratione paci illius consultum fuerit?

§. I.

Cunctarum calamitatum antè perpeffarum, & paulò supra genericè relatarum, summa esto hæc, quòd Patres alterius Provinciæ, & Nationis, abscissam auctoritate Apostolica à Provincia Hungariæ *Sanctissimi Salvatoris Custodiam Transylvanienfem* omnimodis suæ Provinciæ jungerè studerent, vel saltem ad minùs Conventum *Mikháziensem*, cujus rei gratiâ tamen plures recursus fecerint ad Sacram Sedem, semper tamen negativam reportârunt.

Si quos de nostris præcipuè Religiosis amplior pernoscendæ antiquitatis, & in illa malè actorum cupido pulsaverit, poterit sufficienter nôsse ex scriptis Patris *Joannis Kajoni* illius ævi supparis.

Cùm Patres exterae Provinciæ, ac Nationis, ab inceptis desistere nollent. Filii *Custodia* ad S. Sedem pro extremo remedio, & ipsi confugiendum esse duxerunt. Decreverunt igitur Patres hunc in effectum talem destinare, qui & linguam Italicam aliquid calleret, & primus Brevis Apostolici gratiam per solemnem Professionem expertus fuisset, scilicet Patrem *Franciscum Jegenyei*.

Paruit is tam sancto operi, junctoque salutaris obedientiæ merito, *Romam* abiit. Abiit & alter pro parte adversa Pater *Bartholomeus* . . . . cum duobus sociis, cùm verò jam utraque pars Romæ in Collegii Apostolici Palatio Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, determinato die comparuisset (assistentibus utrinque Procuratoribus Generalibus Ordinis, & quidem pro parte Filiorum *Custodia* Patre *Joanne Baptista* à *Pignarolo*) Illustrissimus Dominus Secretarius Sacrae Congregationis *Dionysius Massarius* utriusque partis causas exploratas habere voluit.

§. II.

I Nterim Breve Apostolicum foundationis ante omnia lectum est publicè. Procurator Generalis Partis Adversæ, unica hac ratione contendebat

Custo-

Custodiam debere esse suorum, quia Pater *Stephanus* . . . primum, & præcipuum instrumentum restorationis *Custodia* fuit de suis. E contra Procurator Generalis Reformatorem ex claro verborum in Brevi Apostolico expressorum tenore *Urbani VIII.* & Decreto *Innocentii* &c. (à quo Pater *Stephanus* . . . petierat, ut *Custodia* de *Reforma* mutaretur in *Observantiam*, & responsum fuit negativè:) stabiliebat. Reliqua inter contra illos, & in nostri favorem erat statûs Catholicici *Transylvanici* gravissima interpositio, nempe nullatenus permittere volentis Jus Patronatûs *Conventûs Mikháziensis* exteræ tam *Provinciae*, quàm Nationi, suis elemosynis, & pro suis filiis Religionem suscepturis exædificati. Plura etiam hujus rei gratiâ in medium prolata suère.

Hæc videns, & audiens Illustrissimus Dominus Secretarius hanc tulit sententiam: Filii *Custodia* habent sole clariorem justiciam, nullûmque subesse dubium, de quo controversia fieri debeat. Filius *Custodia* præfens Pater *Franciscus Jegenyei* adjecit verbum: Si Sanctissimus Dominus Noster *Alexander* Septimus, modernum Sanctæ Ecclesiæ caput aliter decreverit, quàm usque modò decretum sit, illicò Sanctissimis suis pedibus me submittam, aliàs ego in virtute Brevis Apostolici *Urbani VIII.* suscepi habitum, & professionem emisi: ad quæ Secretarius respondit omnibus audientibus: Non est Homo æqui amans natus in mundum, qui efficiat, ut hæc mutantur. Res ista tam firmis duorum Pontificum Decretis nititur, ut non sit rationi consentaneum, tertium superaddere, nec ego quidquam Sacræ Congregationi, de hoc tam evidenti negotio proponam, Autoritas Superiorum Generalium pro medela erit, suo tempore solummodo adhibenda.

§. III.

Proclamatâ taliter ab Illustrissimo Domino Secretario Sacræ Congregationis causâ in nostri favorem, discessit utraque pars. At Reverendissimi Patres Generales noluerunt remedia, alijs gratis perentata, amplius adhibere duplici de causa. Primâ, ne novum vulnus novò, & fortasse deteriore recrudesceret. Secundâ, quia & temporum circumstantiæ impedimento esse dignoscebantur; oborta enim brevi pestilentia, omnes *Italiae* passus reclusit. Pacem etiam *Transylvania* Principis
Rakó-

Rákócii absque venia *Turce* in *Poloniam* injuriosa irruptio, ibidémque sui exercitûs deletio, ita turbavit, ut *Turca*, & *Tartarus* non contenti eum Regnò privâsse, sed etiam per quinque, & ampliùs annos propter multiplices Principum mutationes, ferrò, & igne totam crudeliter vastârunt *Transylvaniam*.

§. I V.

TAndem pace sub auspiciis Celsissimi Principis *Michaëlis Apassi* confecta, superni Spiritûs Sancti Gratia svasit Reverendissimo Patri *Bonaventura Caballo* Commissario Generali, ut dictis malis excidendis, de Potestatis plenitudine extremam admoveret manum.

Requisivit igitur pro tunc Commissarius Generalis Pater *Bonaventura Caballo* Vicarium Generalem *Transylvaniam* Reverendissimum Dominum *Joannem László*, ac Catholicum Statum ad præscriptum Decreti S. Concilii Tridentini Sess. 25. cap. 14. ut adminiculò brachii Sæcularis, Religiosi illi exteræ Nationis, & Provinciæ, qui non in *Custodia* fuissent Professi, ad sua redire compellerentur, ac *Conventus Mikháziensis*, Fratribus, & Patribus *Custodia Transylvaniam* cæterùm pacificè possidendus traderetur, quod & factum est Annò 1666. die 6. Augusti, Executoribus Spectabilibus, ac Magnificis Dominis *Casparo Kornis*, & *Stephano Lázár* in præsentia mox dicti Reverendissimi Domini Vicarii Generalis, approbante totum Sacra Congregatione Eminentissimorum Dominorum Cardinalium de propaganda Fide.

§. V.

Decretum Sacræ Congregationis de Propaganda Fide habitæ die quinta Septembris 1667.

Relatis controversiis ortis inter Fratres Ordinis S. *Francisci Strictionis Observantia Custodiæ Transylvaniam*, & *Minores Observantes* ejusdem Ordinis *Conventus Mikháziensis*, Sacra Congregatio specialiter deputata, visis, ac diligenter consideratis, quæ super illorum dissidiis usque ad hæc exposita fuerunt, præcipuè contra dictos Fratres *Minores Observantes*, qui *Decretis Sac. Congregationis* circa subjectionem *Conventus*

tus *Mikháziensis* prædictæ Custodiæ *Transylvaniæ* juxta præscriptum Brevis Apostolici Sanctissimi Domini Nostri *Urbani VII.* ac suorum Superiorum mandatis, quàmvis sæpius moniti, & requisiti fuerint, parere recusârunt. Ad occurrendum ne imposterum alia scandala in præjudicium Religionis Catholicæ oriantur, præcepit *Custodi*, aliisque pro tempore Superioribus localibus Conventuum *Csikiensis*, *Mikháziensis*, & *Gyergyaiensis*, cæterarumque Domorum Religiosarum, si quæ in prædicta Custodia *Transylvaniæ* erunt, ne Fratres Provinciæ, vel Nationis exteræ, ampliùs in ipsis recipiant, neque ad gradus, & munia Religionis, etiam localia, sub pœna nullitatis admittant, & ita firmiter observari mandavit. Datum Romæ die 5. Septembris Annò 1667.

N. Cardinalis Barberinus.

L. † S.

H. Casanata Secretarius.

§. VI.

P Orrò, ex Sobole eorum cum quibus ingens, & diuturna nobis fuit miseria, non desunt, neque desistunt usque in præsens objectare, quòd omnes Conventus *Transylvaniæ* Fratrum Minorum olim pertinebant ad suam Provinciã exteram. Quod quàm consultò, ac sinè fundamento jactitent, cape paucis Lector benevole. Provinciæ Hungariæ *Sanctissimi Salvatoris*, & *Sanctæ Mariæ* (quarum omnes Conventus *Transylvanici* ab ævo fuerunt) longè sunt antiquiores Provinciã illã, utpote erectã Añò 1275. si credimus Illustrissimo Domino *Françisco Gonzaga*, hoc ipsum in suo quadripartito de ortu, & progressu Religionis Seraphicæ opere pag. 580. remonstranti, qui ortum Provinciæ . . . . refert ad Annum 1342. cùmque duæ indigenæ, & inclytæ Nationes *Transylvaniæ*, utpote *Hungarica*, & *Saxonica*, usque ad defectionem *Lutheri*, & *Calvini* ab avita Religione, fuerint totæ Religionis Romano-Catholicæ, Ministris, que Spiritualibus longè copiosius provixæ, quàm simus in præsentiarum, hinc non videtur, quò frugi, cujúsque rei gratiã adscivissent in suas Terras ignotæ, & relatè, ad Idioma nostrum, barbaræ lingvæ homines. Videant igitur illi, ut aliis ex fontibus, aut statuant, aut retractent, à se hæctenus sparsa.

D

§. VII.

§. VII.

CÆterùm Fratres Charissimi fundamentum *Custodia* vestræ sub titulo *Strictioris Observantia*, tam firmum, solidumque Apostolica est manu positum, ut nec portæ Inferi valeant illud evertere, si vos ipsos firmos, constantēque in eo exhibueritis. Sanctissima illa Sedes, cujus sacris manibus vineola vestræ *Custodia* plantata est, defendet vos, tutabiturque ab incurſibus malis, dummodo sub pennis ejus speretis, & illic confugiatis.

Non svaſerim autem, ut illicò quibuscūque malis impulsī, directè ad ipsam Sacram Sedem recursum faciatis, sed ut ejusdem desideratissimā gratiā, & favoribus ad votum perfrui possitis; imprimis Illustrissimos, ac Reverendissimos Dominos Ordinarios, aliōsque, si qui futuri sint, Ecclesiarum Prælatos ante omnia debitā reverentiā, omnique obsequiorum prompta exhibitione demereamini; Nam iidem vobis, & vos vicissim ipsis omni cum energia ab Ecclesia recommendati invenimini.

Lubet hic brevibus tantum afferre in medium quædam ad rem nostram facientia ex Constitutione 22. Sanctissimi Domini *Leonis X.* incipiente: Dum intra; in qua Pontifex §. 23. sic loquitur: eosdem insuper Fratres in virtute Sanctæ obedientiæ monemus (hoc est præcipimus) ut eosdem Episcopos locò Sanctorum Apostolorum subrogatos, pro debita, & nostra, ac Apostolicæ Sedis reverentia congruo honore, & convenienti observantia venerentur. Reverendissimos verò Episcopos admonet in hæc: Ipsosque Episcopos hortamur, ac per Viscera misericordiæ Dei nostri requirimus, ut Fratres ipsos affectu benevolo prosequentes charitativè tractent, ac benignè foveant, seque illis minimè difficiles, aut duros, vel morosos, sed potiùs faciles, humiles, propitios, piâque munificentia liberales exhibeant, ac in omnibus. . . . tanquam in agro Dominico cooperatores, eorūque laborum participes, prompta benignitate recipiant, eorūque jura omni cum charitate custodiant, atque defendant; Ut tam Episcopi, quàm Fratres præfati (quorum opera, veluti lucernæ ardentes supra montem positæ, omnibus Christi Fidelibus lumen præbere debent) ad Dei laudem, Fidei Catholicæ exaltationem, Populorūque salutem de virtute in virtutem proficiant.

§. VIII.

Custodia nostra Transylvanica Tituli S. Regis Stephani à sui iterata erectione, quæ Annò 1640. contigit, usque ad erectionem in Provinciam Annò 1729. factam, habuit *Custodes* Regiminis, seu Provinciales numerò 74. quorum aliqui bis, & alii ter fuere *Custodes*, existentibus interea, ut contingere solet, quibusdam Vicariis, aliis verò Commissariis Provincialibus, qui pari passu fuerunt cuncti *Missionis Apostolicae* de Propaganda Fide *Præfecti*, cum amplissimis facultatibus; Quorum infra amplior, & expressa recurret mentio.

QUÆSTIO QUARTA.

Quò emolumentò, & fructu exercita fuerit olim
Missio nostra Transylvanica.

§. I.

Patres nostri, vel evanescentis gloriæ umbram immodicè declinantes, vel in suorum laborum fructibus annotandis minùs curiosi existentes, vix aliquid, aut planè valdè exiguum scriptotenus posteritati transmiserunt; at hoc ipsum, quod ipsi latere fortassis recta intentione voluerunt, *Inchytus Status Catholicus* in binis Authenticis instrumentis literariis concelebrare voluit, quorum alterum est tenoris sequentis: Alterum in erectione *Custodia* in Provinciam producemus.

Testimonium Inchyti Statûs Catholici Transylvanici.

NOS *Inchytus Status Catholicus* Regni Transylvania. Universis, & singulis cujuscunque Statûs, Ordinis, & dignitatis fuerint, in quorum manus hæ nostræ literæ præsentis venerint: Præsentium tenore, & testimonio irrefragabili mediante, conscientiosè attestamus, Religionem *Franciscanam*, seu Ordinem Sancti *Francisci Seraphici* Strictioris Observantiæ, dum in memorato hocce Regno Transylvania Catholica Ecclesia valde multis revera calamitosissimis Annis, propter variorum hæreticorum eò tum grassantium juratam in Catholicos persecutionem,

maximè afflicta, & quodammodo omni consolatione orbata, in statu penè lamentabili miserrimè constituta fuisset, eò tum omnes cujuscunque Ordinis alterius, & Religionis viri de longè existentes, inter tot, & tanta vitæ discrimina, & mortis pericula, cum manifestissimo vitæ suæ periculo constanter perseverâsse. Qui prænominatus Sacer Ordo *Franciscanus*: (ut præfertur *Strictioris Oblervantiæ*) hanc nostram *Transylvanicam* Catholicam Ecclesiam, verè protunc pusillum Gregem, indefesso labore, utpote: continuis Missionariis excursionibus, verbi Dei prædicationibus, Hæreticorum conversionibus, Catholicorum sat paucorum hinc inde hac in Patria promiscuè degentium conservationibus, Juvenum Scholasticorum instructionibus, ac tandem præter hæc omnia, propriæ vitæ suæ sanctimoniâ, & exemplaritate à primordio semper conservavit, dilatavit, & suò possibili modò exaltavit; unde jam propter eorum singularem expertam Religiosam pietatem, & palàm compertum ferventissimum animarum zelum, non tantùm inter hæreticos hujus Patriæ, sed etiam invasores Paganos, Turcas, & Tartaros, hanc in Patriam semper zelosos fuisse. Nos etiam eosdem singulari nostra protectione, & pro his omnibus jam præmissis zelosis laboribus, reciproca conservatione dignissimos judicamus, & meritò eis hoc Testimonium perpetuò valiturum tribuere possumus, imò debemus, tanquam manifestæ veritatis recognitores, & defensores. Insuper majoris fidei gratiâ Supremi hujus Regni Officiales, & *Catholici Status* Assessores Sigillò nostrò obsequiamus, & nomine subscribimus. *Claudiopoli* die 14. Decembris Annò 1726.

Sigismundus Kun

Excelsi Regii Gubernii, ac Inchyti Seatûs Catholici Secretarius.

L. † S.

§. I I.

Nomina Custodum Regiminis, seu Provincialium ab Anno 1640. usque ad Annum 1729.

Reflectendo Nos ad partem secundæ, quæst. tertiæ paragraphos primum, secundum, tertium, & quartum, quosdam de numero istorum meritò expungimus. Primus itaque fuit: Ad-

Admodum Reverendus Pater *Modestus à Roma*, Reformatæ Provinciæ Romanæ Professus, electus Annò 1648. duravit duos annos.

Secundus Reverendus Pater *Casimirus Domokos*, & duravit annò unò, qui etiam pro sequenti triennio autoritate Reverendissimi Patris Generalis fuit in officio confirmatus, Vir multarum virtutum, qui etiam per Breve Apostolicum fuit institutus *Vicarius Generalis Apostolicus Transylvaniae*, & consecratus Episcopus *Coronensis in Gracia*.

Tertius Pater *Franciscus Jegenyei*, primus, & geminus Filius *Custodia* Annò 1660. Autoritate Reverendissimi Patris Ministri Generalis *Michaëlis à Sambuca* institutus Commissarius Provincialis, in quo duravit annis quatuor, & aliquid amplius.

Quartus Pater *Modestus à Roma* Italus, Reformatæ Provinciæ Romanæ Pater, electus Annò 1665.

Quintus Pater *Franciscus Jegenyei*, insignis doctrinæ, pietatis, & zeli Religiosæ observantiæ Vir, per Breve Apostolicum institutus 1669. & duravit trienniò.

Sextus Pater *Adalbertus Ujfalvi*, ex Presbytero Sæculari Parocho, factus Religiosus, media electione Canonica Annò 1672. duravit trienniò, spiritu devotionis, singulari castimonia, & humilitate, nec non verbi Dei fervidissima prædicatione insignis.

Septimus Pater *Joannes Kajoni*, electus 1675. & trienniò duravit, laborum, & industriæ laude singularis, quem Sacra Congregatio de Propaganda Fide constituit *Vicarium Generalem Apostolicum Transylvaniae* cum successione ad *Episcopatum Transylvaniensem*, sed vel in hoc laude dignior, quòd præ humilitate recusaverit.

Octavus Pater *Franciscus Jegenyei*, Annò 1678. tertio reelectus, duravit trienniò.

Nonus Pater *Thomas à Sancto Severino*, Italus, electus 1681. unò annò duravit, in ejus locum Canonicè institutus est *Vicarius Pater Adalbertus Ujfalvi*.

Decimus Pater *Antonius Valesanfszki* Pannon, assumptus annò 1684. trienniò duravit. Virtute devotionis, zeloque Regularis disciplinæ conspicuus.

Undecimus Pater *Petrus Horò*, Siculus, ex Præsbytero Sæculari factus Religiosus, assumptus in *Custodem* Annò 1687. duravit in Officio trienniò, fuit olim Alumnus Collegii Sancti *Apollinaris Roma*, felicitate ingenii

genii, doctrinâ, sapientiâ, morum gravitate, & donô pietatis conspicuus. Duodecimus Pater *Antonius Valsanszki* secundò assumptus Annò 1690. duravit trienniò.

Decimus tertius Pater *Petrus Hozó*, secunda vice Canonicè reassumptus annò 1693. duravit trienniò.

Decimus quartus Pater *Elzearius Ivanovich* Croata, electus Canonicè 1695. quem in Officio confirmavit Sacra Congregatio Regularium, & Episcoporum, quia non *Custodia*, sed *Sancta Mariae* Hungariæ Alumnus fuerat, duravit trienniò. Excellenti doctrina, pietate, solitudinis amore, Regularisque disciplinæ exemplò præcipuè memorabilis. Hic erexit, & stabilivit studia Philosophiæ, & Theologiæ, cùm pro priori duo Lectores ex minori *Polonia* irritò conatu hoc ipsum pertentaverint.

Decimus quintus Pater *Franciscus Nizet* Belga, electus Canonicè annò 1699. duravit in Officio triennium. Fuit discipulus Patris *Elzearii*, & primus ex Provinciæ Fratribus *Lector*, insigni doctrina paucis secundus, comitate, sapientiâ, & disciplinæ Religiosæ zelò conspicuus.

Decimus sextus Pater *Modestus Sigrái* Pannon, electus annò 1702. duravit in Officio, ut *Custos* tribus annis, ut *Commissarius* Custodialis semestri, & ut *Vicarius* Custodialis totidem serè mensibus, cùm illa turbulentissima temporum ætate facultas celebrandi priùs Capituli obtineri non potuerit. Fuit, & nomine, & re verè modestus, insuper donô orationis, singularis mansuetudinis, abstinentiæ, mortificationis, & disciplinæ religiosæ tam verbò, quàm exemplò clarus.

Decimus septimus Pater *Emericus Lámprik*, Ungarus Claudiopolitanus, assumptus Canonicè 1706. de quo, & aliis, si qui supersunt nihil laudis apponere libuit, ne laudantem adulatio, vel laudatum pulsaret elatio, sed laudent eos ingenua posteritas, & opera eorum in portis.

Decimus octavus Pater *Franciscus Nizet*, secundò est assumptus 1709. duravitque tribus Annis inter strepitum armorum, pestis, & continuarium serè infirmitatum miserias.

Decimus nonus Pater *Petrus Becke* Siculus, electus Canonicè Annò 1712. duravitque in Officio trienniò. Prædicatione verbi Divini, & laborum laudabilium virtute laudabilis.

Vigesimus Pater *Modestus Sigrái*, secundò reelectus Annò 1715. continuavit in Officio trienniò.

Vigesimus primus Pater *Casparus à Sancto Nicolao* Siculus *Udvarbellyi-*
ensis,

ensis, electus Annò 1718. qui medio sui Officii tempore pia morte interveniente in vivis esse desit, Doctrinâ, zelò observantiæ regularis, ac laborum laude commendabilis, magnæque spei, nisi ipsi Parcæ vitam invidissent. Ejus Officium continuavit sub nomine Vicarii Pater *Emericus Lámprík*.

Vigesimus secundus Pater *Paulus Györffi* Siculo, ex Guardiano Csi-
kientis Canonicè assumptus Annò 1721. continuavit per triennium.

Vigesimus tertius Pater *Antonius Schirmer* Germano-Bohemus, institutus Canonicè Annò 1724. qui in sæculo fuit *Commissarius Bellicus Casareus*, unde etiam in Religione virtutis, prudentiæ, gravitatis, comitatis, devotionis, ac disciplinæ Religiosæ laudibus meritò commendatur; Qui interveniente morte, Officiò ante tempus perfunctus, Sedem Vicariam reliquit Patri *Panlo Györffi*.

Vigesimus quartus Pater *Alexius Csató* Siculo, qui ex actuali Theologiæ Lectore, & Secretario *Custodiali* assumptus est Annò

1727.

P A R S T E R T I A,

Erectio Custodiæ in Provinciam.

Q U Æ S T I O P R I M A.

Quandonam, & qua occasione erecta sit Custodia in Provinciam?

§. I.

INCIDENTE Capitulo Generali in Annum 1729. Reverendissimus Pater *Matthæus à Pareta* Minister Generalis, autoritate sibi de Jure competente, per patentes literas convocavit Annò 1728. cunctos totius Ordinis Vocales ad celebranda Comiticia Generalia in Urbe *Lombardia Mediolanensi* Annò 1729. 4. Junii, quò, & noster pro tunc Adm. Reverendus Pater *Alexius Csató* Custos Provincialis citatus, faventibus Superis feliciter appulit; Ubi inter alia negotia de consensu Patrum dictæ *Custodia*, validis rationibus, & congruentiis innixam porrexit Diffinitorio Generali instantiam, ut sua *Custodia*, tam multis retrò annis, injuriâ vel maximè temporum, & vicissitudinum supressa, in numerum *Provinciarum* cum solitis privilegiis, honoribus, & præminentis authentice erigeretur. Eximias vires addebat ejusdem supplicationi etiam recommendatio totius Inelyti *Statûs Catholici Transylvanici* tenoris sequentis.

§. II.

Venerabilissimum Diffinitorium Generale Seraphicum.

Postequam potiozem Nationis quondam Mariano-Hungaricæ partem, à vera Romano-Catholica Ecclesia ad hæreses deficere contigisset, adeoque invaluisset, ut vires, animùmque ad tollendos Patres Spirituales, consequenter extirpandam Catholicorum perseverantium paucitatem convertisset, eâdem sevitiâ etiam Sacer Ordo in *Transylvania* Seraphicus maximum sui numerum Martyriò amittere, Monasteriis (paucis exceptis) se spoliatum cernere, ac pati debuit, unâ cum manipulo

nipulo Catholicorum, sub persecutione A catholicorum binis fermè sæculis gemendo; Tantâ nihilominus ferebatur Seraphica illa Sancti Ordinis reliquia animarum curâ, ut è quibus pro excitando tandem Catholicæ Religionis igne, nec scintillam quidem volebat hæreticus furor relinquere, ingens, ac jugis Patrum *Franciscanorum* labor, & sollicitudo ad fertilem messem non tantùm conservaret, verùm augmentum, etiam per conversionem nonnunquam experiri liceret; Unde, quia singularem agnoscimus erga Sacrum Ordinem *Seraphicum* obligationem, ingratitude viciū declinaturi, quærimus, lubentèsque amplectimur debita nostra rependendi occasionem, ac emolumentum (quantum in nostris situm est viribus) allaborare nitimur. Ad quod congruam rati præsentem Venerabilis Diffinitorii Generalis indicationem, præcipuè cum ipsæ etiam rerum circumstantiæ votis nostris favere videantur, gratulabundi acceptamus, sequimurque adeò propitias temporis oblationes, nostramque pro Venerabili hac *Custodia Transylvanica* intercessionem exhibemus, in Provinciam elevari petentes; Nec abs re, siquidem tum in decorem Sac. Ordinis id tendere, tum verò ratio, & merita svadere dignoscantur: Pro Monasteriis enim Sacro Ordini quondam adeptis, alia in iisdem locis sunt acquisita, tum clausuris, tum personarum numero ritè instructa; Insuper actu plures ædificantur *Residentia*, mox in *Conventus* formales redigendæ. Si verò merita considerentur, tantum est pro emolumento Sanctæ Matris Ecclesiæ per Sacrum huncce Ordinem in *Transylvania* præstitum, ut paucitas Catholicorum, tempore defectionis ad hæreses, in vera Fide perseverantium in millenos, & millenos jam exerevit numeros. Filiali igitur Venerabile Diffinitorium Generale fiducia rogamus, quatenus *Custodiam* hancce *Transylvanicam*, ad suprafatam Provinciam elevare Venerabile Diffinitorium Generale dignetur: Quo favore nos quoque ad ulteriora Sacri Ordinis servitia magis, ac magis obligati reddemur. Prout manemus etiam.

Ejusdem Venerabilissimi Diffinitorii Generalis
Obligatissimi Servi.

Status Romano-Catholicus
 Transylvaniensis.

Datum Claudiopoli die 12. Mensis Martii.
 Annò Domini 1729.

Concordat cum Originali ad verbum.

E

§. III. Per-

§. III.

PErpenſis itaque perpendendis, Diffinitorium Generale ejuſdem vo-
cis, ac juſtis poſtulatibus annuendo, noſtram *Cuſtodiam* Statutò pu-
blicò in *Provinciam* elevavit; Jámque ex conſequenti opus erat, ſupre-
ma manu providere de *Miniftrò Provinciali*, *Cuſtode* Provincie, ac duo-
bus *Diffinitoribus*, prout & providit de jure ſibi competente Reveren-
diſſimus Pater Miniſter Generalis, ut videre eſt ex ſequentibus.

Q U Æ S T I O S E C U N D A.

Sub cujus auſpiciis erecta eſt Cuſtodia in Provinciam?

§. U N I C U S.

Remonſtrabit evidenter ſequens pagella, & in ea expoſitum
Miniſtri Generalis Decretum.

*Frater Joannes à Soto Miniſter Generalis, Lector Jubilatus, Catholica Ma-
jeſtatis in Regali Congreſſu pro Immaculata Conceptione Theologus, In-
diarum Commiſſarius, ac totius Ordinis Minorum S. Patris noſtri Fran-
ciſci Miniſter Generalis, & Servus. Reverendo Diffinitorio, reliquiſ-
que Superioribus, & Subditis noſtræ Reformatæ Cuſtodie in Tranſylva-
nia ſalutem, & Seraphicam benedictionem.*

Seraphicus Patriarcha S. P. N. *Franciſcus*, Sacram Religionem ſuam
nonniſi ad majorem Dei Gloriam, ac uberiores bonorum operum
fructus in Eccleſia Dei proferendos inſtituere conatus eſt, cujus
Suſceſſor non noſtris meritis nuperrimè electi, ad majus incrementum
Seraphici iſtius Inſtituti promovendum, omni, quò poſſumus conatu,
Nos eſſe obſtriſtos dignoſcimus, deſideratus autem ejuſmodi effectus
potiſſimum in Provinciis Ordinis noſtri Regulatis coram ſæculo eluce-
ſcit. Ad hunc igitur ulteriorem effectum in noſtris Comitibus *Mediolani* à
die 4. Junii 1729. Canonicè, ac legitimè celebratis, Reverendus Pa-
ter Frater *Alexius Csarò*, Reformatæ noſtræ *Cuſtodie Tranſylvania Cuſtos*
actualis efficaces rationes, ac ſufficientia motiva coram toto Venerabili
Diffinitorio Generali proponere niſus eſt, dum præſatam hanc *Cuſtodiam*
in for-

in formatam erigi postulasset *Provinciam*; productis itaque, & allegatis authenticis attestationibus à Venerabili Discretorio ad causarum revisionem deputato matura consideratione discussis, cum juxta Apostolicas, nostrique Ordinis Constitutiones Generales cuncta requisita pro formali *Provincia* adesse dignoscantur; Eapropter supradictam *Custodiam* vigore hujus Decreti cum consensu totius Venerabilis Diffinitorii Generalis, ea autoritate, quâ ex concessione Apostolica fungimur, in formatam *Provinciam* erigimus, nominamus, & declaramus, illamque inter alias nostri Ordinis *Provincias* erectam, nominatam, declaratam, & quâ talem haberi volumus, & mandamus: Proinde superest, ut conformiter ad alias nostras *Provincias* ratione exigente, ejusmodi Neo-Erectæ, & declaratæ *Provinciae*, de Patre *Ministro Provinciali*, *Custode*, & quatuor *Diffinitoribus* Paterna sollicitudine provideamus, prout, & hoc præsentis Decreti providere intendimus, nominantes, declarantes, & instituentes, ad Instantiam Patrum *Diffinitorii* dictæ *Custodie* nobis factam, de plenitudine autoritatis nostræ in *Proto-Ministrum Provinciale* Reverendum Patrem *Alexium Csató*, in *Custodem* Reverendum Patrem *Paulum Gjórfi* *Custodiæ* Patrem, *Patribus Diffinitoribus actualibus*, Patri *Joanni Acs*, & *Ladislaò Bógózi* adjungentes, & denominantes, Patres *Jochimum Mártonffi*, & *Bonaventuram Zinder*, hos insimul quatuor legitimos hujus noviter declaratæ *Provinciae* *Diffinitores*, atque hocce *Diffinitorium* à nobis virtute harum taliter institutum, per triennium duntaxat à data præsentium durare volumus, & mandamus, illam deinceps eligendi libertatem, Sacris Canonibus, nostrique Ordinis Constitutionibus stabilitam iis, quibus in *Capitulis*, & *Congregationibus Provincialibus* de *Jure* eligendi, & suffragandi potestas competit permittentes. Datum ex nostro *Conventu S. Angeli Mediolani* die vigesima *Menfis Junii* Annò *Domini 1729*.

Frater Joannes de Soto *Minister Generalis*.

Registrat.

L. H. S.

De mandato Reverendissimi in Christo Patris.

Fr. Hilarius Maria Banduri
Secretarius Generalis Ordinis.

Concordat cum Originali ad verbum.

B 2

QUÆ

QUÆSTIO TERTIA.

Quor, & quosnam habuerit Provincia à sui erectione usque in præsens
Ministros Provinciales?

§. UNICUS.

TRES tantùm numerat, quorum primus fuit Admodum Reverendus Pater *Alexius Csató*, autoritate Reverendissimi Patris Ministri Generalis in Capitulo Generali *Mediolani* habito creatus Annò 1729. 4. Junii.

Secundus: (ex Canonicè electis itidem primus) Admodum Reverendus Pater *Paulus Györffi*, in primo; & satis celebri Capitulo Provinciali *Medgyesini* in supresso Conventu *Beatæ Virginis*, sine labe conceptæ Annò 1732. 29. Junii electus.

Tertius Admodum Reverendus Pater *Ladislaus Bögözi*, ex quinquenniali Ex-Diffinitore, & actuali Guardiano *Mikháziensi* Canonicè electus Annò 1735. 4. Julii.

Subsequentium nomina, prærogativas, ac merita, grata Posteritas studebit suis transmittere.

QUÆSTIO QUARTA.

Num etiamnum impræsentiarum duret Missio Apostolica, & Præfectura in Provincia?

§. UNICUS.

D Urat omninò, durabitque donec Schismata supererunt in Provincia; Quamquàm Divinâ favente gratiâ, Patria isthæc, tam Admodum Reverendis Curatis, ac diversorum Ordinum eximiis Religiosis copiosè respectivè sit provisa.

Averet forsitan quispiam nôsse, quo fructu, & emolumentò currat impræsentiarum etiam *Missio* nostra *Transylvanica*? Cucurrit certò semper, & etiam de præsentibus currit non exiguo cum fructu, quamquàm in iis adnotandis, & Sacræ Congregationi suis temporibus repræsentandis, sæpiùs, si non negligentia, longæ tamen dilationes intervenère. Videatur partis secundæ, Quæstionis quartæ §. 13. Nos

Nos quoque libenter delituissemus iisdem rationibus ducti, nisi auctoritate Majorum fuisset in publicum protracti; Res sic se habet: Añõ 1734. 10. Aprilis, accepimus ipsi, qui hanc opellam contexuimus, Literas ab Illustrissimo Domino *Nuntio Viennensi*, in quibus indirectè vel nostra, vel Prædecessorum nostrorum ignavia castigatur, aut nos apud Sacram Sedem insimulantium invidia proditur.

Literæ Illustrissimi Nuntii sic sonant. Cùm Sacra Congregatio de Propaganda Fide Admodum Reverendam Paternitatem vestram deputaverit *Præfectum Missionum* sui Ordinis in *Transylvania*, ac earundem majori cum fructu prosequendarum causâ . . . . Ministerii mei partes implens Admodum Reverendæ Paternitati vestræ hinc committo, ut pro suo in Religionem Orthodoxam zelo me certiore reddat: quomodo, quòve fructu Missiones per Religiosos suos, in *Transylvania* peragantur. Quibus adstimulatus tam Eidem, quàm Sacræ Congregationi exhibui conscientiosam, ac juramentò firmatam attestationem super fructibus, quos Divina gratia assistente Fratres nostri ab Anno 1732. usque ad præsentem 1734. in horrea Domini comportaverunt.

Ex hæresi <i>Calviniana</i> conversi	131.
Ex <i>Lutherana</i>	95.
Ex <i>Ariana</i>	23.
Ex Græci Ritus Ecclesiæ, ut circumfertur, unitis facti Romano - Catholici.	38.
<i>Apostata</i> à Fide reducti.	23.
<i>Extrema Unctionis</i> Sacramenta administrata.	817.
Sacramenta <i>Penitentia</i> & <i>Viativi</i> ægrotis administrata.	12040.
<i>Baptizati</i> ex Christianis Parentibus.	958.
Sacra <i>Confessio</i> & <i>Communio</i> sanis, ut minimùm administrata.	34246.
Conciones, & Catecheses extra Conventus vicatim plurimis in locis habitæ frequentissimè.	

Literas Illustrissimi Domini Nuntii *Viennensis* subsequente anno 1735. subsequebatur Eminentissimi Domini *Vincentii Petra*, Sacræ Congregationis Cardinalium Præfecti, nomine dictæ Sacræ Congregationis sequentis tenoris Epistola.

Reverende Pater

Singulari quidem gaudiō excepit hæc Sacra Congregatio Literas Paternitatis tuæ, quibus eam de istis *Missionibus*, & *Gymnasio* Ordinis tui Patribus commissis, certiozem reddere non omisisti, etenim tum de Scholasticæ Juventutis profectu, tum de utilitate, ac fructu earundem *Missionum* plenè contenta, Paternitatis tuæ, ac cæterorum Patrum operam meritis laudibus commendare non est dedignata. Nomine igitur ejusdem Sacræ Congregationis Paternitatem tuam de ipsius amore, ac voluntate nullatenus ambigere cupio, ac demum precibus tuis me enixè commendo.

Romæ 18. Martii 1735.

Paternitatis Tuæ Studiosus
Vincentius Cardinalis Petra Præfectus.

S U P E R S C R I P T I O.

Patri Paulo Györffi, Ord. Min. Reformatorum Ministro
 Provinciali, ac *Missionum Transylvaniæ* Præfecto.

Concordat ad verbum cum Originali in Archivo reposito.

PARS

P A R S Q U A R T A,

De numero Conventuum, Residentiarum, & Domiciliorum
Provinciae Transylvanicae.

Q U A E S T I O U N I C A.

Quotnam Conventus habeat mentionata Provincia?

§. I.

DE antiquioribus illis, quos actu non tenemus amplius meminisse quid juvat? Formatos ergo Conventus numerat sex: *Csik-Somlyóviensem, Mikháziensem, Cibiniensem, Esztelekiensem, Vajdahúnyadiensem, & Claudiopolitanum*. Conventus verò supressos, nunc tantum Residentias itidem sex: *Szász-Medgyesiensem, Coronensem, Udvarhelyiensem, Szász-Városiensem, Szász-Sebesiensem, & Gyergyaiensem*. Residentias tres: *Deésiensem, Segesváriensem, & Alba-Carolinensem*. Quibus accensetur *Conservatorium Sororum Religiosarum Veteris Claudiopoleos*, legitima auctoritate erectum, & Provinciae incorporatum.

§. II.

Primus formatorum Conventuum Provinciae est *Csik-Somlyóviensis*, Mater, & Seminarium *Provinciae*, Titulò, & Patrociniò Beatæ Virginis *Visitantis* insignitus. Primitus à quonam erectus, aut fundatus fuerit, velut certum asserere non possumus. Rationabiliter itaque supponere possumus, quòd ex puris Eleemosynis devotorum Fidelium acceperit fundamenta, cum incrementis; Qui tantam sui in antiquis ruderibus cuidam solido lapidi Annorum incisione jactat antiquitatem, ut olim, etiam Ordinem nostrum ætate excessisse, non sine fundamento dixeris, siquidem in pariete Cellæ, quæ ab antiquo *Lábos-Ház* nominatur, hodieum visitur quidam lapis in ambitelli (quò in domum Pannificinæ itur) murò inclusus, qui etsi cum reliquo pariete sit dealbatus, peroptimè tamen monstrat sibi supernè incisos duos magnos characteres C. C. & infra 1208. quos explicare, & dicere *Conventus Csikiensis*

ensis significare, quid verat? Cùm autem constet Religioni Seraphicæ S. P. N. *Franciscum* fundamenta jecisse Annò 1210. Religionem verò nostram primò invecctam fuisse in *Hungariam* Annò 1440. conjicimus prima fundamenta Conventûs hujus jacta fuisse pro alicujus alterius antiquioris Religionis Alumnis, Quandonam verò, & qua occasione ad nos transierit, asserere non possumus.

Imminent huic Conventui supernè duo colles, alius aliò eminentior, uterque ab immemorabili *Somlyó* vocitati; Minoris quidem à quo *Salvator* nominatur, memoria designari non potest, putem ob devotissimum Sacellum in honorem Sanctissimi Salvatoris in eodem à fundamento, ex lapidibus opere Cementarii eleganter exstructum, magnâque in devotione à fidelibus Populis usque hodie habitum. Alius ille altior collis monstrat ruderum fundamenta in culmine suo, cujusdam exigui, ac informis Castellii, qualia olim in multis *Transylvania* collibus Gentilitas exædificare solita erat; Castrum hoc traditur antiquitus fuisse vocatum *Só-Uár*; putaverim igitur Gentem nostram à sua conversione ad Fidem Christianam, minorem collem *Somlyó* duplici de causa nominâsse *Salvator*, primâ: ob Sacellum Sanctissimi Salvatoris in eo exædificari excogitatum. Secundâ: in detestationem, & anathema perpetuæ oblivionis gentilis superstitionis, & Castrii *Só-Uár*.

Placeat hîc se reflectere benevolo Lectori ad ea, quæ de nomine Provincie *Sanctissimi Salvatoris* quæstionis præliminaris numerò 6. scripsimus, neque enim adeò deperimus proprios sensus, quin etiam sibi libenter relinquamus materiam exercendi acuminis.

Tandem non abs re dixerimus Conventum hunc fuisse primum in Provincia *Sanctissimi Salvatoris*, ex eo, quia antiquissimus, & sibi de proximo adhærens collis, ab immemorabili ætate vocatur *Salvator*; Tum etiam, quia inter *Custodias* illius Provincie hæc deprehenditur fuisse amplior, & celebrior, & forassis abscisso etiam hoc Conventu, cum *Custodia* à præfata Provincie, suum pro nunc Conventum *Gyöngyösiensem* Beatissimæ Virginis Mariæ, hanc ob causam, sub titulo *Visitantis* ut Matrem demeretur; Nec enim crediderimus duos Conventus in eadem Provincia necesse fuisse eodem vocabulò intitulare, siquidem quàm plurima sint mysteria Beatæ Virginis, ex quibus diversimodè inticulandi data fuisset occasio.

Conventus iste *Csik-Somlyóviensis*, vel veriùs dixerimus Beata Virgo, cujus

cujus honori dicata est Ecclesia, scire non possumus, quâ occultâ gratiâ, adeò ab antiquo in sui venerationem pertraxerit animos, ut non solum ex vicinioribus *Transylvania* locis, sed etiam ex Principatu *Moldavia*, partibusque *Hungaria* copiosissima consueverit huc confluere plebis corona, signanter pro Sacratissima Pentecostes Dominica, quam devotionem, calamitosissimis quantumvis tempestatibus, usque impræsentiarum nunquam intermiserit; Tanta denique fuit, & est huc concurrentis Populi frequentia, cui hætenus in Regno patrem videre non fuit, nec speramus videndam, nisi demeritis nostris, aut Populi, Divinâ providentiâ imminui contingat.

MEMORABILIA.

IN majori Ara hujus Conventûs exstat antiquissima Beatae Virginis Statua, in brachio sinistro parvulum Jesum gestans, staturâ quemcunque (nisi monstrosè nimium giganteus quis sit) adæquans, estque omninò miraculis percelebris: Dolendum equidem est, quòd defectu observationum, & adnotationum ferè nihil, aut pauca de miraculis prodita sciamus.

Fertur Conventum hunc, imò, & scriptis signatum habemus, aliquoties ab Infidelibus ad incitas redactum, sed auxiliante Deo toties restitutum; memorabilior est clades illa, quam Turca *Alli-Basa* intulit Anno 1661. 21. Octobris, in qua piæ memoriæ laudatissimus, juxtaque devotissimus Pater *Nicolaus Somlyai* Guardianus, in Sylvis penes vicum *Csomortán* à Barbaris peremptus; Pater *Petrus Pálfalvi* sub tecto Ecclesiæ exustus est; Frater *Josephus Szent-Imrei* Novitius penes *Fitód* in Sylvis, Frater *Joannes Kololvári* Laicus Professor in Alpibus post *Székharvas* capite mulctari, diem extremam clausurunt. Quatuor alii Fratres *Paulus Besséi*, *Elias N. Jacobus Græcus Clerici*, & Frater *Antonius Makai* Laicus, in captivitatem ducti, unde misere Deo, brevi elapsi incolumes redierunt.

Post cladem hanc sollicitudine aliquot Guardianorum, & signanter Patris *Casimiri Domokos*, & Ecclesia & Conventus longè decentius, ac firmius restitutus est ex Fidelium piis largitionibus, quos inter ampliorē tulerunt opem pientissimæ Viduæ Serenissima Principissa *Sophia Batori*, & Illustrissima Comitissa *Maria Szécsi*, Relicta *Francisci Veselényi*

Palatini quondam Hungariæ, de quarum profusissima largitione videat, cui licuerit, Patris *Joannis Kajoni* manuscripta in libro, qui *Niger* appellatur. Incurtio etiam *Tököllyi*, non paucis stetit huic Conventui, imò toti tunc *Custodia*, de qua in specie amplius loqui desistimus.

Calamitates has excipiebat bina eruptio Tartarorum Annò 1694. Prima contigit 13. Mensis Februarii, quo die magnam partem Populi *Csikienfis* in captivitatem asseruit hostis Barbarus; Religiosorum enim nostrorum magna pars ipsâ, vel subsequenti die profugit ad *Három Szék*, duobus, tribusve tantùm Religiosis ad omnem fortunam pro custodia Conventûs remanentibus: Sed ecce abscedentibus Barbaris, dum se cuncti in securo positos existimant, decimâ quintâ ejusdem Mensis, & Anni translationi S. Antonii Padvani Sacrà, hostis iteratò majori in numero revertitur, & quamquàm latiùs, quàm antè excurreret; maximamque de Populo ageret prædam, Conventus tamen Religiosi, reliquusque eò confugiens promiscuus Vulgus, Deo, & Beata Virgine propitiis, nihil adversi incurrerunt.

Illud quòque memoriâ, ac etiam laude dignum existimamus fastis nostris inferere, quòd hac ipsa die Juvenis quidam Presbyter Theologiæ studens, natione Belga, Pater *Franciscus Nizet* ad avertendos à Conventu Barbaros excogitavit, & objecit: aderat enim adhuc conferta Juventus Scholaris cum promiscua Populi multitudine illuc confugiente; Ergo Pater *Franciscus* cunctis, tam Viris, quàm Mulieribus porrigi curat singulas oblongas perticas (quæ pro tunc pro suffulciendis Lupulis comportatæ fuerant) locò hastarum, in quibus majores nostri pugnare consueverant: Vittas candidas (quales muliebris sexus hic deportare consuevit) Mulieribus detrahi jubet, & pullis amicitiri, aut quibus deessent nigra tegumenta, discoopertis etiam capitibus adesse jubet. Sic ergo dispositos educit è Monasterii sæptis in planum conspicabilem, & aequaliter à reliquo circum spacio acclivem, ibique disponit in ordinem (viderat enim pro priori in statu Sæculari qualiter acies ordinentur, saltèm in exercitio) primi erant Studiosi cum quatuor, vel quinque vexillis, & tympanis, ludebant quidem subinde constrependo alii etiam, sed plurimùm dabatur soli Illustrissimo Domino Comiti *Adamo Kálnoki*, qui more militari Germanico optimè noverat tympana pulsare; Visò hòc spectaculò, & acie ficta, ac facta (non tamen deerant in turba equites, peditésque tam animò, quàm armis parati, etsi pauci respectivè)

ctivè) hostis declinavit Claustrum, & in *Csik* inferiori cursim valde aliquam exiguam prædam faciens, ocyùs redire adproperavit.

Claudemus Memorabilia hujus Conventûs pro Posteritatis informatione, Columnâ opere Cementarii non adeò ineleganter in angulo inter-meridionali, & occidentali exterioris ambitûs erectâ. Priusquàm verò ad relationis meritum veniamus, benevolum Lectorem reflexum cupimus, ad celeberrimum concursum Populi pro Dominica Pentecostes, queis sive ex curiositate, seu aliò quocunque motivò immiscere se solent etiam hæretici proximarum partium, & rarò quin plures illa ipsa occasione oculis expositam cernentes devotionem non convertantur. Scriptotenus nobis traditum non venditamus, audivimus tamen nos ipsi ab antiquioribus, & integræ vitæ Religiosis nostris, (qui & ipsi pari traditione ab aliis acceperunt) quòd in supradictò exterioris ambitûs angulo fuerit fixa Crux lignea satis præalta, quæ in Sanctissimæ Dominicæ *Pentecostes* Solemnitate, coram maxima Populi frequentia, ad elevationem Sacratissimarum Specierum Altaris, binis vicibus sese profundissimè inclinaverit; Hinc igitur devotissimus Pater *Nicolaus Somlyai* Guardianus Conventûs, illam columnam opere Cementarii superindui curavit, & desuper honestè tegi, ne Populi illuc recurrentis simplici devotione per particulas abrasa periret. Nostrò ævò quidam ex Superioribus (celamus nomen) partem illam Crucis, quæ ex columna eminebat, excindi curavit, & supernè in locum ipsius unam Christi Crucifixi, sed planè deformem, & nullius proportionis statuam apponi curavit, abscissa tamen dictæ Crucis pars in Ecclesia, aut Conventûs tecto reposita fuit, prout nobis relatum fuit. Mereretur certò, ut requisita aliquo decenti, ac Sacratiori loco reponeretur.

Hæc de isto Conventu, & memorabilibus dicta sufficiant, reliquorum Conventuum, Residentiarum, & Domiciliorum Religiosorum descriptionem, brevi tantùm calamò prosequemur.

§. III.

Secundus est *Mikházienfis*, à Pago *Mikháza*, ubi ædificatus est, sic dictus, cujus fundamenta à quo jacta sint Annò 1635. sub titulo S. Regis Stephani, videri poterit in authenticis Provinciæ Monumentis. Situs ejus, undecunque consideres, supra collem est residentissimus. Larus

Pagi occidentale gratiosô fufurrô præterfluit lympidiffimus amnis *Nyá-rád*, diverfis, ac optimis piscibus magno nostri cum emolumento copiofiffimus. Latus *Conventûs* intra *Oriente*, & *Meridionale* alluit rivulus non spernendus, *Peres* nominatus, diverfis pariter, gratiofiffimisque piscibus, præfertim saxatilibus, & cancris refertus.

§. I V.

Tertius *Conventus* est *Magno-Cibiniensis* Titulô *S. Patris Nostri Francisci* insignitus, nostris legitimè collatus Annô 1716. ab Excellentiffimo, ac Illustriffimo Domino Comite, Domino *Stephano Steinville* *Commendante Generali Transylvania*; *Collationis Instrumentalis Originale* habetur in *Archivo Inclyti Magistratûs Cibiniensis*: *Extraditum* etiam nostris fuit ejusmodi literale *Instrumentum*, quod quorsum, & ad quem devenerit, usque ad præfens deprehendi non potest, habemus tamen illius simplicem *latini idiomatis Copiam*.

Si casu quo olim hujus *Civitat*is *Magistratus* aliquid intentaret ad nos perturbandos, imò exturbandos, eò quòd in *transactione* positas aliquas *conditiones* (quas pro non adjectis habemus) non servaverimus, monstramus futuræ posteritati, ubi sese inveniat, & quomodo tueatur, nimirum §. 3. *Protocoli Provincialis Tomo 1.* in *descriptione Conventûs Cibiniensis* ab istis verbis: *consensit Venerabile Diffinitorium* usque ad *Memorabilia*.

Conventus iste, de quo agimus olim fuit *Monialium*, & probabilius *Ordinis Nostri*, quod conijcimus hinc, quia proxime nostrum grande, & antiquiffimum *Monasterium* fuerit positus, quem nunc *Moniales Ursuline* ab uno, alteròve Anno infederunt; quemque (nisi sua *Majestas*, ut *Rex Apostolicus* ipsis contulit) illegitimè, & nulliter tenent, cum res omnes usui *Fratrûm Minorum* concessæ, præcipuè *Ecclesiæ*, sint *juris*, *proprietatis*, & *Dominii Summorum Pontificum*.

§. V.

Conventus quartus est *Esztelnekiensis*, sic dictus à Pago *Esztelnek*, in cujus extremis intra-Occidentalibus, & Orientalibus est ædificatus

tus sub Titulo, & Patrocinio S. *Georgii* Martyris, originem suam refert ad Annum circiter 1684. Propriè dictum habet Fundatorem neminem, non tamen omninò prætercurrenda est memoria in rei veritate pientissimi quondam Admodum Reverendi Domini *Moyssis Nagy*, qui nobis hic loci, Religiosis candidissimi Ordinis S. Pauli primi Eremitæ, *Illye-salvæ*, & Religiosis Fratrum Minorum Conventualium (nô fallimur, & ideo absolutè non asserimus) *Kantæ* primos passus aperuit; Hic Apostolicæ paupertatis, & signanter S. Pauli Apostoli insignis Æmulator, quidquid laboribus, ac industriâ suâ acquirebat, paucis admodum pro sui vera necessitate retentis in pauperes Studiosos, Religiosos, ac etiam triviales, & in hos non tantum, qui ad se stipsis petendæ gratiâ accederent, sed etiam in illos, quos ipse de industria ad se accerferet, distribuebat; Pannedò nunquam usus amictu, exceptâ contra hyemis injurias pullâ, & rudi clamide. Caterùm ejus toga talaris erat ex simplici, & grassâ tela denigrata: laudabili exemplo remonstrans in se illud Apostoli: *habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus* 1. *Timoth.* 6. v. 8.

§. V I.

Conventus *Vajda-Hunyadiensis* quintus, olim à Principe *Joanne Hunniade* eleganter, Regiâque planè munificentiâ inchoatus pro Eremitis S. *Augustini*; sed à Rege *Matthia* absolutus, & à *Paulo Secundo* Summo Pontifice ad instantiam modò dicti Regis, datus fuit nostris, Provinciæ *Sanctissimi Salvatoris*. Postquam verò totum Monasterium, unâ cum Ecclesia (exceptâ solùm præaltâ, & firmissimâ Turri) injuriâ hæreseon eversum, plurimos per Annos in suis ruinis sepultum genuisset, ab Excellentissimo Domino Comite, Domino *Stephano Steinville* Commendante Generali *Transylvania* restitutum est nostris Annò 1710. voluntatem ejus exequente, terminòsque possessionis ponente in facie loci Illustrissimo pariter Domino Barone *Stephano Tige* sui Regiminis pro tunc supremo Colonello.

§. V I I.

Sextus est veteris *Clandiopoleos* sub Titulo Beatæ Virginis ad *Nives*, qui ab ævo fuit ædificatus pro Religiosa Familia S. Patris *Dominici*, quæ postquam

postquam ex illo injuriâ temporum excisa fuerat, plurimis Annis fuit in profano usu heterodoxorum, at circa finem præteriti sæculi ad instantiam Incltyti *Status Catholici*, à pietissimæ memoriæ *Leopoldo* Primo Romanorum Imperatore, & Rege Hungariæ restitutus est Catholicis, sub cura Admodum Reverendorum Patrum Societatis Jesu, qui postquam multis impendiis in platea *Thordensi* magnificentissimam Basilicam, eidemque immediatè adjacens Collegium, Seminarium, & Aulam Academicam extruxissent, dictus Inclytus *Status Catholicus* eodem, quò possidebat jure, accedente etiam Illustrissimi Domini *Joannis Antalffi* Ordinarîi auctoritate, Nostris est extraditus Annò 1725. 13. Mensis Junii S. Antonio Sacrà.

Noster antiquus Conventus pariter sub Patrocinio B. Virginis (sub quo mysterio, Nos adhuc usque nunc latet) in Platea *Lupi* ad angulum Civitatis hyberno orientalem constructus, fundatusque fuit à Rege *Hungariae Matthia*, cujus rei testimonium authenticum dicti Regis manu propria, ac usualis Sigilli appensione firmatum existat in Archivo B. Virginis Mariæ de *Colos-Monostira*, authentica autem ejusdem Copia in nostro Provinciali.

§. VIII.

CONVENTUS SUPRESSI.

Primus Conventuum Supressorum est Vallis *Gyergyo*, in extremitate Pagi *Szár-begy* ad plagam septentrionalem in latere collis *Sármány*, qui locus nostræ olim *Custodia* cum fundis sufficientibus, ac quinque sat capacibus ex muro in modum crucis exædificatis Sacellis, quarum hodie tantum tres existant, nam duæ aliæ operâ, ac industriâ nostrâ versæ sunt in Ecclesiolam, cum eleganti Turri, fuit concessus, & donatus circa Annum Domini 1665. à Spectabili, ac Magnifico Domino *Stephano Lázár*, Sedium Siculicalium *Csik, Gyergyo, & Kászon* supremo Judice Regio.

§. IX.

Secundus *Udvarhelyiensis* in oppido *Udvarhely* circa initium hujus sæculi Annò 1706. à nostris inaccessus, & extrui cœptus sub Patrocinio
SS.

SS. Apostolorum *Petri, & Pauli*: Primis pedibus spatia fecit Admodum Reverendus Dominus *Stephanus Lakatos*, supremus Archi-Diaconus Sedium Siculicalium *Csik, Gyergyó, & Kászon*, jámq̄ue accessu circumcirca diversorum Fundorum sat copiosè est dilatatus, situ gaudet in toto Oppido peramcônô. Quinque, vel sex ad summùm ab hinc retro annis, multâ industriâ, ac impensis exædificavimus hic loci Ecclesiam grandem, ac elegantissimam ex puris Fidelium Eleëmofynis. In proximè adjacente ruinato Castro habuimus olim grandem Ecclesiam, & Conventum per omnia paratum, ex quo fuimus deturbati à Principe *Joanne Zápoli* juniore.

§. X.

Tertius est *Medgyesiensis* à libera Regiâque Civitate Saxonicali sic dictus, olim etiam titulô, & Patrociniô B. Virginis fuit insignitus, qui à Nostri, Annis ab hinc prope centum, & nonaginta fuit inhabitatus, sed injuriâ Lutheranæ factiônis exinde fuimus exturbati, ubi verò aura melior cœpit spirare, Religionique Catholicæ propagandæ passus aperiri, Annô 1721. 15. Novembris, antiquis Possessoribus restitutus est ad interpositionem Excellentissimi, ac Illustrissimi Domini S. R. I. Comitis *Hugonis Damiani* à *Virmond* Commendantis Generalis *Transylvania*, nostri Ordinis rarô exemplô valde amantissimi. Locum quod attingit, est saluberrimus, & ultra fidem amœnus. Plura qui volet de hoc inveniet tam in libro hujus Conventûs, quàm in Protocolo Provinciali.

§. XI.

Quartus est *Coronenfis*, in Platea S. *Joannis*, unde ansam sumentes, Ecclesiam ibi recentissimè restauratam titulô S. *Joannis Baptista* placuit insignire. Olim fuit Sanctimonialium, excisis autem istis, plurimorum annorum decursu fuit in usu Sectariorum Lutheranæ Religionis, ex pòst autem circiter annum hujus Sæculi 1723. extraditus fuit legitimè Romano-Catholicis sub cura Admodum Reverendorum Patrum Societatis Jesu, qui quidem aliquamdiu in usu Sacro habuerunt, sed Tempelli, ac etiam spatii angustia, vel quibuscunque aliis ex motivis loci pertacti, tamdiu egerunt per Generalem Commendantem apud Magistra-

stratum, quòd pergrandem Ecclesiam honori SS. *Petri*, & *Pauli* Apostolorum dicatam unà cum grandi Monasterio adjacente sibi vendicaverunt. Iste olim fuit ædificatus pro Familia *Ordinis Prædicatorum*, dehinc, quando, & qua de causa nescimus, venit in possessionem Fratrum *Minorum Conventualium*, ultimatim ad Nos Fratres *Minores* Provinciae *Hungariæ Sanctissimi Salvatoris*. Ita habent *Annales Societatis Jesu*, ex quibus communicatum habemus ab Admodum Reverendo Patre *Francisco Partinger*, hujus Residentiæ olim Superiore. Ecclesiola *S. Joannis* ad cultum Catholicorum reconciliata, cum exiguis ruderibus antiquorum Domiciliorum, & spatio, mansit juris Catholicorum, postquam etiam eximii Societatis Jesu Religiosi inde transferunt, quæ post multas instantias à nobis depositas, Annò 1724. 22. Mensis Maji, Nobis personaliter præsentibus, & nomine pro tunc totius *Custodiæ* acceptantibus, Excellentissimus, ac Illustrissimus Dominus S. R. I. Comes *Josephus Lotharius de*, & à *Kinigsegg* Commendans Generalis *Transylvaniae* &c. possidenda, & *Custodia* incorporanda tradidit.

§. XII.

Quintus *Szász-Városiensis* ab Oppido *Szász-Város* sic nominatus, ubi etiam olim extitit prægrandis Ecclesia cum Monasterio, ædificata sumptibus piencissimæ Regiæ *Hungariæ Elisabethæ*, de qua vide supra. Præsentis autem sæculi 1730. postliminio ad interpositionem Excellentissimi, ac Illustrissimi Domini S. R. I. Comitis *Francisci, Pauli à Vallis* Commendantis Generalis *Transylvaniae*, Admodum Reverendo Patri *Alexio Csató* Ministro Provinciali, ac in ejus Persona Provincia ritè possidendum restitui curavit, in præsentia plurium magnæ auctoritatis hominum.

§. XIII.

Sextus est *Szász-Sebesiensis*, in angulo Civitatis æstivo Orientali cum satis amplo quidem pro nunc spatio, non tamen totò, cujus aliquas partes insident, adhuc quidam Civium; quem ad industriam mox dicti Admodum Reverendi Patris *Alexii Csató* idem ipse Excellentissimus, ac Illustrissimus Dominus S. R. I. Comes à *Vallis* Nobis restitui curavit, Annò

nô pariter hujus sæculi 731. die 31. Mensis Octobris; In territorio hujus reperiuntur satis capacis Ecclesiæ integra sinè tecto rudera, cum exiguis retro Ecclesiam antiquorum Domiciliorum Religiosorum ruderibus. Exstant pariter in fundo hujus Residentiæ sub eodem tecto duæ Domunculæ, atrium, & cellare.

§. XIV.

RESIDENTIARUM

Prima est *Deënsis*, ab Oppido *Deës*, in quo posita est, sic nominata, & Ecclesia honori *S. Antonii* de Padua satis firmiter, ac eleganter, sed in loco minùs apto ædificata; Primos passus fixit hic *Provincia* Annò 1712. in exiguo spatiolo, à pluribus Compossessoribus Benefactoribus Catholicis collato, in cujus ampliori descriptione non immoramur, sed hæc sufficiant posteritati informandæ, qui plura vult nôsse, inveniet in Urbario Residentiæ.

§. XV.

Secunda est *Segesváriensis*, à Libera, Regiæque Civitate *Segesvár* nominata, sub Titulo, & Patrocinio Sancti *Joseph*, Sponsi B. Virginis Mariæ. Hic loci nunquam hætenus potuimus deprehendere ex ullo scripto, vel non scripto Testimonio, Nos olim habuisse Conventum, vel Domicilium; Ad interpositionem tamen Excellentissimi, ac Illustrissimi Domini S. R. I. Comitis *Josephi Lotharii à Kinigsregg* Commendantis Generalis pro tunc *Transylvania* in superiori Civitate obtinuimus Annò 1723. 24. Mensis Novembris, quoddam spatiolum cum Ecclesiola, quam Nos ipsi decenter superinductis fornicibus reparavimus, cui contiguè junctæ sunt aliquot Domunculæ bicontiguæ; Quos ex post factura sit progressus, eventus docebit.

§. XVI.

Tertia est *Albæ-Carolinensis*, ab Inclya Civitate *Albæ-Carolinensi* denominata, ubi pari modo Nos Conventum, vel Residentiam habuisse, nullis planè documentis authenticis usque hodie valemus remonstrare

strare, nisi singularis Dei Providentia, tale aliquid ex repositoriis publicis in lucem protraxerit. Pro nunc ubi isthæc Residentia existit, toties, quoties aquæ exundant, tam fœdis obnoxia est inundationibus, ut si quis ad planum Areæ è Domibus egrediatur, cingulotenus, & ultra necesse sit, ut aquis immergatur; Eapropter, quia ex hoc incommodo loco ad tutiora migrare meditamur, nihil speciale, & memoriâ dignum judicamus ultrâ apponere.

§. X V I I.

DE futuro Monasteriolo, nunc Conservatorio Sanctimonialium Ordinis S. Clare Virginis Claudiopoleos ex propriis ædibus Fundatricis Spectabilis, ac Magnificæ Viduæ Clare Felvinci legitima autoritate erecto, & magna ex parte ad normam Religiosæ ædis formato, plura memoriæ tradere non libet, donec ad suam debitam, quantum fieri poterit perfectionem pertingat.

§. X V I I I.

Continet reliqua Domicilia, olim faventibus Superis, mediisque accedentibus, in Residentias, & Conventus successivè formanda.

Primum est *Maros-Vásárhelyiense* in amplissimo ejusdem nominis Oppido Annò 1735. acquisitum, & infessum.

Secundum est *Thordense* in Oppido *Thorda* Comitatus ejusdem nominis, Annò eòdem acquisitum, & infessum.

Tertium est *Fagarasiense* in frequentissimo Oppido *Fagaras* eòdem ipsò Annò acquisitum.

Plenitudo ipsius Chronici svadere videbatur, ut in Principum, Herorum, Procerumque *Transylvania* nostræ, ipsorumque pro Republica, intus, forisve præclare gestorum, nec non magnitudinis animi in utraque fortuna, declarandas laudes tantisper exspatiaremur, contraximus nihilominus consultò vela certis de causis: Ne scilicet in celebrandis vitæ functorum encomiis aures verberando actum ageremus: Ne posteritati illorum ansam præberemus cogitandi, Nos ejusmodi laudibus, ex adulatione insistere, quæ certò animis etiam fortium plerumque passu imperceptibili, mirum, quam subtiliter sese insinuare solet; Arbitrabamur

bamur denique magnis animis (qui non nisi magnorum, præclarorumque laudibus delectantur) posteritatis, de Nobis tamen maxime benè meritæ, rem multò gratiorem Nos facturos prætereundo, quàm Nostræ exilitatis rudi penicillo sui, suorumque laudibus, utut insistendo,

Claudimus igitur opellam hanc cum humillima demissione ad iudicium S. Matris Ecclesiæ, & quidquid in toto decursu contextûs, signanter de Sanctis, & Beatis, de Miraculis, & Mirabilibus, hinc inde inspersum reperitur, non nisi in sensu Sanctæ Matris Ecclesiæ

accipienda esse volumus, & cupimus, ad præ-

scriptum Decretorum Apostolico-

rum, præcipuè Sanctis-

simi Domini Ur-

bani VII.

F I N I S.

G 2

IN-

INDEX QUÆSTIONUM HUIUS OPELLÆ.

- Quònam ævò invecus in Hungariam Ordo Minorum? *Parte 1. pag. 1. quæst. 1.*
- Quamdiu duravit antiqua Custodia Transylvanica SS. Salvatoris, quid-
que cum illa successu temporis actum? *P. 1. pag. 5. q. 2. §. 1. & seqq.*
- Quibus partibus Transylvaniæ nova Dogmata incendium intulerint?
P. 1. pag. 7. q. 3. §. 1. & seqq.
- Quando, & quomodo nostræ Religioni post disturbia hæreseos passus
sit apertus? *P. 2. pag. 11. q. 1. §. 1. & seqq.*
- Quando, & quomodo Conventus Csikiensis cum reliquis locis in no-
vam Custodiam fuerit erectus? *P. 2. pag. 14. q. 2. §. 1. & seqq.*
- Quibus incommodis neo-erecta Custodia laboraverit, & qua ratione pa-
ci illius consultum fuerit? *P. 2. pag. 22. q. 3. §. 1. & seqq.*
- Quò emolumentò, & fructu exercita fuerit olim Missio nostra Transyl-
vanica? *P. 2. pag. 27. q. 4. §. 1.*
- Nomina Custodum Regiminis, seu Provincialium ab Anno 1640. usque
ad Annum 1729. *ibid. pag. 28. §. 2.*
- Quandonam, & qua occasione erecta sit Custodia in Provinciam?
P. 3. pag. 32. q. 1. §. 1. & seqq.
- Sub cuius auspiciis erecta est Custodia in Provinciam? *P. 3. pag. 34. q. 2.
§. Unicò.*
- Quot, & quosnam habuerit Provincia à sui erectione usque in præsens
Ministros Provinciales? *P. 3. pag. 36. q. 3. §. Unicò.*
- Num etiamnum impræsentiæ duret Missio Apostolica, & Præfectu-
ra in Provincia? *P. & pag. ut supra q. 4. §. Unicò.*
- Quotnam Conventus habeat mentionata Provincia? *P. 4. pag. 39. q. 1.
§. 1. & seqq.*
- Memorabilia circa Conventum Csik Solyóviensem. *P. 4. pag. 41.*
- Conventus supressi. *P. 4. pag. 46. §. 8. & seqq.*
- Residentia. *P. 4. pag. 49. §. 14. & seqq.*
- Domicilia Religiosa. *P. 4. pag. 50.*

